

ARBEIDERNES
≡ FAGLIGE ≡
LANDSORGANISATION

BERETNING

FOR AARET

1914

KRISTIANIA
· 1 9 1 5 ·

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI



Tidligere utgit paa Arb. fagl. landsorganisations forlag:

1910. Meddelelsesbladet for 1909 (fjerde aargang).
— Landsorganisationens beretning for 1909.
— Priser paa livsfornødenheter, av M. Ormestad. (Statistik.)
— Fortegnelse over tariffoverenskomster.
— Kongressen 1910. Forelæg og referat.
— Fabriktilsynsloven med bemerkninger.
1911. Meddelelsesbladet for 1910 (femte aargang).
— Landsorganisationens beretning for 1910.
— Fagorganisationen i raske træk (agitationsbrochure).
— Syvende internationale beretning om fagforeningsbevægelsen i 1909.
1912. Meddelelsesbladet for 1911 (sjette aargang).
— Landsorganisationens beretning for 1911.
— Organisationsformer og taktik. (Foredrag av Ole O. Lian ved Skandinaviske arbeiderkongres 4. september 1912.)
1913. Meddelelsesbladet for 1912 (syvende aargang).
— Arbeidstidens længde i haandværk og industri, av Sverre Iversen. (Statistik.)
— Landsorganisationens beretning for 1912.
— Organisationsformerne. Industriforbund og stedlige samorganisationer. (Komitéutredning).
— Kongressen 1913. Forelæg og referat.
1914. Meddelelsesbladet for 1913 (ottende aargang).
— Organisationsstatistik, industrivis og geografisk av Sverre Iversen.
— Tvungen mægling og voldgift. (Kongresforelæg).
— Landsorganisationens beretning for 1913.
— Tiende internationale beretning om fagforeningsbevægelsen 1912.
1915. Meddelelsesbladet for 1914 (niende aargang).
— Gjældende tariffoverenskomster av Sverre Iversen. (Statistik.)
— Fiskernes livsvilkaar i Nord-Norge av Reiersen og Hagerup. (Agitationsbrochure.)
-
-

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION



BERETNING 1914

FOR SEKRETARIATET

VED

OLE O. LIAN OG SVERRE IVERSEN



ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV
OSLO

Arbeiderbevegelsens Landsorganisation
Arbeiderbevegelsens Arkiv
Oslo

34

Indholdsfortegnelse.

	Side
1914. (Indledning)	1
Den ekstraordinære kongres (Voldgiftsloven)	3
Repræsentantskapet	9
Sekretariatet	10
Agitationen	10
Agitationen for organisation av fiskerne	10
Kooperationen	12
Agitationen blandt kvinderne	18
Arbeiderbevægelsens arkiv	20
Folkets hus' fond	20
Statistikken, tekst	21
Arbeidsledighetsforsikringen	21
Fabriktilsynsloven	25
Fagorganisationen og krisen	30
Papirindustriarbeidernes organisation	39
Det skandinaviske samarbeide	40
Det internationale samarbeide	41
Landsmøter	45
Voldgiftskjendelser	46
1. Foldals verk	46
2. Øglønds cyklefabrik, Sandnes	59
3. Ofotens malmfelt	63
4. Murarbeiderne i Stavanger	75
5. Bakermester Olai Hauge, Haugesund	76
6. Tønsberg papirindustri	77
7. Guldsmedene, tvist mellem mestrene og svendene i Trondhjem	79
8. Labro træsliperi	84
9. Stavanger bygmesterfor. og tømmermændenes og indrednings- snekkernes fagfor., Stavanger	97
Lønsbevægelser og konflikter	99
Statistisk avdeling	109
Lønsbevægelser i 1914	110
a. Oprettede tarifoverenskomster, tekst	110
b. Arbeidsstansninger, tekst	111
c. Hovedresultater (sammendrag)	112
d. Andre saker angaaende arbeidsforhold	115
e. Godkjendte lønskrav ved aarsskiftet	120
Tabel I. Tarifoverenskomster oprettet i 1914	124
— II. Arbeidsstansninger i 1914	140
Avdelings- og medlemsbevægelsen, tekst	150
Tabel III. Organisationernes gjennomsnittlige medlemstal for hver maa- ned i 1914	151
— IV. Avdelings- og medlemsantal pr. 31. decbr. 1913 og 1914 samt tilsluttede og uttraadte avdelinger og medlemmer i 1914.	152
— V. Organisationsforholdene i geografisk henseende	154
— VI. Medlemstallets forandring 1913—1914, geografisk opsat.	172
Organisationernes regnskaper, tekst	173
Tapte arbeidsdage, tekst	177
Fagblade	177

	Side
Tillidsmænd og funktionærer	178
Fagforeningskontingenten, tekst	178
Tabel VII. Opgave over tapte arbejdsdage	179
— VIII. Organisationernes indtægter i 1914	180
— IX. Organisationernes udgifter i 1914	182
— X. Organisationernes kasser ved udgangen av 1913—1914	184
— XI. Indtrædelsesavgift, ekstra og ordinær aarskontingent 1914	186
Arbejdernes faglige landsorganisations regnskap for tidsrummet 1. jan. til 31. decbr. 1914	188
Status pr. 31. december 1914.	196
Folkets hus fonds regnskap for tidsrummet 1. jan. til 31. decbr. 1914	198
Folkets hus fonds status pr 31. december 1914	200

Tillæg.

I. Gjældende tarifoverenskomster:

Tariffællesskaps utvikling, tekst	3
Tab. I. -Gjældende tarifoverenskomster novbr. 1914, ordnet eft. bedrift og fag	8
« II. Gjældende tarifoverenskomster novbr. 1914, efter bedriftsgrupper og organisationer	54
« III. Gjældende overenskomster, november 1914. Geografisk opsat.	57
« IV. Tarifoverenskomsternes utløpstid.	58

II. Træk av landsorganisationens virksomhet i 15 aar, 1899 - 1914:

Fortegnelse over tilsluttede organisationer.	2
Indledende oversigt	3
Tabel I. Medlemsbevægelsen i landsorganisationen 1899—1914	6
« II. Landsorganisationens indtægter og kassebeholdninger 1899—1914	8
« III. Landsorganisationens udgifter, 1899—1914	10
« IV. Landsorganisationens udgifter og kassebeholdning 1899—1914, beregnet pr. medlem.	12
« V. Forholdet mellem organisationernes betalte kontingent og motat understøttelse i landsorg. i nettobeløp 1899—1914	14
« VI. Antal bevægelser inden landsorg. med og uten arbeidsstans ang. løn og arbeidsforhold 1899—1914	16

Grafiske fremstillinger.

Antal arbeidere i og utenfor landsorganisationen 1899—1914	Blad
Landsorganisationens utvikling 1899—1914	« II
Landsorganisationens og forbundenes indtægter og utg. 1899—1914	« III
Landsorganisationens udgifter og disses fordeling 1899—1914	« IV
Landsorganisationens og forbundenes utgifter og kassebeholdning beregnet pr. medlem 1899—1914	« V
Antal lønbevægelser og deltagende arbeidere, med og uten arbeidsstans 1899—1914	« VI
Konfliktens karakter og avslutning 1909—1914	« VII
Resultatet av lønsbevægelser med og uten arbeidsstans 1909—1914	« VIII
Tarifoverenskomster 1909—1914.	« IX
International fagforeningsbevægelse 1903—1912	« X

Alfabetisk register.

Agitationen	10
Agitationen blandt kvinderne	18
Agitationen for organisation av fiskerne	10
Arbejderbevægelsens arkiv	20
Arbejdernes faglige landsorganisations regnskap for tidsrummet 1. januar til 31. december 1914.	188
Arbeidsledighetsforsikringen	21
Arbeidsstansninger i 1914, tabel II.	140
Avdelings- og medlemsbevægelsen, tekst.	150

	Side
Avdelings- og medlemsantal pr. 31. december 1913 og 1914, samt tilsluttede og uttraadte avdelinger og medlemmer i 1914, tabel IV	152
Den ekstraordinære kongres (Voldgiftsloven)	3
Det internationale samarbeide	41
Det skandinaviske samarbeide	40
Fabriktilsynsloven	25
Fagblade	177
Fagforeningskontingenten, tekst	178
Fagorganisationen og krisen	30
Folkets hus' fond	20
—«— regnskap for tidsrummet 1. januar til 21. december 1914	198
—«— status pr. 31. december 1914	200
Indtrædelsesavgift, ekstra og ordinær aarskontingent 1914, tabel XI	186
Kooperationen	12
Landsmøter	45
Lønsbevægelser i 1914	110
a. Oprettede tarifoverenskomster, tekst	110
b. Arbeidsstansninger, tekst	111
c. Hovedresultaterne, (sammendrag)	112
d. Andre saker ang. arbeidsforhold	115
e. Godkjendte lønskrav ved aarsskiftet	120
Lønsbevægelser og konflikter	99
Medlemstallets forandring 1913 - 1914, geografisk opsat, tabel VI	172
Opgave over tapte arbejdsdage, tabel VII	179
Organisationernes gjennomsnittlige medlemstal for hver maaned i 1914, tabel III	151
Organisationernes indtægter i 1914, tabel VIII	180
—«— utgifter i 1914, tabel IX	182
—«— kasser ved utgangen av 1913 og 1914, tabel X	184
—«— regnskaper, tekst	173
Organisationsforholdene i geografisk henseende, tabel V	154
Papirindustriarbeidernes organisation	39
Repræsentantskapet	9
Sekretariatet	10
Statistikken, tekst	21
Statistisk avdeling	109
Status pr. 31. december 1914	196
Tapte arbejdsdage, tekst	177
Tarifoverenskomster oprettet i 1914, tabel I	124
Tillidsmænd og funktionærer	178
Voldgiftskjendelser	46

1914.

Det blev i sandhet et merkeaar 1914, ikke bare for vort land, men i endnu høiere grad for hele verden. Det begyndte herhjemme med utstilling og fest, høispændte arbeidskonjunkturer med stigende levepriser, men sterk efterspørsel efter arbeidskraft.

Arbeiderklassen hadde hverken anledning eller lyst til at delta i borgernes festgilder. De stod ute i det travle arbeide. Men samtidig som de bygget utstillingens fløie og taarne til minde om det som hadde været, og det som var, bygget de ved sine organisationer et *fremtidens* samfund. Og det var dette som gav arbeiderklassen mot, tro og begeistring i jubilæumsaaret.

Men saa ramlet hele den borgerlige samfundsfred overende. Det har været tradition i Norge, at vore store aar har begyndt med sterk beslutsomhet og tro i vaartiden og endt med skuffelse og tvil om høsten. Saa var det i 1814 og i 1905. Og slik blev det ogsaa i 1914. Om end paa en noget anden maate.

Det var det lovpriste borgerlige samfund som viste hvor hult og skrøpelig det var. Kun en tynd skorpe av civilisation hadde det slaat over de rovdyrinstinkter, som det frit hadde latt utvikle sig gjennem den økonomiske utbytningskamp mellem individerne, mellem klasserne og mellem nationerne.

Som i en forfærdelig hvirvel droges de store militærstater ind i krigsdragsuget. Og de smaa, ja de fik ogsaa trykket at føle i form av dyrtiden og trange forhold.

I gamle dage drog røverbander gjennem landene i krigstid og huserte fælt. De brandskattet baade bonde og arbeider. — I vor tid er det kapitalistgrupperne som besørger det arbeide. Rederne, kul- og melgrossererne etc. har brandskattet det fredelige folk paa en aldeles uhørt maate. De har gjort dyrtiden mange gange dyrere end den behøvet at være, og staten har ikke kunnet yde nogen

effektiv motvegt mot denne plyndring, fordi hele vort samfund endnu hviler paa det privatkapitalistiske system.

Og forbrukerne selv. De har heller ikke skapt sig rogen magtstilling av betydning. Dertil er kooperationen i Norge endnu for svak, har for liten tilslutning. Hadde den hat samme stilling som fagorganisationen vilde den maaske ha evnet at holde varepriserne nede i samme grad som fagorganisationen har holdt arbeidspriserne oppe.

Hvorfor lykkedes det ikke arbeidsgivergrupperne at slaa arbeidslønnen ned? Jo, fordi de her støtde paa en sterk, organisert motstand. Tariffkontrakterne, som bestemte om arbeidsforholdet, viste sig at være sterkere end mel- og kulkontrakterne i salgsforholdet. Og det var fordi der bak de første stod den organiserte arbeiderhær. *Viljen* til at røre ved arbeidspriserne var sterk nok. Det saa man av borgerpressens stadige skriverier om den høiere arbeidsløn og at arbeiderne maatte være med at betale krisen. Men risikoen ved at gaa til kamp med arbeiderklassen var dog saa stor, at det blev med nogen spredte, delvis mislykkede forsøk.

Dette skal da lære os at i vort nuværende samfund er der ingen anden magt end fagorganisationen, som formaar at holde de økonomiske røvere nogenlunde i schak.

Fagorganisationen vendte sig ogsaa til samfundet med krav om at dette skulde søke at gripe regulerende og forebyggende ind mot arbeidsledigheten. Og noget om ikke meget blev der utrettet ad den vei.

Imidlertid viste krisen sig ikke at bli saa ødelæggende for vort lands handel og produktion som fra først av befrygtet. Og ved aarskiftet begynte man at spore tegn til at visse industrier og omsætningsgrene faar en blomstringstid netop paa grund av verdenskrigen. Situationen kan da forandre sig derhen, at fagorganisationen paa grund av de andre klassers spekulation og jobbing i krigssituationen maa fremme krav fra arbeiderklassen for at opnaa den likevegt, at arbeiderklassen ikke ved sine tap skal betale de andres merfortjeneste under krisen.

I den efterfølgende beretning er aarets virksomhet omtalt under de forskjellige avsnit, herunder er ogsaa krisevirkningen nærmere berørt. I den statistiske avdeling er de forskjellige forhold belyst ved talmæssige opgaver.

Den 1. april 1914 var det 15 aar siden landsorganisationen stiftedes. I den anledning er utarbeidet en del tabeller og grafiske fremstillinger, som er indtat i beretningen som bilag, hvortil henvises.

Den ekstraordinære kongres.

Voldgiftsloven.

Under behandlingen av spørsmålet om tvungen mægling og voldgift i arbeidstvister paa sidste kongres 1913 fattedes følgende beslutning:

1. Da ethvert forsøk paa at hindre fagorganisationens frie utfoldelse ved lovbestemmelser, som tilsigter forbud mot arbeidernes streikeret, paa det intimeste berører arbeiderklassens økonomiske livsinteresser, og da regjeringen har fremlagt et lovforslag, som bl. a. indeholder bestemmelser om tvungen voldgift i interessetvister, opfordrer kongressen sekretariatet til paa det kraftigste at bekjempe en saadan lovs vedtagelse og eventuelt forberede en fællesoptræden mot indførelse av streikeforbud.
2. Da regjeringen har erklært at saken skal optas til behandling og avgjørelse paa neste storting, bemyndiger kongressen sekretariatet til om nødvendig at sammenkalde en ekstraordinær kongres, som kan fatte nødvendige beslutninger i saken og træffe de forføininger som er paa-krævet til ivaretagelse av fagorganisationens interesser.

Høsten 1913 forelaa der en fællesindstilling fra den av arbeidsgiverforeningens centralstyre og sekretariatet nedsatte komite. Denne indstilling er i sin helhet indtat som tillæg til beretningen for 1913.

I en skrivelse av 4. december til den forsterkede socialkomite forelaa regjeringens stilling til fælleskomiteens indstilling. Regjeringen tok intet hensyn til denne, men fastholdt at den ikke kunde «fravike sine principielle synsmaater», hvorfor forslaget om tvungen mægling og voldgift blev opretholdt. Det samme gjorde venstreflertallet i socialkomiteen.

Da det tidligere lovforslag saaledes i alt væsentlig blev opretholdt, besluttet sekretariatet at indkalde en ekstraordinær kongres til onsdag den 14. januar. Imidlertid blev saken til den tid ikke færdigbehandlet i socialkomiteen, hvorfor kongressen først blev avholdt den 23.—26. mars.

Kongressen aapnedes kl. 10 form. i Folkets hus' store sal, Kristiania. Formanden *Ole O. Lian* aapnet møtet og ønsket deltagerne velkommen. Han uttalte om det spørsmål som skulde behandles:

Det er et alvorlig og ansvarsfuldt hverv, som er git kongressen. Ingen er i tvil om, at enhver lovgivning om mægling og voldgift er av indgripende

betydning i prinsipiell henseende. Men under de herskende forhold kan arbejderklassen ikke uten skade underkaste sig lovbestemmelser, som fratager dem retten til i sidste instans organisationsmessig at tilbakeholde sin arbeidskraft. En offentlig *undersøkelse* av opstaaende tvister mellem arbeidere og arbeidsgivere adskiller sig i sit væsen fra en offentlig avgjørelse av saken, og arbeiderne forlanger at beholde denne sidste ret ubeskaaret. Til trods for alle anstrengelser fra fagorganisationens og arbeiderpressens side for at overbevise statsmagterne om dette og om det uholdbare imot arbeidernes vilje at vedta lovbestemmelser om tvungen voldgift, har saavel regjeringen som nu sist venstres repræsentanter i stortingets socialkomite fastholdt forslaget om den tvungne voldgift.

Ialt var fremmøtt 213 repræsentanter. Fra *Sverige* møtte Herm. Lindqvist, fra *Danmark* Carl F. Madsen, repræsentanter fra Det norske arbeiderparti Chr. H. Knudsen og Kyrre Græpp. Videre møtte efter indbydelse de socialdemokratiske stortingsmænd og repræsentanter for arbeiderpressen.

Til ordstyrere valgtes Paul Aalberg, Trondhjem og Oscar Ruud, Kristiania. Til sekretærer murer Edv. Evensen, Kristiania og sekretær Johs. Ødegaard.

I eftermiddagsmøtet samme dag paabegyndtes behandlingen om voldgiftsloven og fortsattes indtil man om eftermiddagen onsdag den 25. kom til avstemning. Kongressens beslutninger i denne sak findes indtat i det efterfølgende manifest, som blev utsendt av sekretariatet.

I anledning regjeringens censur av ungdomsforbundets merke vedtok kongressen følgende resolution:

Til den norske regjering!

Kongressen uttaler sin sterke protest mot den censur, som av statsmyndighetene gjennom postvæsenet utøves mot politiske merker paa brev-saker og i pressen. En saadan censur finder kongressen absolut stridende mot den tale- og trykkefrihet som er lovfæstet i vort land og som er en nødvendig betingelse for en fri og sund utvikling. Kongressen betrakter censuren som et overgrep mot et bestemt politisk parti og absolut uforenlig med den nøytralitet som maa kræves av statsinstitutionerne overfor de politiske partiers agitation.

I anledning av at militærspørsmålet skulde behandles paa den internationale kongres i Wien, sluttet kongressen sig til landsstyrets uttalelse saalydende: «Forsaavidt der blir adgang til det, bør Norges repræsentanter paa den internationale kongres i Wien støtte Hardies og Vaillants forslag om i tilfælde at anvende generalstreik for at hindre krig.» Som repræsentanter til Wienerkongressen valgtes Lian og Sverre Iversen.

Kongressen avsluttedes ved 1-tiden den 26. mars.

I henhold til kongressens beslutning utsendte derpaa sekretariatet følgende manifest:

«Til arbejderklassen i Norge!

Landsorganisationens ekstraordinære kongres vedtok efter forslag av sekretariatet følgende beslutninger i anledning det foreliggende lovforslag om tvungen mægling og voldgift i arbeidstvister:

1. Da socialkomiteens flertal ikke engang har fundet at kunne ta hensyn til fælleskomiteens innstilling, men har fastholdt den tvungne voldgift, likesom mæglingsordningen er gjort høist utilfredsstillende, finder kongressen at maatte nedlægge en bestemt protest mot at dette forslag op-

høies til lov. Paa vegne av de 67,000 fagorganiserte arbeidere i Norge retter kongressen den sterkeste henstilling til stortinget om at henlægge loven, da den vil være en betydelig hindring for arbeiderklassens bestræbelser for gjennem organisationen at varetta sine interesser. En lov som den av socialkomiteen foreslaaede vil ikke kunne regne paa nogen velvillig medvirken fra fagorganisationens side og vil saaledes kunne komme til at virke slik, at den skaper konflikter istedetfor at bilægge dem.

2. Ved gjentagne uttalelser saavel fra landsorganisationen som forbundene og de enkelte foreninger samt ved den store massepetition av 1913 og paa anden maate, har arbeiderne tydelig tilkjendegit sit bestemte standpunkt mot den tvungne voldgift. Under saadanne omstændigheter har intet land i verden gaat til det skridt at frata arbeiderne streikeretten, og kongressen betrakter en slik handling som voldgiftslovens vedtagelse, som et saa alvorlig brudd paa den organisationsfrihet som arbeiderklassen hittil har hat i dette land, at den har besluttet at iverksætte en almindelig arbeidsstans over hele landet for at gi et vidnesbyrd om den alvorlige vilje som ligger bak arbeidernes uttalelser og protester i denne sak.

*

Et slegtleds arbeide er nedlagt for at vække de norske arbeideres solidaritet og føre dem sammen til bevisst ivaretagelse av sine interesser. I dette vældige folkereisningsarbeide har arbeiderklassen ingen hjelp faat av statsmagterne. Møisommelig har arbeiderne selv maattet bygge op sine organisationer under motstand fra alle hold. Men trods dette er det lykkedes at skape en saa omfattende organisation, at den idag er den sterkeste drivkraft til forandring av de økonomiske forhold i arbeiderklassens favør.

Den samlede arbeiderklasse maa derfor reise en flammende protest mot ethvert forsøk fra statsmagternes side paa at hemme eller vanskeliggjøre fagorganisationens arbeide. Enhver slik handling er et indgrep i arbeiderklassens frihet og de rettigheter den har til i det nuværende samfund at arbeide sig fremad og opad. Det berører derfor alle arbeideres livsinteresser paa det dypeste.

Fagorganisationens evne til at høine livsvilkaarene er avhængig av arbeidernes frie ret til at slutte sig sammen og organisationsmæssig tilbakelholde arbeidskraften for derved at opnaa bedre vilkaar. Under de nuværende samfundsforhold er denne ret en *nødvendighet for arbeiderklassen*, hvis ikke dens økonomiske utvikling skal stagnere og forholdene forværres for de mange tusener.

Men netop mot denne arbeiderklassens frihet i dette land retter venstre sit angrep gjennom lovforslaget om den *tvungne voldgift*.

De forskjellige kapitalsammenslutninger skal frit kunne bestemme prisen paa *hus, mat, klær, brændsel* o.s.v. Men arbeiderklassen skal i de avgjørende og omfattende spørsmaal være underkastet en enkelt voldgiftsdommers skjøn, naar det gjælder at fastsætte salgsvilkaarene paa arbeidskraften.

Mot denne urettfærdige ordning, mot dette overgrep, maa den norske arbeiderklasse reise sig til en enstemmig og fuldtonende protest.

Aldrig tidligere har nogen regjering eller noget parti rettet et saadant angrep paa arbeiderklassens frihet. Intet land i verden har paaført fagorganisationen en slik tvangslov mot dens enstemmige protest.

Vældige faglige kampe har rystet samfundet saavel i vore nærmeste nabolande Sverige og Danmark, som i de større industrilande Tyskland, England og lign. Men dog har statsmyndighetene ikke der grepet til tvungen voldgift. I disse lande, hvor man har en betydelig større erfaring om arbeidskampene, har myndighetene forstaat, at arbeidernes streikeret er en *menneskeret* i vort nuværende samfund. Man kan ikke fastsætte *arbeidsvilkaarene* ved voldgiftsdom og samtidig la *varepriserne* bestemmes av kapital sammenslutningerne selv.

Ingen voldgiftsdommer er fuldt upartisk i spørsmålet om arbeidsvilkaarene. Han vil nære sympatier i den ene eller anden retning. Voldgiftsretten har intet moralsk eller juridisk grundlag for sin dom. Det hele blir skjønsmæssige og vilkaarlige avgjørelser. Arbeiderklassen kan ikke legge sine livsinteresser i enkelt mands haand til avgjørelse paa en saa litet betryggende maate.

Derfor har ogsaa fagorganisationen over hele verden git sin tilslutning til den norske arbeiderklassens protest mot voldgiftsloven. Uten hensyn til politisk standpunkt har de mægtige organisationer paa det europæiske fastland, i England og i Amerika bestemt uttalt sig mot tvungen voldgift. Ogsaa i Ny Zeeland og Australien, hvor man tidligere hadde sympati for voldgiftsloven, vender man sig nu avgjort mot den.

Paa et saadant tidspunkt er det at den norske venstreregjering træder frem med sit voldgiftsforslag mot fagorganisationen. Mens man over hele verden erkjender at tvungen voldgift ikke gir nogen retfærdig løsning av arbeidstvister, at den heller ikke er noget middel til «social fred» og at den er et overgrep mot arbeiderklassen, søker man iaar paa hundreaarsjubelæet for Norges frie forfatning at paaføre den norske arbeiderklasse en slik lov.

En slik fremfærd maa vække den samlede arbeiderklasse til den alvorligste protest, og føre den frem fra landsende til landsende til hævdelse av den frihet, som hittil har raadet i vort samfund, og som har dannet grundlaget for all organisationsarbeide.

Da den Bratheske regjering i 1912 fremsatte sit forslag om *tvungen mægling*, blev dette efter henstilling fra fagorganisationen utsat, fordi det var for vidtgaaende.

Men trods dette fremsatte venstreregjeringen i 1913 et forslag ikke bare om mægling, men ogsaa om *tvungen voldgift*. Dette skedde uten at venstres program hadde flertal blandt urvælgerne og uten at voldgiftsposten hadde været noget springende punkt i valgkampen.

Fagorganisationen fremla sine sterkeste protester. Gjennem fagkonferencen indsendtes en begrundet paavisning av organisationens standpunkt, hvori man i motsætning til regjeringens forslag anbefalte den danske forliksordning. Fagforeningerne utover landet fremsendte i hundredevis av protestskrivelser, og en *massepetition* mot voldgiftsloven underskrevet av 60,000 personer blev overrakt Stortinget. Arbeidernes og arbeidsgivernes hovedorganisationer nedsatte en fælleskomite for at gjennemgaa regjeringens forslaget og stille ændringsforslag. Fremdeles nedla landsorganisationskongresser og forbundskongresserne i de organiserte arbeideres navn mægtige protester mot voldgiftsloven.

Man skulde ha ventet at regjeringen hadde tat hensyn til en saa sterk og utpræget folkebevægelse mot voldgiftsloven. Det maatte staa klart for alle, at loven vilde bli mottat med den sterkeste misnøie netop av dem, som skulde praktisere den, og saaledes vilde staa i fare for at bli helt mislykket.

Men trods arbeiderens uttalte vilje, trods deres gjentagne overbevisende indlæg, trods fælleskomiteens forslag — trods alt dette vil regjeringen fremdeles søke at tvinge voldgiftsloven paa den norske arbeiderklasse.

Myndighetene vil hermed først og fremst ramme fagorganisationen. Men bak denne staa tusener og atter tusener arbeidere som endnu ikke er rullet frem til organisation, men som ved fagorganisationens mægtige arbeide indirekte har faat sine vilkaar forbedret. Slaget mot fagorganisationen rammer derfor hele den norske arbeiderklasse og er et forsøk paa at stanse dens videre fremtrængen.

Det arbeidende folk, som bærer dagens tyngste byrder, skal ikke længer ha ret til overfor kapitalsammenslutningerne at negte salget av sin arbeidskraft, naar enighet om vilkaarene ikke kan opnaes. Ved *dom* skal de tvinges til at bøie sig under byrderne, ikke til den pris de ved sin sammenslutnings magt har frembragt, men til den pris som voldgiftsdommeren i sin visdom finder passende. Men kapitalsammenslutningerne, de skal frit kunne lægge nye byrder paa arbeiderklassens ryg i form av prisforhøielse paa varerne, uten at nogen voldgiftsret forhindrer dem deri.

Stillet overfor en slik skrikende uretfærdighet og en saa steil arbeider-

fiendtlig politik, har landsorganisationens ekstraordinære kongres besluttet paany at fremlægge sin protest mot voldgiftsloven og fornye sin henstilling til stortinget om at henlægge det hele lovforslag.

Men samtidig retter kongressen den sterke og alvorlige opfordring til arbeiderklassen i Norge om ved en almindelig hele landet omfattende arbeidsstans at kundgjøre sin mægtige protest mot lovforslaget.

Statsmyndighetene skal ikke lenger kunne være i tvil om arbeidernes mening i denne sak. Ved en almindelig arbeidsstans gir arbeiderne sin sterke viljesytring tilkjende. De reiser sig fra arbeidsplassen, kommer frem fra de tusinde steder, hvor arbeidets mænd staar i dagens kamp, frem til protest mot tvangsloven — en protest der lar alt arbeidsliv stanse, en viljesytring saa altopslukende, at statsmyndighetene maa høre derpaa.

Det gjælder vore livsinteresser. Derfor kalder kongressen den norske arbeiderklasse frem til en saadan handling, vel vidende om det offer den paa-lægger arbeiderne. Men intet offer er for stort naar det gjælder at forsvare arbeiderklassens frihet og dens ret til at kjæmpe for sin frigjørelse.

Derfor vil de norske arbeidere i geledder gaa frem til arbeidsstansen for at vise statsmyndighetene sin dype og sterke wilje mot det ureliggende lovforslag.

Kongressen har paalagt sekretariatet at bestemme dagen for arbeidsstansens ikrafttræden. Det gjælder derfor for arbeiderne over det hele land i by og bygd at holde sig rede til det avgjørende skridt. Nærmere underretning om de stedlige foranstaltninger vil bli tilstillet organisationerne.

Arbeiderklassens solidaritet har skapt fagorganisationen som et vaaben i kampen mot den økonomiske undertrykkelse. Og saalænge det privatkapitalistiske system opretholdes er det en livsbetingelse for arbeiderklassen frit at kunne bruke dette vaaben. *Derfor frem arbeidere i solidaritetens navn til den store alvorlige kjæmpeprotest mot voldgiftsforslaget!*

Samtidig sendtes et sirkulære (nr. 12 — 1914) til alle fagforeninger i landet med meddelelse om kongressens beslutning. I sirkulæret anførtes bl. a. følgende:

«Kongressen har saaledes besluttet at protestere mot voldgiftslovens vedtagelse ved en *omfattende arbeidsstans* og har paalagt sekretariatet at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at denne kan iverksættes paa heldigste og mest virkningsfulde maate.

Idet vi henviser til det *manifest* som sekretariatet ifølge kongressens beslutning har utsendt, og som er offentliggjort i arbeiderpressen, skal vi ikke i nærværende sirkulære gaa nærmere ind paa voldgiftsloven og denne saks historie. De organiserte arbeidere har gjennom sine repræsentanter paa kongressen besluttet at reise den sterkeste protest mot dette statsmagternes forsøk paa at hindre fagorganisationens fremgang, og det gjælder derfor at arbeiderne landet rundt gjør sig beredt til det avgjørende skridt.

Kongressen har bestemt at *tiden for streikens iverksættelse* fastsættes av sekretariatet. Saasnt tidspunktet hertil er inde, vil derfor opfordring utgaa til alle landets arbeidere. Forat en saadan opfordring skal faa virkning ogsaa utenfor de organiserte arbeideres rækker, maa der straks optages et *energisk agitationsarbeide*.

Sekretariatet vil nu i den utstrækning som det er mulig utsende foredragsholdere, som vil redegjøre for kongressens beslutning. De nærmere detaljer for denne agitation, som vil paabegyndes en av de første dage over paaske, vil bli redegjort for i arbeiderpressen. Det maa være de stedlige organisationers oppgave, saasnt meddelelse om disse møters avholdelse indløper, at sørge for at de kan anordnes paa heldigste maate. Disse møter blir selvfølgelig offentlige med fri adgang for enhver.

Men foruten denne agitation maa der av de stedlige organisationer igangsættes et energisk agitations- og organisationsarbeide.

En betingelse for at kongressens beslutning skal kunne iverksættes paa den mest virkningsfulde maate er, at *det stedlige samarbeide* mellem orga-

nisationerne blir heldig ordnet. Det er derfor nødvendig at fagforeningerne uopholdelig tilveiebringer samarbeide, hvor saadant ikke findes. Dette bør ske paa den maate, at der nedsættes et *arbeidsutvalg* med en repræsentant for hver fagforening (f. eks. foreningens formand), som varetar *arbeidernes fællesoptræden paa stedet* og som i samraad med sekretariatet og forbundsstyrene kan planlægge og iverksætte agitation, demonstrationer og øvrige arrangements som findes formaalstjenlig.»

Derefter omtaltes en række spørsmål vedrørende understøttelsen, hvorefter cirkulæret sluttedes saaledes:

«I henhold til hvad foran er anført opfordres organisationerne til hurtigst mulig at faa istandbragt arbeidsutvalg, som kan gaa igang med alt fornodent. Saasnt utvalgene er konstituerte, bedes formandens navn og adresse tilstillet sekretariatet. Av hensyn til den nødvendige oversigt og for senere at ha materiale til bedømmelse av de forskjellige forhold, maa der føres protokoll over utvalgets møter, hvor alle *beslutninger* anføres. Videre blir efter avslutningen at indsende til sekretariatet en beretning over utvalgets virksomhet med opgave over inntægter og utgifter.

Sluttelig tør vi henstille til organisationens medlemmer til enhver tid at ha sin oppmerksomhet henvendt paa denne alvorlige sak, saaledes at enhver meddelelse fra sekretariatet eller forbundsstyrene kommer til alles kundskap. I stor utstrækning vil kundgjørelserne ske gjennom arbeiderpressen eller ved cirkulærer til avdelingene og disse bedes alltid behandlet i foreningsmøter. Mulige forespørsler fra foreningene vil bli besvaret paa hurtigste maate.»

Beslutningen blev mottatt med almindelig tilfredshet blandt de fagorganiserte arbeidere landet rundt. Den iverksatte agitation blev overalt møtt med interesse av arbeiderne, og der blev avholdt en række foredrag.

Even Reiersen holdt møter i Nordland paa følgende steder: Bjørnevang, Kirkenes, Hammerfest, Tromsø, Harstad, Narvik, Bodø, Sulitjelma, Fineide, Glomfjord, Bosmo, Mo i Ranen, Mosjøen, Sanne-sjøen, Tysfjorden, Saltdalen, Svolvær, Melø, Sortland m. fl. Stortingsmand *Sæbø* talte i Aalesund, Molde, Kristiansund, Levanger, Stenkjær, Eidet, Røros. *Kyrre Grepp* paa Flisen, Sørskogbygden, Nærness, Rena, Koppang, Lilleelvedalen, Foldal, Røstvangen m. fl. steder. Sekretær *Rungstad* i Porsgrund, Here, Borgestad, Gjerpen, Skien, Skotfoss, Ulefoss, Notodden, Saude, Lilleherred, Rjukan. Sekretær *Iversen* i Lysaker, Sandviken, Røken, Drammen, Holmestrand, Horten, Tønsberg, Eidsfos, Vittingfos, Sandefjord, Larvik og tilliggende distrikter. Landsorganisationens formand *Ole O. Lian* i Kragerø, Tvedestrand, Eydehavn, Arendal, Fevig, Grimstad, Kristiansand, Venesla, Mandal, Fredrikshald, Kristiania m. fl. steder. *Rich. Hansen* i Haugesund, Kopervik, Stavanger, Sandnes, Egersund, Flekkefjord, Arne, Bergen m. fl. steder. Desuten avholdtes foredrag om proteststreiken paa en række andre steder, dels av samme talere som foran anført, dels av andre. Saa landet blev godt gjennompløiet i anledning denne sak.

Lovforslaget kom imidlertid ikke op til behandling i stortinget vaarsessionen, og forslaget om at indføre høstsessioner igjen faldt. Loven kom saaledes ikke paa tapetet mere i 1914.

Repræsentantskapet.

I 1914 har landsorganisationens repræsentantskap undergaat endel mindre forandringer, idet nye forbund er tilsluttet og supplementer er rykket op.

Den nuværende sammensætning er følgende:

Arbeidsmandsforbundet: Elias Voland, Trondhjem, Halvor Steinmoen, Notodden, Lars J. Tørres, Røros, Ivar Paulsen, Stavanger, P. Fjeld, Bernh. Eriksen, Anna Pleyrn, Nils Olsen, Osk. Johansen, A. Ahlstrand, Kristiania.

Baker- og konditorforbundet: Adolf Schou, Johan Nygaard, Kristiania.

Bokbinderforbundet: Hans Aas, Kristiania.

Norsk centralforening for boktrykkere: L. Rungstad, O. Ruud, Kristiania.

Formerforbundet: T. Fjermstad, Kristiania, Ludvig Johansen, Bestun.

Guldsmedarbejderforbundet: E. Gabrielsen, Kristiania.

Havne- og transportarb.forbundet: P. Andersen, Oskar Olsen, Kristiania.

Jern- og metalarb.forbundet: A. Knudsen, A. Melgaard, A. Olsen, K. Andersen, M. Michelsen, S. Paulsen, Kr. Nilsen, Kristiania.

Kjøre- og handelsarb.forbundet: Aksel Amundsen, Kristiania.

Litografisk forbund: Rob. Kopp, Kristiania.

Malerforbundet: J. M. Winge, M. Kristoffersen, Kristiania.

Matros- og fyrbøterunionen: Oskar J. Nilsen, Gerh. Gulbrandsen, Kristiania.

Murerforbundet: Edvard Evensen, Aksel Schultz, Kristiania.

Møbelindustriarbejderforbundet: Albert Andersen, Ludvig Hansen, Kristiania.

Papirindustriarbejderforbundet: A. Bratvold, Leonard Larsen, Kristiania, Thomas Weber, Løveid, Simen Jensen, Randsfjord.

Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet: Jens Teigen, Kristiania, Hans Eriksen, Fredrikstad.

Skand. sadelmaker- og tapetsererforbund: I. P. Jønsson, Kj.havn.

Skind- og lærindustriarbejderforbundet: Johs. P. Nilsen, Kr.ania.

Skog- og jordbruksarbejderforbundet: Martin Liengen, Elverum.

Skotøiarbejderforbundet: Anders Øie, M. A. Bakke, Kristiania.

Skrædderforbundet: N. Mittet, Kristiania.

Slagter- og pølsemakerforbundet: J. Jensen, Kristiania.

Sporvejsforbundet: E. E. Rudlang, Kristiania.

Stenhuggerforbundet: Olof Johanson, Fagerholt, Carl Johansen, Kristiania.

Tobaksarbejderforbundet: Hj. Johansen, Kristiania.

Træarbejderforbundet: Jens Johansen, M. Rebnord, Henry O. Hansen, Kristiania.

Trikotagearbejderskernes forbund: Anna Larsen, Kristiania.

De enkeltvis tilsluttede foreninger: Iver Knudsen, Kr. Bergstrøm, Kristiania.

Det aarlige repræsentantskapsmøte holdtes den 5. juni. Tilstede var sekretariatet samt 39 repræsentanter for 20 forbund.

Beretning og regnskap for 1913 behandledes og godkjendtes efter endel debat enstemmig.

Sekretariatet.

Der er ikke indtraadt nogen forandring i aarets løp i sekretariatets sammensætning; det bestaar av følgende:

Formand: Ole O. Lian. *Sekretær:* Sverre Iversen. *Sekretariat-medlemmer:* Rich. Hansen, P. Aarøe, A. Juell, G. Sethil, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, A. Aamodt. Tilforordnet fra Det norske arbeiderparti: Magnus Nilssen.

Suppleanter: A. Pahlm, J. M. Winge, A. Schultz, P. Andersen, A. Melgaard, O. Ruud.

Revisorer: N. Mittet, T. Olsen, D. Jensen. *Suppleanter:* R. Arnesen, J. Teigen, L. E. Svendsen.

Sekretariatets repræsentant i Centralstyret for Det norske arbeiderparti: M. Nygaard. I utvalget for De samvirkende fagforeninger i Kristiania: A. E. Gundersen.

Ved kontoret er ansat de samme 2 assistenter som omtalt i beretningen for 1913.

Sekretariatet har holdt 60 møter. Desuten er avholdt 2 fællesmøter med forbundsstyrerne. 389 saker har været til behandling. Til kontoret er indløpet 1574 indregistrerte skrivelser og avsendt 1517. Hertil kommer en række statistikkemaer og andre forespørsler av mere ekspeditionsmaessig natur. Der er utsendt 20 cirkulærer. «Meddelelsesbladet» er utkommet med 12 numre paa ialt 232 sider. Oplaget har variert mellem 71,000—75,000.

Agitationen.

Til agitation er i aarets løp utbetalt ialt kr. 7251.58. Til Skog- og jordbruksarbeiderforbundet er bevilget 300 kr., til Sporveisforbundet 250 kr., til De samvirkende fagforeninger i Porsgrund 100 kr. og til fagforeningerne i Narvik 500 kr.

For de til Narvik bevilgede midler har redaktør Waldemar Carlsen holdt ialt 51 foredrag i Lofoten, Vesteraalen, Hammerø, Ofoten og Narvik. Forøvrig er foredrag avholdt av formanden og og sekretæren paa en række steder og i den utstrækning som det har været mulig at avse tid til det. Gjennem kontoret er der paa anmodning ogsaa skaffet andre foredragsholdere, saavidt dette har været mulig.

Agitationen for organisation av fiskerne.

Atter og atter har man inden arbeiderbevægelsen i Norge drøftet spørsmålet om paa hvilken maate Nordlandsfiskerne kunde skape sig en organisation til vern om sine interesser og til kamp mot de utbyttene som plager dem. Det har længe været klart, at

fagforeninger i almindelig forstand ikke vilde passe her, hvor baatlagene jo ikke har nogen direkte arbeidsgiver, men hvor de allikevel staar i sterkt avhængighetsforhold til handelskapitalen, til væreiere, agnbaater o.s.v. — I den senere tid har særlig arbeidsmandsforbundets sekretær, hr. Even Reiersen, slaat til lyd for organisationsarbeidet blandt fiskerne, og under et ophold i Kristiania i mars maaned deltok Reiersen i et møte med sekretariatet, hvor saken blev drøftet. Den 15. april bevilgede sekretariatet 400 kr. til agitation i fiskeværene i Finmarken.

Sekretariatet besluttet derpaa i møte 31. juli at nedsætte en komite for at ta disse spørmaal op til behandling. Den bestaar av følgende medlemmer: Sekretær Even Reiersen, Bodø, stortingsmand Bonnevie, Bodø, kaptein Hagerup, Tromsø, fisker Odin Figenschou, Tromsø, fisker Martin Grøsnes, Ibestad, og handelsbestyrer Tuv, Glomfjord; den sidste har ikke deltat.

Denne komite avholdt sit første møte i Tromsø 30. september. Til formand valgtes kaptein Hagerup, viceformand Odin Figenschou og sekretær Even Reiersen.

Følgende spørmaal besluttetes optat til behandling og utredning:

1. *Tolden* (den del derav som angaar fiskerne).
2. *Kreditspørmaal*.
3. *Omsætningen* (herunder salgsforbindelser med indenlandske samvirkeselskaper, samarbeide mellem fiskerforeningerne og kommunerne, fiskehandelen paa utlandet samt statsbidrag til ishuse).
4. *Forædling* av fiskeprodukter i Norge.
5. *Agnspørmaalet*.
6. *Organisationsspørmaalet*.

Den forberedende behandling av disse saker blev fordelt paa to arbeidsutvalg inden komiteen.

Videre drøftet komiteen spørmaalet om medicinalfondet og ulykkesforsikringen for fiskere, likesom der blev forhandlet om salg av olje direkte til fiskerne.

Den 6. december forelaa resultatet av komiteens arbeide for sekretariatet. Der var ialt avholdt 12 komitemøter. Komiteen hadde utarbeidet et forslag til organisationsplan med lovutkast saavel for Nord-Norges fiskerforbund som avdelingslove. Endvidere manuskript til en brochure om «Fiskernes livsvilkaar i Nord-Norge». Efterat komiteens arbeide var gjennomgaat av en av sekretariatet nedsat komite, besluttet sekretariatet i alt væsentlig at gi sin tilslutning til komiteens forslag. Brochuren besluttetes trykt i 10,000 eksemplarer, og der bevilgedes yderligere 1000 kr. til agitations- og organisationsarbeidet. Dette vil bli forestaaet av hr. Even Reiersen, som har erholdt permission i arbeidsmandsforbundet i den tid som trænges.

Kooperationen.

Fra landsorganisationens kooperative utvalg har vi mottat følgende beretning:

Landsorganisationens kooperative utvalg. Beretning 1914.

Agitationen for tilslutning til cooperationen har været fortsat i 1914. Den har været ledet efter samme system som tidligere med lokale koop. utvalg i tilslutning til sekretariatets utvalg.

Aarets resultat maa sies efter omstændighetene at være tilfredsstillende.

Vi kan desværre ikke vente med et eneste slag at erobre arbejderklassen for cooperationen; dertil er der for mange hindringer; men vi kan dog glæde os over en voksende forstaaelse og en utvilsomt økende vekst av fagforeningsfolk som nu har tilsluttet sig cooperationen.

Dette kan man let overbevise sig om ved et blik paa cooperationens landsmøter i det sidste. De blir nemlig mer og mer utprægede arbejderforsamlinger. Det viser sig her, at det er fagforeningsmedlemmerne som er kommet med.

Der har i aaret været avholdt 9 utvalgsmøter samt en række konferansemøter til behandling av agitation og andre foreliggende saker. Der har været en livlig korrespondanse med de lokale utvalg, og fra alle kanter av landet har vi mottat forespørsler om cooperationen, hvilke alle er blit besvart veiledende.

Foruten et trykt cirkulære til utvalgene, som blev utsendt høsten 1914, er der utsendt tusener av agitationsskrifter, mønsterlove og andre veiledende skrifter om cooperationen. Disse skrifter er utdelt gratis.

Efter evne har utvalget forsøkt at tilfredsstille den store efterspørsel efter foredragsholdere.

Saaledes har formanden, *A. Juell*, holdt foredrag i Slemmestad, Mandal og Haugesund.

P. Aarøe har talt i Greaaker, Gjøvik, Randsfjord, Drammen, Sandefjord og Fredrikshald.

G. Ousland: Gjeithus og Drammen.

Sekretæren har holdt foredrag paa følgende steder: Nakkerud, Torp, Gjeithus, Odda, Veblungnes, Molde, Hønefos og Sarpsborg.

Da der forelaa flere krav om foredragsholdere nedover Sørlandet, blev der arrangert en fælles foredragsreise sammen med Det norske arbeiderparti for sekretæren. Paa denne reise holdt sekretæren kooperative foredrag paa følgende steder: Hyggen, Skien, Kragerø, Arendal, Kristiansand, Porsgrund og Brevik. Likeledes avholdt han et konferansemøte med utvalget i Tvedestrand. Sekretæren har saaledes i aaret besøkt 16 steder.

Foruten ovennævnte foredrag har utvalgets medlemmer og andre avholdt en række foredrag i foreningerne i Kristiania.

Som synlig resultat av vort arbeide kan nævnes at der i aaret er dannet utvalg i: Strømsgodset, Sandefjord, Stavanger, Haugesund, Odda, Notodden, Larvik og Fredrikstad.

Ved aarets utgang er der ialt 46 lokale utvalg i virksomhet, som staar i rapport med landsutvalget.

En del av disse har nedlagt et godt arbeide i agitationen, baade ved foredrag, husagitation og ved omdeling av skrifter. Flere har ogsaa trykt egne skrifter — mere avpasset efter stedets forhold.

Agitationen har overalt gaat ut paa tilslutning til de bestaaende selskaper.

Fra Moss har utvalget meddelt at de har stiftet samvirkelag, likeledes fra Kristiansand, hvor nyt selskap er dannet og vil bli aapnet til vaaren og Tvedestrand utvalg har dannet indkjøpslag. Strømsgodsets utvalg har arbeidet for dannelse av forbruksforening.

Der er dog endnu mange steder, hvor fagforeningerne lar den kooperative sak ligge og ikke sørger for at sette igang det av kongressen besluttede opplysningsarbeide. Utvalget har sin oppmerksomhet henvendt paa disse steder.

Fra sekretariatet har utvalget mottat *sak* om opprettelse av *Brandforsikring* til utredning.

Forslaget blev fremsat av det stedlige styre i Sarpsborg, og blev behandlet paa landsorganisationens kongres 1913, hvor det besluttedes oversendt utvalget. Utvalget har nedsat en komite til behandling av saken, og denne har innsamlet en del materiel.

*

Norges kooperative landsforening.

Utvalget mottok ogsaa i aaret indbydelse til at sende repræsentant til landsforeningens generalforsamling; men da utvalgsmedlemmerne paa andre maater var medlemmer av forsamlingen, blev ingen ekstra valgt.

Generalforsamlingen avholdtes 18.—21. juni i Folkets hus, Kristiania.

Som særskilt punkt paa dagsordenen var ogsaa denne gang opsat spørsmålet: «Samarbeide mellem fagorganisationen og kooperationen». Hovedindledere var Ole O. Lian paa fagorganisationens vegne og A. Pedersen paa kooperationens.

Lians foredrag, der gav uttrykk for den interesse, som fagorganisationen nærer for kooperationen, blev hilset med vældig bifald fra generalforsamlingen.

A. Pedersen talte i tilslutning til Lian og fremla paa N. K. L.'s vegne følgende resolution:

«Paa grundlag som fastslaat i resolutionen, vedtat av landsforeningens generalforsamling og Arb. fagl. landsorganisations kongres i 1913 angaaende samarbeidet, paalægges det landsforeningens

styre i fællesskap med sekretariatet for Arb. fagl. landsorganisation at utarbeide nærmere fastsatte regler for det fremtidige samarbeide, særlig tagende sigte paa:

1. Kooperationens forhold til bedrifter, der staar eller maatte komme til at staa i konfliktsforhold til sine arbeidere.
2. Kooperationens stilling under faglige lønskampe.
3. Fagorganisationens stilling overfor bedrifter, der ved boycotning søker at hemme kooperationens frie utvikling.
4. Fællesagitationen for tilslutning til kooperationen.

De eventuelle regler, vedtat av ovennævnte styre, forelægges næste generalforsamling og landsorganisationens repræsentantskap eller kongres til endelig godkjendelse.

Videre paalægges det styret snarest at utarbeide en fast plan for den fremtidige agitation for tilslutning til de bestaaende kooperative foreninger og for opprettelse av nye saadanne paa steder hvor ingen forening findes, og stilles der til styrets disposition for øie-medet kr. 2500.00 til næste generalforsamling. Agitationen bør i størst mulig utstrækning foretages i samraad med Arb. fagl. landsorganisations kooperative utvalg».

Efter en meget interessant debat blev resolutionen vedtat mot 1 stemme.

Til formand for landsforeningen gjenvalgtes adv. Dehli med 57 stemmer. P. Aarøe, der var foreslaat, hadde 51 st. Til viceformand valgtes Aarøe.

I anledning den vedtagne resolution har der været avholdt fællesmøte mellem utvalget og landsforeningens styre. Det besluttedes her at nedsætte 2 komiteer.

I den komite der skal behandle *Kooperationens forhold til de faglige konflikter* valgte sekretariatet Ole O. Lian og A. Juell. Landsforeningens styre valgte O. Dehli og A. Pedersen.

Til den komite der skal ordne med *Fællesagitationen for kooperationen* valgtes O. Dehli, A. Juell og fru Kreutz.

*

Landsforeningens bankavdeling

hadde ved aarets utgang et samlet innskudd av kr. 397 861.46. Herav var kr. 197 058.55 foreningsinnskudd.

Der er 153 foreningsinnskytere. Den største er Arbeidernes koop. selskap i Trondhjem med kr. 25 392.54.

I direktionen for bankavdelingen sitter O. Dehli, Ole O. Lian og P. Aarøe.

*

Det kooperative bokkjøp.

Den store tilslutning som utvalget hadde, da det første gang utgav Bebels bok «Socialismen», dalet betydelig ved utgivelsen av H. G. Wells bok «Nye Verdner».

Mens der av Bebels bok blev trykt et oplag av henved 15000 eksemplarer, kunde der av Wells bok kun trykkes 5000. Imidlertid er ogsaa 5000 et stort oplag for en socialistisk bok i Norge; men

ideen med kooperativ bokkjøb er kun god saalænge oplaget er tilstrækkelig stort, og hertil kræves interesse for foretagendet i alle foreninger.

Utvalget har derfor foreløbig set tiden an angaaende bestemmelse om ny bok.

Av «Nye Verdner» er endnu en beholdning av ca. 380 bøger, hvorfor regnskabet av denne grund ikke kan avsluttes.

*

Det stedlige utvalg.

Av de indsendte beretninger fra de lokale kooperative utvalg fremgaar følgende:

Agnæs. Her er en fagforening med 74 medlemmer og en forbruksforening med 45 medlemmer. Hadde i 1914 en omsætning av kr. 36 000.00. Vi har efter bedste evne drevet agitation.

Stenkjær og omegn. Utvalget har arrangert 4 møter, hvorav de 2 med foredrag. Der har været drevet ihærdig husagitation, der viser gode resultater, idet handelslagets medlemstal har øket fra 130 til 202.

Omsætningen har steget med kr. 5 853.00 til kr. 45 353.00.

Der er optat statistik som viser at av 216 fagforeningsmedlemmer er 60 kooperatører.

Utvalget har de bedste forhaapninger om fortsat fremgang.

Notodden. Utvalget blev konstituert i mai 1914.

Vi har utdelt 1000 særskilt trykte flyveblade og en ihærdig agitation har været drevet i foreningerne og paa arbejdspladsen. Flere gode agitationsmøter er avholdt. Notoddens samvirkelag blev aapnet i juni 1914 og har til aarets utgang hat en omsætning av kr. 33 853.00, med 120 medlemmer.

Paa stedet er 15 fagforeninger med 650 medlemmer og fra nyttaar begynder husagitationen.

Sarpsborg. I aaret er 3 foredrag avholdt og der er utdelt 2 flyveblade i 3000 og 2000 eksemplarer. Her er 18 fagforeninger med ca. 2000 medlemmer.

Omsætningen i forbruksforeningen var kr. 285 000.00 til sine 1100 medlemmer.

Hyggen. Hyggen har en aktie-handelsforening av de gammel-dagse, hvorav der hist og her endnu findes en del. Den er naturligvis ikke tilsluttet landsforeningen. Utvalget har her tat opgaven op og har foreslaat en modernisering, til hvilken der nu er valgt en komite.

Stedet har 100 fagforeningsmedlemmer. Handelsforeningens omsætning i 1914 var kr. 105 000.00.

Sandefjord. Her er nyt utvalg dannet, som har avholdt to masse-møter, et foredrag og samlet ind kr. 300.00 til agitationen.

Byen har 9 fagforeninger med 350 medlemmer.

Namsos. Agitationen har været drevet mest underhaanden. Forbruksforeningen har øket medlemstallet fra 40 til 200. Herav

er 104 fagforeningsmedlemmer. Omsætningen har været kr. 70 000.00. Stedet har 4 fagforeninger med tilsammen 214 medlemmer.

Drammen. Utvalget ansatte for 2 uker 2 kvindelige agitatorer, som besøkte alle medlemmer av Handelslaget, der forsømte at gjøre sine indkjøp der. Likeledes blev der nedsat agitationskomiteer paa forskjellige kanter av byen. Der er avholdt 4 gode foredragsmøter. Resultatet blev 100 nye medlemmer. Handelslaget har 250 medlemmer og kr. 81452.00 omsætning. Drammen har 28 fagforeninger med 1500 medlemmer — stor arbeidsmark.

Rjukan. Rjukan samvirkelag startedes i januar 1914 med 65 medlemmer. Nu er medlemstallet 135. Omsætningen har været kr. 82 020.00. Nettofortjeneste kr. 3 351.00. Rjukan har 8 fagforeninger med tilsammen 1319 medlemmer.

Tofte. Forbruksforeningens medlemstal er 168. Omsætningen kr. 105 000.00. Her er 2 fagforeninger med tilsammen 160 medlemmer.

Gjøvik. Utvalgets 12 medlemmer har drevet husagitation. Der er avholdt 1 foredrag. Den kooperative forening hadde i 1914 en omsætning av kr. 85 000.00. Medlemstallet var 220. Her er 7 fagforeninger med tilsammen ca. 200 medlemmer.

Fredrikstad. I oktober er dannet et utvalg og kooperativ representantskap. Der er vedtat en arbeidsplan, hvorefter agitationen skal igangsættes med samarbeide med Samvirkelaget. Der skal optages statistikk, og en speciel brochure er under trykning.

Agitationen i foreningen er i fuld gang. Fredrikstad har 16 fagforeninger med tilsammen 666 medlemmer. Fredrikstad samvirkelag hadde i 1914 en omsætning av kr. 644 099.85. Medlemstallet var 3359.

Larvik. Larvik har 3 forbruksforeninger med en samlet omsætning av kr. 278 000.00 og 700 medlemmer.

Byen har 9 fagforeninger og 465 medlemmer. Utvalget har efter bedste evne drevet agitation.

Kristiania. Fagf. kooperative representantskap tæller henved 200 representanter. Utvalget har 7 medlemmer.

Ifølge den meget indholdsrike aarsberetning som er utsendt, har utvalget drevet en energisk agitation. Der er avholdt en række godt besøkte masse møter, og i foreningerne har P. Aarø holdt 4 foredrag, Randolf Arnesen 4, forretningsfører Briskerud 1, Arnfinn Olsen 11, G. Ousland 9 og Einar Ruud 1 foredrag.

Utvalget har tatt initiativet til en sammenslutning av Kristiania-selskaperne og faat valgt en fælleskomite, der nu arbeider med saken.

Utvalget har ogsaa sat igang en agitation for den koop. landsforenings tobaksfabrik.

Kristiania har 5 koop. selskaper med en samlet omsætning av kr. 1 610 609.00. Medlemsantallet er 4156.

Det koop. bakeris omsætning var kr. 131 525.00 og et nyt pølse-makeri, som oprettedes i oktober, hadde i de 2 maaneder en omsætning av kr. 12 651.00. I Kristiania er der 106 fagforeninger med 19 711 medlemmer.

Utvalget mener, at sammenslutningen i Kristiania nu har de

bedste utsigter og er av den bestemte opfatning, at først naar sammenslutningen er i orden vil kooperationen skyte den rette fart i Kristiania.

Skotfoss. Skotfoss har 3 fagforeninger med 415 medlemmer. Den kooperative handelsforening har 129 medlemmer og en omsætning av kr. 85778.00.

Strømsgodset. Utvalget har hat 11 møter. Der er avholdt 2 foredrag og utdelt en række flyveblade.

Utvalget har tilskrevet de stedlige foreninger med anmodning om at plasere sine midler i Den kooperative sparekasse. Dette hadde det resultat, at 5 foreninger tilsammen har innsat kr. 1600.00.

Likeledes har de 163 indskytere innsat kr. 3700.00.

Der er tegnet 80 medlemmer til et nyt handelslag. Agitation for dette paagaar, og konstituerende møte skal avholdes over nytaar.

Randsfjord. I Randsfjord gaar fremdeles Handelslaget godt fremover. I 1914 var omsætningen kr. 180392.00. Der er 320 medlemmer, herav er 150 fagforeningsmedlemmer. Stedet har 2 fagforeninger.

Ekstrakt for landsorganisationens kooperative utvalgs regnskap for 1914.

Indtægter:

Kassabeholdning pr. 1. januar 1914	kr. 39.60
Mottat av landsorganisationen	» 1400.00
	<hr/>
	kr. 1439.60

Utgifter:

Trykningsutgifter	kr. 62.25
Bevilget utvalgene i:	
Sandefjord	kr. 25.00
Sarpsborg	» 100.00
Kristiania	» 250.00
Bergen	» 200.00
Stenkjær	» 50.00
Drammen	» 100.00
Fredrikstad	» 100.00
	<hr/>
	» 825.00
Agitation, foredrag utenbys	» 239.95
Abonnement, koop. blade og bøker	» 38.10
Porto og telegrammer	» 9.19
Kontorrekvisita	» 4.65
Honorar til sekretæren	» 180.00
	<hr/>
	kr. 1359.14
Kassabeholdning pr. 31. december 1914	» 80.46
	<hr/>
	kr. 1439.60

Kristiania 31. december 1914.
 Revidert og fundet i orden.
 Kristiania 11. februar 1915.

Andr. Juell, kasserer.

N. Mittet.

D. Jensen.

Agitationen blandt kvinderne.

Fra Arbeiderpartiets kvindeforbund har vi mottat følgende:

«Forretningsutvalget har i aaret 1914 avholdt 11 møter til behandling av forbundets saker, samt 2 kvartalsmøter for forbundets Kristiania-avdelinger. Sammen med styret for Det kooperative kvindeforbund har forretningsutvalget foranstaltet 2 masse-møter, hvor hr. Lian, forretningsfører Juell og fru Nitteberg har holdt foredrag om kooperasjon i forbindelse med vor politiske bevægelse.

I anledning den krise som vort land paa grund av krigen kom op i, har forretningsutvalget for at holde sig underrettet om arbeidsforholdene m. v. her i Kristiania sammenkaldt formændene for samtlige kvindelige fagforeninger til møte. Her fik man en oversigt over den ledighet som var tilstede blandt kvinderne i de forskjellige industrigrene samt hvilke utsigter der var for arbeide fremover. Disse opplysninger blev forelagt i et møte av statens arbeidsledighetskomite. Sammen med repræsentanter fra Kristiania kvinderaad har forretningsutvalget deltatt i en række møter og konferanser, hvor man har drøftet spørsmålet hvad der kan gjøres for at skaffe ledige arbeidere arbeide m. v., likesom forretningsutvalget har været med til at planlægge paa hvilken maate man skulde ordne sig med utdelingen av søm fra depotet (arbeide som blev besluttet igangsatt ved bevilgning av staten for ledige kvinder).

En række foredrag er avholdt i saavel faglige som politiske foreninger ved forbundets formand og sekretær og ogsaa andre av utvalgets medlemmer baade her i byen og i byer utenfor Kristiania.

Til Syerskernes forenings agitation har forbundet ydet økonomisk støtte. Forretningsutvalget har gjort et forsøk paa at stifte en forening blandt rengjøringskvinderne ved jernbanerne uten at dette lykkedes.

Forretningsutvalget har behandlet forslagene til nye barnelove. Propositionen blev oversendt samtlige vore avdelinger til behandling. Resolutioner som avdelingerne hadde vedtatt i saken blev samlet og oversendt Stortinget i et antal av 40. Samtlige resolutioner indeholdt sympatiuttalelser for loven.

I anledning forslag til lov om tvungen voldgift i arbeidstvister har forretningsutvalget sendt stortinget en henstilling, hvori der protesteres mot loven og hvori kvinderne gir sin fulde tilslutning til landsorganisationens ekstraordinære kongresbeslutning.

Til Kristiania formandskap er indsendt forslag om opprettelse av kommunale fødehjem. Denne sak har været behandlet av formandskapet og oversendt magistraten til videre utredning.

Til Kristiania skolestyre blev indsendt andragende om at gi barna fri 1. mai, og dette krav blev for første gang indvilget.

Vergeraadsloven i forbindelse med det forældrevalgte skoletilsyn har været oppe til indgaaende drøftelse paa et møte, hvor samtlige vore skoletilsynsmedlemmer var tilstede. Forslag, der gik ut paa et bedre samarbeide mellem skoletilsynet og vergeraadet, er oversendt tilsynets fællesmøter.

Saken «socialistiske barnelag» som blev oversendt forretningsutvalget fra landsmøtet i Stavanger, har gjentagne gange været oppe til behandling i utvalget. Saken har ogsaa været drøftet i avdelingerne. Da denne sak trængte en grundig overveielse og utredning, blev der paa et møte vedtat at oversende saken til Kristiania arbeiderpartis styre som skulde utarbeide plan for samme. Kristiania arbeiderparti har utarbeidet og vedtat plan og statuter for samme, og styre er valgt, saa barnelaget er tænkt igangsatt i slutten av mars.

Forretningsutvalget staar til stadighet i rapport med avdelingerne, selv om man ikke altid faar de oplysninger om deres virke som man gjerne ønsket.

I aarets løp er følgende foreninger tilsluttet forbundet: Namsos, Moss, Strømsgodsets socialdem. kvindeforeninger samt Kristiania yngre vask- og rengjøringskvinders fagforening med et samlet medlemsantal av ca. 170.

Følgende foreninger har ikke indbetalt kontingent for et længere tidsrum: Skiens arbeiderpartis kvindeforening, Larvik vask- og rengjøringskvinders forening, Saaheims og Arendals arbeiderlags kvindeforening. Vi har ikke faat nogen meddelelse om at disse foreninger er nedlagt, og haaber saaledes at de indbetaler sine restanser.

Forbundet tæller saaledes ved aarets utgang vel 2000 medlemmer i 55 avdelinger.

Forbundet har til sin virksomhet i aar i likhet med tidligere mottatt kr. 1000.00 fra landsorganisationen og kr. 500.00 fra arbeiderpartiet.

Kvindeforbundet utgir bladet «Kvinden» som i aarets løp er utkommet i større format en gang maanedlig. Bladet har faat endel nye abonnenter, men oplaget er det samme som før, 1200. Endel foreninger er interesserte og agiterer for bladets utbredelse, mens andre er likegyldige, og der er stor sløvhet med hensyn til indbetalingen av kontingenten, tilrods for at denne kun er kr. 1.00 pr. aar. Om bladet skal kunne fortsætte at utkomme, maa der vises større interesse fra vore partiføllers side. Alle vore medlemmer burde holde dette lille blad som jo er deres eget. Vi vet at bladet har sin betydning og er til stor veiledning i vort foreningsarbeide utover.

Aaret 1914 blev paa grund av krigen et vanskelig aar for arbeidernes organisationer, idet arbeidsledighet og dyrtid paa alle omraader hemmet agitationen utad for større tilslutning. Derimot tror vi med sikkerhet at kunne si, at vore medlemmer fik endnu større forstaaelse av sammenslutningens betydning og slog en endnu fastere ring om sin organisation. Vi haaber at aaret 1915 maa gi et rikere arbeide i form av mange nye medlemmer, og at ogsaa vore avdelinger rundt om i det aar som kommer mere nøiagtig og i større utstrækning end hittil vil gi os alle meddelelser om sin virksomhet og arbeide i det hele, kun derved blir vort forbund det bindeled som det skal og maa være blandt kvindene.»

Arbeiderbevægelsens arkiv.

Arbeiderbevægelsens arkiv har i 1914 fortsat virksomheten fra tidligere aar med at indsamle og ordne protokoller, dokumenter, aviser etc. vedrørende arbeiderbevægelsen. Naar undtas et par ældre, meget vigtige forhandlingsprotokoller for landsorganisationen og «Samvirkende» er det meget faa foreninger, som i aarets løp har indsendt nye bidrag til arkivet. Det var forøvrig heller ikke at vente, idet arkivets samling av protokoller fra fagforeningerne allerede er saa rikholdig, som man foreløbig kan forlange den. Det er fra de politiske partiforeninger at man i de førstkommende aar særlig maa lægge an paa at erholde nye bidrag. Virksomheten i aarets løp har derfor særlig tat sigte paa at ordne og registrere arkivets nuværende samlinger. Det er et arbeide, som i første række kræver *tid*, og der staar endnu meget arbeide igjen at utføre, før arkivet kan sies at være i tilfredsstillende arkivmæssig stand. Særlig ved utarbeidelsen av festskrifter, beretninger o. l. fra foreningerne har dog arkivet ydet og vil kunne yde en uundværlig støtte. Arkivstyret har dog indtryk av at forstaaelsen av dette ikke er saa vaaken, som den burde være. Man vil i denne henseende peke paa, at arkivaren i denslags øiemed ikke bare er pliktig til at finde frem arkivstoffet, men ogsaa til forøvrig at bistaa foreningerne i arbeidet med behandlingen av arkivmaterialet.

Arkivets bestyrelse er i 1914 overtat av cand. mag., kommunearkivar Jakob *Fris*.

Regnskapsekstrakt for Arbeiderbevægelsens arkiv 1914.

<i>Indtægt.</i>		<i>Utgift.</i>	
Beholdning 1. januar 1914 kr.	788.75	Rengjøring (12 md. à 8 kr.) kr.	96.00
Bidrag fra landsorganisat. «	400.00	Belysning etc. «	48.74
Do. - arbeiderpartiet «	700.00	Lysreparation «	6.69
		Kontorrekvisita «	7.45
		Nye reoler «	282.98
		Bokbinderarbeide. «	146.00
		Lønninger «	400.00
		Balanse 31. decbr. 1914 . . . «	900.89
	Kr. 1888.75		Kr. 1888.75

Status 31. december 1914.

<i>Aktiva.</i>		<i>Passiva.</i>	
Samvirkende fagforeninger forskuds leie. kr.	300.00	Landsorganisationen pr. ³ / ₁₂ 1913 kr.	600.00
Inventar «	1118.93	+ avskrevet «	300.00
Kassebeholdning «	900.89		kr. 300.00
		Kapitalkonto «	2019.82
	Kr. 2319.82		Kr. 2319.82

Folkets hus's fond.

I januar 1914 forelaa til behandling 21 laaneandragender med et samlet beløp stort kr. 87 000.00, og senere indkom der 6 nye an-

dragender med et samlet beløp stort kr. 15 600.00; ialt har saaledes sekretariatet hat til behandling 27 *laaneandragender for et samlet beløp stort kr. 102 600.00*. I 1913 var der behandlet 23 andragender med et laanebeløp paa kr. 96 500.00; laanetranngen er saaledes ikke sunket.

I aarets løp er bevilget følgende utlaan:

De samvirkende fagforeninger, Lillestrøm	kr.	5000.00
Røstvangen grubearbeiderforening	«	2500.00
Odda arbeiderparti	«	5000.00
Greaaker arbeiderforening	«	4000.00
Haugesunds arbeiderparti	«	2500.00
Folkets hus, Notodden	«	2500.00

Kr. 21 500.00

Pr. 31. december 1914 hadde fondet kr. 50 875.00 i utestaaende laan; samme dato 1913 var utestaaende kr. 32 250.00.

Iøvrig henvises til fondets regnskap og status.

Statistikken.

Betydningen av en fyldig løns- og organisationsstatistik er der i den senere tid blit større forstaaelse av, og flere forbund har nu utgit baade omfattende og fyldige statistiske oversigter. Disse utfylder hinanden til en samlet oversigt over organisationens stilling og virksomhet, og der vil til næste aar søkes samlet og bearbeidet en katalogisk oversigt med ekstrakt av hvad de omhandler, saa materialet blir kjendt og tilgjengelig for den samlede organisation.

Foruten statistiske bearbeidelser til spesielt bruk er der i dette aar ved sekretariatets kontor utarbeidet en omfattende organisationsstatistik fagvis og geografisk.

Videre er der utgit en ordnet fortegnelse over gjældende tariffoverenskomster, bearbeidet saa den viser utviklingen paa dette omraade i 5-aars-perioden. Fortegnelsen følger nærværende beretning som bilag 1.

I anledning landsorganisationens 15 aars virksomhet er der utarbeidet en række sammenlignende tabeller og grafiske fremstillinger som belyser medlemsbevægelsen, den økonomiske utvikling, lønsbevægelsen m. m. i dette tidsrum.

Statistikken er indtat i denne beretning som bilag 2, hvortil henvises, saa vi skal ikke i denne forbindelse nærmere komme ind paa den.

Foruten statistiske bearbeidelser til spesielt bruk er ved sekretariatets kontor iaar indsamlet og bearbeidet en «krisestatistik» som gjennem «Meddelelsesbladet» utgives hver maaned.

Arbeidsledighetsforsikringen.

Loven av 12. juni 1906 om stats- og kommunebidrag til norske arbeidsledighetskasser, som var gjort gjældende til utløpet av 1914, blev senere av stortinget prolongert til utgangen av 1915. Paa an-

modning av vedk. departement om en uttalelse om loven, har repræsentanter for vedk. forbund og sekretariatet under 14. mars sendt følgende forestilling:

Til

Det kgl. departement for sociale saker, handel, industri og fiskeri.

I skrivelse av 24. januar dette aar har det ærede departement utbedt sig landsorganisationens uttalelse i anledning av, at lov av 12. juni 1906 om stats- og kommunebidrag til norske arbeidsledighetskasser ophører at gjælde ved indeværende aars utgang. En lignende henvendelse har departementet gjort ogsaa til de fagforbund som har arbeidsledighetskasser, og vi har derfor fundet det hensigtsmæssig at avholde et fællesmøte av repræsentanter for de her nævnte interesserte, som sammen med sekretariatet for Arbeidernes faglige landsorganisation har behandlet saken.

Nærværende forestilling fremkommer saaledes som en fællesuttalelse fra arbeidsledighetskasser tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation.

Hensigten med loven av 12. juni 1906 var jo at fremme arbeidsledighetsforsikringen, saaledes at arbeiderne og deres familier mest mulig kan skjærmes mot den lidelse og nød, som er en følge av arbeidsløsheten. Det har været en av fagorganisationens opgaver at utvikle denne forsikring, og der er ikke utrettet saa litet paa dette omraade.

Imidlertid har erfaringen vist, at en række arbeidsbrancher har meget vanskelig for under de herskende forhold i det hele tatt at etablere nogen arbeidsledighetsforsikring av betydning, likesom de fag som har arbeidsledighetskasser, under daarlige konjunkturer ikke har magtet oppgaven tilfredsstillende, idet det ikke har været mulig under gode tider at opsamle tilstrækkelige fonds til at møte krisetidene med.

De forhaabninger man hadde om at loven av 12. juni 1906 skulde bidra til at utvikle arbeidsledighetsforsikringen, har ikke slaat til. Endnu staar de største arbeidsgrupper uten arbeidsledighetskasser. Av landsorganisationens ca. 64,000 medlemmer er endnu kun ca. 28,000 arbeidsledighetsforsikret, og store grupper arbeidere, som hele bygningsindustrien, anlægsvirksomheten, papir-, cellulose- og trømasseindustrien, bergverksindustrien, sagbruks- og høvleriindustrien, elektrokemisk industri m. fl., har endnu ikke magtet at faa opprettet arbeidsledighetskasser. Selvfølgelig vil det altid være forbundet med store vanskeligheter at etablere effektiv arbeidsledighetsunderstøttelse, særlig i enkelte av de brancher som foran er nevnt, men vi mener at naar nu loven skal op til behandling, bør der tages hensyn til de erfaringer man har høstet i den tid som er forløpen. Og det er den almindelige opfatning hos alle de som interesserte sig for lovens vedtagelse, at resultatene i retning av at fremme arbeidsledighetsforsikringen nærmest maa sies at være en skuffelse, og at der bør søkes at faa loven ændret saadan, at arbeidsledighetsforsikringen kan bli mere effektiv, hvilket er av den allerstørste betydning for samfundet.

Vi tror det i saa henseende vilde være et fremskritt, om man med hensyn til det offentlige bidrag gik over til det system som er fastsat i den danske lov om anerkjendte arbeidsløshetskasser av 9. april 1907. Ifølge denne lov erholder kasserne et tilskud i forhold til den samlede kontingentindtægt. Dette har den virkning, at det stimulerer medlemmerne til at betale høi kontingent. Derved blir kasserne sat istand til at opsamle fonds til at møte arbeidsløsheten med i nedgangsperioder. For staten vil ordningen ogsaa medføre den fordel, at utgifterne til dette formaal vil bli mere oversigtlige og bli fordelt likelig paa hvert aar, mens den nuværende ordning med refusion vil gjøre sig sterkt gjældende i nedgangsperioder, og i det hele tatt være meget uberegnelig. Det maa utvilsomt være en fordel, om de utgifter som paa hviler staten som følge av arbeidsløsheten, kan bli fordelt paa de gode aar, istedenfor at tynge særlig under tider med daarlige konjunkturer, som jo ogsaa indvirker paa statens økonomi.

Ved at overgaa til den danske ordning med hensyn til statstilskuddet, vil man ogsaa opnaa en forenkling i kontrollen. Det vilde jo da bli ganske

overflødig at undersøke forholdene vedrørende hver enkelt utbetalt understøttelse. I Danmark indskrænker kontrollen sig paa dette omraade til en rent regnskapsmessig undersøkelse og en aarlig kontrol av medlemsantallet. Efter de oplysninger som foreligger fungerer systemet udmerket, og arbeidsledighetskasserne i Danmark omfatter nu over 120,000 arbeidere.

En særlig ulempe ved vor lov bevirker ogsaa bestemmelsen om at refusionen skal ydes av stat og kommune. Derved er apparatet bliit unødigt vidtløftig og tidsspildende. Der maa kunne findes en forenkling i dette system. Alle disse undersøkelser om hver enkelt arbeiders forhold, om oppholdskommune og tidspunktet for oppholdet osv. osv. maa være ganske overflødige. Men det henger jo sammen med lovens princip om stats- og kommunebidrag. Vi vil derfor foreslaa at det hele tilskud ydes av staten. Skulde det ansees paakrævet at staten skulde erholde regress hos kommunerne, maatte det kunde ske i andre former, f. eks. ved at der i en særlig lov fastsattes, at en viss procent av de av staten i et aar utbetalte tilskud blev at belaste kommunerne i forhold til arbeiderantallet i de forskjellige kommuner.

I henhold til foranstaaende tillater vi os derfor at formulere følgende forslag:

Lov om statsbidrag til norske arbeidsledighetskasser.

§ 1. Alle norske arbeidsledighetskasser, som oppfyller de i nærværende lov stillede betingelser, kan paa derom indgit andragende meddeles anerkjendelse som berettiget til av statskassen at erholde et tilskud svarende til en halvpart av kassens samlede præmie (kontingent). Saadant tilskud ydes kvartalsvis av det regjeringsdepartement, til hvilket gjennomførelsen av lovens bestemmelser av kongen henlægges. Den dag, da retten til tilskud for hver enkelt kasse skal indtræde, fastsættes av vedkommende departement.

§ 2. For at kunne oppnaa anerkjendelse som berettiget til statstilskud maa den aarlige præmie (heri indbefattet det i § 1 fastsatte tilskud fra staten) være fastsat saaledes, at den er tilstrækkelig til at medlemmerne kan erholde en understøttelse som er av betydning for disse. Desuten maa kassens love indeholde bestemmelser om:

1. At medlemmernes ret til understøttelse ikke indtræder, medmindre de har staat som medlem av kassen i det mindste i det sidst forløpne halvaar og betalt kontingent for i det mindste 26 uker siden sidste indmeldelse.
2. At stedlig understøttelse ikke utbetales, før arbeidsledigheten har varet i et tidsrum, som ikke maa sættes kortere end 3 dage. Forekommer flere ledighetsperioder i løpet av 6 uker, er den arbeidsledige ved 2den og senere ledighetsperioder straks berettiget til understøttelse.
3. At der som stedlig understøttelse ikke ydes mere end et beløp, som i det høieste svarer til det halve av hvad der er at anse som gjennomsnitlig dagløn i vedkommende medlems arbeidsgren.
4. At understøttelse ikke ydes for et længere tidsrum end i det høieste 90 dage i løpet av 12 maaneder, hvis der i kassens love gaaes ut fra understøttelsesaar, eller i løpet av et kalenderaar.
5. At kassens medlemmer i tilfælde av ledighet er forpligtet til at ta det arbejde, som kassens styre finder passende for dem.
6. At der for det tilfælde at den ordinære kontingent viser sig utilstrækkelig, kan utlignes ekstrakontingent og, om det blir nødvendig, foretages nedsættelse i den i kassens love bestemte understøttelse.
7. At understøttelse ikke utbetales til noget medlem, der staar som medlem av anden arbeidsledighetskasse, eller saalænge han oppbeholder bidrag fra sykekasse.
8. At ingen stedlig understøttelse, intet reise- eller flytningsbidrag utbetales til andre end arbeidsløse, men arbeidsføre personer.

Til bestaaende kasser kan gives midlertidig anerkjendelse, selv om deres love ikke tilfredsstillter de her opstillede fordringer i ethvert punkt, dog kun for det tidsrum, som efter kassens love maa medgaa for at forandring kan vedtages.

§ 3. Andragende om at bli anerkjendt som berettiget til at erholde statstilskud indsendes til vedkommende departement, ledsaget av et eksem-

plar av arbeidsledighetskassens love. Saafremt departementet finder at disse tilfredsstillende de i foregaaende paragraf opstillede betingelser og ikke lovrig staar i strid med nærværende lov, kan andragendet indvilges. Senere forandringer i kassens love kan ikke foretages uten departementets samtykke.

§ 4. Enhver arbeidsledighetskasse som er berettiget til statstilskud, skal føre særskilt regnskap. Dens midler skal holdes adskilte fra andre midler, saaledes ogsaa fra enhver anden foreningskasse, hvis arbeidsledighetskassen er knyttet til en forening, og maa kun anvendes til dækkelse av kassens egne forpligtelser. Er den knyttet til en forening, kan kassens midler ikke av foreningens kreditorer gjøres til gjenstand for arrest, eksekution eller utpantning. Heller ikke kan der for gjæld, paahvilende nogen som er forsikret i en saadan kasse, søkes dækning i den forsikredes krav paa kassen.

§ 5. Finder nogen, som enten er eller har forlangt at bli forsikret i en av de i denne lov omhandlede arbeidsledighetskasser, at en av kassens styre i hans sak fattet beslutning ikke er lovmedholdelig, kan han paaklage den til vedkommende departement.

§ 6. En arbeidsledighetskasse, hvis andragende om ret til statstilskud er indvilget, maa ikke utbetale understøttelse til nogen arbeidsledig, som opholder sig i en kommune, for hvilken der haves offentlig arbeidskontor, førend vedkommende er anmeldt paa dette kontor som arbeidssøkende. Ved gjentagen undlatelse herav, kan departementet for en bestemt tid frata kassen retten til tilskud. Saasnt den arbeidsledige paany faar arbeide, anmeldes ogsaa dette av arbeidsledighetskassen til kontoret.

§ 7. De arbeidsledighetskasser som mottar statstilskud efter nærværende lov, skal for hvert kvartal indsende til vedk. departement regnskap for samme tidsrum, beretning over kassens virksomhet, oppgaver over antal medlemmer og den samlede indbetalte andel av præmien. Saasnt oppgaverne er fundet at være iorden utbetales det i § 1 nævnte tilskud.

§ 8. De i § 7 nævnte oppgaver maa være indsendt til departementet inden 8 uker efter kvartalets utgang.

§ 9. Ret til at beholde tilskud kan av departementet fratages en arbeidsledighetskasse eller en avdeling av saadan, dersom dens styre gjentagende gjør brudd paa kassens love i væsentligere punkter, eller dersom de indsendte oppgaver gjennom længere tid er paatagelig mangelfulde.

§ 10. Denne lov træder ikraft den 1. januar 1915.

Det er vor opfatning, at loven nu bør gjøres til gjenstand for en grundig revision, og vi har i foranstaaende fremholdt, hvordan vi principalt mener loven bør ordnes. Ved at vedta et forslag som foranstaaende, vilde en række anker, som er reist mot loven fra kassernes side, helt bortfalde. Vi henviser i saa henseende til vor skrivelse til odelstinget av 27. februar 1911.

Foruten de indvendinger som er reist mot selve refusionsprincipet, og som har faat sit uttrykk i foranstaaende forslag, er der særlig anker over bestemmelsen om at der ikke gives refusion for *understøttelse utbetalt til utlændinger*, som ikke har opholdt sig 5 aar i landet.

Denne bestemmelse er i høi grad urimelig. Der er i stor utstrækning etablert international gjensidighet paa arbeidsledighetsforsikringens omraade, og norske arbeidere som reiser i utlandet nyter godt herav indtil de kan faa arbeide. Ved at nekte refusion for understøttelse utbetalt til utlændinger, forringes ogsaa i høi grad det beløp, som kasserne beholder i refusion. Kassernes regnskaper viser at refusionsbeløpet, som jo skal utgjøre 33 $\frac{1}{2}$ pct., paa grund av bestemmelsen om utlændingerne, ikke blir mere end knapt 25 pct., for enkelte kasser helt ned til 14 pct. Hvis derfor ikke vort forslag om overgang til det danske system blir tat tilfølge, maa vi foreslaa bestemmelsen om utlændingerne strøket.

Videre maa vi fremholde, at bestemmelsen i § 2, p. 8 om «uforskyldt arbeidsledighet» blir forandret, saaledes at dette begrep kan bedømmes ut fra et rent saklig grundlag. Det kan jo meget godt tænkes, at en arbeider selv finder ikke at være tjent med den plads han indehar, og at han finder sig nødt til at sige den op. Slik som man vanligvis tidligere har oppfattet «uforskyldt» arbeidsledighet, har det ofte bli fortoilet derhen, at det er arbeidsledighet som følge av at det er arbeidsgiveren som opsiges vedkommende. Vi mener at en arbeider, som av grunde der for ham er avgjørende,

opsier sin plads og som gjør alt for at skaffe sig nyt arbeide, maa komme ind under betegnelsen «uforskyldt» arbeidsledighet i den tid vedkommende er arbeidsledig.

De vanskeligheter som er forbundet med at etablere en effektiv arbeidsledighetsforsikring, bør tilsige at der fra statens side gjøres anstrengelser for at fremme denne virksomhet. Det er derfor et enstemmig krav, som gjentagende har været forelagt statsmagterne, at *refusionsbidraget* maa *forhøies* fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{2}$ av det utbetalte beløp. I tilfælde det danske system ikke skulde vinde flertal for sig i regjering og storting, maa vi derfor fastholde vore tidligere forslag om at *refusionsbidraget* forhøies til en halvpart.

Under henvisning til tidligere motivering, foreslaaes at den nuværende lovs *paragraf 6* sløifes.

Under forutsetning av at vort foranstaaende forslag burde lægges til grund for det ærede departements behandling av loven, vil altsaa det nuværende system med kommune- og statsbidrag bortfalde. Derved vil loven i betragtelig grad forenkles og en mængde praktiske vanskeligheter mot loven bortfalde. Men selv om man vil beholde systemet som det nu er m. h. t. refusion, vil det kunne forenkles i høi grad ved at staten overtar den hele utgift og kommunebidraget sløifes. Vi vil subsidiært foreslaa at saa sker.

Lovens krav i § 4 om at refusionen skal ydes av den kommune, hvor vedkommende har opholdt sig i 6 maaneder itræk i løpet av de sidste 5 aar er meget vanskelig, og der er fra alle klasser klaget over denne bestemmelse. Vi har tidligere foreslaat bestemmelsen sløifet. Hvis man ordner kommunebidraget paa den maate som av os foran antydnet, vil jo bestemmelsen bortfalde, idet forholdet mellem stat og kommune da vil ordnes ved en særskilt lov.

Kristiania, 14. mars 1914.

Arbeidernes faglige landsorganisation.
Sekretariatet.
Ole O. Lian,
formand.

Sverre Iversen.

Imidlertid rak man ikke at behandle loven i stortinget i 1914, hvorfor dens gyldighet forlængedes til 1915. Der er nu fremsat kgl. prop. indeholdende forslag til ny lov. Der gjøres ingen principielle forandringer. Bidraget foreslaaes fastsat til $\frac{1}{2}$ av kassens utgifter. For utlændinger foreslaaes opholdstiden nedsat fra 5 til 1 aar. § 6 opretholdes. Og der foreslaaes adgang for regjeringen til at paabyde *personlig* fremmøte paa arbeidsanvisningskontor.

Fabriktilsynsloven.

Vi omtalte i forrige beretning (side 15—22) den forestaaende revision av fabriktilsynsloven og den av sekretariatet indsendte fremstilling, hvortil henvises.

Den 7. april fremsattes derpaa kgl. prop. til lov om arbeiderbeskyttelse i industrielle virksomheter. Denne lov skulde altsaa træde istedet for fabriktilsynsloven av 1909. Forslaget, som er utarbeidet under statsraad Castbergs direkte ledelse, betegner et stort fremskridt fra den nuværende lov. Lovens ramme er utvidet til at omfatte:

1. Fabrikker, alle haandverksbedrifter og andre industrielle virksomheter.
2. Baker- og pakhusarbeider og lastnings- og losningsarbeider paa eller ved dampskibsekspeditioner, brygger, oplagssteder, tomter og sjøboder.

3. Bygningsarbeider, vandgas- og kloakledningsarbeider, brolæg-
ningsarbeider.
4. Utbygning av vandfald, anlæg av jernbaner, veie, havne, ka-
naler, telegraf- og telefonledninger og lignende anlægsforeta-
gender, forsaavidt de ikke utføres av staten. I saa fald be-
stemmer kongen, om og i hvilken utstrækning de skal gaa ind
under loven.

Om de forskjellige slags arbeider, som er nævnt under nr. 2—4, er det i den gjældende fabriktilsynslov bestemt, at kongen skal av-
gjøre, om og i tilfælde i hvilken utstrækning de skal gaa ind under
loven. Bestemmelse herom har ikke været truffet.

Loven skal ikke omfatte *hjemmearbeide*, idet dette forutsættes
regulert ved en senere, særskilt lov.

Propositionen foreslaar, at hus, barakker og rum, som bedrif-
ter, der gaar ind under loven, anvender helt eller delvis til bolig
for sine arbeidere, skal undergives tilsyn efter loven. Saadanne bo-
liger maa ikke tages i bruk, før de er besigtiget og godkjendt av
tilsynet. Saafremt arbeiderne overnatter i dem, skal der findes en
særskilt seng for hver arbeider. Personer av forskjellig kjønn maa
ikke ha fælles soverum i dem. Hver arbeider skal ha sit eget laas-
færdige rum til opbevaring av sine gangklær og øvrige eiendele.
Nærmere regler for belysning, opvarmning, rengjøring og utluftning
m. v. av arbeiderboligerne fastsættes av vedkommende regjerings-
departement.

Der er videre foreslaat skjærpede bestemmelser angaaende ar-
beidsstedernes indredning, sundhetsforhold og angaaende forholds-
regler mot arbeidsulykker.

Propositionen foreslaar *lovfæstet normal- og maksimal-arbeids-
dag*, saavel med hensyn til den daglige som ukentlige længde. So-
cialdepartementet foreslaar, at den regulært ikke maa overstige 9
timer daglig og 51 timer ukentlig. Regjeringens flertal foreslaar
henholdsvis 10 og 54 timer. Arbeide i søndagsdøgnet maa regel-
mæssig ikke overstige 8 timer. For arbeidere i gruber, forsaavidt
arbeidet foregaar under dagen, i smeltehytter og i bok- og avis-
trykkerier er den ukentlige arbeidstid begrænset til 48 timer. For
arbeidere i gruber og smeltehytter, som regelmæssig har lørdag fri,
kan en arbeiders almindelige arbeidstid utgjøre indtil 10 timer dag-
lig, dog ikke over 48 timer ukentlig.

I de virksomhetsgrene i papir-, cellulose- og trømassefabrikker,
hvor natarbeide er tillatt, foreslaar social- og industridepartementet
at de skal ha adgang til at arbeide ogsaa nat til søndag (til søndag
morgen kl. 6), naar de indfører en skiftordning, fastsat av kongen
(regelmæssig 3 skift a 8 timer pr. døgn). Regjeringens flertal fore-
slaar derimot, at bestemmelserne om den almindelige arbeidstid ikke
skal komme til anvendelse i disse virksomhetsgrene. Forsaavidt saa-
danne bedrifter indfører en av kongen fastsat skiftordning med 3
skift pr. døgn, skal de efter regjeringens flertals forslag kunne ar-
beide til søndag kl. 6 morgen.

Departementet foreslaar videre, at for pakhus-, lager- og brygge-

arbeide eller lign. skal kongen, naar arbeidet er av ringe omfang eller foregaar til uregelmæssige tider, kunne bestemme, at lovens regler om arbeidstid ikke skal komme til anvendelse. Regjeringens flertal foreslaar, at reglerne om arbeidstid overhodet ikke skal gjælde pakhus-, lager- og bryggearbeide o. lign. og heller ikke haandverksbedrifter, som ikke beskjæftiger mere end 2 arbeidere.

Der skal av kongen kunne fastsættes en kortere arbeidstid end forøvrig bestemt, hvor arbeidet i visse klasser av bedrifter eller i enkelte bedrifter eller virksomhetsgrene findes at være særlig farlig for arbeidernes liv eller lemmer eller særlig sundhetsskadelig eller anstrengende.

Spise- og hviletiderne medregnes ikke i arbeidstidens længde, undtagen i virksomhetsgrene, som ikke kan avbrytes i spise- og hviletider.

Naar arbeidet varer ut over den tid, som utgjør arbeiderens almindelige arbeidstid, regnes arbeidet i den overskytende arbeidstid for *overtidsarbeide*. For dette skal der betales et tillæg til den løn, som er avtalt for arbeiderens tilsvarende arbeide i hans almindelige arbeidstid. Tillægget utgjør mindst 50 pct., naar overtidsarbeidet falder i de 3 første timer efter avslutningen av den almindelige arbeidstid og ellers mindst 100 pct. For arbeide, som maa gaa forut for det egentlige driftsarbeide, beregnes overtidsbetalingen med mindst 50 pct. For akkordarbeide skal tillægget beregnes paa grundlag av den timebetaling, som vilde ha fremkommet, hvis arbeidet i sin helhet hadde været utført i den almindelige arbeidstid. Bestemmelserne angaaende overtidsbetaling skal ikke finde anvendelse paa arbeidere, som har fast maaned- eller aarsløn.

Arbeide mellem kl. 9 aften og kl. 7 morgen er efter lovforslaget *natarbeide*. Dette skal kun finde sted:

- a) som overtidsarbeide overensstemmende med lovforslagets regler om dette,
- b) som vakthold, nødvendig opfyring og opvarmning, forsaavidt angaar mandlige arbeidere over 18 aar,
- c) for arbeidere over 18 aar i meierier og melkekondenseringsfabrikker, for saavidt nødvendig til mottagelse, behandling og forsendelse av melk.

Til natarbeide kan der desuten gives dispensation. Om lovforslagets bestemmelser herom merkes adgangen til natarbeide i kontinuerlige bedrifter og natarbeide for at avverge at raastoffe tar skade.

Hvis sysselsættelse av kvinder med et visst arbeide findes at være særlig anstrængende eller sundhetsskadelig eller at medføre særlig fare for dem i sedelig henseende, kan kongen efter lovforslaget fastsætte visse betingelser for deres sysselsættelse med saadant arbeide eller fastsætte, at de ikke maa sysselsættes dermed.

Forbudet mot kvinders arbeide i gruber «under dagen» foreslaaes opretholdt. Likesaa forbudet mot kvinders anvendelse til rensning, smøring eller eftersyn av akselledninger, eller maskiner i gang.

Kvinder over 18 aar kan efter lovforslaget bare sysselsættes med natarbeide (arbeide mellem kl. 9 aften og kl. 7 morgen) i meierier, melkekondenseringsfabrikker, forsaavidt det er nødvendig til mottagelse,

behandling og forsendelse av melk. Desuten kan tilsynet tillate, at kvinder over 18 aar utfører arbeide om natten med konservering av næringsmidler, naar det ansees nødvendig for at ikke raastoffer skal ta skade. Saadan dispensation kan bare gives for enkelt anledning eller for høist 2 uker ad gangen.

Fabriktilsynslovens forbud mot, at kvinder sysselsættes i industrielle bedrifter i de første 6 uker etter deres nedkomst er bibeholdt. Desuten bestemmer lovforslaget, at kvinder ikke maa negtes fritagelse for arbeide i de sidste 4 uker før den tid, da de efter attest fra læge eller jordmor venter sin nedkomst. De har ret til at gjenindtræde i arbeidet, naar den lovbestemte hviletid er forløpet.

Kvinder som beskjøftiges i de tilsynspligtige bedrifter, maa ikke hindres i selv at amme sine barn. I virksomheter, hvor 10 kvinder eller derover beskjøftiges, skal der hertil være et opvarmet særskilt rum.

Propositionen foreslaar forbud mot at beskjøftige barn i de virksomheter, som omfattes av loven. Dog aapner den en begrænset adgang til at beskjøftige barn over 12 aar i hermetikindustrien.

Tilsynet paalægges ved et eller flere av sine medlemmer mindst 1 gang hvert fjerdingaar (nu hvert halvjaar) personlig at inspicere enhver tilsynspliktig bedrift.

Der foreslaaes, at der i kommuner med betydelig industri bør tilstaaes medlemmerne av det stedlige tilsyn godtgjørelse av kommunen. Enhver kommune kan tilstaa saadan godtgjørelse.

Hvis arbeiderne i en bedrift har valgt repræsentanter til for tilsynet at fremføre arbeidernes ønsker angaaende forhold, som indgaar under loven, skal tilsynets medlemmer gi repræsentanterne adgang til at fremføre sine andragender. Om saadanne arbeiderrepræsentanter indeholder lovforslaget nærmere bestemmelser.

Loven var foreslaat sat i kraft fra 1. januar 1915. Hvad arbeidstidsbestemmelserne angaar, skulle disse ikke træde i kraft før gjældende tariffavtaler var utløpet og i intet tilfælde før 1. januar 1917.

Saken kom imidlertid ikke op til behandling i stortinget i 1914. Forslaget vakte et voldsomt ramaskrik blandt arbeidsgiverne. Protester mot lovens behandling er indsendt fra en række haandverks-, handels- og arbeidsgiverforeninger, og arbeidsgiverforeningen har utgit en «grønbok» paa 252 sider, hvor lovforslaget angripes og utsættelse kræves. Paa den anden side er der fra fagforbundene indsendt henstillinger til stortinget om nu endelig at faa loven behandlet.

Hvorvidt loven blir behandlet i 1915 er endnu et aapent spørsmål. Foreløbig er saken utsat til mai maaned.

*

Sanitære forhold i industrien.

Fra vedk. fagorganisationer er til departementet indsendt sterke klager over de herskende sanitære forhold paa arbeidsplassene. Særlig vakte offentliggjørelsen av de undersøkelser som var foretat av

jern- og metalarbeiderforbundet stor opsig, og likeledes var der sterke anker over forholdene i tekstilindustrien.

Paa foranledning herav har departementet utsendt et cirkulære til fabrikinspektørerne, hvor nødvendigheten av en sterkere kontrol indskjærpes. Departementet sendte under 28. mai sekretariatet underretning herom i følgende skrivelse:

I anledning av klager over de sanitære forhold særlig i verksteder i jernindustrien og tekstilindustrien har departementet efter at ha indhentet opplysninger i saken fra fabrikinspektørerne tilstillet disse vedlagte cirkulære. I dette har man — som det vil sees — indskjærpet nødvendigheten av, at tilsynet fører indgaaende kontrol med de sanitære forhold i de bedrifter, som gaar ind under fabriktilsynsloven.

Forat de sanitære forhold i bedrifterne kan bli tilfredsstillende, er det imidlertid nødvendig, at arbeiderne selv medvirker til gjennomførelse av lovens og tilsynets krav derved, at de selv tar fornødent hensyn til de hygieniske fordringer. Disse overholdes — efter hvad tilsynet gjør gjældende — nu ikke altid av arbeiderne. Særlig har tilsynet klaget over at arbeiderne ikke benytter spytebakker, hvor saadanne findes, og over urenslighet forøvrig i arbeidsrum og særlig paa klosetterne.

Departementet skal herved anmode organisationen om i den utstrækning, hvortil der er anledning, at medvirke til en bedring av disse forhold i de bedrifter som omfattes av fabriktilsynsloven.

Kristiania, 28. mai 1914.

Friis Petersen.

C. B. Kielland.

Til Arbeidernes faglige landsorganisation.
Adr. Folkets Hus.

Cirkulæret har følgende ordlyd:

Fra

Det kongelige Departement for Sociale Saker,
Handel, Industri og Fiskeri.

Departementet skal, foranlediget ved klager over de sanitære forhold i bedrifter, som er undergitt tilsyn efter fabriktilsynsloven, herved indskjærpe nødvendigheten av, at der fra tilsynets side føres indgaaende kontrol med disse forhold. Særlig har der været klaget over de sanitære forhold i verksteder i jernindustrien og tekstilfabrikkerne.

Tilsynet maa paase, at de av arbeidsraadet godkjendte *Almindelige sundhetsregler* for arbeidere i bedrifter, som henhører under fabriktilsynet, findes opslaat paa arbeidsstederne, og at disse regler overholdes. Under henvisning til disse regler bemerkes:

Rengjøring av arbeidsstederne bør saavidt mulig foregaa daglig efter arbeidstidens slutning. Derhos bør der foretages hovedrengjøring uten for lange mellomrum. Jfr. fabriktilsynsloven § 14. Det maa paasees, at klosettene vaskes og er i brukbar stand. Spytebakker bør forefindes i tilstrækkelig antal og tømmes daglig.

Hvor der er anledning til det, bør der findes et rum, hvor arbeiderne kan vaske sig, særlig før maaltiderne, og efter arbeidstidens slutning. I vaske- rummet maa findes sæpe og haandklær, som bekostes av bedriften. Der bør ogsaa, om mulig, findes et rum, hvor arbeiderne kan bytte klær. Er der adgang til at indrette bad for arbeiderne bør dette ske.

Tilsynet maa paase, at arbeidsrummene er behørig opplyst og, hvor arbeidsforholdene og driftens art tillater det, tilstrækkelig oppvarmet. Se herom fabriktilsynslovens § 11.

Det maa paasees at luftvekslingen i arbeidsrummene er tilstrækkelig. Herom henvises nærmere til fabriktilsynsloven § 12. Arbeiderne maa ikke utsættes for unødige træk.

Det henstilles til tilsynet, at det under sine inspektioner tilholder arbeiderne selv at medvirke til gjennomførelse av renhold og de bedst mulige sanitære forhold i bedrifterne.

Man skal anmode hr. inspektøren om at tilstille de stedlige tilsyn i Deres distrikt det fornødne antal eksemplarer av nærværende sirkulære.

Kristiania, 28. mai 1914.

Friis Petersen.

C. B. Kielland.

*

Sekretariatet har nedsat en komite, bestaaende av N. Mittet, fru Nitteberg og formanden, til at avgi uttalelse angaaende det foreliggende forslag til lov om industrielt hjemmearbeide.

Fagorganisationen og krisen.

Den forfærdelige krig som utbrøt i august maaned bragte med ett slag en vældig forandring i det økonomiske liv. Før krigens utbrud var der i vort land adskillig virksomhet, der var mot og arbeidslyst. Vistnok følte arbeiderne da som ellers trykket av dagens slit og det knappe utkomme, men det gode arbeidsliv skapte dog litt rummeligere forhold.

Men midt under dette travle liv kom krigens onde dæmon og slo det hele overende. Den forfærdelige ulykke, som i første række rammet de krigførende lande, hvor arbeiderne i hundretusenvís førtes til fronten for der at bekjempe hverandre og utgjøre kanonføde for de kapitalistiske stormagtsinteresser, er saa grænseløs, at vi her ikke skal indgaa paa at skildre den. Men ogsaa de ikke krigførende lande, de nøytrale stater, fik føle følgerne av krigens. Lykkeligvis er vi herhjemme kun tilskuere til den forfærdelige kamp som foregaar ute i Europa, men vi fik dog føle krigens følgesvende, *dyrtid og arbeidsløshet* meldte sig straks ved vor dør.

Fra den første dag krigserklæringen fra Tyskland utgik grep paniken vort folk. Krigserklæringen fulgtes nemlig av utførselsforbud for kul og levnettsmidler fra de store lande som er vore leverandører, og det var nok til at jage skræk i livet baade paa forretningmænd og publikum. Trods alle militære forberedelser i de senere aar viste det sig nemlig at man hadde forsømt det viktigste, at sørge for rikelige kul- og kornbeholdninger. Aviserne kunde meddele, at det var yderst smaat beventt med begge dele. Og saa fik vi de sørgelige augustdage, som stod i melpugernes og kulaagrernes tegn. Aldrig har den private spekulation stukket hestehoven frem som i disse dage. Den fraadset i folks rædsel. Grossererne la 100 pct. til sin vanlige avance baade paa kul, korn og mel. Leverancekontrakter blev brutt iflæng. Detaljisterne fulgte i grossererens spor.

Krigen rammet ogsaa arbeidslivet i vort land. Heldigvis har det senere vist sig, at virkningerne av krisen ialfald hittil endnu

ikke har blit saa store, som det i den første tid saa ut til. Den virket nemlig i øieblikket næsten lammende. Midt i en livlig utviklingsperiode med travelhet inden saaat sige alle brancher, blev penge-markedet lukket, raamaterialier uteblev, transportforbindelser stanset — og med ett slag fik vi den økonomiske krise med alle sine lidelser.

Straks krigen var en kjendsgjerning, traadte sekretariatet sammen forat drøfte hvad der fra fagorganisationens side kunde gøres for at møte de virkninger krisen vilde kunne ha for arbeiderne. Den 5. august sendte sekretariatet følgende skrivelse til regjeringen:

«I anledning av den alvorlige situation, som er opstaat paa grund av de mange bedriftsstansninger og indskrænkninger som følge av verdenskrigen, tillater sekretariatet for Arbeidernes faglige landsorganisation sig at henstille til den ærede regjering at ha sin specielle opmerksomhet henvendt paa de mange arbeidsledige og deres forhold. Sekretariatet er opmerksom paa de foranstaltninger, som regjeringen har truffet for at sikre matforsyningen i vort land; men som forholdene nu synes at utvikle sig, maa der fra statens side ogsaa træffes særskilte foranstaltninger for at sikre de erhvervsløse arbeidere og deres familier mot nød og sult. Man vil derfor paa det indstændigste henstille til regjeringen at sørge for, at landets kommuner sættes istand til og faar paalæg om i første række at etablere fordeling av levnetsmidler til alle dem, som grundet arbeidsløshet er ute av stand til at skaffe sig og sine det fornødne til livsophold. Fra de faglige organisationers side vil der gjennom arbeidsledighetskasserne bli utbetalt understøttelse i den utstrækning som dette kan gøres. Men da kassernes fonds ikke er særlig store, og kontingentindtægten til kasserne under arbeidsledigheten betydelig reduceres, henstiller sekretariatet paa arbeidsledighetskassernes vegne til regjeringen at forhøie statens tilskud til kasserne under krisen. Man gaar endvidere ut fra, at der fra regjeringens side vil bli gjort alt mulig for at statens arbeidsvirksomhet ikke maa bli indskrænket, men heller utvidet i denne tid. Vi tør likeledes paa arbeidernes vegne henstille til regjeringen at utfærdige paabud om at ingen understøttelse, som utbetales under krisen, maa faa karakteren av fattigunderstøttelse.»

Arbeidsmarkedets stilling saa til en begyndelse yderst forvirret ut. De store anlæg, som fik sin kapital fra utlandet, som *Aura* og *Rjukan II* stanset, hvorved flere tusen arbeidere blev ledige. Odda stanset ogsaa foreløbig, og der foretoges store indskrænkninger med delvis arbeidsstans inden en række bedrifter og industrigrene. Av den i anledning krisen optagne statistik, hvorav et sammendrag fin-

des indtat nedenfor, fremgaar, at av 69,907 organiserte arbeidere var 19,664 i august maaned berørt av krisen. Herav var 7,313 helt ledige og 9,109 arbeidet med innskærket tid, d. v. s. 3 à 4 dage i uken.

Guldsmedarbeiderforbundet hadde 89.66 pct. av sine medlemmer berørte, herav 11.29 pct. helt ledige, formerne 74.44 og 11.24, møbel-snekkerne 57.83 og 10.83, skrædderne 75.64 og 14.42, skotøiarbeiderne 52.63 og 2.77, sagbruksarbeiderne 48.18 og 7.76, stenhuggerne 64.56 og 11.05 o.s.v.

Det første man hørte om i denne vanskelige tid var foruten levemidlernes fordyrelse, at arbeidernes lønninger maatte avknapes. Saavel i borgerpressen som paa andet hold, i de offentlige komiteer som var nedsat o.s.v., blev dette fremholdt. Sekretariatet maatte derfor ta flere beslutninger for at verge arbeiderne mot lønsnedslag, likesom følgende cirkulære blev omsendt til fagforeningerne:

«I anledning av den økonomiske krise, som har rammet vort land som følge av verdenskrigen, er det nødvendig for fagorganisationen itide at være opmerksom paa situationen og træffe de nødvendige foranstaltninger for at avværge at krisen skal bevirke nogen svækkelse av organisationen.

Det er klart at under krisen, og især i den efterfølgende tid, vil der lægges sterkt beslag paa fagorganisationens evne til at forsvare arbeidernes økonomiske interesser, og det gjælder derfor at gjøre medlemmerne opmerksom paa, at det er en livsbetingelse for arbeiderklassen netop nu at bevare fagorganisationen saa sterk som mulig.

Panikartede forsøk paa i krisetiden at utdele foreningernes beholdninger eller lamme deres virksomhet ved at stanse kontingentindbetalingen maa derfor søkes undgaat, idet vi kun ved en klok og fremsynt optræden kan tænke at bevare fagorganisationens kraft til de dage kommer, da arbeidsgiverne vil gaa til angrep paa fagorganisationen i ly av de daarlige konjunkturer.

Gjælder det saaledes at bevare organisationens medlemstal og økonomi mest mulig usvækket, saa gjælder det naturligvis med kraft at ta sig av medlemmernes vanskelige stilling under den nuværende krise.

For det første maa der da sørges for at *kommunerne* paa hvert sted gaar til effektive foranstaltninger saavel ved *igangsettelse av arbeide*, hvis det er mulig, som forsyning av *brænde og levnetsmidler* samt *hjælp* til de arbeidslediges familier paa en saadan maate at det ikke blir fattighjælp.

Paa de steder, hvor fagforeningerne ikke har nogen fællesinstitution, vil en fællesoptræden lettest istandbringes ved at foreningernes styrer kommer sammen til drøftelse av situationen. For at fremme de bedst mulige kommunale foranstaltninger maa fagforeningerne naturligvis samarbeide med arbeiderpartiets stedlige organer og dets representanter i kommunestyrene.

Ved siden av at *fremme det kommunale initiativ* maa fagforeningerne efter evne optræde til beskyttelse av sine medlemmer *overfor arbeidsgiverne* under krisen. Dette maa naturligvis ske i samarbeide med de respektive forbundsstyrer og paa den maate som de specielle forhold inden hver industri eller faggruppe tilsier det. Foreningerne maa især passe paa, at ikke nogen i misforstaaelse gaar hen og arbeider for underbetaling. Akkordpriser og timelønninger maa opretholdes. Er det spørsmaal om forkortet arbeidstid, omlægning av skift eller andre arbeidsforhold, maa det indrapporteres til forbundene saa man har oversigt over forholdene og kan kontrollere dem.

Tilreisende arbeidere, særlig ugifte, der under trykket av den stigende arbeidsløshet maa reise, bør, hvis arbeide ikke er stillet i utsigt andetsteds fortrinnsvis reise til de kommuner, hvor de har hjemstavsret. De offentlige foranstaltninger som blir truffet, vil nemlig i hver kommune bli avpasset efter antallet hjemmehørende arbeidere der er ledige. Foreningen bør gi retledning herom.

Det bør forøvrig advares mot at arbeiderne uten nødvendighet forlater sit arbeide og søker ind til de større centrer, selv om der blir en midlertidig innskærping, da arbeidsledigheten som regel vil være mest følbar i industricentrene. Ved henvendelse til forbundskontorerne vil foreningerne ogsaa kunne faa rede paa, hvorvidt arbeide forefindes noget sted, og saaledes kunne gi sine medlemmer instruktioner. Ved unødig flakken fra sted til sted skader arbeiderne kun yderligere sin økonomi.

Ved at styrerne under denne krisetid stadig er aktive og søker at være medlemmernes hjælpere overfor kommune, handelsmænd, huseiere og arbeidsgivere vil medlemmerne knyttes fastere til foreningen og man vil ikke miste dem. Det er vel saa, at foreningerne ikke evner at yde saa megen *økonomisk* støtte under en saa omfattende krise, som den forestaaende, hvor organisationens inntægter blir smaa. Men den moralske hjelp, som kan ydes medlemmerne, ved at fagforeningerne tar sig av deres sak overfor arbeidsgiverne og i forening med arbeiderpartiet overfor kommunerne og andre, er av saa stor betydning, at en virksom optræden paa dette omraade vil kunne føre til at medlemmerne med fortrøstning og tillid samler sig om organisationen i denne vanskelige tid.

Med hensyn til kontingent- og understøttelsesspørsmålet vil hvert forbund træffe bestemmelser herom under hensyn til kassernes økonomiske stilling og forholdene inden faget.»

*

De mislige forhold og den privatkapitalistiske forsorgs fallit da krisen brøt ut gjorde det nødvendig fra samfundets side at gripe til foranstaltninger — baade fra statens og kommunernes side.

Den 4. august utnævnte regjeringen en *provianteringskommission* bestaaende av 7 medlemmer, hvoriblandt stortingsmand Hornsrud, som fik i oppdrag: a) at træffe bestemmelse med hensyn til ordningen av landets forsyning med korn, mel og andre nødvendige forbruksartikler, hvoriblandt kul og koks; b) at regulere salget i landets forskjellige distrikter og at fastsætte maksimumspriserne paa vedkommende artikler. Der blev samtidig git provisorisk lov om maksimalprisernes utfærdigelse. Komiteen har senere fastsat maksimalpriser paa korn, mel, brød, kaffe, sukker, poteter, kul, lysoljer etc., likesom den opfordret til nedsættelse av lokale provianteringskomiteer.

Der blev videre utstedt *moratorium* for gjældsforpligtelser varende en maaned, samt provisorisk *brændevinsforbud* som senere blev utvidet til adgang for politiet til ogsaa at stenge salg og skjænking av *øl og vin*. Brændevinsforbudet blev senere ændret derhen at salg av spirituousa er tillatt 2 timer i dagene tirsdag—fredag hver uke samt skjænking hele dagen de samme dage.

Den 7. august opnævnte regjeringen en arbeidsordningskomite bestaaende av 10 medlemmer, hvoriblandt landsorganisationens formand. Denne komite søkte at ordne *arbeidsformidlingen* ved at sætte de lokale arbeidskontorer i mere rapport med hinanden, samtidig som komiteen med bistand av Kristiania arbeidskontor blev centralinstans. Gjennem amtmændene rettet komiteen opfordring om at der i *hver kommune* opprettes en *arbeidsledighetskomite*, som avgav ukentlig rapport til amtmannen og til nærmeste arbeidsanvisningskontor om tilstanden i distriktet. Amtmanden sender saa rapport til statens arbeidsordningskomite, og arbeidskontorerne til Kristiania arbeids-

kontor, som fungerer som hovedkontor og samler opgaverne for det hele land, og staar i forbindelse med statens arbejdsordningskomite. Paa denne maate blir arbejdsformidlingen *centraliseret*, og der blev skabt et system, hvorved man til enhver tid bedre end tidligere kan holde rede paa arbejdsmarkedet og gripe ind med de foranstaltninger, som findes paakrævede. De lokale komiteer skulde ikke alene sørge for arbejdsformidlingen og avlægge rapport herom, men ogsaa søke at skaffe arbeide til de arbejdsledige ved overfor kommunen at bringe i forslag mulige offentlige arbeider og overfor de private bedrifter optræde med fornødne henstillinger og veiledninger.

Komiteen sluttede sig til sekretariatets henstilling om forhøielse av tilskuddet til arbejdsledighetskasserne, og regjeringen har fremlagt proposition gaaende ut paa at bidraget kan forhøies til en halvdel istedetfor som tidligere en tredjedel. Videre har komiteen anbefalet for regjeringen *utvidelse av arbeidsstyrken* paa de igangværende jernbaneanlægsarbeider, hvorved arbeiderne skulde kunne bli beskæftiget, og at arbejdsledige fik fri reise paa jernbaner og statsunderstøttede dampskibe, samt øket statsbidrag til opdyrkning av jord. Hertil bevilgede stortinget 1 million kroner. Videre henstillet komiteen til regjeringen om, hvis det maatte vise sig paakrævet, at igangsætte nye jernbaneanlæg, hvortil bevilgning er givet, samt forskjellige vasdragsarbeider m. m.

Reglerne for fribefordring er senere av arbeidsdepartementet blit ordnet saaledes:

- «1. Arbejdsledige, som har faat tilsagn om arbeide paa et andet sted ved *offentlige anlæg*, faar indtil videre fri befordring med statsbanerne efter nærmere legitimation, hvorom bestemmelse træffes av hovedstyret for statsbanerne.
2. Arbejdsledige arbeiderne, som er tilsagt arbeide ved *privat eller kommunal* virksomhet tilstaaes (som hittil) ordinært reise for halv pris. Jernbanen er imidlertid bemyndiget til at tilstaa ogsaa disse arbejdsledige hel fri reise, hvor det efter bevidnelse fra arbeidsanvisningskontoret eller den lokale arbejdsledighetskomite maa antages paakrævet at yde saadan for at arbeidsstedet kan naaes.

Samme regler kommer til anvendelse for arbejdsledige arbeiderne, som har faat plads som *tyende*.

3. *Trængende arbejdsledige arbeiderne*, som godtgjør, at de skal reise til et sted, hvor de har faat tilsagn om livsophold, tilstaaes indtil videre hel fribillet — ogsaa mot nærmere legitimation som bestemmes av hovedstyret for statsbanerne.

Med uttrykket «arbejdsledige arbeiderne» i de foran staaende poster 2 og 3 skal forstaaes ikke alene egentlige kropsarbeiderne, men ogsaa andre, som paa grund av forholdene har mistet sit erhverv og befinder sig i nød.

Med «arbeiderne» menes saavel mænd som kvinder.

For privatbanernes vedkommende foreligger der hittil meddelelse om, at den samme ordning som ved statsbanerne vil bli gjort gjældende ved Norsk hovedjernbane, Valdresbanen, Rjukanbanen, Lierbanen og Thams-havnbanen.»

Ogsaa en række dampskibsselskaper har indrømmet halv fragt. Ordningen gjælder indtil videre.

Den 3. oktober blev komiteens sammensætning ændret noget, idet der samme dato blev oprettet en ny komite: Statens handels- og industrikomite.

Paa komiteens foranledning blev der ogsaa fra statens side iverksat endel arbeide for kvinder, væsentlig søm. Mellem 500—600 kvinder har været beskjæftiget, og arbeidet har været utført direkte uten mellemmandssystem. I arbeidsløn er utbetalt ca. 10,000 kroner.

*

Sekretariatets henstilling til regjeringen om at forhøie det offentlige tilskud til arbeidsledighetskasserne, resulterte i et forslag herom fra regjeringen. Dette vedtoges av stortinget.

I lov nr. 7 av 18. august 1914, som traadte i kraft straks, er det bestemt, at kongen, naar særlige omstændigheter gjør det ønskelig, kan bestemme, at en arbeidsledighetskasse, som er anerkjendt som berettiget til at erholde refusion av statskassen, indtil videre eller for et bestemt tidsrum skal refunderes indtil en halvdel mot hittil tredjedelen av de understøttelser, som den har utbetalt til sine medlemmer. I samme lov er regjeringen bemyndiget til, naar særlige omstændigheter gjør det ønskelig, at suspendere arbeidsledighetskasselovens § 24 for den tid, den selv maatte anse paakrævet. I nævnte paragraf er det bestemt, at en arbeidsledighetskasses love for at kassen kan opnaa refusion, maa indeholde bestemmelse om, at understøttelse ikke ydes for et længere tidsrum end høist 90 dage i løpet av 12 maaneder, hvis der i kassens love gaaes ut fra understøttelsesaar, eller i løpet av et kalenderaar.

Fagorganisationernes arbeidsledighetskasser indsendte derpaa andragende om at kasserne fra 18. august 1914 fik bidraget forhøiet til en halvdel, ledsaget av følgende fællesmotivering:

Til

*Det kongelige departement for sociale saker,
handel, industri og fiskeri.*

Samtlige under Arbeidernes faglige landsorganisation staaende arbeidsledighetskasser — som mottar tilskud fra det offentlige i henhold til lov av 12. juni 1906 og senere tillæg — tillater sig herved ved at fremlægge en fælles motivering for de vedlagte andragender om forhøielse av bidraget til en halvdel i henhold til lov av 18. august d. a.

Vi tillater os at minde om at det nuværende bidrag selv under almindelige forhold er meget knapt. Det paa grund av loven økede administrationsarbeide og derav følgende utgifter samt andre forhold ved loven gjør at bidraget for de fleste kassers vedkommende i virkeligheten gaar langt ned under den forutsatte tredjedel av utgifterne. Derfor er der ogsaa under 16. mars d. a. til det ærede departement indsendt forslag til revision av loven sigtende til *principalt* at faa indført den i Danmark gjældende ordning, hvorved et *betydelig større beløp* tilfalder arbeidsledighetskasserne efter en mere praktisk beregningsmaate — og *subsidiært* at faa forhøiet bidraget til en halvdel ved siden av reformer i de forskjellige lovbestemmelser.

Naar derfor stortinget nu har gaat til den foranstaltning at gi kongen ret til at forhøie tilskudsbeløpet til en halvdel, saa er det derfor grund til at betrakte dette ikke bare som en kriseforanstaltning, men ogsaa som en erkjendelse av at beløpet selv under almindelige forhold er meget knapt og vilde staat for tur til forhøielse om lovens revision hadde været optat til behandling iaar. Vi anfører dette for at det ærede departement under behandlingen av andragenderne ved henblik herpaa maa kunne vise al mulig velvilje i bedømmelsen.

Det er om at gjøre for kasserne nu i begyndelsen av krisen at kunne sikres mot en hurtig uttælling av sin kassebeholdning, da den situation ellers vil indtræde, at de enten maa nedsætte eller ophæve understøttelsesbeløpet og saaledes ikke lenger vil kunne drage sig tilskuddet til nytte. De daarlige konjunkturer vil for de fleste fags vedkommende ikke bare herske under selve krigssituationen, men kommer til at vedvare nogen tid efter, saa man kan befrygte en uaturlig stor arbeidsledighet i noksaa lang tid fremover. Det er denne vanskelige stilling som maa lægges til grund ved bedømmelsen av andragenderne.

Stillingen inden de forskjellige fag er noget uensartet. Men i alle kasser er arbeidsledigheten større end vanlig. I enkelte brancher er det dog indtil videre den *indskrænkede arbeidsdrift*, som er mest fremherskende, hvorved kasserne mister inntægter ved siden av at arbeidsledigheten medfører store uttællinger. Under slike forhold, hvor inntægtsgrundlaget svigter, er de økede utgifter et direkte formuestap, som snart vil spise op selv de bedst funderte kassers kapital. Og det er forsent at bevilge det økede tillæg, naar kassens kapital er opbrukt og understøttelsen av den grund maa nedsættes. Da opfylder arbeidsledighetskasserne ikke lenger sin hensigt, den at befri arbeiderne for nød. Og det offentlige faar heller ikke den nytte av sit tilskud, som det ellers vilde ha, den nemlig at de gjennom arbeidsledighetskasserne understøttede personer *ikke* falder det offentlige til byrde.

Hvad arbeidsledighetskasserne i saa maate sparer kommune og stat for, antar vi i ikke liten utstrækning opveier tilskuddet til kasserne.

Gjennem fagorganisationen er der optat en statistikk over arbeidsledige av mangel paa arbeide i august maaned iaar. Oppgaverne omfatter ialt 69 531 medl., hvorav 7 182 var helt ledige, 9 011 arbeidet paa indskrænket tid, 2 735 med en viss procent av lønnen indestaaende, 507 arbeidet med indskrænket tid samt med en viss procent av lønnen indestaaende. Ialt var saaledes 19 435 av de 69 531 medl. sterkt berørt av krisen. Til sammenligning kan anføres at i august maaned ifjor var der kun ca. 800 ledige av det tilsvarende antal.

En spesifisert oppgave over ledigheten inden de største arbeidsledighetskasser det her gjælder viser et tilsvarende billede:

	Antal medl.	Helt ledige.	Indskr. tid eller løn eller begge dele.	Tils. berørte.	Pct. av medl.tal.
Jern- og metalarb.	14 209	523	2 750	3 273	23.03
Typograferne	2 900	200	350	550	18.97
Bakerne	1 625	141	—	141	8.68
Formerne	1 557	175	984	1 159	74.44
Guldsmedene	638	72	500	572	89.66
Litograferne	440	18	137	155	35.23
Møbelarbeiderne	1 200	130	564	694	57.83
Skotøiarbeiderne	1 805	50	900	950	52.63
Træarbeiderne	4 400	350	400	750	17.05
Sten-, jord- og cementarb. . .	730	47	—	47	6.44

Som det ærede departement vil se av disse oppgaver er en betydelig procent og inden endel kasser den overveiende del av medlemstallet berørt av krisen. Forholdet med hensyn til helt arbeidsløse og under indskrænket drift arbeidende stiller sig noget forskjellig, likesom procenten av de av krisen berørte er noget varierende. Enkelte kasser er saaledes stillet i en yderst prekær situation; men for dem alle er stillingen unormal og saaledes at skal kasserne kunne bevare sin virksomhet under krisen og yde sit bidrag uforandret, saa er det for dem alle nødvendig at de erholder det forøkede tilskud av det offentlige. De kasser, som er sterkest berørt av krisen vil maaske trods dette maatte nedsætte bidraget noget for at kunne ha utsigt til at holde

ut i det længste. Men det gjælder jo at bevare flest mulig av kasserne for denne skjæbne, da den samfundsmæssige betydning av deres virksomhet under krisen i saa fald blir betydelig svækket.

Man tillater sig derfor paa det indstændigste at andra det ærede departement om at bevilge samtlige kasser det forhøiede bidrag, saa de blir sat istand til mest mulig uforandret at kunne fortsætte sin virksomhet i denne tid, da den er i saa høj grad paakrævet.

Med hensyn til dispensationen fra begrænsningen av understøttelsesperiodens længde (90 dage), da har dette især for enkelte kasser sin store betydning. Og der vil naturligvis for alle kassers vedkommende indtræffe endel tilfælder, hvor det vil være nødvendig at gaa ut over denne maksimumstid. Da kasserne selv er sterkt økonomisk interessert i at understøttelsesperioden ikke i utide forlænges, vil man anbefale at departementet gir kasserne generell tilladelse til i de tilfælder, hvor kassens styre finder det nødvendig, at kunne bevilge understøttelse ogsaa utover de 90 dage. Hvis det findes nødvendig kan der naturligvis gives oplysninger om antallet av de saaledes understøttede for at departementet til enhver tid kan holdes à jour med i hvilken utstrækning dispensationen benyttes.

Ærbødigst

Norsk baker- og konditorforbund. Norsk centralforening for boktrykere. Norsk formerforbund. Norsk guldsmedarbejderforbund. Norsk jern- og metalarbejderforbund. Norsk litografisk forbund. Norsk møbelindustriarbejderforbund. Norsk skind- og læderindustriarbejderforbund. Norsk skotøiarbejderforbund. Norsk træarbejderforbund. Kristiania sten-, jord- og cementarbejderes forening. Chokolade- og sukkervarearbejderes forening, Kristiania. Kr.a høvleriarbejderes fagforening. Norsk sadelmaker og tapetserversvendes arbejdsledighetskasse.

Arbejdernes faglige landsorganisation, sekretariatet,

Ole O. Lian.

I skrivelse av 20. november 1914 meddelte departementet at andragendet var indvilget.

*

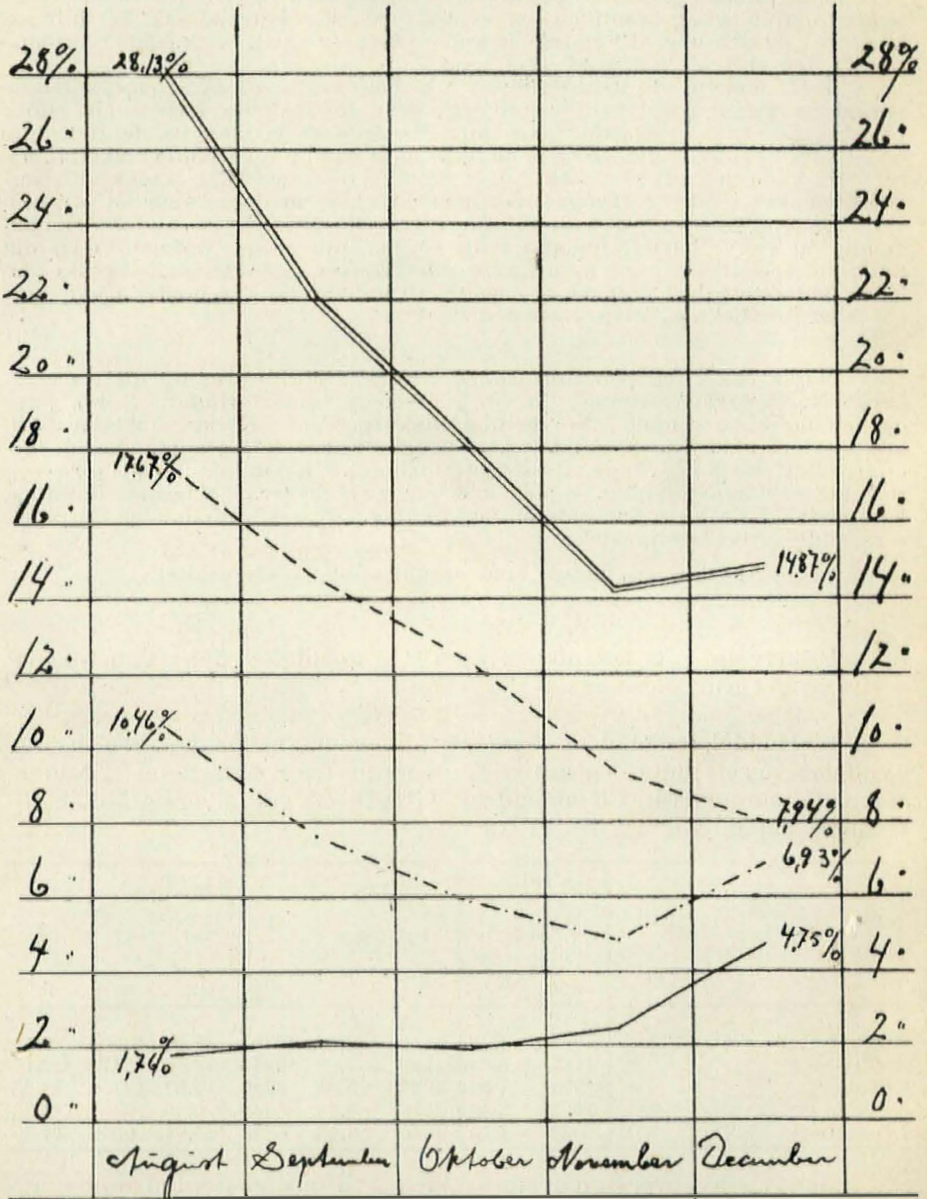
I «Meddelelsesbladet» har der hver maaned siden krisens begyndelse været indtat en statistisk oversigt over ledigheten. Nedenstaaende summariske sammendrag vil gi en god oversigt over tilstanden, sammenlignet med 1913:

	1913		1914					
	Ledige.		Helt ledige.		Indsk. arb.tid, indest. løn m. m.		Tilsammen.	
	antal	pct.	antal	pct.	antal	pct.	antal	pct.
August	981	1.76	7313	10.46	12351	17.67	19664	28.13
September	1167	2.08	5220	7.62	9955	14.52	15175	22.14
Oktober	1231	1.96	4023	5.91	8386	12.32	12409	18.23
November	1532	2.42	3316	4.88	6348	9.35	9664	14.23
December	3032	4.75	4646	6.93	5326	7.94	9972	14.87

Man vil av oversigten se, hvorledes situationen pludselig i august forandret sig, og man vil kunne følge den gradvise bedring i forholdene.

Ved den grafiske fremstilling er forholdet ogsaa ganske tydelig illustrert:

Grafisk fremstilling av arbeidsledigheten i august— december 1914.



Helt ledige 1913 ————— Helt ledige 1914 .-.-.-.-
Forskjellig innskærnkning - - - - -
Tilsammen helt ledige og innskærnkning = = = = =

De grafiske kurver angir forholdstallene maaned for maaned. Tar man august maaned, saa lægger man merke til den store avstand mellem nederste linje, ledigheten i 1913, og den næste som viser ledigheten i 1914, dernæst den tredje som viser innskærket arbeidstid, indestaaende løn m. v. og endelig den øverste dobbeltlinje som viser ledigheten og innskærkningerne *tilsammen*, et sprang fra 1.76 til 28.13 pct. Følger man videre de 3 øverste linjer, ser man kurverne gaa sterkt nedover like til november, hvorefter selve ledigheten igjen gaar op, men ikke mer end at den opveies av den «normale» ledighet paa den aarstid, se december maaned 1913, mens kurven for innskærket drift gaar nedover ogsaa i december.

Den store arbeidsinnskærkning bevirkede at flere forbund ansøkte om at den ordinære kontingent til landsorganisationen midlertidig blev ophævet. Sekretariatet fattede den 19. september følgende beslutning: «I organisationernes kontingent til landsorganisationen sker et fradrag av 25 pct. — 9 øre pr. maaned for helt- og 4 øre for halvtbetalende medlem — fra og med indbetalingen for august maaned. I tilfælde krisen skulde utvikle sig saaledes, at forholdene forværres optages spørsmålet til ny behandling, senest inden utgangen av indeværende aar.»

Denne reduktion av kontingenten ophævedes ved aarets utgang.

Papirindustriarbeidernes organisation.

Som meddelt i beretningen for 1913 førte de første forsøk, som indtil da var gjort forat faa tilfredsstillende organisationsforhold i papirindustrien ikke til noget positivt resultat. Den 2. februar holdtes derpaa en konferanse av representanter for arbeidsmandsforbundets avdelinger i papirindustrien. Dette møte vedtok følgende:

«Norsk arbeidsmandsforbunds papirindustrigruppe samlet til generalforsamling 2. februar 1914 uttaler:

I betragtning av den uheldige situation, som er opstaaet ved at en del av papirindustriens arbeidere har stiftet et specialforbund, hvorved industriens arbeidere er blit splittet, og i forstaaelsen av nødvendigheten av et inntensamarbeide, vil generalforsamlingen anbefale de i arbeidsmandsforbundet staaende papir-, cellulose- og trømassearbeiderforeninger at gi sin tilslutning til følgende:

1. At der fra 1. april d. a. blir opprettet et eget forbund av disse gruppers arbeidere i tilslutning til Arbeidernes faglige landsorganisation.

Forutsetningen for dette maa være, at samtlige foreninger inden industrien, baade de der tilhører arbeidsmandsforbundet og de der staar i papirindustriarbeiderforbundet, blir representert paa det konstituerende landsmøte, og at de beslutninger, som tidligere er fattet av det nu bestaaende Norsk papirindustriarbeiderforbund eller dettes styre ikke skal være forbindende for landsmøtet.

2. Til det konstituerende landsmøte har hver av førnævnte foreninger ret til at sende en representant for hvert paabegyndt 100 medlemmer.

3. Saafremt dette forslag vinder tilslutning inden flertallet av arbeidsmandsforbundets avdelinger i papirindustrigruppen, anmodes sekretariatet om snarest at sammenkalde det konstituerende landsmøte samt i samraad med de to forbunds styre at utarbeide dagsorden for landsmøtet.

4. Endvidere henstiller generalforsamlingen til arbeidsmandsforbundets forretningsutvalg at dispensere fra lovenes bestemmelse med hensyn til ut-

meldelse, saaledes at foreningerne kan bli løst fra arbeidsmandsforbundet fra og med den tid, som det maatte bli bestemt at starte det nye forbund.

Generalforsamlingen vil sluttelig henstille til Norsk arbeidsmandsforbund at ta under overveielse en ordning, hvorved medlemmer, som i fremtiden maatte gaa over fra det nu foreslaaede papirindustriarbeiderforbund til arbeidsmandsforbundet eller omvendt, kan beholde sine rettigheter i forsikringskassen.»

Sekretariatet besluttet derpaa i møte 24. februar med tilslutning av arbeidsmandsforbundet og papirindustriarbeiderforbundet at indkalde repræsentanter for samtlige fagforeninger inden papir-, trømasse- og celluloseindustrien til konstituerende landsmøte mandag 9. mars kl. 10 form. i Folkets hus store sal, Kristiania. Til dette møte var fremmøtt 76 repræsentanter fra arbeidsmandsforbundet og 33 fra papirindustriarbeiderforbundet, ialt repræsenterende 6 970 medlemmer. Det besluttedes at oprette Norsk papirindustriarbeiderforbund og at dette skulde indmeldes i landsorganisationen fra 1. april.

Det skandinaviske samarbeide.

Den skandinaviske arbeiderkongres i Stockholm besluttete at der skulde søkes arrangert skandinaviske arbeiderstevner sommeren 1914. Der er arrangert 3 saadanne i *Meraker* 21. juni, *Fredriks-hald* den 5. juli og *Arvika* 19. juli. Samtlige møter var meget vellykkede.

Komiteen for den skandinaviske arbeiderbevægelses samarbeide har tilskrevet det internationale faglige sekretariat i Berlin og det internationale socialistiske byraa i Bryssel om at søke at ordne det saaledes, at korrespondansen med de skandinaviske lande kan føres paa et av de nordiske sprog, og likeledes at der ved de internationale kongresser kan bli adgang til at faa tale paa de nordiske sprog, og at disse maa bli oversat.

Den 10. og 11. oktober sammentraadte komiteen til ekstramøte i Stockholm. I møtet deltok ogsaa redaktørerne for de socialdemokratiske hovedorganer i de 3 lande. Det spørsmaal som optoges til behandling, var hvad der fra nordens arbeiderbevægelse kunde gjøres for atter at knytte baandene mellem de internationale tilhørende arbeidergrupper, og om hvad der kunde gjøres for at fremme en snarlig fred mellem de kjæmpende folk.

Konferansen besluttet at anbefale, at det internationale socialistbyraa midlertidig blev flyttet til Holland. Videre besluttedes at indbyde til en konferanse av repræsentanter for socialdemokratiet i de nøitrale lande (enten i Haag eller Kjøbenhavn). Konferansens opgave skulde være: 1) at søke at samle og styrke den folkemening i de nøitrale lande, som kræver krigens avslutning paa en saadan maate, at en varig fred betrygges; 2) at søke at skape et grundlag for et mæglingsforsøk paa basis av, at ved fredsslutningen ingen grænseforandringer finder sted uten med folkenes vilje; 3) at overlægge og beslutte om en eventuel fælles henvendelse fra de paa konferansen repræsenterede socialdemokratiske partier til de nøitrale landes socialdemokratiske stortingsgrupper om at henvende sig til

sine respektive regjeringer med henstilling om at de undersøger mulighederne for at ta initiativ til krigens avslutning, eventuelt ved fælles optræden fra alle nøytrale staters regjeringer.

Videre besluttedes at indbyde det socialdemokratiske parti i Holland til at delta i indbydelsen til konferansen.

Senere er konferansen avholdt i Kjøbenhavn den 17. og 18. januar 1915. I beretningen for dette aar vil konferansens beslutninger nærmere bli omtalt.

Det internationale samarbeide.

Det internationale faglige samarbeide, som har gjennomgaat en stadig utvikling, fik ved krigens utbrudd mange vanskeligheter at kjempe med. Den internationale fagforeningskorrespondanse ophørte og forbindelser med det internationale sekretariat i Berlin ophørte praktisk talt. Den 25. august fik sekretariatet følgende brev fra *C. Legien*, præsident i det internationale fagforeningsforbund:

«Vore internationale forbindelser, som vi indtil for nogle uker siden trodde at ha befæstet særlig godt, er nu ved den frygtelige krigstilstand for den nærmeste tid ophævet. Imidlertid vil jeg forsøke, omend ogsaa kun flyktig, at opretholde forbindelserne med de nøytrale lande, ogsaa for at vise, at krigen ingen indflydelse har hat paa forholdet mellem disse landes arbeidere og Tysklands; paa den anden side for at kunne faa leilighetsvise efterretninger om tilstanden i disse lande eller gi saadanne efterretninger fra Tyskland.

Jeg har i utlandets arbeiderpresse delvis fundet efterretninger om begivenheterne i Tyskland, hvis urigtighet egentlig redaktørene for disse blade burde kunne erkjendt. Alle meddelelser om at vore arbeiderorganisationer har været indskrænket i sin virksomhet og at nogle av vore politiske representanter har været arrestert eller endog skudd er fuldstændig grepet ut av luften. I motsætning hertil har vore riksebedsmænd trukket representanter for fagforeningerne og det socialdemokratiske parti med i mange forhandlinger, i hvilke det har raadslaatt med dem om hvorledes arbeidsløsheten kan mildnes, arbeide skaffes og høstarbeidet ordnes.

Videre har jeg læst i den utenlandske arbeiderpresse, at utlændingerne i Tyskland efter erklæringen av krigstilstand blev behandlet paa den gemeneste maate. Ogsaa dette er helt igjennem uriktig. Bortset fra at enkelte misliebige elementer, som ikke har noget med vor arbeiderbevægelse at gjøre og staar fjernt fra det politiske liv, har forulempet en eller anden utlænding, har alle de utlændinger som opholdt sig i Tyskland blit behandlet paa det venskabeligste, og der er sørget for dem.

Vi beklager levende, at saadanne efterretninger i den utenlandske presse kan bidrage til at stille vor tyske organiserte arbeiderstand i et meget ugunstig lys, og vi ønsker indtrængende at redaktørene for vore arbeiderblade efter de erfaringer som de i den aarelange forbindelse med den tyske arbeiderklasse har gjort, vilde se nøie paa og grundig prøve saadanne rædsels-historier før de offentliggjør dem.

At den socialdemokratiske fraksjon har stemt for krigskreditten, vil man i utlandet ikke kunne bebreide den for, da den var stillet overfor den kjendsgjerning, at Tyskland befandt sig i krig med Rusland og Frankrike. De socialdemokratiske fraksjoner i andre land har handlet likedan, endskjønt de besitter større parlamentarisk indflydelse end vi. Ihvertfald kan denne avgjørelse ikke utlægges saaledes at vi har opgit tanken om arbeiderbevægelsens internationalitet.

Jeg haaber at dette brev vil række Dem og at jeg snart maa erholde efterretninger fra Dem.

Med broderlig hilsen
C. Legien.»

Fra det amerikanske «Socialist Party» mottok sekretariatet en skrivelse datert Chicago 24. september, og hvori indbydes til en international socialistisk fredskongres. Vi indtar her opropet i sin helhet:

«Socialisterne i Amerikas forenede stater byder sin dypeste sympati og sin broderhaand til de europæiske arbeidere nu midt i verdenskrigen.

Det er unødvendig at dvæle ved denne frygtelige konflikts ødelæggelser. Historien vil sitte til doms. Men vi maa uttrykke vor sorg over at arbeiderne i Europas mest oplyste lande, bundet sammen ved det internationale broderskaps og solidaritetens baand, idag føres mot hinanden i blodige kampe.

Vi vil ikke fælde nogen dom over vore broderpartier i Europa. Vi forstaar at de er ofre for det nuværende vanvittige industrielle, politiske og militære system, og at de har gjort det bedste de kunde under forholdene.

Vort land har imidlertid staat nøytralt i den nuværende konflikt. Vi anser det derfor som vor pligt at sende en appel for fred til vore ulykkelige kamerater i de krigførende nationer, saavelsom til vore kamerater i de nøytrale stater.

Det angaar os ikke nu hvilken regjering var den angripende i denne frygtelige konflikt; heller ikke er det det viktigste spørsmaal. Historien vil være dommer ogsaa over dette. Vi appellerer til eder i socialismens navn, og handlende i overensstemmelse med eders egne proklamationer beder vi eder om at hjelpe os at faa stanset dette masse mord. I har selv i hvert land erklæret at denne krig ikke var efter eders ønske. Eders noble og vel-talende erklæringer er endnu gjældende. Vi vet at ingen nation kan tjene paa fortsættelsen av denne krig. De fordele og vindinger den vil bringe vil gaa til de styrende klasser; alle ofre, lidelser og sorger den vil bringe vil falde paa arbeidernes lod. Og hver dag slagtingen paagaar blir tusinder av vore kamerater og brødre dræpt.

Paa den internationale socialistkongres i Stuttgart blev en resolution vedtat, hvorved den internationale socialistbevægelse forpligter sig ikke alene til at gjøre enhver anstrengelse for at forhindre en krigs utbrud, men ogsaa, dersom krigen skulde bryte ut, til at stræve med al vor magt for at bringe krigen til en hurtig avslutning.

Socialisterne i de europæiske lande, som er slaat av krigen, har arbeidet trofast og heroisk i den første del av resolutionens aand. Men deres stemmer er bragt til taushet av de fiendtlige armeers kanoner. Den kapitalistiske militarismes aand viste sig sterkere end det unge socialistiske broderskaps aand.

Verdens socialister maa nu med en gang gaa til fuldbyrdelsen av resolutionens anden del, «at arbeide for krigens hurtige avslutning».

Det internationale socialistiske bureau fungerer for nærværende ikke. Derfor føler socialisterne i Amerika det som sin pligt at indbyde alle lande, repræsentert i det internationale bureau, til at sende deres regulære antal delegerte til en ekstraordinær fredssession av den internationale socialist- og fagforeningskongres, at bli avholdt enten i Europa eller Amerika, saasnant som erkjendelsen av at indbydelsen er mottat fra de forskjellige socialist-organisationer repræsentert i bureaue er mottat.

Vi anmoder socialistpartierne eller andre arbeiderorganisationer, som er berettiget til repræsentation paa den internationale kongres, at meddele enten de ønsker kongressen avholdt i Europa eller Amerika og tillater os i første tilfælde at foreslaa enten Kjøbenhavn eller Haag.

Vi indbyder hjerteligst vore kamerater til at møte i De forenede stater i Washington D. C., og i tilfælde vore europæiske kamerater bestemmer at møte i Amerika tilbyder socialistpartiet i Amerika, for at sikre kongressens held, at betale alle nødvendige utgifter for 5 delegerte fra hver nation berettiget til 20 stemmer og i forhold for delegerte fra hver nation, dog for mindst 2 delegerte, ifølge repræsentationen som er bestemt av det internationale socialistbureau.

Dagsordenen for denne kongres skal være diskussion av veie og midler til hurtigst og mest effektivt at stanse denne krig og saadanne andre saker som kan berøre emnet: verdensfreden.

Kamerater! I navn av hvad vi tidligere har utrettet for menneskehetens fremtidshaab, i de kommende generationers velfærds navn utsender vi denne indbydelse og anmoder om eders velvillige og hurtige svar. Vi anmoder om at beslutning maa tages tidligst mulig og svar givet i overensstemmelse hermed til vor nationale sekretær.

Det nationale sekretariat: Victor L. Berger, J. Stitt Wilson, James Maurer, Adolph Germer, Lewis J. Duncan.

Walter Lanfersiek, national sekretær.

Nogen kongres, som den omskrevne er dog endnu ikke kommet istand.

Videre mottok sekretariatet følgende henvendelse datert Amsterdam december 1914:

«Til Arbeidernes faglige landsorganisation.

Det er mere end fire maaneder nu siden det belgiske folk, imot sin vilje blev tvunget til at delta i denne krig, som har sat den største del av Europa i flammer. I mere end fire maaneder har denne krig med alle dens rædsler fuldstændig lamslaat det lille lands økonomiske liv og kastet den hele befolkning og især arbeiderklassen ind i den ynkeligste armød.

Det vil neppe være nødvendig at forklare for Eder i detaljer de almindelige tilstande i et land saa herjet av krigen. I har uten tvil hørt om dette fra Eders eget lands daglige presse.

Det synes dog nødvendig at henlede Eders opmerksomhet paa de følger som denne krig har hat for den belgiske arbeiderklasse.

Arbeidet blev stanset i alle fabrikker og verksteder paa fiendtligheternes første dag, tvingende arbeiderne, som ikke blev kaldt til forsvar av sit land til fuldstændig arbeidsløshet.

Den ene del efter den anden av landet er blit erobret og besat av tyske tropper. Hvor slag eller andre militære begivenheter foregik, maatte indbyggerne forlate sine huse og flygte til en anden by eller en anden del av landet under stadig frygt for, at de snart vilde bli nødt til at flygte paanyt til et andet tilflugtssted.

Det vil let skjønnes, at under saadanne forhold har arbeidsløsheten utviklet sig i en saadan grad at fagforeningerne er ute av stand til at kjæmpe effektivt mot den nød som følger av den.

Alt som kan gjøres er blit foreslaat og gjort av alle offentlige institutioner, hvor arbeiderne er repræsenteret med hensyn til at skaffe opholdsmidler for denne ulykkelige, halvslutne befolkning. Mat er utdelt efter en meget nøisom skala og nu og da likeledes penge.

Alt dette er dog paa ingen maate tilstrækkelig til at holde arbeiderne, deres hustruer og barn ilive. Overordentlig nød hersker overalt, og denne truer med at bli mere akut med den sig nærmende vinter.

De belgiske fagforeninger har prøvet ethvert mulig middel for at redde sin organisation fra fuldstændig ruin og for at understøtte sine medlemmer i disse tragiske øieblikke; men der en en grænse for alt, og de midler som har staat til de belgiske fagforeningers raadighet er fuldstændig uttømt.

Den faglige landsorganisation i Holland («Nederlandsch Verbond van Vakvereeningen») har besluttet, efter en indgaaende undersøkelse av sakens sørgelige stilling, at utstede en indtrængende opfordring om hjælp paa vore belgiske kameraters vegne. Vi har underhandlet med bestyrelsen for det internationale fagforeningsforbund (præsident Carl Legien i Berlin), som vi har underrettet om vor hensigt. Vi mottok øieblikkelig svar fra ham at han billiget vor plan.

Vi henvender os nu til Eders organisation, kjære kamerater og brødre, bedende at I maa yde den hjelp I kan gi til de belgiske foreninger, som i nærværende øieblik gjennergaa den mest alvorlige og skjæbnesvangre prøvelse.

Vil I venligst være opmærksom paa den kjendsgjerning, at vore belgiske venner er blit bragt ind i disse triste forhold uten nogen skyld fra deres side, og vi er overbevist om, at I vil gjøre alt som staar i Eders magt for at yde praktisk hjælp til den belgiske arbeiderklasse, som intet andet ønsker end at faa lov til at fortsætte i ro sine anstrængelser for at bedre sine økonomiske kaar og sin kamp for social frihet.

Vil I venligst, saa snart som mulig sende Eders bidrag til nedenstaaende adresse for at det kan bli sendt til den belgiske landsorganisation herfra. Vi uttaler vor inderligste tak paa forhaand for alt I kan gjøre.

Ventende paa Eders snarlige svar forblir jeg

Eders broderligst
paa vegne av den hollandske faglige landsorganisation :

J. Oudegeest,
formand.



Sekretariatet besluttete at yde et bidrag paa 10 000 francs. Videre besluttetes at opfordre fagforeningerne om enten ved innsamling eller bevilgning at støtte de belgiske kamerater.

Foruten de bevilgede 10 000 frcs. er hittil indkommet følgende bidrag :

Skotøiarbeidernes forening	kr.	25.00
Norsk skind- og læderind.arb.forb.	«	75.00
— centralf. for boktrykkere	«	500.00
— matros- og fyrbøterunion	«	100.00
Porcelænsarb. forening, Porsgrund	«	20.00
Norsk møbelindustriarb. forbund	«	200.00
Maskinarb. forening, Fredrikstad	«	25.00
Norsk murerforbund	«	300.00
— arbeidsmandsforbund	«	3 000.00
— jern- og metalarbeiderforbund	«	1 440.00
— trøarbeiderforbund	«	390.00
— bokbinderforbund	«	390.00
Solbergfos arbeidsmandsforening	«	25.00
Rise jernbanearbeiderforening	«	33.00
Agnes fyrstikarb.forening	«	50.00
Haandverkssvendenes forening, Bergen	«	300.00
Model- og skibstrøarbeidernes forening, Fredrikstad	«	50.00
Fane arbeiderforening	«	41.20
Norsk skotøiarbeiderforbund	«	195.00
Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeider forbund	«	500.00

Tils. kr. 7 659.20

Endelig er der fra den franske og den amerikanske landsorganisation indløpet skrivelser, hvorav de væsentligste har været offentliggjort i «Meddelelsesbladet». Den amerikanske landsorganisations kongres besluttet bl. a.:

«Vi ønsker, at broderlige forbindelser mellem nationale arbeiderbevægelser maa fortsætte med ingen anden avbrytelse end den som er absolut uundgaelig i krigen, med det formaal at vor regulære forbindelse og samarbeide maa bli gjenoptat øieblikkelig ved krigens avslutning; at den amerikanske landsorganisations kongres, med henblik paa den

almindelige fredskongres som uten tvil vil bli avholdt ved krigens slut, med den hensigt at avgjøre krav og tvistemaal, holder sig rede og bemyndiger sekretariatet til at indkalde et møte av repræsentanter for det organiserte arbeide inden de forskjellige nationer til at møte paa samme tid og sted med det formaal, at forslag kan bli stillet og saadanne handlinger foretat, som kan hjelpe til at gjenoprette broderlige forbindelser, beskyttende arbeidernes interesser og derved hjelpe til at lægge grundlag for en mere varig fred; at eksemplarer av denne resolution sendes til Det internationale sekretariat, til alle nationale andsorganisationer og til De forenede staters præsident; at de organiserte arbeiderbevægelers officielle anskuelse om forslaget utbedes og deres samarbeide paakaldes for at gjennomføre resolutionens hensigter.

Sekretariatet har vedtat at gi tanken om en kongres av repræsentanter for arbeidere, som i resolutionen nævnt, sin tilslutning.

Landsmøter.

Følgende landsmøter er avholdt i aarets løp:

Norsk bokbinderforbund, Norsk formerforbund, Norsk guldsmedarbeiderforbund, Norsk kjøre- og lagerarbeiderforbund, Norsk murerforbund, Norsk papirindustriarbeiderforbund, Norsk skind- og lærindustriarbeiderforbund, Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbund og Norsk sporveisforbund.

Voldgiftskjendelser.

I aaret 1914 er avsagt følgende voldgiftskjendelser:

Norsk arbeidsmandsforbund.

Angaaende tvist ved Foldals verk.

I anledning tvist mellem direktionen for Foldals verk og Foldalens grubearbejderforening avholdtes i begyndelsen av mai voldgiftsret. For voldgiftsretten forelaa følgende fremstillinger:

Fremstilling fra Norsk arbeidsmandsforbund.

Akkordsedler paa 6 maaneder.

Fra januar maanedes begyndelse d. a. begyndte Foldals verk med at indføre et nyt akkordsystem, idet de utstedte akkordsedler, som foruten de almindelige bestemmelser som vanligvis hører med til en akkordseddel, nemlig arbeidets art, arbeidsplads, antal arbeidere og arbeidstid m. v., ogsaa indeholdt bestemmelse om, at akkordprisen gjælder i 6 maaneder. Akkordsedlernes indhold vil sees av bilag I.

Dette, at der kom en ny forordning, kom i og for sig ikke som nogen overraskelse for arbeiderne, ti man er blit vant med, at der med visse mellemrum fra verkets side skaffes en avveksling ind i det ensformige og tilvante. Muligens er dette gjort i den hensigt at bringe litt avveksling og oppmuntring ind i det graa ensformige hverdagsliv, men det er ikke altid, at arbeiderne har forstand paa at skatte den slags oppmerksomheter.

Snart er det et nyt system som skal bringes i anvendelse, snart noget nyt som der skal trækkes for, præmie her og mulkt der.

Forsaavidt var man forberedt paa, at noget maatte komme, men da arbeiderne blev bekjendt med dette nye system, akkordsedler lydende paa 6 maaneder i forbindelse med præmie, saa fandt de, at her var der gjort et forsøk paa undergravning av selve den grundvold, hvorpaa overenskomsten er bygget, og at det derfor paa det kraftigste maatte protesteres mot den nye ordning. Uheldigvis valgte arbeiderne en fremgangsmaate, som ikke er i overensstemmelse med den gjældende overenskomst. Hvor beklagelig end dette er, saa er det dog forklarlig, naar man tar i betragtning de da raadende forhold.

De nye akkordsedler vakte en sterk opphidselse blandt arbeiderne, og denne gav sig utslag i handling. Saavel organiserte som uorganiserte var enige i at det nye system var forkastelig, og netop paa den tid da dette indtraf var der en hel del uorganiserte ved verket. Sommeren 1913 var arbeidsstyrken forholdsvis liten. Delvis paa grund av aarstiden, og delvis paa grund av at verket hadde avertert efter arbeidere, var paa høsten og utover til jul en hel del nye arbeidere kommet til verket, og disse var endnu ikke indmeldt

i foreningen. Da saa de nye akkordsedler kom og vakte arbeidernes forbitelse, ser det nærmest ut som det var de uorganiserte som tok ledelsen, og ved sine beslutninger paa massemøter grep forstyrrende ind, blandt andet ved at vælge en forhandlingskomite, som av direktør Lund blev anset for at være utsendinger for Foldals grubearbeiderforening, og videre ved sine beslutninger om at sænke arbeidstempoet og ved at blokere de opsagte arbeideres pladse.

Disse i strid med overenskomsten fattede beslutninger er altsaa vedtat av majoriteten paa massemøter, hvor baade uorganiserte og organiserte var fremmøtt, og disse beslutninger har git verket den fordel, at ved de senere forhandlinger har hovedvegten blit lagt paa arbeidernes fremgangsmaate, mens verkets fremgangsmaate, som var foranledningen til det hele, er kommet i bakgrunden.

Det er imidlertid bragt paa det rene, at Foldals grubearbeiderforening avholdt medlemsmøte og valgte forhandlere til at forhandle om de opstaaende tvistepunkter, og efter den iverksatte blokade ogsaa utvirket at denne blev hævet. Foreningen har saaledes ikke fattet nogen beslutninger i strid med overenskomsten. Den har tvertimot ved at benytte den almindelige fremgangsmaate, nemlig forhandling, søkt at faa tvistepunkterne fjernet, men uten resultat.

Det blev imidlertid under forhandlingerne 18. februar av verkets direktør fremholdt, at fagforeningens formand likeoverfor ham hadde uttalt, at naar disse beslutninger var fattet paa massemøter istedetfor at være behandlet i Foldalens grubearbeiderforening, saa var det fordi arbeiderne var opmerksom paa, at saadanne beslutninger fra fagforeningens side vilde ha været brudd paa overenskomsten, mens de trodde, at de kom utenfor overenskomsten ved at la saken avgjøre av massemøter. Dette benegtes av foreningens daværende formand. Hans skriftlige erklæring vedlægges som bilag II.

Nogen organisationsmessig beslutning i strid med overenskomsten er ikke fattet, og hvorvidt massemøternes beslutninger er befulgt, derom er der delte meninger. Beslutningen om at arbeidstempoet skulde sænkes blev imidlertid av verket benyttet som anledning til at opsi endel arbeidere med den begrundelse, at de ingenting har utrettet. De blev fjernet fra sine arbeidspladse og beordret ut i dagen i aapen grøft, for der at arbeide opsigelsestiden ut. Ved oppjøret viste det sig, at de hadde tjent under mindstelønnen. At de kom under mindstelønnen ved et oppjør efter at de hadde arbeidet nogen dage i akkorden, anser vi ikke for noget avgjørende bevis for at de har «lagt sig paa mindstelønnen». En akkord gjælder som regel for en maaned, og arbeidets art medfører ofte at fortjenesten kan være god i begyndelsen av maaneden og daarlig paa slutten og omvendt. Hvis dette var tilfældet her, blev arbeiderne avskaaet fra at forbedre daglønnen, derved at de ikke fik arbeide maaneden ut.

Ved oppjøret gik verket frem paa den maate, at det blev trukket av december maanedes lønning for at dække mindstelønnen, og de arbeidere som ikke vilde underskrive paa, at dette var ret oppjør, fik ikke sin lønning utbetalt. For at arbeiderne skulde kunne komme fra stedet, maatte Foldals grubearbeiderforening utbetale arbeiderne forskud paa deres optjente løn.

Spørsmålet blir her om Foldals verk var berettiget til at opsi arbeiderne, fa dem ut fra deres arbeidsplads og kommandere dem ut i dagen for at arbeide opsigelsestiden ut, et arbeide som arbeiderne ikke var forberedt paa eller hadde klær til vinterstid paa et sted som er saavidt veirhardt som Foldalen, og siden ved oppjøret gjøre træk i mindstelønnen. Naar man ser det hele i sammenheng, saa maa det være klart, at verkets hensigt har været at tvinge igjennem de nye akkordsedler paa trods av arbeidernes protest og den gjældende overenskomst. Som før meddelt fik enkelte opsigelse, andre valgte at slutte selv, da de ikke vilde motta akkordseddel lydende paa 6 maaneder.

Efter vor opfatning maa disse akkordsedler absolut være i strid med overenskomsten. I dennes § 10 b staar det, at akkordprisen fastsættes eller forandres gjennom fri forhandling mellem verket eller dets representant og

den eller de arbeidere hvem de paagjældende akkorder tilbydes, og i lit. c.: Akkordprisen skal saavidt mulig fastsættes førend arbeidet paabegyndes og senest den 4. arbejdsdag i hver maaned. Er den ikke fastsat til denne tid kan arbeiderne fortsætte paa den gamle akkordpris om de saa ønsker. Ved nye akkorder, naar parterne derom er enige, kan dog akkordprisen fastsættelse ske nogen tid efter at arbeidet er paabegyndt. I enkelte tilfælder har der været utsat akkorder som har været flere maaneder, de saakaldte «generalakkorder», men dette har været under særegne forhold. Regelen har imidlertid været, at akkordsedlerne har lydt paa en maaned. Derfor sier ogsaa overenskomsten, at prisen fastsættes inden den 4. arbejdsdag i hver maaned, og at fastsættelsen skal ske efter *fri forhandling*. Ved de nye akkordsedler paa 6 maaneder vil man komme bort fra den fri forhandling. Hensigten kan da heller ikke være andet end den at faa bundet arbeiderne gennem et vist tidsrum — et tidsrum, hvori saa meget uforutset kan indtræffe. Man faar jo være opmærksom paa, at forholdene ved et bergverk er vidt forskjellig fra f. eks. et verksted eller en fabriek. Derfor har det heller aldrig været spørgsmaal om at tariffæste akkordsatser for grubedrift. Man har anset dette for ugjorlig netop av den grund, at forholdene er varierende og maa tages hensyn til ved akkordens fastsættelse, og akkordsedlen som følge derav indeholde bestemmelse om arbeidets omfang, prisen og mulige andre særbestemmelser. Alt skal være tydelig angit. I et tidsrum av 6 maaneder kan saa meget uforutset indtræffe, at en enhetspris gjældende for 6 maaneder fremover er vel noget uhørt ved et bergverk.

Den præmie, som skulde betales ved akkordens slutning, naar 6 maaneder var gaat, kan heller ikke opfattes paa anden maate end at endel av lønnen skulde indestaa i 6 maaneder eller indtil akkorden var færdig. Det viste sig da ogsaa, at priserne efter de nye akkordsedler var mindre end de som var gjældende paa fjoraaret.

I henhold til foranstaaende vil vi anmode om voldgiftsrettens besvarelse av følgende spørgsmaal:

1. Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at indføre et nyt akkordsystem, hvor akkordprisen gjælder i 6 maaneder i forbindelse med præmie?
2. Hadde Foldals verk lovlig ret til at avbryte akkorden for en del akkordlag omkring midten av januar maaned og gi arbeiderne opsigelse?
3. Var ikke arbeiderne berettiget til at faa mindstelønnen i akkorden utbetalt?

Træk for bindhaker i bukorter.

I vinter har Foldals verk ogsaa begyndt at praktisere den ordning, at arbeiderne trækkes for de bindhaker som anvendes i bukorterne. I overenskomstens § 10 indeholdes bestemmelser om hvad der kan trækkes for, idet litr. g lyder:

«Ved akkordarbeide trækkes arbeiderne i gruben for forbrukt ammunition, materialer, for lys som hittil, borstaal, borhvæsning for saavel haand- som maskinbor. Træk skal opføres paa akkordsedlen.» Til denne bestemmelse, som er fælles for alle grubetariffer som blev indgaaet i 1911, er for Foldals verk indtaa følgende tilføielse:

«Samt hvad der reglementsmaessig er bestemt eller man er blit enig om (skal praktiseres som før).»

Arbeiderne fremholder, at de kjender ikke til noget godkjendt reglement for Foldals verk. Det har ikke tidligere været praktisert at trække for bindhakerne, og naar verkets direktør under forhandlingerne har fremholdt, at arbeiderne var enige i denne træk, saa benegtes dette av angjældende arbeidere. Deres erklæring vedlægges som bilag III.

Vi vil anmode om voldgiftsrettens besvarelse av følgende spørgsmaal:

4. Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at indføre træk for bindhaker?

Twist om akkordopgjør.

2 arbeidere, Garberg og Ringstrøm, tok i oktober maaned akkord paa

en synk. Til akkorden var knyttet løfte om en præmie under visse forutsætninger. Akkordsedlen vedlægges som bilag IV. Ved akkordopgjøret blev arbeiderne neget at faa utbetalt akkordbeløpet fuldt ut. Som begrundelse for dette anførtes, at de ikke hadde utført arbeidet efter forutsætningerne, og derfor ikke var berettiget til den utlovede præmie. Det omstridte tillæg dreier sig om ca. kr. 250.00.

Akkordsedlen indeholder ikke noget bestemt om, hvordan arbeidet skulde utføres, men arbeiderne fik muntlig besked om hvordan de skulde gaa frem. Da de begynte akkorden gik synken i kisgangen, men de fik tilladelse til litt efter hvert at trække sig ut av kisen, men ikke forlate denne. Dette har været gjort i 16 meters længde. Imidlertid har kisgangen gjort en knæk, saaledes at de sidste 10 meter kom arbeiderne væk fra kisen, tiltrods for at de drev synken adskillig brattere end fra først av, og saavidt det er oplyst, saa brat som det idetheletat gik an at drive synken som «slæbsynk», og at gaa over fra slæbsynk til lodret synk er ikke saa liketil, idet heiseindretningerne spiller en avgjørende rolle, og det er meget som taler for, at en saadan omlægning vilde ha været forbundet med store vanskeligheter. Dertil kommer, at man paa det tidspunkt, da arbeidet paagik, heller ikke var helt paa det rene om kisgangen fortsatte efter hele synkens længderetning, idet det ofte kan hende at kisgangen «kniper av». Stigeren skal da ogsaa ha uttalt, at verket fik strosse efter, naar synken var drevet ned til stoll VI.

Efter stigerens uttalelser maatte arbeiderne gaa ut fra, at de utførte arbeidet i overensstemmelse med givne anordninger, og de hørte heller ikke fra nogen kant noget om at arbeidet ikke var tilfredsstillende utført, før de skulde ha oppgjør.

En præmie skal vel ikke bare tjene som et agn. Naar der er omfor- enet en pris, og arbeiderne utfører arbeidet efter forutsætningerne saa godt som det efter omstændighetene lar sig gjøre, og da fra sine overordnede side ikke hører noget om, at arbeidet ikke utføres efter forutsætningerne, men tvertimot faar den opfatning, at de er i fuld overensstemmelse med disse og har sine overordnede godkjendelse av arbeidet, saa mener vi, at arbeiderne maa faa akkordsummen fuldt utbetalt. Det er ikke bare angjæl- dende arbeidere selv som mener sig berettiget til det omtvistede beløp, men to av foreningen valgte skjønsmænd har undersøkt saken og har avgitt den erklæring, at de mener Garberg og Ringstrøm er fuldt berettiget til at faa præmien utbetalt. Erklæringen vedlægges som bilag V.

I henhold til foranstaaende vil vi anmode om voldgiftsrettens besva- relse av følgende spørsmål:

5. Er ikke arbeiderne Garberg og Ringstrøm berettiget til at faa hele ak- kordbeløpet + præmien utbetalt?

*

I henhold til hvad vi foran har fremholdt angaaende de 3 tvistespør- maal fremsættes paastand paa, at spørsmål 1, 2 og 4 besvares med nei og spørsmål 3 og 5 besvares med ja.

Sluttelig fremsættes paastand paa, at Norsk arbeidsgiverforening paa- lægges at bære voldgiftssakens omkostninger.

Ærbødigst

for Norsk arbeidsmandsforbund

Gunnar Sethil.

Fremstilling fra Norsk arbeidsgiverforening.

Herved fremlægges utskrift av forhandlingsprotokollen for møtet den 18. februar d. a.

Akkordsedler paa 6 maaneder.

Overenskomsten for Foldals verk indeholder ingen bestemmelse om, paa hvor lang tid akkorderne skal gjælde, og der findes specielt intetsomhelst

forbud mot at sætte akkorderne paa længere tid end 1 maaned. Derimot findes der i enkelte overenskomster for anlæg, som beskæftiger samme art arbejdere, og hvor arbeidet er omtrent det samme, bestemmelser, som sier, at akkorder maa som regel ikke sættes paa længere tid end 2 maaneder. Da lignende bestemmelse ikke findes i bergverksoverenskomsterne, kan der ved bergverkerne intet være iveien for at sætte akkorder paa ikke længer tid end baade 1 og 2 maaneder. At akkordprisen skal fastsættes senest den 4. arbejdsdag i hver maaned, er en bestemmelse, som tilsigter at hindre, at arbeiderne skal være for længe i uvished om akkordprisen. Deri ligger selvfølgelig ingen pligt til at fastsætte ny akkordpris hver maaned. Hvis der er sat en akkord paa flere maaneder, er jo akkordprisen fastsat før den 4. arbejdsdag i hver maaned og vedkommende overenskomstbestemmelse dermed opfyldt. Det har heller ikke tidligere været nogen hævd, at akkorderne bare sættes paa 1 maaned, hvad ogsaa arbeiderne erkjender, (kfr. forhandlingsprotokollen for møtet 18. februar).

Imidlertid gaar den ved verket indførte ordning *ikke* ut paa, at arbeiderne skal være bundet til nogen akkordpris i 6 maaneder. Mening er kun, at *verket* skal være bundet til akkordprisen i 6 maaneder, hvilket var nødvendig av hensyn til den opstillede præmie for dem, som fortsatte arbeidet i 6 maaneder. Ellers kunde jo nemlig verket gjøre præmien illusorisk. Det er mulig, at meningen ikke har faat tilstrækkelig tydelig uttryk i paategningen paa akkordsedlerne, men den blev forklaret arbeiderne straks de henvendte sig til verket angaaende saken. Og i forhandlingsmøtet den 18. februar blev det uttrykkelig tilbudt at klargjøre meningen ved at forandre tilføielsen paa akkordsedlerne til, at *verket ikke vil reducere akkordpriserne i 6 maaneder*. Saavidt vi forstaa, findes der intet i overenskomsten, som avskjærer en saadan tilføielse.

Den præmie, som er indført for arbejdere, som har fortsat akkorden i 6 maaneder, tilsigter at knytte de dygtige og rolige elementer blandt arbeiderne fastere til bedriften. Arbeiderne behøver selvfølgelig ikke at forlange præmien utbetalt, hvis de ikke ønsker den. Heller ikke lægger præmien nogensomhelst hindring for at arbejdere, som ikke bryr sig om den, kan forhandle angaaende akkordpris, som om der ingen præmie var. Men det maa staa verket frit at tilbyde en saadan præmie til enhver, som vil ha den. At ikke fortjenesten ved Foldal, selv bortset fra denne præmie, er saa daarlig endda, vil under den mundtlige procedyre bli godtgjort. Præmiesystem av forskjellig art har forøvrig været anvendt ved Foldal i stor utstrækning, og at arbeiderne ikke har noget særlig imot det, fremgaar av det av arbeidsmandsforbundet fremsatte spørsmal 5, hvor arbeiderne à tout prix vil ha en præmie utbetalt.

Arbeidsmandsforbundets spørsmal dækker forøvrig ikke den foreliggende tvist. Spørsmålet bør formuleres saadan:

1. *Forbyder overenskomsten av 1911 Foldals verk at sikre de arbejdere, som har fortsatt i en akkord 6 maaneder, en viss præmie og at tilføre paa akkordsedlerne, at verket ikke vil reducere akkordprisen i denne tid?*

*

Som det av forhandlingsprotokollen for møtet den 18. februar fremgaar, besluttet arbeiderne ved Foldal paa et masse møte, hvor fagforeningens formand var dirigent, at arbeidet skulde utføres i et langsommere tempo. Resultatet herav var, at endel arbeidere, som fulgte beslutningen, blev opsagt, og i opsigelsestiden blev de sat til andet arbeide, hvor man bl. a. hadde bedre anledning til at øve kontrol.

Ifølge overenskomsten er den gjensidige ret til opsigelse fuldt anerkjendt. Verket hadde altsaa fuld ret til at opsi vedkommende arbeidere, selv om der ikke hadde foreligget sabotage eller anden grund. Likeledes fastslaar overenskomsten arbeidsgiverens ret til at anvende de arbeidere, som han anser skikket til at utføre foreliggende arbeide. Følgelig har han ogsaa ifølge overenskomsten ret til at sætte endel arbeidere over paa andet arbeide, naar han ikke længer finder sig tjent med den maate, hvorpaa de utfører det ar-

beide, som først er dem overdraget, og det uanset om hans opfatning av deres arbejdsydelse er berettiget. Det maa bemerkes, at det kun er forholdet til overenskomsten, som voldgiftsretten har adgang til at avgjøre. Spørsmålet, om verket paa grund av individuelle avtaler med de enkelte arbeidere er avskaaret fra at avbryte akkorden — hvad forøvrig benegtes — er en sak, som ikke angaar overenskomsten, og som eventuelt faar avgjøres av de almindelige domstole.

Saa meget klarere er verkets ret til at opsi arbeidere og avbryte deres akkorder for i opsigelsestiden at sætte dem over i andet arbeide, naar disse arbeidere har gjort sig skyldig i bevisst sabotage. Og det maa her ansees at være fuldt paa det rene.

Arbeiderne tjener i almindelighet paa Foldal over det dobbelte av mindstelønnen. Det kan under særegne forhold, hvor de f. eks. uventet kommer over i haardere fjeld, hælde, at arbeiderne ikke kommer ut med mindstelønnen; men det er ganske overordentlig sjelden, og det vil i alle saadanne tilfælder være meget let at konstatere, om der har foreligget særlige grunde. Det gjorde det ikke i de her omhandlede tilfælder. Der var ingensomhelst grund til, at arbeiderne ikke skulde ha tjent 7—8 kroner dagen. Naar de allikevel bare utfører arbeide for omtrent tredjedelen herav efter akkordprisen, og det samtidig er fuldt paa det rene, at arbeiderne paa et forutgaende masse møte har besluttet at arbeide i et langsommere tempo, saa foreligger der et saa aapenbart tilfælde av sabotage, at vi forstaar ikke, det kan foreligge klarere. Arbeiderne hadde arbeidet fuldstændig længe nok i akkorden til at man kunde faa den nødvendige oversigt.

Paa grund av den stedfundne sabotage anser verket sig efter det foran anførte heller ikke forpligtet til at betale vedkommende arbeidere den garanterte mindsteløn, men bare hvad de faktisk har tjent efter akkordprisen. Det er forøvrig misvisende naar det sies, at der blev trukket av december maanedes lønninger.

Overenskomsten bestemmer vistnok, at arbeiderne ved alle akkorder er garantert sin mindsteløn. Men forutsætningen herfor er, at enhver arbeider utfører saa meget og saa godt arbeide, som hans evner og duelighet tillater, og utnytter arbeidsmaskinerne fuldt ut (se overenskomstens § 5). Naar arbeiderne i strid hermed systematisk legger an paa at nedsætte arbejdsydelser, har de selvfølgelig heller ikke krav paa den fastsatte garanti under akkordarbeide.

Arbeidsmandsforbundets spørsmål 2 maa for at komme ind under voldgiftsplikten kun gjælde forholdet til overenskomsten og burde derfor heller formuleres saaledes:

Var det stridende mot overenskomsten, at Foldals verk avbrøt akkorderne for endel akkordlag omkring midten av januar maaned og opsa arbeiderne paa 14 dage?

Formuleringen av arbeidsmandsforbundets spørsmål 3 har vi intet at bemerke til.

*

Som ovenfor nævnt har arbeiderne paa Foldal fattet de overenskomststridige beslutninger, at arbeidet skal utføres i et langsommere tempo og derefter, at de opsagte arbeideres pladse skal blokeres. Da de organiserte arbeidere i stor utstrækning deltok i dette møte, hvis beslutning vilde været ganske ugjennemførbart, forsaavidt de ikke hadde medvirket, og da endvidere fagforeningens formand ledet møtet som dirigent og dergjennem gav arbeiderne indtrykket av, at de handlet i forstaaelse med fagforeningen, kan der efter vor mening ikke være tvil om, at fagforeningen er ansvarlig for de trufne beslutninger. Da desuten fagforeningen er et i henhold til arbeidsmandsforbundets love organisk led av forbundet, og fagforeningens formand ogsaa maa betragtes som en av forbundets tillidsmænd, maa der ogsaa mot forbundet kunne gjøres ansvar gjældende for de trufne beslutninger.

Vi tillater os i henhold hertil at forelægge den ærede voldgiftsret følgende spørsmål:

Pligter a) Foldalens grubearbejderforening og b) Norsk arbeidsmandsforbund at erstatte Foldals verk det tap, som er verket paaført ved de av arbeiderne ved verket truffne beslutninger om at utføre arbeidet i et langsommere tempo og at blokere endel arbeideres pladse, som blev opsagt av verket?

Vi antar at fastsættelsen av dette tap eventuelt bør ske ad almindelig retslig vei. Forsaavidt imidlertid forbundet skulde hævde, at voldgiftsretten ogsaa er rette forum for fastsættelsen av dette taps størrelse, har vi intet imot at opta saken her. Reises der derimot ingen indvending mot den paatænkte fremgangsmaate, gaar vi ut fra, at forbundet godkjender at fastsættelsen av erstatningens størrelse overlates til de almindelige domstole.

*

Med hensyn til spørsmålet om træk for bindhaker tillater vi os at gjøre opmerksom paa, at verket ikke mener at være berettiget til saadan træk, medmindre der ved akkordens bortsættelse er opnaadd enighet derom mellem verket og vedkommende arbeidere. I de paatalte tilfælde maatte verket gaa ut fra, at der var enighet, idet akkordtariffen uttrykkelig blev forhøiet paa grund av denne træk og arbeiderne gjort opmerksom herpaa, uten at der dengang fremkom nogensomhelst indvending. Trækken tilsigter ikke at paaføre arbeiderne nogen lavere fortjeneste, idet akkordprisen er forhøiet saa meget, at fortjenesten trods trækken ikke vil gaa ned, medmindre der sløses med bindhaker, og det er netop det man vil undgaa.

Saavidt vi efter utvekslede skrivelser forstaar forbundet, er det imidlertid dets mening, at selv om der paa forhaand er opnaadd enighet derom mellem verket og vedkommende arbeidere, har verket ikke ret til at trække for bindhaker. Derimot kan det neppe ha nogen interesse at faa avgjort ved voldgift, hvorvidt der i de indtrufne tilfælde faktisk har været saadan enighet mellem verket og arbeiderne, eller om verket ialfald maatte være berettiget til at gaa ut herfra. Det spørsmaal, som arbeidsmandsforbundet ønsker avgjort ved voldgift, burde derfor formuleres saaledes:

4. Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at trække for bindhaker, naar der ved akkordens bortsættelse er opnaadd enighet derom mellem verket og vedkommende arbeidere?

Ifølge overenskomsten er verket berettiget til at trække arbeiderne for ammunition m. v. «samt hvad der reglementsmæssig er bestemt, eller man er bht enig om (skal praktiseres som før).» Arbeidsmandsforbundet synes nu at ville hævde, at der med hvad man er blit enig om, kun sigtes til ting, som verket og arbeiderne før overenskomstens oprettelse er blit enig om at trække. Og denne opfatning støtter de paa parentesen «skal praktiseres som før», der fortolkes som om der hadde staat, at der trækkes for det samme som før.

At der imidlertid ikke med ordene «hvad man er blit enig om» sigtes til nogen forutgaaende fælles avtale, maa fremgaa tydelig nok derav, at der aldrig har eksistert nogen saadan fælles avtale. Og meningen kan vel heller ikke være, at verket nu skal være berettiget til uten koncens at trække samtlige arbeidere for alle de ting, som der ved tidligere anledninger kan være opnaadd enighet om mellem verket og enkelte arbeidere. Langt rimeligere er det at opfatte uttrykket som hjemlende verket ret til ved hvert akkordopgjør at trække for de ting, som man (d. v. s. verket og vedkommende arbeidere) er blit enig om ved akkordens bortsættelse.

Parentesen «skal praktiseres som før» sier heller ikke, at det skal trækkes for det samme som før, men at fremgangsmaaten skal være den samme som før. Verket har nemlig ogsaa tidligere ved mange leiligheter indført forskjellig træk, og bestemmelsens hensigt er netop at fastslaa, at verket fremdeles skal ha den samme adgang som før til at bli enig med arbeiderne om træk. Det bør bemerkes, at det var paa verkets eget uttrykkelige forlangende, at denne tilføielse under de avsluttende bergverksforhandlinger i 1911 blev beholdt i overenskomsten for Foldal. Der var oprindeligg av arbeidsgiverne forlangt en lignende tilføielse uten parentesen i samtlige bergverksoverenskomster. Arbeiderne motsatte sig dette, og de øvrige berg-

verker frafaldt kravet, men Foldal opretholdt bestemt sin tidligere ret til at trække arbeiderne for, hvad man var blit enig om, og arbeiderne gav da efter for Foldals vedkommende. At meningen med parentesen kun er at fastslaa, at fremgangsmaaten skal være som før, og ikke at der kun skal trækkes for de samme ting som før, bekræftes av følgende bemerkning, som vi har fundet blandt hr. direktør Bjerkes notater ved bergverksoverenskomsternes oprettelse under en opregning av, hvad Lian (arbeidernes forhandler) gaar med paa:

Ad § 10 g, 1ste alt. utgaar: «samt hvad der reglementsmaessig er bestemt eller man er blit enig om». For Foldal kan dog disse ord bli staaende og praktiseres som før.

Det sidste ord her kan umulig indebære, at trækken skal være den samme som før, men sier kun, at bestemmelsen skal praktiseres som før.

*

De sidste av arbeidsmandsforbundet forelagte spørsmaal angaar ikke overenskomsten, men en individuel avtale om præmie mellem verket og 2 arbeidere. Spørsmålet henhører derfor ikke under voldgift, men maa eventuelt avgjøres ad almindelig retslig vei. Forbundet har ogsaa nu paa vor foranledning trukket dette spørsmaal tilbake.

*

I henhold til det foran anførte tillater vi os at fremsætte saadan paastand:

De av Norsk arbeidsmandsforbund fremsatte spørsmaal formuleres overensstemmende med, hvad ovenfor er fremholdt, og besvares saaledes:

Spørsmaal 1: Nei.
« 2: Nei.
« 3: Nei.
« 4: Ja.

Det av Norsk arbeidsgiverforening fremsatte spørsmaal a og b besvares med: Ja.

Norsk arbeidsmandsforbund paalægges at bære voldgiftssakens omkostninger.

Kristiania den 29. april 1914.

Ærbødigst

for Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

George Paus.

Voldgiftsrettens møter og sammensætning.

Aar 1914 den 5. mai sammentraadte i arbeidsgiverforeningens lokale i Kristiania hr. Richard Fineidet og hr. Ole Laulo, opnævnt av Norsk arbeidsmandsforbund, og hr. ingeniør C. Nielsen og hr. disponent M. B. Kopperud opnævnt av Norsk arbeidsgiverforening, som voldgiftsmænd angaaende endel tvistepunkter, ved Foldals verk.

Man enedes om at gjøre henvendelse til hr. assessor Paal Berg om at fungere som opmand for voldgiftsretten.

Da man ikke straks kunde faa hr. Bergs svar herom, enedes man om, i tilfælde hr. Berg ikke kunde fungere, at henvende sig til hr. assessor Christiansen.

B. M. Kopperud. Rich. H. Fineidet. Ole Laulo. C. Nielsen.

Aar 1914 den 7. mai fortsattes forhandlingerne i forannævnte voldgiftssak. Tilstede var rettens medlemmer og dens valgte formand assessor Paal Berg.

For Norsk arbeidsmandsforbund møtte hr. Gunnar Sethil og med ham sekretær Joh. Ødegaard og formand i Foldalens grubearbeiderforening, Pedersen.

For Norsk arbeidsgiverforening møtte overrettsakfører Paus og med ham direktør Worm Lund som representant for Foldalens gruber.

De to partsrepresentanter fremla sine skriftlige fremstillinger med bilag. Saken blev derpaa gjort til gjenstand for mundtlig forhandling, hvorunder der fra begge sider blev fremlagt dokumenter. Efter at parternes forhandlinger var avsluttet, blev saken optat til kjendelse.

Møtet varte fra kl. 12 middag til kl. 9 aften.

Den 9. mai møttes voldgiftsmændene for at drøfte saken. Møtet varte fra kl. 6 efterm. til kl. 1 nat. Det blev fortsat den 10. mai og varte fra kl. 5 efterm. til kl. 10 aften. Det blev fortsat den 11. mai og varte fra kl. 7 til kl. 10 aften.

Den 13. mai blev avsagt saadan

kjendelse:

Ved sidste nytaarsskifte besluttet Foldals verk at indføre et nyt akkordsystem for arbeidet i strosserne. Akkordlønnen hadde tidligere været beregnet pr. utvundet kiston, men skulde nu dels beregnes pr. kiston og dels pr. m.² utskutt gangflate. I de utfærdigede akkordsedler het det derhos: «Akkordprisen gjælder i 6 maaneder fra 1. januar 1914. Hver enkelt arbeider, der fortsætter i akkorden til utgangen av denne tid, faar da et personlig tillæg av 15 pct. av arbeidsfortjenesten. — Den eller de, som slutter arbeidet paa egen eller verkets opsigelse før de 6 maaneder er omme, taper retten til saadant tillæg. Om nogen arbeider av verket blir overflyttet i andet arbeide, beholder han retten til tillægget, saafremt han har fortsatt i verkets tjeneste hele tiden i de 6 maaneder.» — Arbeiderne var ikke fornøiet med disse nye akkordsedler. Paa et masse møte blev der opnævnt en komite til at forhandle med verket om forandring. Denne komite blev ved en misforstaaelse opfattet av verkets direktør som valgt av og repræsenterende Foldalens grubearbeiderforening. Da forhandlingerne ikke førte til noget resultat, blev der paa et nyt masse møte besluttet, at arbeidstempoet skulde sænkes. Verket mente at ha konstatert, at endel arbeidslag hadde efterkommet denne beslutning. Vedkommende arbeidere blev derfor opsagt og blev for den gjenværende tid sat til andet arbeide. Da de ikke vilde ta det, sluttet de efter overenskomst med verket uten at arbeide opsigelsestiden ut. Paa et tredje masse møte blev det saa besluttet, at disse arbeideres arbeidsplasser skulde blokeres.

Ved samtlige 3 masse møter var tilstede baade organiserte og uorganiserte arbeidere. Etter valg av de tilstedeværende fungerte Foldalens grubearbeiderforenings formand som dirigent for de masse møter, som besluttet sabotage og blokade.

Blokaden blev iverksat. Men ved en beslutning, som Foldalens grubearbeiderforening fattet noen dage efter sidste masse møte, utvirket foreningen, at blokaden blev hævet forsaavidt angik dens medlemmer.

Samtidig med at det nye akkordsystem var besluttet indført, hadde verket bestemt at arbeiderne i bukorterne skulde trækkes for bindhaker: til gjengjæld blev kisprisen noget forhøiet for dem. Ogsaa denne bestemmelse om træk for bindhaker vakte misnøie blandt arbeiderne.

De stridigheter, som saaledes reiste sig, er forgjæves søkt bilagt ved forhandling, og er nu indbragt for denne voldgiftsret.

Norsk arbeidsmandsforbund har forelagt for voldgiftsretten følgende spørsmaal:

Sp. 1. *Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at indføre et nyt akkordsystem, hvor akkordprisen gjælder i 6 maaneder i forbindelse med præmie?*

Norsk arbeidsgiverforening har hævdet, at dette spørsmaal ikke dækker den foreliggende tvist, og at spørsmålet derfor maa avvises. I stedet for dette spørsmaal har arbeidsgiverforeningen fremsat:

Sp. 2. *Forbyder overenskomsten av 1911 Foldals verk at sikre de arbeidere, som har fortsat i en akkord 6 maaneder, en viss præmie, og at tilføie paa akkordsedlene, at verket ikke vil reducere akkordprisen i denne tid.*

Arbeidsmandsforbundet har videre forelagt:

Sp. 3. *Var det stridende mot overenskomsten, at Foldals verk avbrøt akkorderne tor endel akkordlag omkring midten av januar maaned og opsa arbeiderne paa 14 dage? og*

Sp. 4. *Var arbeiderne berettiget til at faa mindstelønnen i akkorden utbetalt?*

Norsk arbeidsgiverforening har fremsat følgende spørsmål:

Sp. 5 *Pligter a) Foldalens grubearbeiderforening og b) Norsk arbeidsmandsforbund at erstatte Foldals verk det tap, som er verket paaført ved de av arbeiderne ved verket trafne beslutninger om at utføre arbeidet i et langsommere tempo og at blokere endel arbeideres pladser, som blev opsagt av verket?*

Og subsidiært i forhold til dette:

Sp. 6. *Indebærer den ved Foldals verk iverksatte sabotage og dermed sammenhengende blokade under de foreliggende forhold et brudd paa overenskomsten tra a) Foldalens grubearbeiderforening og b) Norsk arbeidsmandsforbund?*

Endelig har arbeidsmandsforbundet fremsat:

Sp. 7. *Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at indføre træk for bindhaker?*

Arbeidsgiverforeningen har istedetfor dette spørsmål krævet besvart?

Sp. 8. *Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at trække for bindhaker, naar der ved akkordens bortsettelse er opnaadd enighet derom mellem verket og vedkommende arbeidere?*

Til sp. 1 (fremsat av arbeidsmandsforbundet) og sp. 2 (fremsat av arbeidsgiverforeningen). Arbeidsgiverforeningen har som allerede nævnt protestert mot, at spørsmål 1 besvares.

Det er oplyst, at for massesmøtebeslutningen om at sænke arbeidstempoet, hadde verkets direktør gjort arbeidernes forhandlere opmerksom paa, at meningen med de nye akkordsedler var, at ikke arbeiderne, men alene verket skulde være bundet for 6 maaneder til de opstillede akkordsatser. Under de to hovedorganisationsers forhandlingsmøte den 18. februar d. a. blev dette gjentat. Det heter i protokollen over møtet: «Erklærte verkets representant, at det aldrig hadde været hans mening, at arbeiderne skulde være bundet til akkordprisen i 6 maaneder, men bare at verket ikke vilde reducere akkordpriserne i løpet av de 6 maaneder, idet ellers verket kunde mistænkes for at ville gjøre præmiesystemet illusorisk ved at nedsætte akkorderne.»

Efter dette foreligger der intet krav fra verkets side om, at arbeiderne ved sine akkorder skal binde sig for 6 maaneder til de stipulerte akkordsatser. Spørsmålet, hvorvidt et saadant krav i tilfælde vilde være hjemlet i verkets tariffavtale, er derfor for tiden ikke aktuelt. Der er derfor ikke adgang til at kræve løst ved voldgift, hvordan tariffavtalen forsaavidt maatte være at forstaa. Voldgiftsretten finder derfor enstemmig, at spørsmål 1 ikke kan kræves besvart.

Hvad voldgiftsretten vil ha at uttate sig om, er alene, hvorvidt de nye akkordsedler er tariffstridige, naar de forstaaes paa den maate, som verket erkjender de skal forstaaes paa — altsaa med akkordsatser bindende i 6 maaneder for verket, men ikke for arbeiderne, og med ret til 15 pct. tillæg for de arbeidere, som i 6 maaneder har arbeidet i akkorden eller ved verket.

Flertallet, formanden og d'hr. Kopperud og Nielsen, skal bemerke: Verket er av tariffen bundet til at garantere sine akkordarbeidere en viss mindsteløn. Forøvrig er akkordpriserne overlatt til fri forhandling mellem verket og de enkelte arbeidslag. Tarifmæssig bundet er derimot de *midler*, som kan benyttes under forhandlingerne om akkorderne. Arbeiderne maa ikke gjennom fællesavtaler om en samlet optræden eller gjennom sin organisation øve tryk paa verket. Og dette maa ikke paa sin side ved at true

med arbejdsstængning søke at tvinge sine tilbud ind paa arbejderne. Men der er intet i overenskomsten, som hindrer, at verket søger at vinde arbejderne for de tilbudte akkordpriser eller søger at knytte arbejderne til sig ved at opstille præmier for de arbejdere, som blir ved verket en viss tid, eller som utfører et visst arbeidskvantum og lignende.

Arbejdsmandsforbundet har hævdet, at saadanne præmier er en del av den optjente arbeidsløn, som blir holdt tilbake for at virke som en straffebot for de arbejdere, som av en eller anden grund slutter før præmien er optjent. Det ligger utenfor voldgiftsrettens opgave at uttale sig om, hvorvidt dette er et riktig syn paa saken, og hvorvidt saadanne præmiesystemer er anbefalelsesverdige i og for sig. Likesaa ligger det utenfor voldgiftsrettens opgave at uttale sig om, hvorvidt det ut fra den av arbejdsmandsforbundet fremhævede betragtning kan være naturlig, at arbejderne har tillovers for saadanne præmiesystemer. Hvad voldgiftsretten har at avgjøre er alene, om det er tariffstridig at opstille præmier for alle, som har arbeidet en viss tid, og det er ikke tilfældet efter flertallets mening.

Flertallet kan heller ikke finde, at der fra overenskomsten kan hentes indvendinger mot, at verket i forbindelse med præmier forpligter sig i en viss tid til ikke at nedsætte de opstillede akkordsatser. Efter flertallets opfatning maa efter dette sp. 2 besvares med «Nei».

Mindretallet, d'herrer Fineidet og Lauo, mener, at det tilbudte præmiesystem seet i forbindelse med en paa akkordsedlerne paategnet forpligtelse for verket til at være bundet ved akkordsatserne i 6 maaneder, vil virke derhen, at ogsaa arbejderne faktisk blir bundet til akkordsatserne i 6 maaneder. Og saa lange akkordsatser mener mindretallet er i strid med den bestemmelse i tariffens § 10 c, at akkordprisen skal fastsættes senest den 4. arbejdsdag i hver maaned. Frykten for at tape den tilbudte præmie, om de slutter, vil gjøre, at arbejderne ikke kommer til at staa frit under forhandlinger om nye akkordsatser. Mindretallet mener derfor, at spørsmålet maa besvares med «Ja».

Flertallet skal tilføie: Hvad enten præmien var blit tilbudt i akkordseddelen eller helt uavhengig av den, f. eks. efter at den var vedtat av vedkommende arbeidslag, vilde dens mulige virkninger ved nye akkordforhandlinger være ganske de samme. Men et saadant præmiesystem, som ikke er paaført akkordsedlerne, vilde ikke kunne rammes av tariffen, og der er da ingen indre grund til, at overenskomsten skulde ha villet gjøre det tariffstridig, om det indføres i forbindelse med, at akkorderne utsættes.

Til sp. 3 og 4 (fremsat av arbejdsmandsforbundet).

Spørsmål 3 tar sigte paa, hvorvidt verket efter overenskomsten hadde ret til at flytte endel arbeidere fra deres akkorder og opsi dem, fordi de mente, de drev sabotage i henhold til den paa et masse møte fattede beslutning.

Efter oplysningerne er det 5 arbeidslag, som paa denne maate blev fratatt sine akkorder og opsagt paa 14 dage.

Flertallet, formanden og d'herrer Kopperud og Nielsen, skal bemerke: efter verkets opgaver var gjennomsnittslønnen for vedkommende arbeidslag i 1913, henholdsvis kr. 0.86, 0.74, 1.00, 0.90 og 0.98, og i december 1913: kr. 0.92, 0.97, 0.87, 0.95 og 0.79. I januar gik disse arbeidslags akkorder ut med en timeløn av: kr. 0.35, 0.08, 0.16, 0.22 og 0.18. For 4 av disse lager arbeidskvantummet oplyst at være i januar: 2.2 t., 0.75 t., 1.00 t. og 1.5 ton. Paa to av de samme arbeidsplasser blev av nye lag utdrevet i februar: 3.3 t., 2.6 t. Paa 4 av pladsene blev utdrevet i mars: 4.00 t., 4.5 t., 3.2 t. og 4.5 ton. Det 5. lag, som drev kubikstrosser, hadde tjent kr. 1.35 pr. skift, mens det efterfølgende arbeidslag paa samme arbeidsplass etter verkets opplysning tjente kr. 8.44 paa lignende akkordpris-nivaa. Efter en av en stiger og to formænd avgitt erklæring var kistilgangen paa to av disse arbeidsplasser like saa god i januar som i februar og mars og paa to pladser var den bedst i januar. Likeoverfor disse opplysninger er der ikke fremskaffet nogen forklaring fra vedkommende arbeidere om, hvad grunden kan ha været til de slette arbeidsresultater. Men naar det saaledes ikke engang er søkt paavist, at forholdene paa disse arbeidsplasser i januar var særlig ugunstige, saa kan nedgangen ikke godt tænkes at ha sin aarsak i andet end, at arbejderne forsæt-

lig har nedsat arbeidstempoet. I mangel av andre opplysninger er *det* den eneste forklaring til, at produksjonen pludselig paa 5 forskjellige arbeidspladser er gaat saa voldsomt ned, for atter at stige igjen over hele linjen, saasnant andre arbeidere tok fat paa disse pladser. At der er en sammenheng mellem disse arbeideres slette arbeidsresultater og den sabotagebeslutning, som blev fattet paa det andet masse møte, kan derfor efter flertallets mening ikke være tvilsomt. Naar det saaledes maa ansees bevist, at disse arbeidere med vilje og forsæt ikke hadde præstert saa meget arbeide, som de kunde, saa er det dermed paa det rene, at de har handlet i strid med overenskomstens § 5. De har dermed brutt forutsætningen saavel for sine individuelle arbeidskontrakter som for den i overenskomsten garanterte mindsteløn. Og dette forsætlige brudd maatte gi verket ret til ikke alene at opsi dem, men ogsaa til at anse sig løst i forhold til dem fra mindsteløns-garantien. Flertallet finder derfor, at baade sp. 3 og 4 maa besvares med «Nei».

Mindretallet, d'herrer Fineidet og Lauo, finder ikke uten videre at kunne gaa ut fra de av verket fremlagte opplysninger om arbeidsfortjeneste og arbeidsresultater for vedkommende arbeidslag. Efter mindretallets mening kan der indtræffe mange forhold, som kan gjøre, at kisproduksjonen paa en arbeidsplads kan synke, uten at arbeiderne er skyld i det. Mindretallet kan derfor ikke anse det godtgjort, at vedkommende lag forsætlig har nedsat sit arbeidstempo, og mindretallet kan følgelig ikke gi verket medhold i, at det avbrøt akkordene uten at gi arbeiderne anledning til at arbeide maaneden ut og derved muligens forbedre den første halve maanedes mindre gode resultater. Verket hadde efter mindretallets mening heller ikke ret til at negte utbetalt mindstelønnen. For den har arbeiderne en ubetinget og absolut garanti. Har en arbeider forbrutt sig, kan verket avskedige ham. Men den garanterte mindsteløn maa verket under alle omstændigheter betale. Mindretallet mener efter dette at baade sp. 3 og 4 maa besvares med «Ja».

Til sp. 5 og 6 (fremsat av arbeidsgiverforeningen). Arbeidsmandsforbundet har hævdet, at den almindelige voldgiftsavtale ikke gir adgang til at forelægge spørsmål 5. Arbeidsmandsforbundet har derfor krævet, at dette spørsmål ikke blir besvart.

Voldgiftsretten skal henvise til den med hensyn til et likeartet spørsmål truffe avgjørelse i den nylig paadømte voldgiftstvist mellem arbeidsgiverforeningen og arbeidsmandsforbundet vedkommende Øglænds cyklefabrik. Den voldgiftsavtale, i henhold til hvilken denne voldgiftssak er anlagt, er av samme innhold som i nævnte sak. Den gir alene adgang til at indbringe for voldgift krav angaaende forstaaelsen av en tariffoverenskomst eller krav, som direkte er hjemlet i denne. Men den heromhandlede overenskomst har ikke uttalt sig om, hvorvidt eller i hvilken utstrækning et brudd paa den skal medføre erstatning. Mener den ene part at ha ret til erstatning, maa derfor hjemmelen for et saadant krav søkes utenfor overenskomsten. Og hvorvidt saadan hjemmel i tilfælde findes, hvorvidt bruddet er av den art, at det efter almindelige lovgivning kan føre til erstatning, maa i tilfælde søkes løst ved almindelige domstole. Dette forhindrer ikke, at man ved voldgift kan kræve løst, *om der foreligger* et brudd. Hvad som ligger utenfor voldgiftsrettens kompetance, er de selvstændige krav, som søkes bygget paa dette brudd, og som overenskomsten ikke har tatt standpunkt til. Hermed er sagt, at ikke spørsmål 5, men alene det under nr. 6 fremsatte subsidiære spørsmål kan kræves besvart.

Med hensyn til sp. 6 skal et flertal, formanden og d'hr. Fineidet og Lauo, bemerke: Det er klart, at Foldalens grubearbeiderforening og arbeidsmandsforbundet vilde ha gjort brudd paa overenskomsten ved at fatte eller godkjende beslutninger om sabotage eller blokade. Det er imidlertid paa det rene, at de to massemøter, som fattet beslutningerne om sabotage og blokade, ikke var sammenkaldt av nogen av de ved tariffen bundne arbeiderorganisa-tioner. Noget direkte ansvar for beslutningerne har derfor ikke disse. Og de kan heller ikke *uten videre* bli ansvarlige for disse ved at deres medlemmer deltok i møtet og i tilfælde stemte for de fattede beslutninger. Men spørsmålet er saa, hvilken betydning det kan ha, at grubearbeiderforenin-

gens formand var dirigent under møterne, og at de organiserte arbeidere ikke øieblikkelig blev advart av sine foreninger mot at etterkomme eller støtte de trufne beslutninger, som erkjendes at være i strid med overenskomsten.

At grubearbeiderforeningens formand optraadte som dirigent, kan ikke i og for sig være avgjørende. Det er ikke usandsynlig, at dette hans tillids-hverv har gjort det naturlig, at valget faldt paa ham. Men det kan ikke derfor sies, at han har optraadt i egenskap av foreningens formand og i kraft av det mandat, hans stilling som saadan gav ham. Men er det ikke paa det rene, at han har optraadt paa foreningens vegne, kan heller ikke foreningen uten videre være ansvarlig for hans optræden.

Med hensyn til foreningens egen optræden likeoverfor de fattede beslutninger om sabotage og blokade skal bemerkes, at det ikke er paa det rene, at foreningen paa nogen maate har godkjendt eller støttet disse. Tvertom har den uttrykkelig tatt avstand fra blokadebeslutningen. Men spørsmålet er, om den ikke skulde være ansvarlig, fordi den ikke har gjort dette hurtig nok. Forsaavidt maa dog merkes, at der fra verkets side ikke blev gjort nogen henvendelse til foreningen om støtte. Og naar verket ikke likeoverfor foreningen paatalte dens enkeltmedlemmers optræden, og verket heller ikke krævet foreningens støtte, synes det ikke rimelig at karakterisere fagforeningens foreløbige passivitet som et virkelig brudd paa dens pligter efter overenskomsten.

Da det end ikke er oplyst, at arbeidsmandsforbundet var vidende om det som var hendt, følger allerede derav, at arbeidsmandsforbundet ikke har gjort sig skyldig i noget brudd. Flertallet vil efter dette besvare sp. 6 med nei.

Mindretallet, d'hr. Kopperud og Nielsen, mener dette spørsmål maa besvares med ja, baade forsaavidt angaar Foldalens grubearbeiderforening og arbeidsmandsforbundet. Mindretallet er av den opfatning, at Foldalen grubearbeiderforenings formand ikke kunde optræde som dirigent for vedkommende møter og ikke kunde forholde sig passiv likeoverfor møtets beslutninger uten derved at gjøre de foreninger, hvis tillidsmand han var, ansvarlig for beslutningerne. Og iethvertfald hadde det efter mindretallets mening været Foldalen grubearbeiderforenings pligt at søke at forhindre, at dens medlemmer etterkom beslutningerne. Ved ikke straks at gripe ind har foreningen brutt overenskomsten, og ansvaret maa ikke alene den bære, men ogsaa den hoveorganisation, arbeidsmandsforbundet, som foreningen tilhører.

Mindretallet vil tilføie: Naar verket ikke rettet nogen henvendelse til fagforeningen i anledning av de paa massemøterne fattede beslutninger, har dette sin grund i, at verkets direktør, efter hvad han har oplyst, oppfattet den paa første masse møte valgte forhandlingskomite som repræsentant for fagforeningen. Det var ogsaa direktøren bekjendt, at to av denne komites 3 medlemmer stod i styret for fagforeningen.

Direktør Nielsen vil endvidere ha tilføiet: Avgjørende for at spørsmålet maa besvares bekræftende er efter hans mening, at organiserte arbeidere deltok i de to masse møter, som traf beslutningerne om sabotage og blokade.

Til sp. 7 (fremsat av arbeidsmandsforbundet) og sp. 8 (fremsat av arbeidsgiverforeningen).

Arbeidsgiverforeningen erkjender, at verket ingen ret har til træk for andre ting end de i § 10 spesielt opnævnte og de reglementsmæssig vedtagne, medmindre der for hver enkelt akkord ved fri forhandling er opnaadd enighet mellem verket og vedkommende lag om træk ogsaa for andre ting.

Arbeidsmandsforbundets spørsmål dækker derfor ikke den foreliggende tvist. Hvad tvisten dreier sig om er: Hvorvidt det er i strid med overenskomsten, at der træffes avtale om træk for andre ting end de, som der blev trukket for, da tariffen blev sluttet. Arbeidsgiverforeningens spørsmål dækker denne tvist, og det maa derfor være tilstrækkelig at besvare dette spørsmål,

Et flertal, formanden og d'hr. Kopperud og Nielsen, vil bemerke: Det heter i overenskomsten, at der kan trækkes for, hvad man er blit enig om. Dette uttrykk kan ikke ha tat sigte alene paa, hvad man før tariffen var enig om. Hadde det været meningen, vilde det eneste naturlige uttrykk for denne tanke ha været, at tariffen uttrykkelig hadde regnet op disse ting paa samme

maate som tilfældet er for de øvrige bergverker. Naar bestemmelsen er fornet som skedd, kan hensigten ikke ha været nogen anden end at aapne verket adgang til at træffe avtaler med sine arbeidere for hver enkelt akkord om træk for ting, som der ikke tidligere hadde været trukket for. Ordene (skal praktiseres som før) gir ikke grund til at tro, at noget andet har været meningen. Hensigten med disse ord maa ha været, at fremgangsmaaten ved træk, f. eks. for maskindele, ikke skal være en anden end den, som hadde været brukt tidligere. Flertallet finder i henhold hertil, at spørsmåal 8 maa besvares med ja.

Mindretallet, d'hr. Fineidet og Lauo, finder, at sætningen «skal praktiseres som før» peker hen paa, at retten til træk maa være begrænset til, hvad man tidligere hadde været enige om at trække for. Mindretallet mener derfor, sp. 8 maa besvares med nei.

Utgifterne ved voldgiftsretten er samtlige medlemmer enige om bør bæres med en halvpart av hver av parterne.

I henhold hertil blir voldgiftsrettens

Kjendelse:

- Sp. 1. Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at indføre et nyt akkordsystem, hvor akkordprisen gjælder i 6 maaneder i forbindelse med præmie?
Besvares ikke.
- Sp. 2. Forbyder overenskomsten av 1911 Foldals verk at sikre de arbeidere, som har fortsat i en akkord 6 maaneder, en viss præmie, og at tilføje paa akkordsedlerne, at verket ikke vil reducere akkordprisen i denne tid?
Nei.
- Sp. 3. Var det stridende mot overenskomsten, at Foldals verk avbrøt akkordene for endel akkordlag omkring midten av januar maaned og opsa arbeiderne paa 14 dage?
Nei.
- Sp. 4. Var arbeiderne berettiget til at faa mindstelønnen i akkorden utbetalt?
Nei.
- Sp. 5. Pligter a) Foldalens grubearbeiderforening og b) Norsk arbeidsmandsforbund at erstatte Foldals verk det tap, som er verket paaført ved de av arbeiderne ved verket trufne beslutninger om at utføre arbeidet i et langsommere tempo og at blokere endel arbeideres pladse, som blev opsagt av verket?
Besvares ikke.
- Sp. 6. Indebærer den ved Foldals verk iverksatte sabotage og dermed sammenhengende blokade under de foreliggende forhold et brudd paa overenskomsten fra a) Foldalens grubearbeiderforening og b) Norsk arbeidsmandsforbund?
Nei.
- Sp. 7. Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at indføre træk for bindhaker?
Dette spørsmåal er det anset overflødig at svare paa, naar sp. 8 besvares.
- Sp. 8. Hjemler overenskomsten av 1911 Foldals verk ret til at trække for bindhaker, naar der ved akkordens bortsættelse er opnaadt enighet derom mellein verket og vedkommende arbeidere?
Ja.

Paal Berg.

Rich. H. Fineidet.

B. M. Kopperud.

Voldgift for Øglænds cyklefabrik, Sandnes.

Arbeiderne ved Øglænds cyklefabrik, der er medlemmer av Sandnes løsarbeiderforening, fremsatte den 6. mars lønskrav med anmodning om forhandling. Det gik imidlertid lang tid uten at der blev nogen forhandling,

idet bedriften skjøt sig ind under at den skulde ha ordnet sit forhold til arbeidsgiverforeningen, og da der endelig blev forhandling, fremkom der krav om at overenskomsten i jernindustrien skulde gjøres gjældende. Arbejderne opsa derpaa sine pladse den 26. mars.

Arbeidsgiverforeningen forlangte saken avgjort ved voldgift.

Vi inntar her arbeidsgiverforeningens og forbundets fremstilling til voldgiftsretten og voldgiftsrettens kjendelse:

Fremstilling fra Norsk arbeidsmandsforbund.

Arbejderne ved Øglænds cyklefabrik organiserte sig i høst i tilslutning til Norsk arbeidsmandsforbund. I februar søkte de forbundets og landsorganisationens godkjendelse til at fremsætte lønkrav, og kravet blev godkjendt til fremme paa den maate, som almindeligvis benyttes likeoverfor en bedrift, hvor der ingen overenskomst er gjældende.

Forslaget til lønstarif blev oversendt Øglænds cyklefabrik 6. mars med anmodning om forhandling. I stedet for at opta forhandling med arbejderne om det indsendte tarifforslag, søker bedriften forhandling med Norsk arbeidsgiverforening om optagelse og søker paa den maate at trække saken i langdrag. Arbejderne kunde ialfald ikke faa nogen konferanse med bedriftens indehaver før den 21. mars. Under denne konferanse fremkommer kravet om, at verkstedsoverenskomsten skal gjøres gjældende. Som ventelig kan være fandt arbejderne ikke at kunne være enig heri, og da de under ventetiden hadde søkt forbundet om godkjendelse til at gaa til arbeidsnedleggelse, blev pladsene opsagt 26. mars til fratrædelse om 14 dage.

Sandnes løsarbeiderforening mottok derpaa en skrivelse fra arbeidsgiverforeningens distriktssekretær, hvori der protesteres imot den foretagne opsigelse, men da arbejderne fastholdt sit standpunkt, lik de den 31. mars en skrivelse fra distriktssekretæren, hvori han tilbyder *forhandling paa frit grundlag, for som det heter, man muligens herved kan komme nærmere en løsning av saken.*

Forhandling kom imidlertid ikke istand før sidste dag av opsigelsesfristen — altsaa 8. april — og da man da kom sammen, var det ikke snak om forhandling. Kravet var kort og godt, at verkstedsoverenskomsten skulde gjøres gjældende og arbeidet fortsætte. Spørsmålet blev derfor henvist til hovedorganisationerne.

Paa møte i Sandnes løsarbeiderforening langfredag blev spørsmålet om arbeidets fortsættelse behandlet, men foreningen fandt ikke at kunne inngaa herpaa efter den behandling saken hadde faat. Først trækker fabrikken saken i langdrag ved at skyte sig ind under, at de søkte optagelse i arbeidsgiverforeningen, og saa finder arbeidsgiverforeningen ut en ny maate, hvorpaa saken kan forhales, nemlig ved at forlange verkstedsoverenskomsten gjort gjældende, ved sit forslag om forhandling paa frit grundlag faar saken uthalet helt til opsigelsesfristens sidste dag og saa forlanger yderligere ut-haling. Sandsynligvis har det været om at gjøre at komme over den travle sæsong. Var man først ved procedyre kommet over den travle tid og ind i den stille sæsong, kunde man ta det med ro selv om der skulde forhandles om ny overenskomst.

Som i arbeidsgiverforeningens fremstilling fremholdt, har vi dadlet arbeidsgiverne for deres fremgangsmaate i denne sak. Og det er ikke saa, at distriktssekretæren bare har ladet falde en bemerkning om, at forhandling skulde optages paa frit grundlag; men han har i skrivelse saavel til Sandnes løsarbeiderforening som til vort forbunds sekretær i Stavanger stillet dette som forslag, og dette forslag dannet grundlaget for avtalen om forhandlinger den 6. april. Forhandlingerne blev imidlertid først den 8. april.

Vi tar vistnok ikke feil, naar vi mener, at distriktssekretæren den gang han stillet dette forslag har været av den opfatning, at der skulde optages forhandlinger, men at han i mellemtiden har faat en anden ordre. Et steilt krav fra den ene part om at gjøre en bestemt overenskomst gjældende kan vel ikke sies at være forhandling paa frit grundlag.

I vor svarskrivelse av 15. april har vi tilslut anført følgende:

«Endskjønt vi ikke kan forstaa berettigelsen av at anvende voldgift, hvor forhandling er det eneste naturlige, skal vi dog ikke motsætte os at medvirke til at faa saken prøvet ved voldgift.»

Vi har gaat med paa voldgift for at faa en avgjørelse paa saken. Men vi kan ikke være enig i den form, arbeidsgiverforeningen har git spørsmålene. Vi mener, at det første spørsmål, som maa besvares av voldgiftsretten er:

Er Norsk arbeidsmandsforbund pliktig til at la foreliggende sak avgjøre ved voldgift?

Norsk arbeidsgiverforening henviser til verkstedsoverenskomstens § 21.

Denne paragraf inneholder imidlertid ikke noget om, at avgjørelsen skal kunne prøves ved voldgift, men derimot staar det, at naar overenskomsten er gjort gjældende, saa kan spørsmålet om hvilken gruppe bedriften skal tilhøre samt i tilfælde lønstillæg avgjøres ved voldgift. Nu er forholdet det, at overenskomsten er ikke gjort gjældende, og der er ikke fra bedriftens side gjort noget i retning av at indføre f. eks. den arbeidstid, som staar i verkstedsoverenskomsten eller nogen anden bestemmelse i denne. Indtil nu har bedriften staat utenfor arbeidsgiverforeningen — muligens for at slippe verkstedsoverenskomsten — og naar de først kommer ind der, gaes der ikke frem efter § 21 og *straks* gjør overenskomsten gjældende for nogen av dens bestemmelser.

Det er saaledes paa det rene, at ved Øglænds cyklefabrik er der ingen organisationsmæssig overenskomst, og arbeidsgiverforeningen og vort forbund har været enige om at voldgiftsoverenskomsten gjælder ikke andre bedrifter end de, som har overenskomst, og hvor enten voldgiftsoverenskomsten er indtat eller henvist til. Da der saaledes ingen overenskomst er ved Øglænds cyklefabrik, anser vi os ikke pligtige til at la spørsmålet om verkstedsoverenskomsten skal gjælde eller ikke avgjøre ved voldgift.

*

For det tilfælde, at voldgiftsretten skulde komme til et andet resultat, skal vi ogsaa gaa litt ind paa arbeidsgiverforeningens stillede spørsmål.

Til spørsmål 1) *Kommer Øglænds cyklefabrik ind under verkstedsoverenskomsten i henhold til dennes § 21* vil vi ha bemærket, at vi ikke kan indrømme, at denne bedrift er av samme art som de, der omfattes av verkstedsoverenskomsten. Vi har ikke godt for at holde følge med De mekaniske verksteders landsforenings bestræbelser i at faa nær sagt alt ind under verkstedsoverenskomsten. De vil saaledes ha sten-, jord- og cementarbeide ind under verkstedsoverenskomsten. En saadan yderlighet er det ikke i nærstående tilfælde, idet bedriften jo maa komme ind under benævnelsen jernindustrien, men verkstedsoverenskomsten omfatter ikke hele jernindustrien. Øglænds cyklefabrik er en specialbedrift. Den har ogsaa navnet fabrik istedetfor verksted, og selv om man ikke kan si, at navnet er avgjørende, saa er det dog ikke usandsynlig, at ved valget av navnet har man villet markere bedriftens art. Verkstedsoverenskomsten indledes med at si: Ved ethvert mekanisk verksted, skibsverft og støperi, som omfattes av denne overenskomst o. s. v.

Skibsverft eller støperi er det ikke, saa hvad det kan bli spørsmål om er, om det kan sies at være et mekanisk verksted. Efter vor mening kan virksomheten ikke henføres under benævnelsen mekanisk verksted, men maa betegnes som en fabrikkvirksomhet. Ved at se paa verkstedsoverenskomstens paragraffer, vil man da ogsaa finde at disse ikke passer for virksomheten. Saaledes f. eks. mindstelønnen og betingelserne for at erholde denne, om læregutter og fagarbeidebevis, overtidsarbeide utenfor verkstedet, betaling for arbeidstiden, kostgodtgjørelse paa arbeidsstedet, verktøigodtgjørelse o. s. v. *Verkstedsoverenskomsten inneholder derfor ogsaa saa mange undtagelser. Ved et verksted er en gruppe undtat, ved en anden bedrift gjælder det kun en enkelt gruppe*, og ved flere specialbedrifter er der oprettet særskilt overenskomst, mere avpasset efter bedriftens forhold, saaledes ved Kr.a spikerverk,

Trondhjems traadspikerfabrik og Sandnes jernvarefabrik. Vi mener saaledes, at verkstedsoverenskomsten ikke kan gjøres gjældende for Øglænds cyklefabrik, men at der maa optages forhandlinger om oprettelse av en overenskomst, som er avpasset efter virksomheten og de stedlige forhold.

Med hensyn til arbeidsgiverforeningens spørsmål 2, 3 og 4 saa mener vi, at det maa være uriktig at spørre om arbeidsstansen er i overensstemmelse med verkstedsoverenskomsten. Spørsmålet maa vel gjælde om den er i strid med overenskomsten.

Vi mener at spørsmålene vel helst burde formes saaledes:

Er den av arbeiderne ved fabrikken iverksatte arbeidsstans under de foreliggende forhold i strid med verkstedsoverenskomsten? og pligter i tilfælde arbeidsmandsforbundet at erstatte bedriften det ved arbeidsstansen forvoldte tap?

Til det stillede spørsmål om arbeidsstansen er i strid med verkstedsoverenskomsten, vil vi ha fremholdt, at arbeidsstansen ikke kan være i strid med overenskomsten, da der efter vor mening ingen overenskomst er ved Øglænds cyklefabrik. Og saalænge der ingen organisationsmessig overenskomst er, som fastslaar, at voldgiftsoverenskomsten er gjældende, kan ikke denne bringes til anvendelse paa den ene parts forlangende. Vi vil her under saksbehandlingen dokumentere den opfatning, som paa et tidligere tidspunkt har været fremholdt saavel fra arbeidsgiverforeningen som forbundet.

Skulde allikevel voldgiftsretten komme til det resultat, at voldgiftsoverenskomsten er gjældende, saa vil vi henvise til dennes §§ 2 og 6, hvor det staar, at arbeidsstansning ikke skal finde sted, før forhandling har været forsøkt efter reglerne i overenskomsten, og videre at ny forhandling skal finde sted, selv om arbeidsstansning er indtraadt.

Overenskomsten forutsætter altsaa, at der kan forekomme arbeidsstans, og naar reglerne i overenskomsten er befulgt, kan saaledes ikke arbeidsstansen bli ulovlig i henhold til overenskomsten.

Til arbeidsgiverforeningens spørsmål om erstatning til bedriften, vil vi ha bemerket, at der staar intet i voldgiftsoverenskomsten om, at voldgiftsretten kan være straffedomstol og har heller ikke tidligere været anvendt som saadan. Og vi mener, at en voldgiftsret, som er nedsat i henhold til en utformet overenskomst kan ikke gaa utenom denne overenskomsts ramme. Naar der i § 10 tales om sakens omkostninger, saa har dette bestandig været indskrænket til kun at gjælde utgifterne ved selve voldgiftsretten.

I henhold til foranstaaende tillater vi os at forelægge den ærede voldgiftsret spørsmålene i følgende form:

1. *Er Norsk arbeidsmandsforbund pliktig til at la foreliggende sak avgjøre ved voldgift?*

Vor paastand gaar ut paa, at dette spørsmål besvares med «nei» og i saa tilfælde maa de øvrige spørsmål bortfalde.

Hvis voldgiftsretten besvarer spørsmålet med «ja» stilles yderligere følgende spørsmål:

2. *Kommer Øglænds cyklefabrik ind under verkstedsoverenskomsten i henhold til dennes § 21?*

3. *Er den av arbeiderne ved fabrikken iverksatte arbeidsstans under de foreliggende forhold i strid med verkstedsoverenskomsten og*

4. *Pligter i saa tilfælde arbeidsmandsforbundet at erstatte bedriften det ved arbeidsstansen forvoldte tap?*

I henhold til hvad foran er anført tillater vi os at nedlægge paastand paa, at samtlige disse spørsmål besvares med «nei» og at voldgiftssakens omkostninger paalægges Norsk arbeidsgiverforening.

Kristiania den 21. april 1914.

For Norsk arbeidsmandsforbund

Gunnar Sethil.

Fremstilling fra Norsk arbeidsgiverforening.

Med skrivelse av 6. mars d. a. oversendte Sandnes løsarbeiderforening som er tilsluttet Norsk arbeidsmandsforbund, Østlands cyklefabrik i Sandnes et forslag til tarif. Fabrikken hadde tidligere ingen tarif hat. Den besluttet at søke sig optat i arbeidsgiverforeningen, hvor dens ansøgning om optagelse blev godtat. Bedriften blev underrettet herom omkring 20. mars. Et par dage senere tilskrev arbeidsgiverforeningens centralstyre distriktsstyret i Stavanger, at man gik ut fra, at bedriften maatte sies at være av samme art som de bedrifter, som kom ind under verkstedsoverenskomsten (et avtryk av denne vedlægges), og at derfor bedriften maatte komme ind under denne overenskomst i henhold til dens § 21. Distriktsstyret og bedriften selv var enig heri, og i skrivelse av 27. mars meddelte distriktsstyret centralstyret, at bedriften hadde hat et møte med arbeiderne og herunder meddelt dem, at den ønsket at komme ind under verkstedsoverenskomsten. De videre forhandlinger var imidlertid blit utsat, for at man kunde søke nærmere oplysninger om saken. Forinden noget videre var foretat, indløp der imidlertid opsigelse paa 14 dage til fabrikken fra 55 av arbeiderne den 27. mars. Distriktsstyret fremholdt i sin skrivelse, at denne opsigelse maatte være ulovlig, idet spørsmålet om bedriften skulde komme ind under verkstedsoverenskomsten kunde forlanges avgjort ved voldgift, og ingen arbeidsstans maatte ske forinden.

Centralstyret henvendte sig efter mottagelsen av denne skrivelse til arbeidsmandsforbundet og fremholdt det samme. Forbundet vilde ikke erkjende, at driften kom ind under verkstedsoverenskomsten, hvortil svartes, at forhandlinger burde optages mellem organisationerne, og spørsmålet drøftes herunder. Herimot blev der ikke gjort nogen indvending, og forhandlingsmøte besluttedes avholdt i Stavanger. Centralstyret underrettet distriktsstyret herom i skrivelse av 2. april, idet man atter maatte gjenta, at man mente, at bedriften maatte komme ind under verkstedsoverenskomsten.

Forhandlingsmøte blev derpaa optat i Stavanger den 8. april. Herunder fastholdt arbeidsgiverne, at bedriften maatte komme ind under verkstedsoverenskomsten, hvad arbeiderne ikke var enig i. Arbeidsgivernes forhandlere henviste da ifølge forhandlingsprotokollen «spørsmålet til hovedorganisationerne og til eventuel avgjørelse ved voldgift».

Pladsene var som før nævnt opsagt paa 14 dage den 27. mars. Langfredag behandlet fagforeningen paa et medlemsmøte spørsmålet om arbeidets fortsættelse og besluttet enstemmig at stanse arbeidet, skjont der fra arbeidsgiverforeningens side bestemt var forlangt, at ingen arbeidsstans maatte finde sted, før voldgiftsavgjørelsen forelaa. Forbundets viceformand, som deltok i forhandlingerne, synes trods dette intet at ha foretat for at hindre arbeidsstans. Man maa tvertimot gaa ut fra, at arbeiderne har handlet i fuld forstaaelse med ham. Forbundets ansvar for arbeidsnedleggelsen maa saaledes være fuldt paa det rene.

Da det efter paaske viste sig, at arbeidet ikke blev gjenoptat, blev saken straks indrapportert til centralstyret, som i skrivelse til forbundet av 14. april (tirsdag efter paaske) forlangte spørsmålet om fabrikken kom ind under verkstedsoverenskomsten avgjort ved voldgift. Samtidig fremholdtes, at arbeidsstans ikke maatte iverksettes, forinden voldgiftskjendelse forelaa, og forlangtes, at forbundet hurtigst mulig traf forføjninger til at hindre arbeidsstans.

Forbundet besvarte dette med i en skrivelse av følgende dag at rette en høist ubeføiet dadel mot arbeidsgiverne for deres fremgangsmaate i saken. Der paastodes bl. a., at arbeidsgiverforeningens sekretær i Stavanger skulde ha tilbudt forhandlinger paa frit grundlag, og det mentes at være i strid hermed, naar han paa møtet den 8. april straks forlangte verkstedsoverenskomsten gjort gjældende. Det faktiske forhold var imidlertid, at forhandlingsmøtet var avtalt mellem hovedorganisationerne i Kristiania, og at det herunder uttrykkelig var hævdet fra arbeidsgiverforeningens side, at bedriften maatte komme ind under verkstedsoverenskomsten, og at spørsmålet herom fik drøftes under forhandlingerne. Har sekretæren latt falde en bemerkning om, at forhandlingerne kunde ske paa frit grundlag, saa ligger natur-

ligvis deri kun, at arbeiderne ikke paa forhaand behøvet at binde sig til verkstedsoverenskomsten. Men selvfølgelig maatte arbeidsgiverne paa sin side, naar grundlaget skulde være frit, under forhandlingerne ha fuld frihet til at forfegte den opfatning, de maatte finde rigtig. Forbundets skrivelse konkluderte med, at arbeidsstansen var godkjendt av forbundet, som ingen adgang hadde til at paalægge arbeiderne at gjenopta arbeidet.

Saken er derfor nu indbragt for voldgift, og vi tillater os at forelægge den ærede voldgiftsret følgende spørsmål:

1. Kommer Øglænds cyklefabrik ind under verkstedsoverenskomsten i henhold til dennes § 21.
2. Er den av arbeiderne ved fabrikken iverksatte arbeidsstans under de foreliggende forhold i overensstemmelse med verkstedsoverenskomsten?
3. Pligter arbeidsmandsforbundet straks at paalægge arbeiderne at gjenopta arbeidet?
4. Pligter arbeidsmandsforbundet at erstatte bedriften det ved arbeidsstansen forvoldte tap?

Verkstedsoverenskomstens § 21 bestemmer: «Ifald nogen bedrift av samme art som de, som omfattes av denne overenskomst, og staar utenfor Norsk arbeidsgiverforening i løpet av overenskomstens varighet indmelder sig i foreningen, skal overenskomsten straks gjøres gjældende ogsaa der.»

Verkstedsoverenskomsten omfatter en række bedrifter av meget forskjellig art, ikke bare almindelige mekaniske verksteder, skibsverfter og jernstøperier, men ogsaa en række specialfabrikker (motorfabrikker, laase- og beslagfabrikker, armaturfabrikker, nagle- og skruefabrikker, et kunst- og metalstøperi, jernbanevognfabrikker, verktøimaskinfabrikker, elektriske verksteder, pengeskapsfabrikker, vegtfabrikker, en filfabrik, staalverker m. v.). Naar man skal avgjøre, om en nyindmeldt bedrift skal komme ind under denne meget omfattende overenskomst, kan man selvfølgelig ikke legge avgjørende vekt paa, om bedriften producerer netop samme art ting, som nogen av de fabrikker, overenskomsten allerede omfatter, men om selve arbeidets art, de maskiner, som anvendes o. s. v., er nogenlunde de samme. For det er jo arbeidsforholdene det gjelder. Meningen med overenskomsten var at faa med praktisk talt hele jernindustrien, ogsaa specialfabrikker, *forsaavidt ikke arbeidstorholdene var forskjellige*. Saaledes har man ogsaa altid oppfattet bestemmelsen. Under den tidligere verkstedsoverenskomst, som hadde nøiagtig samme bestemmelse, var der saaledes enighet om, at vegtfabrikker, pengeskapsfabrikker, filfabrikker m. fl., som blev indmeldt i arbeidsgiverforeningen, maatte bli at henføre under verkstedsoverenskomsten, skjønt der ikke tidligere fandtes lignende specialfabrikker under overenskomsten. Øglænds cyklefabrik er ogsaa en specialbedrift, forsaavidt som den i motsætning til de fleste andre verksteder kun laver cykledele. Men den har nøiagtig de samme maskiner som ved de almindelige mekaniske verksteder, saaledes har man samtlige de arbeidsmaskiner, som findes ved Sandnes mekaniske verksted, ogsaa hos Øglænd. Denne bedrift er i det hele tat fra faglig standpunkt i enhver henseende at likestille med de almindelige mekaniske verksteder. Avgjørende er det ialfald, at der allerede er specialfabrikker av lignende og endog helt ut samme art, som omfattes av verkstedsoverenskomsten. De forenede norske laase- og beslagfabrikker, hvis fabrikker i Kristiania og Stavanger er med under overenskomsten, utfører saaledes det samme arbeide filing og fornikling som Øglænds fabrik. Og Wingers elektriske verksted, som ogsaa omfattes av overenskomsten, er en av Øglænds konkurrenter og utfører paa sin mekaniske avdeling saa godt som udelukkende de samme gjenstande som Øglænds fabrik. Efter vor mening kan det derfor ikke være tvil om, at Øglænds cyklefabrik maa henføres under verkstedsoverenskomsten.

At arbeiderne ikke er berettiget til at iverksætte arbeidsstans før voldgiftsavgjørelse foreligger, naar arbeidsgiverne hævder, at bedriften kommer ind under verkstedsoverenskomsten, og forlanger voldgiftsavgjørelse herpaa, synes indlysende. Den i tilknytning til verkstedsoverenskomsten gjældende forhandlings- og voldgiftsoverenskomst er basert paa den forutsætning, at

alle retstvister skal avgjøres ved voldgift. Der har aldrig været tvil om, skjønt det kun har faat et ufuldstændig uttryk i overenskomsten, at den slags tvister overhodet ikke maa søkes løst ved arbeidsstans. Og her foreligger en ren og klar retstvist. § 21 i verkstedsoverenskomsten vilde desuten ikke faa sin tilsigtede betydning, hvis arbeidsstans kunde iverksættes til fremtvingelse av en løsning hver gang arbeiderne fandt, at en bedrift ikke var av samme art som dem, der omfattes av overenskomsten. Efter vor mening er den iverksatte arbeidsstans i strid med overenskomsten og dens forutsætninger, selv om vi ikke faar medhold i det spørsmaal, omend saken isaafald blir mere utvilsom. Er nemlig bedriften av den art, at den henhører under verkstedsoverenskomsten fra dens indmeldelse i arbeidsgiverforeningen, kan selvfølgelig arbeiderne ikke søke at tiltvinge sig en ny tarif ved hjælp av arbeidsstans.

Hvis vi faar medhold i, at bedriften omfattes av verkstedsoverenskomsten, maa vi ha krav paa, at forbundet sørger for, at arbeidet straks gjenoptages. Desuten maa forbundet, hvis arbeidsstansen findes ulovlig, pligte at betale erstatning for det ved stansen forvoldte tap, ialfald for tidsrummet, indtil voldgiftskjendelse er faldt, men principalt paastaaes fuld erstatning, til arbeidet er gjenoptat.

I henhold til det foran anførte tillater vi os at nedlægge paastand paa, at spørsmaal 1, 3 og 4 besvares med «ja», spørsmaal 2 med «nei», og at voldgiftssakens omkostninger paalægges Norsk arbeidsmandsforbund.

Spørsmålet om den eventuelle erstatnings størrelse forbeholder vi os at opta under den mundtlige voldgiftsbehandling.

Kristiania, 18. april 1914.

For Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

George Paus.

Aar 1914 den 22. april sammentraadte følgende herrer som voldgiftsmænd i en sak vedrørende Øglænds cyklefabrik i Sandnes:

D'herrer forretningsfører A. Knudsen og Hans Eriksen. Valgt av Norsk arbeidsmandsforbund.

D'herrer direktør A. Worsøe og ingeniør Hj. Aass. Valgt av Norsk arbeidsgiverforening.

Man enedes om som voldgiftsrettens formand at opnævne hr. assessor Paal Berg, som paa henvendelse erklærte sig villig til at overta hvervet. Efter konferanse med assessoren fastsattes første samlede voldgiftsmøte til fredag den 24. april kl. 5½ i Kristiania handelsstands forenings lokale.

Adam Worsøe. Hj. Aass. Hans Eriksen. A. Knudsen.

Aar 1914 den 24. april fortsattes forhandlingerne i forannævnte tvist. Tilstede var de opnævnte voldgiftsmænd med undtagelse av hr. Knudsen, som hadde forfald. I hans sted møtte hr. hovedkasserer Aamodt. Som formand møtte høiesteretsassessor Paal Berg.

Norsk arbeidsgiverforening møtte ved overretssakfører Paus.

Norsk arbeidsmandsforbund møtte ved sekretær Gunnar Sethil.

For Øglænd cyklefabrik møtte hr. Øglænd og for fagforeningen ved fabrikken møtte hr. Helland.

Tilstede var ogsaa sekretær Gudmund Pedersen.

Parterne enedes om først at behandle spørsmålet om, hvorvidt den foreliggende tvist kunde gjøres til gjenstand for voldgift.

Efter at begge parter hadde hat ordet to gange hver, blev dette spørsmaal optat til kjendelse.

Møtet varte fra kl. 5½ til kl. 8.

Paal Berg. Hj. Aass. Hans Eriksen. Arnt Aamodt. Adam Worsøe.

Aar 1914 den 27. april blev forhandlingerne fortsat. Samtlige medlemmer av retten var tilstede. Likesaa de samme partsrepræsentanter som i forrige møte. Der blev avsaagt saadan enstemmig

Kjendelse:

Norsk arbeidsgiverforening har reist denne sak mot Norsk arbeidsmandsforbund for at faa avgjort, om verkstedsoverenskomsten av 1911 kan kræves gjort anvendelig ved Øglænd cyklefabrik i Sandnes.

Norsk arbeidsmandsforbund har hævdet, at denne tvist ikke kan kræves løst ved voldgift, og har forelagt voldgiftsretten følgende spørsmål: Er Norsk arbeidsmandsforbund pliktig til at la foreliggende sak avgjøre ved voldgift? Dette spørsmål er det, som denne kjendelse skal gi svar paa.

Arbeidsmandsforbundet har gjort gjældende:

Ved Øglænds cyklefabrik er der ingen organisationsmessig overenskomst, og uten en saadan har man ingen hjemmel for voldgiftskravet.

Det er riktig, at fabrikken og dens arbeidere ikke har sluttet nogen overenskomst med hinanden. Men dette er ikke avgjørende. Den tvist, som arbeidsgiverforeningen kræver avgjort ved voldgift, er ingen strid *mellem fabrikken og dens arbeidere* om nogen *mellem dem* sluttet overenskomst. Hvad som kræves løst, er en strid mellem de to hovedorganisationer, arbeidsgiverforeningen og arbeidsmandsforbundet, om forstaaelsen av en bestemmelse i den mellem *dem* sluttet verkstedsoverenskomst av 1911. Denne har i sin § 21 følgende bestemmelse:

«Ifald nogen bedrift av samme art som de, som omfattes av denne overenskomst, og staar utenfor Norsk arbeidsgiverforening, i løpet av overenskomstens varighet indmelder sig i foreningen, skal overenskomsten straks gjøres gjældende ogsaa der.»

Arbeidsgiverforeningen mener her at finde hjemmelen for en pligt for arbeidsmandsforbundet til at paalægge arbeiderne ved Øglænds cyklefabrik at bøie sig for verkstedsoverenskomsten. Arbeidsmandsforbundet hævder paa sin side, at fabrikken ikke rammes av § 21, og at arbeidsmandsforbundet derfor ingen pligt har til at la verkstedsoverenskomsten gjælde for arbeiderne ved denne fabrik.

Tvisten gjælder saaledes fortolkningen av § 21. Hvad har denne paragraf ment med uttrykket «bedrift av samme art?» Det spørsmål er det, som har fremkaldt tvisten. Parterne staar mot hinanden med hver sin forstaaelse av dette uttrykk. Og naar de ikke gjennom forhandling kan bli enige om den rette forstaaelse, saa har hver av dem efter § 7, 2. led i den almindelige voldgiftsavtale krav paa at faa denne fortolkningsstvist løst ved voldgift.

Arbeidsmandsforbundet har fremholdt:

Efter sidste led av § 21 kan voldgift vedkommende en ny bedrift alene kræves, naar det er paa det rene, at verkstedsoverenskomsten skal være gjældende, og der saa opstaar tvist om mulig lønstillæg eller om hvilken gruppe den nye bedrift skal høre under. Hertil skal bemerkes:

Naar sidste led av § 21 foreskriver voldgift for de tvistigheter som nævnes i 2. led av paragraffen, er det fordi et saadant uttrykkelig bud her var paakrævet. Disse tvistigheter gjælder netop ikke forstaaelsen av den bestaaende overenskomst, og vilde derfor ikke falde ind under den almindelige voldgiftsavtale. Men anderledes med tvistigheter om forstaaelsen av § 21, 1ste led. De gaar der ikke ind under den almindelige voldgiftsavtale. Den omfatter dem saavel som tvister om forstaaelsen av overenskomstens øvrige paragraffer. Og der var ingen grund til specielt at nævne dem mere end andre saadanne fortolknings tvister.

Efter dette blir voldgiftsrettens *kjendelse*:

Det fremsatte spørsmål:

Er Norsk arbeidsmandsforbund pliktig til at la foreliggende sak avgjøres ved voldgift? besvares med ja.

Kjendelsen blev oplæst for parternes repræsentanter.

Hr. Øglænd avgav derpaa forklaring, likesaa hr. Helland og hr. Pedersen.

Efter at hr. Paus og hr. Sethil begge hadde hat ordet to ganger, blev saken optat til kjendelse.

Møtet varte fra kl. 5½ til kl. 11 aften.

Den 28. april møttes rettens medlemmer for at drøfte saken. Møtet varte fra kl. 5½ til 8 aften.

Den 30. april fortsatte retten sine overveielser og avgav saadan

Kjendelse :

Med en skrivelse av 6. mars mottok Øglænd cyklefabrik, Sandnes, fra Sandnes løsarbeiderforening et forslag til lønstarif for fabrikkens arbeidere. Etterat fabrikken omkring 20. mars var blitt optat i Norsk arbeidsgiverforening, blev der likeoverfor arbeidernes tarifforslag stillet krav om, at verkstedsoverenskomsten av 1911 skulde gjøres gjældende for bedriften.

Arbeiderne vilde ikke gaa med paa dette, og med samtykke fra Norsk arbeidsmandsforbund, som Sandnes løsarbeiderforening er tilsluttet, opsa de sine pladser den 26. mars.

Der blev indledet forhandlinger, men disse førte ikke til noget resultat, og arbeiderne forlot arbeidet ved utløpet av opsigelsesfristen. Norsk arbeidsgiverforening henvendte sig derpaa til Norsk arbeidsmandsforbund med krav om voldgift. Denne voldgiftsret blev derpaa nedsat.

Voldgiftsretten har ved præliminær kjendelse avgjort, at saken skal fremmes.

De spørsmaal, som er forelagt voldgiftsretten, er følgende:

1. Kommer Øglænds cyklefabrik ind under verkstedsoverenskomsten i henhold til dennes § 21?
2. Er den av arbeiderne ved fabrikken iverksatte arbeidsstans under de foreliggende forhold i strid med verkstedsoverenskomsten?
3. Pligter arbeidsmandsforbundet straks at paalægge arbeiderne at gjenopta arbeidet?
4. Pligter arbeidsmandsforbundet at erstatte bedriften det ved arbeidsstansen forvoldte tap?

Voldgiftsretten skal bemerke:

Til sp. 1. Avgjørelsen avhænger av, om Øglænd cyklefabrik gaar ind under uttrykket «en bedrift av samme art som de, som omfattes av denne overenskomst».

Det er oplyst, at fabrikken har de samme maskiner som almindelige mekaniske verksteder pleier ha, men den er en specialbedrift, som utelukkende beskjøftiger sig med at forarbeide cykledele og sammensette sykler.

Samtlige rettens medlemmer er enige om, at bedriften maa anses som et mekanisk verksted. At den som specialbedrift begrænser sin virksomhet til alene at omfatte visse bestemte ting, maa forsaavidt være uten betydning.

Rettens flertal, formanden og d'herrer Aass og Worsøe, finder det hermed git, at bedriften omfattes av § 21. Etter § 1 a omfatter overenskomsten «mekaniske verksteder», og av opregningen i § 20 vil sees, at den ikke blot omfatter mekaniske verksteder i snevrere betydning, bedrifter, hvis virksomhet omfatter almindelig maskinbygning, og som paa grund av arbeidets art trenger en større stok av virkelig fagutdannede mekanikere, men i § 20 nævnes ogsaa en række rene specialbedrifter, ved hvilke arbeidet etter sin art ikke i nogen væsentlig grad adskiller sig fra arbeidet ved Øglænd cyklefabrik. Flertallet mener derfor, at spørsmaal 1 maa besvares med ja.

Mindretallet, d'hrr. Aamodt og Eriksen, lægger vekt paa, at arbeidet ved denne bedrift er av den art, at alene en ganske liten del av arbeiderne behøver at være fagutdannede mekanikere. Den store mængde av dem trenger ingen længere tids øvelse for at kunne utføre sit arbeide tilfredsstillende, og fabrikken vil derfor kunne hjelpe sig med, hvad verkstedsoverenskomsten kalder «hjælpearbeidere».

Men verkstedsoverenskomsten passer ikke for bedrifter, som hovedsagelig beskjøftiger bare saadanne hjælpearbeidere, og det kan derfor ikke ha været meningen med § 21 at ramme dem. Om man ved avslutningen av overenskomsten kan være blitt enig om at la den gjælde ogsaa for enkelte saadanne, som man fandt den kunde passe for, kan ikke dette være avgjø-

rende, naar det som her gjælder at tvinge ind under overenskomsten en be-
drift, hvis specielle forhold man dengang ikke hadde anledning til at drøfte.
Mindretallet finder derfor, at spørsmåal 1 maa besvares med nei.

Til sp. 2. Da de organiserte arbeidere den 26. mars med arbeidsmands-
forbundets samtykke opsa sine pladser, hadde arbeidsgiverforeningen frem-
sat sit krav om, at fabrikken skulde ind under verkstedsoverenskom-
sten. Som nævnt i voldgiftsrettens prælminære kjendelse var den tvist, som
dette krav fremkaldte, en strid om forstaaelsen av arbeidsmandsforbundets
og arbeidsgiverforeningens gjensidige, kontraktmæssig vedtagne rettigheter
og pligter. Selve denne tvist kunde ikke den ene part søke løst ved arbeids-
stans, naar den anden part i henhold til den almindelige voldgiftsavgift kræ-
vet den løst ved voldgift. Og heller ikke kunde arbeidsmandsforbundet gi
sine medlemmer tilladelse til ved arbeidsstans at søke fremtvunget en ny
lønsarif, før voldgiftskjendelsen var faldt og det ved den var avgjort, om
arbeidsmandsforbundet og dermed ogsaa dets underavdeling i Sandnes var
kontraktmæssig forpligtet til at la verkstedsoverenskomsten gjælde for her-
omhandlede fabrikk. Voldgiftsretten maa efter dette besvare spørsmåal 2
med ja.

Til sp. 3. Parterne er enige om, at forsaa vidt spørsmåal 1 besvares
bekræftende, er det dermed git, at ogsaa dette spørsmåal maa besvares med ja.

Til sp. 4. Arbeidsmandsforbundet har hævdet, at dette spørsmåal lig-
ger utenfor den almindelige voldgiftsavgift, i henhold til hvilken denne vold-
giftsret er nedsat. Forbundet har derfor protestert mot, at dette spørsmåal
besvares.

Hvad som efter voldgiftsavgiftens § 7 kan kræves løst ved voldgift er
stridigheter «angaaende en indgaaet overenskomst», altsaa stridigheter om for-
tolkningen av en saadan eller stridigheter om krav, som er direkte hjemlet
i en overenskomst. Men verkstedsoverenskomsten indeholder intet om er-
statningskrav i tilfælde av brudd paa den. Et saadant krav kan derfor i
tilfælde alene bygges paa den almindelige lovgivning, og tvist om, hvorvidt
denne i det foreliggende tilfælde hjemler adgang til erstatning, maa derfor
bringes ind for de ordinære domstole, medmindre parterne enes om at la det
løse ved voldgift.

Omkostningerne ved voldgiftsretten antages at burde deles med en halv-
part paa hver av parterne.

Efter dette blir voldgiftsrettens

Kjendelse:

Til sp. 1: Ja.

Til sp. 2: Ja.

Til sp. 3: Ja.

Spørsmåal 4 besvares ikke.

Omkostningerne ved voldgiften betales av hver av parterne med en
halvpart.

Formandens honorar sættes til 250 kr.

De andre medlemmers honorar sættes til 150 kr. for hver.

Paal Berg. Arnt Aamodt. Hans Eriksen. Adam Worsøe. Hj. Aass.

Voldgift

i anledning oprettelse av lønsarif for Ofotens malmfelt.

I juli maaned 1913 fremsatte arbeiderne ved Ofotens malmfelt i Bogen
krav om lønsarif. Forhandling blev optat paa stedet mellem parterne, og
bedriften fremsatte et forslag til lønssatser. Dette forslag blev forkastet av
arbeiderne. Saken blev derpaa overlatt til hovedorganisationerne og forhand-
lingsmøter blev avholdt i Kristiania den 8. og 9. september. Da enighet ikke
kunne opnaaes blev det overlatt til parterne at gjenopta forhandlingerne paa
stedet. Den 18. og 20. september holdtes forhandlingsmøter i Bogen hvor-

under man blev enige om 12 punkter i tariffen, mens der gjenstod 9 punkter hvorom enighet ikke kunde opnaaes. Den 9. oktober avholdtes forhandling i Kristiania og den 7. november atter forhandling i Bogen uten at enighet om tarif kunde opnaaes. Imidlertid blev driften ved verket paa det nærmeste indstillet og forbundet fik meddelelse fra arbeiderne, at foreningen foreløbig var nedlagt. Under disse omstændigheter fandt forbundet at forhandlingerne fik utstaa til driften blev gjenoptat og man atter fik forening paa stedet. Men nu hadde bedriften pludselig faat saadant hastverk med at faa tarif, at da det ikke med en gang gik ved forhandling forlangte arbeidsgiverforeningen lønstarif fastsat ved voldgift i henhold til bergverksoverenskomstens § 1.

Denne paragraf har nemlig følgende ordlyd:

«Saalænge denne overenskomst gjælder, skal den være gyldig for alle til enhver tid værende medlemmer av Norsk arbeidsgiverforening og de hos disse beskæftigede arbeidere.

Eldre avsluttede overenskomster, som endnu ikke er utløpne, blir gjældende til utløpsdagen.

Ifald en bedrift, som nu staar utenfor Norsk arbeidsgiverforening, indmeldes i samme i den tid overenskomsten gjælder, kan overenskomsten forlangt gjort gjældende for nævnte bedrift.

Spørsmålet om lønstarif for nyindmeldte bedrifter eller for tidligere indmeldte bedrifter, hvor overenskomst ikke findes, men ønskes, avgjøres ved forhandling mellem organisationerne. Avgjørelsen bygges paa en sammenligning mellem lønssatserne og forholdene ved de bergverk, hvor overenskomsten er gjældende, og vedkommende bergverk. Hvis forhandlingerne ikke fører til noget resultat, avgjøres spørsmålet ved voldgift.

Hvis der ved en bedrift finder utvidelser sted, saaledes at der forekommer arbeider, for hvilke der før ikke er fastsat satser, gaaes der frem paa samme maate.»

Som medlemmer av voldgiftsretten opnævnte arbeidsgiverforeningen direktør Nilsen (Stordø) og forbundet Rich. Fineidet (Røstvangen). Som opmand blev av handelsdepartementet opnevnt høiesteretsassessor Paal Berg.

For at faa et grundlag for den i bergverksoverenskomstens § 1 nævnte sammenligning besluttet voldgiftsretten i møte 11. mai at foreta befarung av Foldals verk, Sulitjelma gruber og Ofotens malmfelt.

Resultatet vil sees av voldgiftskjendelsen. Saken har dermed faat sin avgjørelse, og vi skal ikke gaa nærmere ind paa resultatet. Kun skal vi bemerke, at man her har et godt eksempel paa hvordan den tvungne voldgift virker.

Voldgiftskjendelse:

I henhold til voldgiftsrettens beslutning i møte den 11. mai 1914 har voldgiftsretten sammen med parternes repræsentanter, hr. overretssakfører Paus og hr. sekretær Sethil foretat befarung av Foldals verk den 30. juni og av Sulitjelma verk den 3. og 4. juli næstefter. Voldgiftsrettens formand hadde alene anledning til at ta del i befarungen den 4. juli.

Den 7. juli foretok den samlede voldgiftsret og de to partsrepræsentanter befarung av Ofotens malmfelts verk i Bogen.

Den 8. juli satte voldgiftsretten møte i Bogen. Foruten de to partsrepræsentanter var tilstede hr. ingeniør Molinder for Ofotens malmfelt og hr. Fr. Tverfjeld for Bogens arbeidsmandsforening. Efter at parternes repræsentanter mundtlig hadde gjennomgaaet saken, blev den optat til kjendelse. Voldgiftsretten drøftet derpaa saken i møter den 9., 10. og 11. juli og efter at rettens medlemmer hadde korrespondert med hverandre om kjendelsens indhold, blev der den 5. august avsaagt saadan

Kjendelse:

I juli 1913 fremsatte arbeiderne ved aktiebolaget Ofotens malmfelt krav om lønsforhøielse. I den anledning blev der optat forhandlinger, som dels har været ført mellem selskapet og dets arbeidere og dels mellem forhand-

lere, valgt av de to organisationer, Norsk arbeidsgiverforening og Norsk arbeidsmandsforbund.

I møter den 18. og 20. september kom verkets og arbeidernes representanter til enighet om lønssatser for endel arbeidere; men da de ikke kunde enes om de gjenstaaende satser, blev saken oversendt til de av hovedorganisationerne opnævnte forhandlere. I protokollen over disse forhandleres møte den 9. oktober 1913 er tilføiet:

«Der fremlagdes en oversigt over bolagets tilbud og arbeidernes forlangende vedrørende de 9 satser (3: de som verket og arbeiderne ikke var blit enige om).

Det fremgik herav, at bolagets tilbud i flere tilfælde var basert paa mindsteløn og akkord eller præmie, mens arbeidernes forlangende gjaldt standardløn uten akkord.

Herved var differansen saa stor, at man ikke fandt at kunne komme til nogen enighet, hvorfor man besluttet at henstille til parterne at søke enighet oppnaadd om et fælles grundlag for tilbud og forlangende.»

Under et møte, som derpaa blev holdt den 7. november 1913 mellem verket og arbeiderne, er der tilført protokollen:

«Man blev enig om at føre forhandlingerne paa basis av mindsteløn

Man enedes om, at betalingen skal baseres paa 10 timers skift, hvis intet andet er bestemt.»

Derpaa traadte hovedorganisationernes forhandlere atter sammen den 13. februar 1914, men enighet kunde ikke oppnaes. Og Norsk arbeidsgiverforening krævet derfor tarifsatserne for verket fastsat ved voldgift i henhold til § 1, 4. avsnit i den for bergverkerne gjældende fællesoverenskomst, som i 1911 blev besluttet mellem Norsk arbeidsgiverforening og Norsk arbeidsmandsforbund.

Vedkommende bestemmelse er saalydende:

«Spørsmålet om lønstarif for nyindmeldte bedrifter (eller for tidligere indmeldte), hvor overenskomst ikke findes, men ønskes, avgjøres ved forhandling mellem organisationerne. Avgjørelsen bygges paa en sammenligning mellem lønssatserne og forholdene ved de bergverk, hvor overenskomsten er gjældende, og vedkommende bergverk. Hvis forhandlingerne ikke fører til noget resultat, avgjøres spørsmålet ved voldgift.»

Til denne bestemmelse knytter sig en av begge parter vedtat protokolltilførsel, som er saalydende:

«Da lønssatserne for Salangen og Stordø er godkjendt av arbeidsgiverforeningen under specielle forhold, er parterne enig om, at der tages hensyn hertil ved den sammenligning, som i henhold til § 1 skal finde sted ved forhandling om nye overenskomster, idet sammenligningen bygges paa lønssatserne og forholdene i sin almindelighet ved gruber av samme art.»

Nærværende voldgiftsret blev derpaa nedsat.

Norsk arbeidsgiverforening har paastaat følgende satser opstillet:

A. *Gruberne.*

1. Minering	31	øre
2. Fordring, lempning, stenslagning og lastning	31	«
3. Arbeide ved skinnegangen	36	«
B. Opberedningsverket	28 ¹ / ₂	«
C. Taugbanearbeidet	28 ¹ / ₂	«
D. Snekkere og tømmermænd	41	«
E. Sjau og diverse arbeide i dagen	29	«

Norsk arbeidsmandsforbund har fremsat følgende paastand:

A. *Gruberne:*

	Mindsteløn i akkord	Mindsteløn ved dagarb.
1. Mineringsarbeide	0.50	0.60
2. Do. hvor tommeboring anvendes	0.60	
3. Fordring, lempning, stenslagning og lastning	0.50	0.55

	Mindsteløn i akkord	Mindsteløn ved dagarb.
4. Jordavdækning	0.45	0.50
5. Vognmottagere	0.45	0.50
6. Bremsere	0.45	0.50
7. Arbejderne ved skinnegangen		0.50
B. Separationsverket (8 timers skift):		
1. Lempere til storknuseren	0.55	0.62
2. Betjening ved smaaknuseren og konveyer	0.55	0.60
3. Betjening ved separatorerne og kværnene	0.55	0.66
4. Sligkjørere	0.55	0.62
5. Smørere		0.60
C. Taugbanearbejdere		0.45
D. Snekkere og tømmermænd		0.55
E. Malmveiere (8 timer)		0.62
F. Sjau og diverse arbeide		0.40

I sin skriftlige fremstilling til voldgiftsretten har arbejdsmandsforbundet desuten anført:

«Istedetfor bestemmelserne i fællesoverenskomstens § 2 om betaling for overtidsarbeide, vil vi anbefale, at der indtages punkt 1 i det forslag, som parterne blev enige om under forhandlingerne i Bogen 18. og 20. september.»

Dette forslag er saalydende:

Overtidsarbeide.

«Alt arbeide, som falder utenfor den for vedkommende fastsatte ordnære arbeidstid, regnes som overtid og betales med 25 pct. for de 2 første timer i de 5 første virkedage i uken, 50 pct. for den øvrige tid og 100 pct. for søn- og helligdagsarbeide og for avbrudt natarbeide.

Som søn- og helligdagsarbeide regnes alt arbeide, som utføres fra kl. 6 aften før søn- eller helligdag til næste dags, eller naar 2 eller flere helligdage følger paa hinanden, til den sidste helligdagsaften kl. 10.

Ved avbrudt natarbeide forstaas arbeide, som først paabegyndes efter kl. 9 aften og avsluttes inden kl. 4 morgen.»

Arbejdsmandsforbundet har endvidere fremholdt, at det i sin paastand har opstillet endel lønssatser beregnet efter 8 timers skift for at faa voldgiftsrettens kjendelse for, at 8 timers skift herefter skal være tarifmæssig fastslaat for vedkommende arbeidere.

Voldgiftsretten skal først bemerke:

De gjældende tarifoverenskomster for de bergverk, som er tilknyttet bergverkenes landssammenslutning og derigjennem Norsk arbeidsgiverforening, bestaar av to dele. Den ene kaldes «fællesoverenskomsten» og er likelydende for samtlige disse bergverk, medmindre speciel avtale er truffet om særregler for noget enkelt verk. Den anden del indeholder de for hvert erkelt verk fastsatte lønssatser.

Fællesoverenskomsten kan efter dens § 1 kræves gjort gjældende for ethvert bergverk, som under tarifperioden blir indmeldt i arbeidsgiverforeningen. Fællesoverenskomsten kommer i saa fald til anvendelse uten at der er adgang for nogen av parterne til at kræve forandringer i den. Men da fællesoverenskomsten ingen bestemmelser har om lønssatser, maa der forsaavidt træffes nye bestemmelser for det nyindmeldte verk. Og reglerne herom har man saa i § 1, 4. avsnit.

Fællesoverenskomsten har i § 2 regler baade om arbeidstiden og om betalingen for overtidsarbeide. I og med at fællesoverenskomsten kræves gjort gjældende for et nyt verk, blir ogsaa disse bestemmelser gjældende for dette verk. Nærværende voldgiftsret savner derfor kompetence til at opstille bindende regler forsaavidt.

Voldgiftsrettens opgave er alene at fastsætte lønssatser, og ved løsningen av denne opgave staar voldgiftsretten ikke frit. Den er bundet til at bygge sin avgjørelse «paa sammenligning mellem lønssatserne og for-

holdene ved de bergverk, hvor overenskomsten er gjældende og vedkommende bergverk». Efter den forannævnte protokolltilførsel skal retten under sin sammenligning ta hensyn til at lønssatserne for Salangen og Stord blev godkjendt av arbeidsgiverforeningen *under specielle forhold*. Det er lønssatserne og forholdene *i sin almindelighet* ved gruber av samme art, som skal danne grundlaget.

Voldgiftsretten vil endvidere nævne, at de gjældende lønstariffer viser, at de lønssatser, voldgiftsretten skal opstille, er «mindstelønssatser», hvormed efter fællesoverenskomstens § 11 menes «den laveste løn, som kan betales en arbeider i vedkommende gruppe». Det ligger saaledes helt utenfor voldgiftsrettens oppgave at uttale sig om hvad løsnivaet passende bør være. Det er ikke «Standardlønssatser» saken gjælder.

Voldgiftsretten har altsaa at ta sit utgangspunkt i de tariffmæssig fastsatte mindstelønssatser for de bergverk, som det kan bli tale om at vælge til sammenligning. Og det som ved sammenligningen væsentlig maa komme i betragtning er arbeids- og boligforholdene, levnetsmidlernes kostende og leveforholdene i det hele.

Med hensyn til boligforholdene, levnetsmidlernes kostende og leveforholdene i sin almindelighet i Bogen, synes disse ikke i nogen væsentlig grad at avvike enten i den ene eller anden retning fra hvad gjennemsnittet kan sies at være f. eks. i Sulitjelma eller Foldal.

Angaaende arbeidsforholdene bør nævnes, at i Bogen blir malmen fortiden utvundet i dagen, og at der neppe under denne tariffperiode vil bli spørsmål om drift under jorden. Arbeidsforholdene kan derfor forsaavidt ikke helt sammenlignes med de i Sulitjelma og Foldal. Av verk, som fortiden drives, har alene Sydvaranger en drift av nogenlunde samme art som ved Bogen. Men for Sydvaranger er ikke oprettet nogen mindstelønstarif i henhold til fællesoverenskomstens paragraf 1, 4. avsnit.

Heller ikke for operedningsverket i Bogen kan man helt ut finde en maalestok i forholdene ved de verk, som er befart, men der er ikke større forskjjel end at en sammenligning maa kunne gjøres.

Arbeidsmandsforbundet har hævdet, at der ved sammenligningen ikke alene maa tages hensyn til de lønstariffer, som blev vedtat samtidig med fællesoverenskomsten, men at ogsaa de, som senere er avsluttet, maa komme i betragtning. Retten er enig heri. Men naar arbeidsmandsforbundet ut fra denne opfatning hævder, at der maa sees hen til de for tiden gjældende lønssatser ved Sydvaranger og Birtavarre kan retten ikke gi sin tilslutning hertil. Som allerede nævnt har ikke Sydvaranger tariffmæssig fastsatte, av arbeidsgiverforeningen godkjendte mindstelønssatser. Og det samme gjælder Birtavarre.

Retten skal hermed gaa over til de enkelte poster.

1. Mineringsarbeide.

Mindstelønssatserne for Foldals, Killingdals og Glomsrudkollens gruber er her 31 øre. Nordisk grubekompagni har den samme sats, men har for tommeboring 34 øre. Røstvangen og Sulitjelma har satserne 34 øre for alt mineringsarbeide.

Rettens medlem hr. Nielsen linder at mindstelønssatsen iakkord for Ofotens malmfelt passende kan sættes til 31 øre. Han tar forsaavidt hensyn til at arbeide ute i dagen byr sundere vilkaar end almindelig grubedrift, likesom den ved verket anvendte driftsmaate i malmbruddene, hvor borhullene paasættes, lades og skytes av specielle skytterbaser, ikke stiller de samme krav til arbeidernes fagdygtighet, som naar akkordsatserne beregnes efter utskudt kubikmasse, hvor minererne samtidig selv maa finde ut den bedste maate at anbringe sine borhul, selv maa lade og skyte sine hul og selv betale for forbrukt sprængstof m. m. Rettens medlem hr. Fineide finder at maatte sætte mindstelønssatsen i akkord til 40 øre. Han lægger vegt paa at arbeidet i dagen om vinteren er værre og haardere end i gruber. Endvidere mener han, at man ialfald i nogen grad maa kunne se hen til de satser, som for Salangens vedkommende blev sat netop for mineringsarbeide i dagen. Og heller ikke kan man efter hans mening se helt bort fra de tilbud, som under forhandlingerne blev stillet fra verkets side, om han end maa være

enig med rettens øvrige medlemmer i, at disse tilbud ikke kan opfattes som virkelige minimumssatser av samme art, som ved de øvrige bergverk.

Rettens formand skal bemerke:

Forskjellen i satser mellem Røstvangen, Sulitjelma og Nordiske grubekompani paa den ene side og Foldalen og Killingdal synes ikke at hvile paa nogen tilsvarende forskjell med hensyn til arbeids- eller levevilkaar ved disse gruber. Og de forhandlinger som har været drevet for Ofotens malmfelt synes ikke at peke hen paa at dette verk — om det hadde været med under tarifforhandlingerne i 1911, vilde ha søkt at sætte igjennem for sig satser svarende til de for Foldal og Killingdal. Formanden finder det derfor naturligst at lægge Sulitjelmasatsen til grund ved sammenligningen. Og ut fra de synspunkter, som er fremholdt av rettens medlem Nielsen, er formanden blit staaende ved 33 øre som mindstelønssats i akkord for mineringsarbeide, eller 1 øre under den tilsvarende Sulitjelmasats. Rettens medlem hr. Nielsen finder det uriktig at gi arbeiderne den *hele* fordel av at satserne i Sulitjelma m. fl. — uten paaviselig grund — er større end ved Killingdal og Foldal.

2. Stenslagning, lempning, lastning og fordring.

Sulitjelma har for fordring og lempning satsen 32 øre. I Foldalen er satsen 31 øre.

Under hensyn til at det heromhandlede arbeide ved Ofotens malmfelt drives i dagen og derfor maa regnes som sundere end tilsvarende arbeide i gruber, sætter hr. Nielsen satsen til 31 øre som mindsteløn i akkord.

At de nu i malmbruddene anvendte vogne er høie og besværliggjør lastningen mener hr. Nielsen helt gaar utover arbeidsgiveren, idet arbeiderne herved laster saa meget mindre pr. time, hvilket igjen betinger forholdsvis høiere akkordpris.

Hr. Fineide vil ut fra de synspunkter han har fremholdt ved satsen for minering, sætte satsen til 37½ øre. Han vil tilføie, at paa grund av den forholdsvis store høide paa de vogne, som brukes, falder arbeidet tyngre end i Sulitjelma og Foldal.

Formanden finder at burde vælge Sulitjelmasatsen, 32 øre. Den fordel arbeiderne i Bogen har ved at arbeide i dagen, opveies ialfald i nogen grad ved at vognenes høide gjør arbeidet tyngre end i Sulitjelma.

3. Vognmottagning og bremsning.

Rettens medlemmer er enige om, at satserne for dette arbeide bør være som for fordring m. m.

I henhold hertil voterer hr. Nielsen for 31 øre, hr. Fineide for 37½ øre og rettens formand for 32 øre som mindsteløn i akkord.

4. Arbeidet ved skinnegangen.

Det er oplyst at dette arbeide i sin almindelighet utføres som dagarbeide med timebetaling.

Satserne for dette arbeide er baade ved Sulitjelma og Foldalen 36 øre. Rettens flertal, formanden og hr. Nielsen, finder intet oplyst, som skulde føre til nogen anden sats for Ofotens malmfelt. De voterer derfor for 36 øre som mindstelønssats i dagarbeide.

Hr. Fineide henholder sig til de almindelige betragtninger han har gjort gjældende ved behandlingen av satsen for minering og voterer for 45 øre.

5. Separationsverket.

Vaskeriarbeiderne i Sulitjelma har for tiden 38½ øre pr. time, 8 timers skift, hvilket svarer til 30.8 øre i 10 timers skift. Hr. Nielsen finder at mindstelønssatsen i akkord for lempning til storknuseren og for kjøring av finknuserverket med smøring bør sættes til 31 øre. For det sidste arbeide tar han forsaavidt hensyn til den støvplage, som i nogen grad er knyttet til det. For kjøring av kvænnene og separatorerne og for slikkjøring finder han 28½ øre en passende sats, idet han ikke finder grund til at gaa lavere end av arbeidsgiverforeningen paastaat. Dette arbeide foregaar efter hans mening under betydelig bedre forhold end det tilsvarende i Sulitjelma og Foldal.

Hr. Fineide sætter satsen til 37½ for samtlige disse arbeidere under henvisning til, hvad han har fremholdt ved mineringssatsen.

Formanden finder at Sulitjelmasatsen for vaskeriarbejderne, avrundet som av hr. Nielsen foreslaaet til 31 øre, kan være passende for alle disse arter av arbeidet. Naar han vælger en ensartet sats, er det fordi at begge parter i sine paastande synes at ha gaat ut fra, at ensartede satser burde opstilles.

6. Taugbanearbeide.

Med grundlag i Sulitjelmasatsen, 36 øre, finder flertallet, formanden og hr. Nielsen, at satsen for dette arbeide bør være 36 øre ved dagarbeide. Hr. Fineide lægger satsen for lempere til grund og voterer for 42½ øre.

7. Snekker- og tømmermandsarbeide.

Flertallet, formanden og hr. Nielsen, voterer for 41 øre, den samme sats som ved Foldalen og for første klasse ved Sulitjelma. Satsen er for dagarbeide. Hr. Fineide voterer for 50 øre.

8. Malmveining.

Alle 3 medlemmer av retten er enige om en sats av 40 øre pr. time i dagarbeide, 10 timers skift.

9. Sjau og dagarbeide. Herunder ogsaa jordavdækning.

Alle 3 medlemmer er enige om 30 øre pr. time i akkord.

Det er foran ved hver enkelt sats nævnt om den gjælder som mindsteløn i akkord eller ved dagarbeide. Det arbeide, som nu utføres paa akkord, har før i adskillig utstrækning været utført som dagarbeide. Og for det tilfælde, at dette system atter skulde bli indført, har retten fundet at burde opstille minimumssatser for saadant arbeide ogsaa under den forutsetning at dagarbeide anvendes. Disse satser finder retten bør være 5 øre høiere end for arbeide i akkord.

En støtte for saadanne særskilte dagarbeidesatser mener retten at finde i de andre tariffer som — naar arbeidet faktisk utføres som fagarbeide — har opstillet satser, som gjennemgaaende ligger over satser for nogenlunde lignende arbeide, som utføres paa akkord. Naar de fleste tariffer ikke har dobbeltsatser, er grunden antagelig den, at man har holdt sig til hvad som faktisk var den gjældende lønningsmetode, da tariffen blev opsat.

Med hensyn til omkostningerne skal hr. Nielsen bemerke:

Voldgiftsretten har for 2 av arbeidsmandsforbundets paastande — den ene om arbeidstiden (8 timer for endel arbeidere), den anden om overtidsbetalingen — enstemmig avvist disse som ifølge fællesoverenskomsten unddrat denne voldgiftsrets avgjørelse.

Med hensyn til mindstelønssatserne har voldgiftsretten ved sine kjendelser i princippet git Norsk arbeidsgiverforenings paastande medhold som liggende indenfor grensen av de satser, hvilke man — ifølge fællesoverenskomsten § 1 — kunde ta i betragtning, mens arbeidsmandsforbundets paastand ligger langt over satserne selv ved de gruber, som uttrykkelig er undtat fra sammenligningen, fordi de har faat sine usedvanlig høie lønssatser godkjendt under spesielle forhold. Arbeidsmandsforbundet har derfor ved at fremstille krav, delvis i direkte strid med fællesoverenskomsten, delvis (for lønssatserne) saa høie, at forbundet maatte vite, det vilde faa en voldgiftskjendelse bygget paa fællesoverenskomstens bestemmelser imot sig, tvunget arbeidsgiverforeningen til at søke spørsmålet løst ved voldgift.

Videre mener jeg, at det ved kjendelsen med samtidig betragtning av de lønssatser, man under de foreløbige forhandlinger er blit enige om, er godtgjort, at arbeidsmandsforbundet, hvis det hadde vist nogen rimelighet under disse forhandlinger, vilde ha opnaadd enighet ogsaa for de gjenstaaende poster med lønssatser, som i ethvert fald ikke vilde ha ligget *under* dem, som voldgiftsretten har kjendt at være overensstemmende med overenskomsten.

Jeg anser det derfor bevist, at arbeidsmandsforbundet ved mot overenskomsten stridende krav er skyld i, at voldgiftsretten maatte nedsættes, og at dette forbund derfor bør bære alle omkostninger ved voldgiftsretten.

Rettens formand finder, at parterne bør bære hver sin halvpart av omkostningerne. Han lægger forsaavidt vegt paa, at saken gjælder et prinsippsspørsmaal, som ikke tidligere har været underkastet voldgift. Hr. Fineide er enig med formanden i at omkostningerne deles.

I henhold til det anførte blev voldgiftsrettens

kjendelse:

Mindstelønssatserne pr. time for Ofotens malmfelt skal være:

	I akkord:	I dagarbeide:
1. Minering	33 øre	38 øre
2. Stenslagning, lempning, lastning og fordring . . .	32 -	37 -
3. Vognmottagning og bremsning	32 -	37 -
4. Arbeide ved skinnegangen	31 -	36 -
5. Separationsverket	31 -	36 -
6. Taugbanearbeide	31 -	36 -
7. Snekker- og tømmermandsarbeide	36 -	41 -
8. Malmveining	35 -	40 -
9. Sjau- og dagarbeide	30 -	35 -

Omkostningerne ved voldgiftssaken bærer parterne med en halvpart hver.

Paal Berg.

C. Nielsen.

Rich. Fineide.

Murarbeiderne i Stavanger.

Mellem murarbeiderne i Stavanger og murmester Njaa opstod i sommer en tvist om forstaaelse av overenskomstens § 2. I dennes sidste del heter det: «Lønning finder sted paa arbeidspladsen straks efter arbeidstidens avslutning fredag aften.

Ventetid betales som dagtid.»

Første punktum stod ogsaa i den forrige overenskomst av 6. mai 1911, mens derimot sidste punktum blev tilføiet ved tarifrevisionen iaar efter krav fra arbeiderne. Hensigten med denne tilføielse var at opnaa større sikkerhet for at lønningen blev utbetalt til bestemt tid, idet mestrene, om de undlot dette, vilde resikere at maatte betale for sin forsømmelighet.

Imidlertid har dette ikke hjulpet noget overfor murmester Njaa, som trods gjentagne opfordringer om at lønne overensstemmende med overenskomstens bestemmelser allikevel ved flere leiligheter har latt arbeiderne vente paa lønningen.

I midten av juni maatte saaledes arbeiderne vente til lørdag middag, før de fik sin løn utbetalt. Arbeiderne gjorde da krav paa i henhold til overenskomsten at faa betalt for ventetiden. Dette negtet hr. Njaa, og da forhandling ikke førte til noget resultat enedes man om at la striden avgjøre ved voldgiftsret.

Denne voldgiftsret sammentraadte i Stavanger den 2. november. Som voldgiftsmand valgt av arbeiderne møtte jern- og metalarbeiderforbundets ekspeditør i Stavanger, Bernt Pedersen og som valgt av hr. Njaa ingeniør Sven Oftedal.

For voldgiftsretten forelaa skriftlig fremstilling fra begge parter.

Det spørsmaal som skulde avgjøres var av saksøkeren, vort forbund ved sekretær Gudmund Pedersen, formet saaledes:

«Naar arbeiderne maa vente paa lønning til lørdag er de da ikke i henhold til overenskomstens § 2 berettiget til ventetidsbetaling fra arbeidstidens slut fredag aften til dennes begyndelse lørdag morgen?»

Fra hr. Njaas side var der ikke reist indvendinger mot spørsmaalets form — for det var jo netop dette spørsmaal som skulde avgjøres — han bare konkluderer med at forlange sig frikjendt for erstatning og omkostninger.

Da de to voldgiftsmænd hadde drøftet saken fandt de det unødig at indkalde nogen opmand, idet de enedes om følgende *kjendelse*:

Aar 1914, 2. november kl. 6 sammentraadte voldgiftsretten i sak mellem Norsk arbeidsmandsforbunds avdeling for murarbeidere i Stavanger og murmester Axel Njaa angaaende forstaaelse av «overenskomstens» bestemmelse om lønningstid og sted.

Efter at ha bestemt, hvem som skulde tiltræde retten, i tilfælde enighet ikke opnaades, fattedes saadan beslutning:

Voldgiftsretten finder, at naar det i overenskomsten heter, at lønning skal finde sted paa arbejdspladsen fredag aften straks efter arbeidstidens avslutning, maa dette være saaledes at forstaa, at den store hovedregel skal være, at lønningen saavel ved utenbys som indenbys arbeide utbetales paa arbejdspladsen fredag aften straks efter arbeidstidens avslutning. Herfra kan der kun fravikes i undtagelsestilfælder.

Voldgiftsretten finder saaledes, at der intet kan være til hinder for at pengene, naar arbeideren ønsker det, og mester og arbeider derom blir enig, avhentes paa vedkommende mesters kontor av den, arbeideren dertil bemyndiger. Dog skal pengene være klar til utbetaling fredag aften straks efter arbeidstidens utløp.

Heller ikke kan der være noget til hinder for, at pengene ved utenbys arbeide sendes i posten. Dog skal pengene være paa arbeidsstedet saa tidlig, at de kan avhentes fredag aften straks efter arbeidstidens utløp. Arbeideren har paa mesterens tid ret til at forlate arbejdspladsen saa tidlig, at han kan avhente pengene paa postkontoret straks efter arbeidstidens utløp.

Mesteren maa ha ret til kun at utbetale saa meget, som han bør kunne ha skaffet sig oversigt over, at der er optjent.

Med hensyn til utbetaling paa Nærland finder voldgiftsretten, at pengene burde ha foreligget til utbetaling paa Nærland fredag aften straks efter arbeidstidens utløp. Dette skal for fremtiden finde sted.

Paa de lønninger, som allerede har fundet sted paa Nærland, skal denne dom ingen indflydelse ha.

Utgifterne ved voldgiftsretten sættes til kr. 50.00 — femti kroner — som betales med en halvdel av hver av parterne.

Stavanger 3. november 1914.

Bernt Pedersen.

Sven Oftedal.

Norsk baker- og konditorforbund.

Voldgift ang. tvist med bakermester Olai Hauge, Haugesund.

Underskrevne repræsentanter for bakermesterforeningen i Haugesund: B. Eileraas og Lars Rønnevik og do. for Norsk baker- og konditorforbunds afdeling i Haugesund: O. Bjordal og Søren Juell, samt den ifølge overenskomsten av 1. febr. 1914 valgte opmand agent Svend Lindø, har været samlet i 2 møter til behandling av den fremkomne klage over bakermester Olai Hauge for brudd paa overenskomsten av 1. februar d. a. Klagen gaar ut paa, at Hauge har anvendt sine læregutter i arbeide utover den i overenskomsten fastsatte daglige arbeidstid.

Olai Hauge møtte i voldgiftsretten og avgav forklaring. Han hadde opprettet kontrakter med 2 læregutter i december 1913 — altsaa før tarifoverenskomsten kom istand — og mente sig derfor berettiget i henhold til overenskomstens § 9 at anvende sine læregutter til arbeide, som ikke kom i strid med bakerlovens bestemmelser vedrørende arbeidstiden. Han mente, at § 1 a ikke kunde finde anvendelse i nærværende tilfælde.

Voldgiftsrettens medlemmer Eileraas og Rønnevik oppfattet overenskomstens § 1 a saaledes, at bestemmelsen om arbeidstiden for den «enkelte arbeider» kun gjælder bakersvende, mens Bjordal og Juell mener, at bestemmelsen gjælder saavel for svende som for læregutter. Opmanden sluttet sig til den av Bjordal og Juell hævdede opfatning.

Overenskomstens § 9, som av Hauge paaberopt, lyder: «Tariffens bestemmelser har ikke tilbakevirkende kraft.» Bjordal og Juell finder, at denne bestemmelse ikke kan gjøres anvendelig i nærværende tilfælde, idet lærekontrakten ikke indeholder nogen bestemmelser om arbeidstiden. Eileraas og Rønnevik hævder, at § 9 gjælder overenskomstens bestemmelser i sin helhet og til denne opfatning slutter opmanden sig, om han dog finder § 9 noget uklar, idet ordet «bestemmelse» tyder paa, at det er et særskilt spørsmåal som er ment.

Olai Hauge blir saaledes efter de faldne voteringer at frikjende for den mot ham reiste klage.

Den av Norsk baker- og konditorforbunds avdeling i Haugesund bekjendtgjorte blokade av Olai Hauges forretning fandtes ikke berettiget, da tvistighetene angaaende forstaaelsen av tarifoverenskomsten ifølge dennes § 7 skal søkes løst ved forhandling mellem parterne og — saafremt enighet ikke opnaaes — avgjøres ved voldgift.

Haugesund den 24. oktober 1914.

Svend Lindø. B. Eileraas. O. Bjordal. Lars Rønnevik. Søren Juell.

Norsk centralforening for boktrykkere.

Voldgiftsret avholdt i Kristiania angaaende en tvist om forstaaelse av overenskomst vedrørende Tønsbergs papirindustri.

Som voldgiftsdommere, opnævnt av Norsk arbeidsgiverforening, møtte ingeniør Alf Bang og advokat Rolf Prydz, som opnævnt av Norsk centralforening for boktrykkere maskinmester H. O. Bergersen og typograf Johan Rogne. Høiesteretsassessor Paal Berg valgtes til opmand. For arbeidsgiverforeningen førtes saken av overretssakfører G. Paus, for typograferne av advokat Puntervold. Desuten var advokat Christiansen tilstede paa vegne av Tønsberg papirindustri. Efter møter den 21. april og 5. mai blev der den 6. mai først avsagt

Kjendelse

angaaende det spørsmaal, hvorvidt arbeidsgiverforeningen pligtet at medvirke til en voldgiftsavgjørelse angaaende Tønsberg papirindustris forhold til boktrykkeroverenskomsten *etter* bedriftens uttrædelse av arbeidsgiverforeningen.

Retten uttaler herom:

«Denne sak gjælder en tvist mellem Norsk centralforening for boktrykkere og Norsk arbeidsgiverforening om, hvorvidt a/s Tønsberg papirindustri er bundet av boktrykkertariffen av 1913.

Det er oplyst, at a/s Tønsberg papirindustri stod som medlem av Norsk arbeidsgiverforening, da boktrykkertariffen av 1913 blev sluttet, og at fabrikken senere er uttraadt av foreningen. Arbeidsgiverforeningen mener, at fabrikken iethvertfald er løst fra enhver forpligtelse efter tariffen ved sin uttrædelse av arbeidsgiverforeningen. I henhold til denne sin opfatning har arbeidsgiverforeningen fremsat saadan paastand:

«Norsk arbeidsgiverforening kjendes ikke forpligtet til at medvirke til en voldgiftsavgjørelse vedrørende a/s Tønsberg papirindustris forhold til boktrykkeroverenskomsten *etter* bedriftens uttrædelse av arbeidsgiverforeningen.

Denne paastand har Norsk centralforening for boktrykkere krævet løst præliminært.

N. c. f. b. hævder, at hvis den av N. a. sluttede overenskomst omfattet en bedrift, da overenskomsten blev avsluttet, saa blir ikke bedriften løst ved at træ ut av foreningen. N. a. hævder, at vedkommende bedrift kun er bundet, saalænge den staar som medlem av foreningen. Dette er en tvist om forstaaelsen av og rækkevidden mellem de to organisationer avsluttet overenskomst, og kan organisationerne ikke gjennom forhandling bli enige om, hvad der ligger i overenskomsten, maa hver av dem kunne kræve, at den anden medvirker til at faa tvisten løst ved voldgift. Den av N. a. fremsatte paastand kan derfor ikke tages tilfølg. Det bemerkes, at parterne er enige om at henskyte dette kompetencespørsmaal under nærværende voldgiftsret. Kjendelsen er enstemmig.

I henhold hertil blir voldgiftsrettens kjendelse:

Den fra Norsk arbeidsgiverforening fremsatte paastand om at foreningen ikke er forpligtet til at medvirke til en voldgiftsavgjørelse vedrørende

a/s Tønsberg papirindustri's forhold til boktrykkeroverenskomsten efter bedriftens uttrædelse av arbeidsgiverforeningen — forkastes».

*

Efter nye møter den 11., 12. og 15. juni blev der den 17. juni avsaagt saadan

Kjendelse:

A/s Tønsberg papirindustri er en bedrift for fabrikation av poser og konvolutter. Til stemping av poser og konvolutter med firmanavn m. v. har fabrikken 8 digeltrykpresser, som beskæftiger 9 arbeidersker. I februar d. a. meldte disse arbeidersker sig ind i Tønsberg afdeling av Norsk centralforening for boktrykkere. Og da fabrikken paa sin side stod tilsluttet Norsk arbeidsgiverforening, blev der stillet krav til den om, at boktrykkertariffen skulde gjøres gjældende for disse arbeidersker. Da hverken fabrikken eller arbeidsgiverforeningen fandt, at bedriften faldt ind under boktrykkertariffen, blev forhandlinger indledet. Disse førte ikke til noget resultat, og Norsk centralforening for boktrykkere har derfor krævet tvisten løst ved voldgift.

Norsk centralforening for boktrykkere har nedlagt saadan paastand:

A/s Tønsberg papirindustri anses i forhold til Norsk centralforening for boktrykkere forpligtet av overenskomsten av 19. april 1913, forsaavidt trykkeriavdelingen angaar.

Forpligtelsen er blit aktuel fra 2. februar d. a.

Norsk arbeidsgiverforening har nedlagt paastand om at bedriften ikke ansees bundet av nævnte overenskomst. Subsidiært har N. a. gjort gjældende, at bedriften iethvertfald er ubundet av overenskomsten, efterat den i februar d. a. efter ansøgning var blit løst fra sit medlemsforhold til arbeidsgiverforeningen og saaledes var uttraadt av denne.

Flertallet, formanden og d'herrer Bang og Prydz, skal bemerke:

Bogtrykkertariffen av 19. april 1913 har ingen uttrykkelig bestemmelse om eller opregning av, hvilke bedrifter den skal omfatte. Men naar tariffen i § 7, 1. led, ved sin klasseinddeling av bedrifterne benytter uttrykket «trykkerier» og paa samme maate bruker det samme uttryk, naar den i § 7, sidste led, gir regler om klasseinddelingen av de nye bedrifter, som tariffen skal omfatte, saa har tariffen dermed ganske sikkert forutsætningsvis uttalt, at en bedrift maa kunne karakteriseres som *trykkeri* for at komme ind under tariffen. Det er saaledes ikke nok, at der i en bedrift utføres trykning, eller at der anvendes trykkeriarbeidere i virksomheten. Tariffen gir ingen støtte for den opfatning, at fagorganisationen kan kræve arbeidsgiverforeningens medvirken til, at enhver bedrift inden arbeidsgiverforeningen, som maatte anvende typografer eller andre trykkeriarbeidere, skal holde sig boktrykkertariffen efterrettelig. Det avgjørende er alene, om det er et trykkeri. Grænsen for, hvad som skal ansees som trykkeri, vil visselig ofte være vanskelig at trække, naar trykkerivirksomheten drives i forbindelse med anden bedrift. Men hvad man maa kræve for at kalde bedriften eller en del av den for trykkeri, maa være, at trykkerivirksomhet iethvertfald har sin *selvstændige* betydning — den være stor eller liten — ved siden av de øvrige grener av forretningen. Derimot vil det ligge fjernt fra den almindelige sprogbruk og opfatning at kalde en bedrift eller nogen del av den trykkeri, naar trykning bare indgaar som led i fabrikationen av et bestemt produkt, uten at trykningen paa nogen maate har betydning for produktets art eller karakter. Og det 'er netop dette sidste, som er tilfældet med Tønsberg papirindustri. Denne bedrift mottar ikke bestilling paa akcidentstrykning. Saadan trykning indgaar derfor ikke som led av virksomheten, som udelukkende er pose- og konvolutfabrikation. Og trykningen av firmanavn m. v. paa konvolutter og poser og i enkelte tilfælde paa etiketter eller paa indpakkingspapir er derfor ingen *selvstændig* virksomhet, men alene et enkelt led i denne papirindustri-virksomhet. Og det tilmed et underordnet led, som ikke sætter sit stempel paa bedriften og ikke forandrer bedriftens karakter av almindelig fabrikkvirksomhet. Det kan forsaavidt nævnes, at av fabrikkens 160 arbeidere er alene

9 beskæftiget med dette trykningsarbeide. Og trykningen repræsenterer ikke mere end ca. 1 pct. av fabrikkens hele produktionsværdi.

Flertallet antar efter dette, at det ikke har været forutsætningen for tariffen av 1913, at den skal kunne kræves anvendt paa en bedrift som Tønsberg papirindustri. At tariffens § 60 ogsaa omhandler posetrykkersker er forsaavidt uten betydning. Denne bestemmelse gir ingen veiledning med hensyn til løsningen av det spørsmaal, *hvilke* bedrifter tariffen omfatter. Den fastslaar efter flertallets mening alene, at forsaavidt en bedrift gaar ind under tariffen, saa gjælder tariffen ogsaa de ved denne bedrift muligens arbeidende posetrykkersker.

Mindretallet, d'herrer Bergersen og Rogne mener, at heromhandlede bedrift driver trykkerivirksomhet, som falder ind under boktrykkertariffen. Mindretallet lægger forsaavidt vekt paa, at bedriften er utstyrt med presser og andet materiel, som gjør det mulig at utføre almindelig trykkeriarbeide. Hvad slags trykning som utføres er uten betydning. Det er tilstrækkelig, at der drives med posetrykning, naar denne er vedkommende arbeideres væsentlige, eller som her, eneste beskæftigelse. Mindretallet finder en støtte for sin opfatning i den bestemmelse som er indtat i tariffens § 60 om minimumsloen for posetrykkersker.

Efter det resultat, flertallet er kommet til, vil det være overflødig for voldgiftsretten at uttale sig om det subsidiære spørsmaal, som er reist av arbeidsgiverforeningen.

Omkostningerne ved voldgiftssaken vil parterne ha at bære med en halvpart hver. I henhold til det anførte blir voldgiftsrettens

Kjendelse:

Overenskomsten av 19. april 1913 mellem Norsk arbeidsgiverforening og Norske trykkeriers landssammenslutning paa den ene side og Norsk centralforening for boktrykkere paa den anden side omfatter ikke a/s Tønsberg papirindustri. Omkostningerne ved voldgiftssaken bærer parterne med en halvdel hver. Salæret til formanden sættes til 250 kroner, og salærerne til de øvrige medlemmer av voldgiftsretten sættes til 150 for hver.

Norsk guldsmedarbeiderforbund.

Ang. tvist mellem mestrene og svendene i Trondhjem om forstaaelse av overenskomsten.

Aar 1913 den 17. september blev voldgiftsret sat i tvist mellem Norsk guldsmedarbeiderforbund og Norsk guldsmedforbund. For guldsmedarbeiderforbundet møtte forretningsfører Gabrielsen og for guldsmedforbundet advokat Skjelderup.

Efterat sakens dokumenter var blit gjennomgaat og saken var blit drøftet med parterne, enedes man om at utsætte dens videre behandling, forat parterne kunde faa anledning til at opta et tingsvidne ved Trondhjems byting. Møtet varte 3 timer.

Aar 1914 den 17. mars blev voldgiftsret sat paany. For guldsmedarbeiderne var nu fremmøtt advokat Puntervold.

Der fremlagdes akt av tingsvidne optat i Trondhjem i november 1913. Parterne fremla derhos yderligere dokumenter, hvorefter deres procedyre foregik, og saken blev derpaa optat til avgjørelse.

Møtet varte i 7 timer.

Aar 1914 den 20. mars sattes voldgiftsret. Da en av voldgiftsrettens medlemmer ved sygdom var forhindret fra at møte, blev saken utsat.

Aar 1914 den 30. og 31. mars var voldgiftsretten samlet. Man gjennomgik og diskuterte saken.

Kjendelse:

Den 17. oktober 1912 blev der indgaaet overenskomst mellem Norsk guldsmedforbund og Norsk guldsmedarbejderforbund. — Overenskomsten bestemmer i § 4 d., at der for stykarbeider inden enhver branche i faget skal søkes istandbragt faste tariffer ved hver bedrift, og at dette skal ske ved forhandling mellem vedkommende arbeidsgiver og de av bedriftens arbeidere, som tariffen vedrører.

Mellem mestrene og guldsmedarbeiderne i Trondhjem blev der, efterat overenskomsten var vedtat, optat organisationsmessige forhandlinger om istandbringelsen av en fælles tarif for stykarbeide. Disse forhandlinger ledet ikke til noget resultat, og imidlertid blev arbeiderne lønnet efter timeløn. Jfr. overenskomstens § 4 c. om, at der, naar der ikke opnaades enighet om prisen for stykarbeide, skal betales efter timeløn.

Den 6. mars 1913 mottok guldsmedarbeidernes avdeling i Trondhjem en skrivelse fra guldsmedmestrenes faggruppe, hvormed der oversendtes en ny tarif for stykarbeider, som ifølge mestergruppens enstemmige beslutning skulde gjælde fra 1. mars. Det sagdes, at gruppen, for at faa ordnede forhold i faget istand, og da videre forhandlinger hadde vist sig baade haabløse og unyttige, var nødsaget til at fastsette denne nye tarif. — Skrivelsen slutter saaledes: «Forsaavidt nogen agter ikke at vedta denne tarif, blir 14 dages opsigelse at iagtta.» — Et par dage efter fik guldsmedarbeidernes avdeling en ny skrivelse saalydende: «Da vor gruppe ikke har faat noget svar fra Dem angaaende den oversendte tarif, meddeles herved, at ifald der ikke indløper svar fra Dem inden tirsdag eftm. kl. 7 anser vi det som tariffen er vedtat. I motsat fald, at De ikke vedtar, forventer vi 14 dages opsigelse.»

Paa disse skrivelser svarte guldsmedarbeidernes avdeling i en skrivelse av 11. mars, at avdelingen enstemmig hadde besluttet ikke at vedta det oversendte forslag til styktarif, og at arbeiderne i henhold til tariffen ikke kunde imøtekomme mestergruppens forventning om 14 dages opsigelse, men forbeholder sig ret til at la saken avgjøres mellem forbundene ved voldgift, eventuelt domstolene.

Den 19. april blev der i et møte av mestergruppen fattet saadan beslutning: «Efterat møtet har drøftet de nye arbeidsforhold, som er opstaat efter streiken ifjor, kommer det til det resultat, at paa grund av de høie arbeidspriser og det langsomme arbeidstempo, lønner det sig ikke — særlig det almindelige skearbeide — at utføre paa eget verksted, saaledes at vi heretter blir nødsaget til at omlægge og indskrænke arbeidsdriften til minimum.»

Ved den i beslutningen omhandlede omlægning av arbeidsdriften, sigtes der, efter hvad der er oplyst i saken, særskilt til, at man vilde begynde at ta hjem skeartikler, noget fuldfærdig, andet halvfærdig.

Retten anser det gjennom sakens opplysninger godtgjort, at mestrene i det nævnte møte videre blev enig om at opsi saa mange arbeidere, som bedrifterne paa nogen maate kunde taale og med iagttagelse av, at der i saa henseende skulde opretholdes likhet for alle. Man var paa møtet enig om, at opsigelsen av arbeidere skulde iverksættes snarest mulig, og det blev efter forslag av hver enkelt mester avtalt, hvor mange arbeidere man skulde opsi. — Alle mestre skulde staa solidarisk, saaledes at ikke en enkelt skulde kunne benytte sig av situationen og gjøre reklame med, at han ikke tok hjem skeartikler, men kun solgte haandsmidde artikler, og paa den maate drive illoyal konkurrans. Paa denne maate skulde mestrene staa enige om at indskrænke og omlægge verkstedsbedriften.

I henhold til den saaledess fattede beslutning opsa 6 guldsmedmestre den 25. april hver en arbeider med 14 dages varsel. 3 av disse mestre opsa derhos i første halvdel av mai maaned yderligere hver en arbeider. Herved bemerkes, at det er oplyst, at man paa møtet den 19. april var blit enige om, at forsaavidt enkelte mestre skulde opsi to arbeidere, skulde dette ikke ske paa een gang, men den ene arbeider noget efter den anden. Arbeiderne har ment, at de stedfundne opsigelser har været uberettigede, fordi de har hat sin grund i, at arbeiderne ikke har villet godta den fælles styktarif, som mestergruppen hadde forelagt dem, og for disse har hat til hensigt at søke

at øve et tryk paa arbeiderne i retning av medgjørlichkeit i spørsmålet. Opsigelsen har derfor efter arbeidernes opfatning hat en lockout-mæssig karakter.

Mestergruppen paa sin side har hævdet, at opsigelsen av arbeiderne ikke har hat nogen saadan hensigt eller tendens, men at den derimot har været en nødvendig konsekvens av, at mestrene under de gjældende time-lønninger fandt at burde indskrænke skearbeidet paa sine verksteder til det mindst mulige. Mestrene har derfor efter sin opfatning kun benyttet sig av sin fri adgang til at omlægge arbeidet og paa grund derav anvendt sin ret til at opsi de arbeidere, som gjennem omlægningen blev overflødige. Det har ikke været deres hensigt at søke at presse arbeiderne til at gaa med paa mestrenes forlangende med hensyn til styktariffen. Denne tvist er paa arbeidernes forlangende blit undergit en organisationsmæssig voldgift.

Guldsmedarbeidernes forbund har stillet følgende spørsmål til voldgiftsretten:

- 1) Er den av guldsmedmestrene i Trondhjem iverksatte avskedigelse av arbeidere og negtelse av at la dem arbeide paa timeløn i strid med den i 1912 oprettede overenskomst?
- 2) Har arbeiderne krav paa erstatning for tapt arbeidsindtægt i lock-out-tiden og med hvor stort beløp?

Voldgiftsretten er enstemmig av den opfatning, at de i saken omhandlede opsigelser er uberettiget og maa begrunde, at arbeiderne har krav paa erstatning, hvis de har til formaal at søke at øve pres paa arbeiderne i retning av, at disse skulde lempe sine fordringer med hensyn til styktariffen slik, at denne blev akseptabel for mestrene. Da styktariffen efter overenskomstens § 4 d kun kan komme istand gjennem forhandling mellem vedkommende arbeidsgiver og hans arbeidere, vilde enhver opsigelse, som hadde til hensigt at øve tryk paa arbeiderne i anledning av disse forhandlinger, være i strid med overenskomsten og følgelig uberettiget. Tvistens avgjørelse beror derfor efter voldgiftsrettens opfatning paa, hvorvidt opsigelsen kan sies at ha hat en saadan hensigt som her nævnt.

Til støtte for at saa har været tilfælde er der fra arbeidernes side anført, at mestergruppens ovenfor nævnte 2 skrivelser av mars 1913 efter sit indhold aabenbart hadde til hensigt at øve pres paa arbeiderne for at faa dem til at godta den da fra mestrenes side oversendte tarif, idet der kun gives arbeiderne valget mellem at la sig utlønne for stykarbeide etter denne tarif eller etter opsigelse at fratræde arbeidet. En opsigelse fra mestrenes side, som var skeet i henhold til disse skrivelser, vilde utvilsomt ha gaat arbeidernes ret etter overenskomsten for nær.

Mestrene har nu vistnok latt hengaa et tidsrum av omtrent 6 uker efter disse skrivelser avsendelse, forinden de foretok nogen opsigelse. Men arbeiderne anser allikevel den skedde opsigelse kun som en gjennomførelse av hvad der allerede i mars maaned var planlagt og mener, at det ikke er riktig, naar omlægning av arbeidet er anført som grund for opsigelserne, idet det sande forhold tvertimot har været dette, at mestrene har villet opsi arbeiderne for at øve pres paa dem i styktarifspørsmålet og derfor har maattet gaa til indkjøp av skeartikler, istedenfor at la disse helt forarbeide paa sit verksted. Til støtte herfor paaberoper arbeiderne sig forskjellige uttalelser fra mestere. I saa henseende har arbeideravdelingens formand, Bjørseth, som 1. vidne forklart, at mestergruppens formand, Smeida, den 12. april 1913 sendte bud paa ham til en konferanse, hvori han spurte ham om arbeiderne hadde ny styktarif under utarbeidelse. Da dette blev besvart benegtende, uttalte Smeida, at arbeiderne kunde vente at bli opsagt. Hertil bemerket vidnet, at der hverken var anledning til lock-out eller streik i tarifperioden. Dette gav anledning til, at Smeida, mestergruppens formand, uttalte, at han ikke kunde finde noget mot lock-out eller streik i tariffen, men at han vilde konferere med en saksfører om dette. Smeida, mestergruppens formand, har som 8. vidne erklært, at han husker, at han ved den omhandlede tid spurte 1. vidne om arbeiderne vilde komme med noget forslag til en ny styktarif; men han kan ikke huske, at han, da dette blev besvart benegtende, sa noget om, at arbeiderne kunde vente at bli opsagt, eller noget av det, som 1. vidne forøvrig forklarer blev uttalt ved leiligheten.

1. vidne har videre forklart, at hans mester, Staudeman (10. vidne) som grund for hans opsigelse angav indskrænkning i bedriften. Men da vidnet 14 dage efter skulde fratræde, uttalte Staudeman, at han haabet, at han og vidnet kom overens igjen, naar «visse andre spørsmaal var ordnet», hvormed vidnet mente, at Staudeman sigtet til tarifspørsmaalet. Staudeman forklarer paa sin side, at han ved anledningen sa til 1. vidne, at han haabet de kunde bli enige om, at denne kunde ta plads i hans forretning igjen, hvis hans planer ikke (?) slog feil. Med planer sigtet Staudeman til 1. vidnes planer om at etablere egen forretning.

2. vidne, Aalberg, forklarer, at hans mester, Kristiansen, sa til ham, da han fratraadte, at nu fik svendene se til at faa gjort noget med «det derre». Dette oppfattet vidnet saaledes, at Kristiansen sigtet til tariffen og svarte, at det var mestrene som maatte ordne med den saken. Kristiansen har som 9. vidne forklart, at det er rigtig, at han til Aalberg sa, at de faar se til at faa en ende paa dette og at han hermed mente, at hvis svendene fik istand en styktarif, vilde de avskedigede antagelig kunne faa arbeide og iehtvertfald om de søkte hen til andre mestere i Trondhjem end vidnet, som for sit vedkommende kun vilde ha arbeidere paa timebetaling.

3. vidne, Riise, har referert lignende ytringer fra Kristiansens side, men denne erindrer ikke at ha brukt dem overfor Riise.

4. vidne, Lystad, har forklart, at han i den sidste uke, før han blev gjenindtat i arbeidet, blev spurt av sin mester Smeida: «Dere vil altsaa ikke arbeide paa anden tarif end den dere selv har opsat?» Smeida har paa sin side forklart, at han ikke kan huske, at han har kommet med en saadan uttalelse.

5. vidne har forklart, at hans mester Ole Aas et par dage før han sluttet spurte ham om han tænkte at reise eller søke arbeide andetsteds. Da vidnet svarte, at han som familieforsørger ikke kunde gaa ledig, bemerket Aas: «Der er en tid igjen endnu. Det kan hende det ordner sig.» Vidnet forstod, at Aas hermed sigtet til tariffen. Et par dage før vidnet gjenoptok arbeidet var han inde hos Aas, som uttalte, at han vilde spørre formanden i guldsmedmesterforbundet, David Andersen, om der var noget iveien for, at han gjenindtok en mand. Aas meddelte senere vidnet, at han hadde faat svar fra Andersen, som meddelte, at forbundet ikke vilde ha noget med denne sak at gjøre.

Ole Aas er ikke ført som vidne og har overhodet ikke uttalt sig i anledning av denne her gjengivne vidneforklaring.

7. vidne, Kroglund, forklarer, at han, da han blev opsagt, beklaget sig over dette til sin mester Engebret Møller, og at denne da uttalte, at det var mulig at dette ordnet sig i løpet av en 14 dages tid. Saavidt vidnet husker, sa Engebret Møller ogsaa ved samme anledning, at mestrene var blit enige om at opsi en mand paa hvert verksted. Møller er ikke avhørt som vidne og har ikke uttalt sig herom.

Endelig paaberoper ogsaa arbeiderne sig, at de i tiden fra 25. juni og uti juli er blit indtat i arbeidet igjen, forsaavidt de har været ledig eller ikke eller imidlertid var gaat over i andre stillinger, noget som var tilfældet med 3—4 av dem. De mener, at hvis det virkelig har været en omlægning av arbeidet, som hadde foraarsaket opsigelsen, vilde det ikke ha været rimelig. at de saa hurtig igjen var blit indtat. Hertil har mestrene paa sin side forklart, at der særlig i turistsæsonen blev anvendelse for større arbeidsstyrke tiltrods for at de var gaat til indkjøp av skeartikler, og at det var dette økede arbeide som gjorde, at de senere paany kunde ta ind arbeiderne. Mestrene har ogsaa ved skrivelser fra flere firmaer dokumentert, at Trondhjems-mestrenes indkjøp av guldsmedartikler og halvprodukter har været økende i sidste halvdel av 1913.

3 av rettens medlemmer, Solnørdal, Bjørge og Gundersen, finder det gjennem de fremkomne opplysninger, naar disse sees i sin sammenheng, tilstrækkelig godtgjort, at opsigelsen av forskjellige arbeidere i april og mai har hat sin grund i arbeidernes uvillighet til at gaa ind paa en styktarif som mestrene vilde ha gjennomført, og har hat til formaal at søke at øve tryk paa arbeiderne i retning av eftergivenhet i dette spørsmaal. De lægger

i saa henseende særlig vegt paa, at opsigelserne er skedd efter en organisationsmæssig beslutning av mestrene, og at beslutningen ikke har indskrænket sig til, at mestrene skulde begynde indkjøb av skeartikler istedetfor at la dem forarbeide paa sine verksteder, men ogsaa uttrykkelig omfatter arbeidernes opsigelse i likelig forhold mellem de enkelte mestre. Naar dette sees i forbindelse med de foregaaende skrivelser av mars maaned, og de forskjellige uttalelser, mestrene er kommet med overfor arbeiderne, og med disses gjenindtagelse i arbeidet efter kort tid, kan disse 3 medlemmer av voldgiftsretten ikke komme til andet resultat end det allerede anførte, nemlig at der her fra mestrenes side foreligger en organisationsmæssig foretagen opsigelse i hensigt at øve et uberettiget tryk paa arbeiderne i et spørsmål, hvor disse efter overenskomsten skulde staa frit.

3 andre medlemmer av retten Stang Lund, Berg og Johansen kan ikke anse det tilstrækkelig godtgjort, at opsigelsen har hat en saadan hensigt som av arbeiderne paastaat. De opfatter forholdet saaledes, at mestrene, naar de ikke kunde faa istand en avtale om styktarif med sine arbeidere, og derfor efter overenskomsten var henvist til at gi dem timebetaling, fandt det mest lønnende for sig at indkjøpe hel- og halvfærdige skeartikler, og at de derfor vilde omlægge sin bedrift i denne retning, hvorav følgen maatte bli, at endel arbeidere blev overflødige og derfor maatte opsies. Man kan ikke anse det godtgjort, at det har været hensigten med denne opsigelse at ville øve noget uberettiget pres paa arbeiderne med hensyn til avtale om styktarif. Hvad arbeiderne har til bevis for det motsatte av ytringer fra mestrene, kan disse ikke erkjende rigtigheten av og dels ikke erindre, og dels er uttrykkene som de gjengives av arbeiderne saa uklare, at der kun kan lægges liten vegt paa dem.

At de arbeidere, som har været til disposition, har været gjenindtat, kan disse tre medlemmer ikke lægge nogen avgjørende vegt paa, da de efter opplysningerne maa gaa ut fra, at dette skyldes en øket omsætning, og ikke at mestrene har oppgitt at kjøpe indskeartikler. De kan derfor ikke se indkjøpet av skeartikler som en konsekvens av arbeidernes opsigelse, og som kun skulde ha midlertidig betydning, indtil arbeiderne igjen blev indtat. Mestrene har derfor efter disse tre medlemmers opfatning kun benyttet sig av sin lovlige ret til at opsi arbeidere, som de ikke lenger hadde bruk for paa grund av omlægning av sin bedrift.

Voldgiftsrettens formand, advokat Stang Lund, finder at maatte uttale, at han i denne sak har været i den største tvil. Ser man sakens opplysninger samlet, ligger den tanke meget nær, at det her fra mestrenes side har gjældt en organisationsmæssig optræden for gjennom opsigelse av endel arbeidere at øve et uberettiget tryk paa arbeiderne med hensyn til ordningen av en styktarifavtale, og at opsigelserne saaledes har hat en lockoutartet karakter. Imidlertid maa man erkjende, at mestrene, naar en styktarifavtale ikke var kommet istand, maatte ha fri adgang til at omlægge sin verkstedsvirksomhet, saaledes at der blev indkjøpt færdige og halvfærdige skeartikler for derved at spare arbeidsomkostninger. Dette kan være skeet alene som en følge av, at forsøket paa at faa en styktarif istand, allerede var strandet, og ikke i hensigt at oppnaa noget hos arbeiderne. I saa henseende er det at lægge merke til, at der ikke efter opsigelserne fra noget hold er blitt optat videre forhandling om styktarif. Mot mestrenes benegtelser av at hensigten har været at øve et saadant tryk paa arbeiderne som paastaat, finder han heller ikke de uttalelser av de forskjellige mestre, som er referert av arbeiderne, avgjørende. Mestrene har utvilsomt, da de sendte sine skrivelser av mars maaned været inde paa en vei, som, om den var blitt fulgt, hadde været uberettiget, idet mestrene dengang efter formandens mening, direkte var inde paa et forsøk paa at øve et uberettiget tryk paa arbeiderne. Hvad der saa senere skedde i april gjennom mestrenes beslutning og den derefter følgende opsigelse av endel arbeidere behøver imidlertid ikke med nødvendighet at sees som indeholdende en direkte fortsættelse av, hvad der var skedd i mars. Man kan ogsaa oppfatte forholdet saaledes, at mestrene har indseet, at de ikke hadde ret til gjennom opsigelse at søke at fremtvinge en styktarif, og at de, idet de bøiet sig herfor, valgte den vei at indkjøpe færdige og

halvfærdige skeartikler for derigjennem at spare lønninger til en eller et par arbeidere.

Under den sterke tvil, som saaledes foreligger, finder formanden sig henvist til at maatte løse tvisten til gunst for mestrene.

I forholdet mellem arbeidsgiver og arbeider er den gjensidige ret til opsigelse den principale. Ingen kan bli dømt i ansvar, fordi han bruker denne ret. Det maa bevises, at den i det enkelte tilfælde indeholder et brudd paa overenskomst, og naar dette efter sakens samtlige opplysninger ikke kan ansees at være tilstrækkelig ført, vil der heller ikke være anledning til at ilægge ansvar.

Voldgiftsretten er enig om at utgifterne ved voldgiftssaken deles likelig mellom parterne, og at sakens omkostninger iøvrig ophæves.

I henhold til det anførte besvartes spørsmålet bekræftende.

Rettens honorar kr. 150.00, rettens formand kr. 250.00.

Norsk papirindustriarbeiderforbund.

Angaaende tvist ved Labro træsliperi.

Aar 1914, den 19. november sammentraadte voldgiftsret til avgjørelse av tvist mellem Norsk arbeidsgiverforening og Norsk papirindustriarbeiderforbund angaaende den fremtidige lønstarif ved Labro træsliperi.

Som valgt av Norsk arbeidsgiverforening møtte d'hr. ingeniør Chr. Vig og ingeniør A. C. Skjenneberg og for Norsk papirindustriarbeiderforbund d'hr. maskinfører Simen Jensen og forretningsfører Rich. Hansen.

Til opmand i voldgiftsretten valget høiesteretsadv. Fr. Stang-Lund, der erklærte sig villig til at overta hvervet.

Rettens neste møte fastsattes til lørdag 21. november kl. 9½ form.

A. C. Skjenneberg. Chr. Vig. Rich. Hansen. Simen Jensen.

Aar 1914, den 21. november sammentraadte voldgiftsretten. Samtlige møtte. Desuten møtte for N. A. sekretær Paus og for N. P., A. Bratvold. Hr. Paus fremla en fremstilling med 5 bilag. Fremstillingen blev gjennemgaat.

Fremstilling

til voldgiftsretten fra Norsk arbeidsgiverforening angaaende tvist ved Labro træsliperi.

Vi tillater os herved at fremlægge:

1. Kopi av overenskomst for Labro træsliperi av 9. februar 1912 med vedfødte protokolltilførsler.
2. Utskrift av forhandlingsmøtene den 25. og 26. august, 24. september og 6. november 1912.
3. Kopi av skrivelse fra arbeiderne til hr. ingeniør Melbye av 1. nov. 1912.
4. Redegjørelse fra Labro træsliperi av 18. november 1912.
5. Utskrift av voldgiftskjendelse av 27. mai 1908 vedr. Labro træsliperi.

Under 9. februar 1912 opprettedes mellom Norsk arbeidsmandsforbund og Norsk arbeidsgiverforening en lang række overenskomster i cellulose-, papir- og trømassebranchen. I disse overenskomster var lønstariffen forskjellig for hver enkelt fabrikk, mens de almindelige bestemmelser skulde være de samme for alle, og de blev heftet sammen med hver fabriks lønstarif.

Da arbeiderne inden de her nævnte brancher senere uttraadte av Norsk arbeidsmandsforbund og dannet sit eget forbund, Norsk papirindustriarbeiderforbund, blev der mellem de to forbund og arbeidsgiverforeningen truffet en overenskomst om, at det nye forbund skulde overta det gamle rettigheter og forpligtelser som part i de ovenfor nævnte overenskomster.

For bekvemhets skyld vil vi i det følgende betegne papirindustriforbundet med N. P. og arbeidsgiverforeningen med N. A.

Blandt de fabrikker, som i februar 1912 fik overenskomst, var ogsaa Labro træsliperi. Satsene i dette bruks tarif var gjennemgaaende basert paa akkord. Bruket drev dengang med koldslipning og producerte en masse av allerfineste kvalitet og hadde følgelig en forholdsvis lav produktion. Hvad fortjenesten har været ved de forskjellige stillinger, vil senere bli dokumentert.

I juni d. a. underrettet bruket N. A. om, at dets træsliperi i den nærmeste fremtid vilde bli stanset for at ombygges i den hensigt at faa en betydelig større produktion med helt nyt slipemaskineri. Bruket anmodet derfor om, at forhandlinger maatte optages for at faa fastsat tarifsatser for anlægget efter ombygningen.

Det bemerkes, at bruket skulde gaa over til varmslipning og til at producere en grovere masse.

I skrivelse av 23. juli d. a. underrettet N. A. N. P. om den paagaende ombygning, og at de tidligere satser efter denne ikke længer kunde anvendes, hvorfor der anmodedes om forhandlinger angaaende nye satser.

I svarskrivelse av 10. august d. a. meddelte N. P., at Labro fagforening var av den mening, at de daværende satser burde bibeholdes i 1 maaned efterat bruket var kommet i fuld drift, og først derefter forhandlinger om nye satser optages.

N. A. fastholdt i skrivelse av 11. august, at forhandlinger maatte optages paa forhaand, da det blir saa omfattende forandringer baade med hensyn til maskineri og arbeidsordning, at det vilde være umulig at opta driften paa basis av de gamle satser, som fagforeningen hadde foreslaat.

Forhandlingsmøte blev derpaa avholdt den 25. og 26. august, idet der herunder for N. A. møtte de samme, som hadde fungert som forhandlere ved trømasseoverenskomsternes oprettelse. Som det vil sees, opnaaddes herunder enighet mellem forhandlerne om nye satser for alle parters vedkommende undtagen for presserne. Fastsættelsen av satser for disse besluttedes utsat indtil videre, da der var planlagt endel yderligere forandringer.

Imidlertid meddelte N. P. i skrivelse av 9. september, at forhandlingsforslaget var forkastet av arbeiderne, og grunden hertil oplystes at være, at arbeiderne ansaa det foreslaaede mannskap for utilstrækkelig og ønsket 3 ukers prøvedrift for at kunne gjøre sig op en mening om, hvor mange mand der maatte være paa de forskjellige arbeidspladser.

Hertil svarte N. A. i skrivelse av 17. september, at bruket finder, at saken maa ordnes eventuelt ved voldgift, før sliperiet sættes igang. Det oplystes samtidig, at bruket nu hadde bestemt sig for den under forhandlingerne nævnte forandring av pressene, og at derfor ogsaa spørsmålet om satser for presserne maatte behandles.

Det maa her bemerkes, at ordningen med en kortvarig prøvedrift er noget, som arbeidsgiverne ut fra en lang og sørgelig erfaring har overmaade liten tillid til.

Nyt forhandlingsmøte blev derpaa avholdt den 24. september. Herunder fremlagdes N. P.s ovenfor nævnte skrivelse av 9. s. m. Det oplystes, at bruket hadde besluttet at foreta den omhandlede forandring av pressene, og i henhold hertil enedes forhandlerne om i sit forrige forslag at stryke satsen for papmaskinfolk og istedenfor indta en fælles sats for pressere og papmaskinfolk av tilsammen 87½ øre pr. ton. Forbundets representant tilføier dog protokollen, at spørsmålet om vedtagelse av forslaget bør utstaa, til fabrikken har været i drift i 3 ukers tid, men at han allikevel vilde forelægge forslaget straks for arbeiderne.

I skrivelse av 10. oktober meddelte N. P., at det i sidste møte fremkomne forslag var forkastet av arbeiderne med samme begrundelse som forrige gang. Forbundet anbefalte derfor, at saken beror, indtil bedriften er kommet igang.

I skrivelse av 14. oktober svarer N. A. tilbake, at bruket finder, at der nu maa træffes en avgjørelse, og i henhold hertil forlanges saken avgjort ved voldgift, og voldgiftssaken uopholdelig fremmet, da saken nu er blit

forsinket ved arbeidernes gjentagne forkastelse av forhandlernes forslag, og bruket nu skal settes i regelmæssig drift.

I en ny skrivelse av 16. oktober gjentar N. P., at saken maa utsættes, indtil driften kommer igang, og anfører, at denne utsættelse er absolut nødvendig for at kunne fastslaa, hvor mange mand der trænges ved de forskjellige arbeidspladse, likesom det er nødvendig at faa konstatert, om maskineriet har den produktionsevne som av bruket antat. Forbundet negter dog ikke at medvirke til voldgift.

Efter mundtlig avtale blev man imidlertid enig om at gjøre endnu et forsøk ved forhandling, og et sidste forhandlingsmøte blev avholdt den 6. november. Herunder fremlagdes et forslag fra arbeiderne, datert 1. november (bilag 3). Dette forslag er basert paa betydelig flere folk end efter forhandlernes forslag og desuten paa en meget høiere ukefortjeneste end disse arbeidere tidligere har hat. Man diskuterte imidlertid atter de tidligere forhandlingsforslag uten dog at komme til noget resultat.

N. A. meddelte derpaa N. P. i skrivelse av 9. november, at da det ogsaa under det sidste møte hadde vist sig umulig at faa en mindelig ordning istand, maatte man under henvisning til skrivelse av 14. oktober forlange voldgiftssaken uopholdelig fremmet.

I henhold hertil er da nærværende voldgiftsret nedsat.

Hvad det gjælder i denne sak, er ved voldgift at faa fastsat de satser, som herefter skal gjælde for de arbeidere ved Labro træsliperi, der influeres av de nu foretagne forandringer av maskinel og anden art.

Voldgiftsavgjørelse er forlangt i medhold av overenskomstens § 3, som er saalydende:

«I tilfælde utvidelse, anskaffelse av nye maskiner eller indførelse av nye arbeidsmetoder nødvendiggjør en forandring i de tidligere fastsatte lønninger, skal der herom forhandles med arbeidernes tillidsmænd. Hvis ikke enighet opnaaes, henvises saken til forhandling mellem hovedorganisationerne, eventuelt voldgift.»

Som det herav vil fremgaa, er det kun voldgiftsrettens oppgave at fastsette de *lønssatser*, som under de forandrede arbeidsforhold skal gjælde.

Derimot er det ifølge overenskomsten overlatt til arbeidsgiveren at bestemme, hvordan arbeidsordningen skal være, hvilke maskiner der skal anvendes, hvilke og hvor mange arbeidere o. s. v. Dette er git uttryk i overenskomstens § 8 b, hvorefter arbeidsgivernes ret til at lede og fordele arbeidet, anvende de maskiner og arbeidsmetoder, de finder tjenlig, anta, beskjeftige og avskedige arbeidere o. s. v. anerkjendes, selvfølgelig dog kun under iagttagelse av overenskomstens bestemmelser forøvrig.

Dette grundprincip om arbeidets ledelse er noget, som arbeiderorganisationerne i alle de nordiske land har anerkjendt, og som der igrunnen altid har været fuld enighet om mellem N. A. og de norske arbeiderorganisationer.

I de tidligere overenskomster bl. a. for træsliperierne var dette princip git uttryk i en række mere detaljerte bestemmelser, hvorefter bl. a. arbeidsgiverne skal ha fuld frihet til at bestemme antallet av de arbeidere, der skal anvendes ved hvert arbeide, likesom de uhindret skal kunne anvende de maskiner og de arbeidsmetoder, som de finder tjenlige, og videre at de skal ha fuld frihet til at anvende de arbeidere, som de anser egnet til at betjene maskinerne eller utføre foreliggende arbeide. Det var ogsaa fastslaaet, at det var enhver arbeiders pligt at utføre saa meget og saa godt arbeide, som hans duelighet tillater, og utnytte arbeidsmaskinerne fuldt ut.

Under forhandlingerne angaaende den nye overenskomst i jernindustrien i 1911 blev man enig om at gi disse bestemmelser den ovenfor nævnte mere koncentrerte og mere almindelige form, uten at det selvfølgelig dermed var meningen at frata arbeidsgiveren noget av den ret, han hadde hat ifølge den tidligere bestemmelse. Og i denne nye form er bestemmelsen indtat i omtrent alle senere oprettede overenskomster.

Det kunde kanskje se ut til, at § 1, 2det punktum, i træmassefabrikernes overenskomst gjorde en indskrænkning i den ret til at bestemme

over arbeidsordningen, som ellers er anerkjendt for arbeidsgiveren. At dette imidlertid ikke er bestemmelsens hensigt, fremgaar av de protokollerte bemerkninger, hvori det ad § 1 staar: «Man er enig om, at denne paragraf ikke skal forstaaes derhen, at arbeidsgiveren ikke har ret til at forandre arbeidsordningen i løpet av overenskomstens varighet, men kun saaledes, at de stipulerte satsar er fastsat under forutsætning av, at det tilligger vedkommende arbeider det samme arbeide som før. Forøvrig henvises til overenskomsternes §§ 3 og 8 b.»

Hvad ovenfor er anført, forhindrer imidlertid ikke, at spørsmålet om arbeiderantallet kan komme op ved overenskomstens opprettelse. Dette spørsmål henger jo nemlig sammen med, hvilket arbeide der skal tilligge hver enkelt arbeider, og dette øver igjen sin indflydelse paa den løn, som skal vedtages i overenskomsten. Ved fællesakkorder er det særlig nødvendig, at antallet av de arbeidere, som deltar i akkorden, er paa det rene, naar akkordsatsen skal tariffæstes. Det kan ogsaa hende, at man under forhandlinger om en overenskomst drøfter spørsmålet om maskinelle forbedringer og innskærnkninger i arbeiderantallet for derigjennem at møte de med en eventuel lønsforhøielse forbundne merutgifter, og at de tariffmæssige lønssatser fastsettes paa basis av en saadan forandring. Dette kan ofte være heldig, da det kan motvirke den konservative fastholden ved den gjældende arbeidsordning og den uvilje og ulyst overfor nye maskiner og arbeidsordninger, som desværre synes at være et særkjende for de norske arbeidere. Men fordi denslags spørsmål kan optages under saadanne forhandlinger, kan det selvfølgelig ikke derav sluttet noget om, at arbeidsgiveren ikke er berettiget til at foreta saadanne forandringer uten forhandling.

Den opfatning, som her er hævdet, kan ogsaa forlængst ansees som fastslaat ved praksis og er kommet frem i mange voldgiftskjendelser. Vi kan saaledes henvisse til den som bilag 5 fremlagte voldgiftskjendelse av 1908 vedrørende dette samme træsliperi. Her protesterte arbeidsmandsforbundet mot en foretat reduktion av arbeiderantallet, fordi der ikke var tat uttrykkelig forbehold ved overenskomstens opprettelse. Voldgiftsrettens flertal uttaler herom: «For det første maatte bruket med hjemmel av overenskomstens § 8 a (som indeholdt de før nævnte bestemmelser om arbeidsgiverens ret til at bestemme antallet av arbeidere m. v.) og særlig under hensyn til de uttrykkelige forutsætninger, der kom tilorde under forhandlingerne i 1907, være berettiget til at indføre forenklinger i driften, naar dette kunde ske uten at paalægge nogen av de andre arbeidere mere arbeide, end man med rimelighet kunde forlange, at de skulde magte.» Der bygges altsaa ikke bare paa de der nævnte forutsætninger, men ogsaa paa vedkommende bestemmelse i overenskomsten.

I en anden voldgiftskjendelse av 23. august 1912 vedrørende Hofs bruk, som har samme almindelige bestemmelser som Labro, og hvor viereguttene var opsagt og maskinførererne paalagt deres arbeide uten nogensomhelst maskinel forandring og uten forutgaaende forhandling, ja endog uten 14 dages varsel, uttaler flertallet, som bestod av formanden og arbeidernes repræsentanter: «Naar nye maskiner eller nye arbeidsmetoder blir indført, er det naturligt, at arbeiderne maa finde sig i de derved skapte nye arbeidsforhold. Det vilde være litet rimelig, om de skulde kunne kræve de gamle forældede arbeidsforhold opretholdt, indtil der ved forhandling og eventuelt voldgift var fastslaat, hvilke følger forandringene skulde ha for tariffens lønssatser m. v.» Og litt senere heter det: «Efter § 8 a har arbeidsgiveren vistnok ret til at bestemme antallet av arbeidere; men det maa ske indenfor de grænser, som følger av tariffens øvrige bestemmelser. Han kan innskranke antallet av arbeidere; men han kan ikke uten videre derigjennem paalægge andre arbeidere mere arbeide, end tariffens lønssatser forutsætter.»

Man maa altsaa gaa ut fra, at Labro træsliperi har fuld ret til at foreta de forandringer, som er gjort, og til efter dette at innskranke arbeiderantallet efter sit eget skjønn. Det er selvsagt, at en arbeidsgiver selv er mest interessert i at faa produktionen op, og at han derfor ikke paa nogen plads vil sette saa knapt mannskap, at maskinerne ikke fuldt ut utnyttes og

produktionen blir holdt nede. Ved et træsliperi er det en forholdsvis let sak for en fagmand at bestemme det antal arbeidere, som behøves paa enhver plads for med de maskiner og den kraftmængde, der disponeres, at naa den størst mulige produktion. Derfor vil der om nødvendig bli nærmere redegjort mundtlig under sakens behandling. I nærværende tilfælde har man yderligere den betryggelse, at arbeidernes forhandlere 2 gange er bli enig med arbeidsgiverne om tarifsatser, basert paa en viss arbeidsordning og et visst antal arbeidere, og bruket trods arbeidernes forkastelse av dette meget imøtekommende forslag, ogsaa nu kun vil paastaa de tarifsatser, som voldgiftsretten skal fastsætte, basert paa denne samme arbeidsordning. Naar disse organisationsmænd, der av erfaring og selvsyn kjender forholdene ved de forskjellige bedrifter inden disse brancher, finder den ordning, bruket vil lægge til grund, anvendelig og tilfredsstillende for arbeiderne, maa man ogsaa ha grund til at gaa ut fra, at saa vil bli tilfældet. Forøvrig vil bruket selvfølgelig, hvis arbeiderne trods alvorlige bestræbelser ikke kan bringe produktionen op i en rimelig høide, fordi det knirker paa et eller andet punkt, i egen interesse bli nødt til at avhjelpe enhver saadan mangel enten ved yderligere maskinelle forbedringer eller ved tilsættelse av flere folk paa den ene eller den anden plads.

Paa grundlag av den av bruket efter forhandlingerne med arbeidernes repræsentanter fastsatte arbeidsordning og det paa samme maate bestemte arbeiderantal, maa det saaledes bli voldgiftsrettens sak i henhold til overenskomstens § 3 at avgjøre, hvilke forandringer i overenskomstens satser dette vil nødvendiggjøre.

Den omhandlede overenskomstbestemmelse (§ 3) har været fortolket ved en voldgiftskjendelse av 1909 vedrørende Hafslund sulfittfabrik, hvilken fortolking senere har været lagt til grund for bestemmelsens forstaaelse.

I denne voldgiftskjendelse uttaler voldgiftsrettens flertal, formanden og arbeidsmandsforbundets voldgiftsmænd, under omtalen av i hvilke tilfælde der i henhold til nævnte bestemmelse blir tale om en omregulering av de tidligere tarifsatser, følgende: «Dette vil først og fremst være tilfældet, naar arbeidets produktivitet paa grund av forandringen er forøket, saaledes at der med uforandret arbeidsstyrke kan opnaaes en større produktion eller med en mindre styrke en uforandret produktion. Det er her git, at en akkordløn, som er fastsat paa grundlag av den tidligere lavere produktivitet, maa bli at omregulere. Det er likeledes git, at saafremt intet andet er traadt til, maa omreguleringen foregaa saaledes, at arbeidsfortjenesten blir uforandret, hverken høiere eller lavere.

Fremdeles maa en omregulering finde sted, naar driftsforandringen medfører, at arbeidet blir saa væsentlig forandret, at det gaar over til andre klasser av arbeidere, f. eks. fra mænd til kvinder, fra voksne til gutter.

Derimot stiller det sig for flertallet meget tvilsomt, om den blotte omstændighet, at arbeidet som følge av forandring er bli lettere eller vanskeligere, naar det dog maa utføres av samme slags folk som før, kan sies at «nødvendiggjøre» en lønsforandring. Og kun under dette vilkaar hjemler overenskomsten en omregulering. I hvert fald maatte en arbeidslettelse for at kunne ha denne følge være meget væsentlig.

Medtører en driftsforandring baade en forøket produktivitet og en arbeidslettelse, maa det i konsekvens hermed antages, at den omregulering av lønningerne, som her maa finde sted, i hvert fald ikke maa tilsigte en forminskelse av arbeidsfortjenesten, medmindre arbeidslettelsen er meget væsentlig. Er den ikke det, har arbeiderne krav paa at beholde sin fortjeneste uformindsket uanset den i saa henseende tilfældige omstændighet, at en omregulering maa finde sted.

I det foreliggende tilfælde kan flertallet ikke finde, at den lettelse av arbeidet, som er en følge av driftsforandringen, er saa væsentlig, at den vilde kunne sies i og for sig at «nødvendiggjøre» en lønsforandring (saafremt en arbeidslettelse overhodet nogensinde kan dette — et spørsmaal, som det altsaa ikke her er nødvendig at avgjøre). Men under denne forutsætning kan omreguleringen efter det anførte heller ikke foregaa anderledes end, at arbeidsfortjenesten saavidt mulig blir uforandret, hverken høiere eller lavere.»

Da det efter denne kjendelse er tvilsomt, om en arbeidslettelse, eller en arbeidsforøkning overhodet skal kunne medføre krav paa nogen forandring i arbeidernes fortjeneste, og der ialfald hertil maa en meget væsentlig lettelse eller økning til, maa man i dette tilfælde gaa ut fra, at man maa søke at finde satser, som kan forutsættes at ville medføre samme fortjeneste som før. Hvis der her blir nogen forandring i arbeidstyngden eller arbeidsmengden, blir det nærmest, at arbeidet blir mindre og lettere. Og ialfald lar det sig ikke med nogen ret hævde, at arbeidet blir i væsentlig grad forværret. Nogen forhøielse av fortjenesten kan der derfor ikke bli tale om, og vi skal paa vor side heller ikke paa grundlag av de lettelser i arbeidet, som forandringen medfører, fremsætte nogen paastand paa, at fortjenesten skal gaa med.

Hvad fortjenesten tidligere har været, vil som før nævnt senere bli dokumentert for voldgiftsretten.

Med hensyn til den produktion, som skal lægges til grund ved satsernes beregning, har bruket været meget forsiktig, idet det kun bygger paa en produktion av 400 tons. Bruket er selv overbevist om, og enhver fagmand vil utvilsomt være enig i, at denne produktion er sat temmelig lavt, og at den maa forutsættes, naar det hele kommer i fuld gjænge, og arbeiderne blir vant med de nye maskiner og arbeidsforhold, at gaa adskillig op over de 400 tons. At denne produktion bør kunne naaes, var ogsaa arbeidernes forhandlere enig i, og vi skal om nødvendig ogsaa skaffe nærmere bevis herfor.

Som det vil sees, naar opgaven over den tidligere arbeidsfortjeneste blir fremlagt, vil det av forhandlerne omforenede forslag efter den forutsatte produktion medføre en adskillig høiere fortjeneste end før. Dette skyldes, at bruket for at komme til en mindelig ordning og undgaa voldgiftsavgjørelse, har strukket sig til det yderste, skjønt man var fuldt paa det rene med, at arbeiderne herved vilde faa en høiere fortjeneste.

Naar imidlertid nu arbeiderne ikke vil godta det forslag, som deres egne forhandlere har anbefalet, og vælger at faa fastsat ved voldgift, hvad de juridisk set har krav paa, vil selvfølgelig bruket heller ikke vedstaa dette forslag.

Vi tillater os derfor at nedlægge paastand paa, at akkordsatserne fastsettes saaledes, at de efter de opplysninger, som er og vil bli forelagt, maa antages at bringe saa nøiagtig som mulig samme fortjeneste for arbeiderne som før.

Vi føler os overbevist om, at resultatene herav vil bli lavere satser end de av forhandlerne foreslaaede, baade fordi produktionen maa antages at bli større end 400 tons, og fordi selv med denne produktion forhandlerne forslag er sat saa rummelig, at fortjenesten blir noget større end før.

Samtidig paastaes, at N. P. paalægges at bære voldgiftssakens omkostninger.

For det tilfælde at arbeiderne skulde ville paaberope sig den produktion, som bruket har hat i den korte tid det nu efter forandringen har været i drift, skal vi tillate os yderligere at bemerke:

Det er en selvfølge, at man ved indførelse av nye maskiner og nye arbeidsordninger praktisk talt aldrig med en gang vil naa op i fuld produktion. Det vil altid ta endel tid, inden arbeiderne blir fortrolig med de nye maskiner og den nye arbeidsordning. Og der vil ofte i begynnelsen indtræffe mange smaa uheld, som kan medføre, at produktionen holdes nede. Dette er en erfarung, som enhver bedriftsleder og alle arbeidere vil gjøre. Men forutsætningen for den regulering, som skal ske i henhold til overenskomstens § 3 er selvfølgelig, at der skal tages sigte paa den normale produktion, som man kan vente at opnaa, naar det nye system er blitt tilstrækkelig indarbeidet, og ikke paa den produktion, som man blir staaende ved i den første tid.

I den fremlagte tidligere voldgiftskjendelse vedrørende Labro træsliperi uttales det ogsaa: «En saadan kortvarig nedgang, der indtræder som en midlertidig følge av forandringer i fabrikkens driftsmaate, indtil man faar indrettet sig efter de forandrede forhold, antages imidlertid ikke at berettigg akkordarbeiderne til erstatning, ialfald naar nedgangen ikke er betydeligere end den, som her kunde antages at ville være indtraadt som en likefrem

følge av den fra brukets side indførte forandring». Og der sies videre angaaende overenskomstens § 8 b (tilsvarende § 3 i den heromhandlede overenskomst) at den ikke findes at kunne faa anvendelse, bl. a. fordi denne bestemmelse alene antages «at ha for øie forandringer, der kan forutsættes at ville ha en varigere indvirkning paa lønningsforholdene».

Under alle omstændigheter kan selvfølgelig ikke de varige tarifsatser fastsættes paa basis av et saadant midlertidig forhold.

Vi finder i denne forbindelse ikke at kunne undlate at peke paa, at arbeiderne ved Labro er fuldt opmerksom paa, at satserne nu skal fastsættes ved voldgift, og at produktionens størrelse vil øve indflydelse paa satserne. Det er menneskelig, om arbeiderne under de forhold ikke legger overdreven vekt paa at faa produktionen i veiret, før voldgiftskjendelsen er faldt. Denne tanke ligger saa meget nærmere, som endel arbeidere ved Labro ved en tidligere lignende leilighet sees at ha benyttet sig av forsætlig nedsættelse av arbeidstempoet, hvilket, som det vil sees, ansaaes bevist i den fremlagte voldgiftskjendelse.

Kristiania den 20. november 1914.

For Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

George Paus.

Hr. Bratvold begjærte utsættelse for at besvare fremstillingen.

Man enedes om at beramme neste møte til torsdag den 3. dechr. kl. 9^{1/2}.

Bratvold skal levere sin fremstilling senest torsdag den 26. d. m., og derefter skal Paus levere sine mulige bemerkninger senest lørdag den 28. Parterne skal gi voldgiftsretten gjenpart av sine fremstillinger med bilag og forøvrig gi bevisoppgaver som meddeles retten og den anden part.

Møtet varte ca. 2 timer.

Fr. Stang Lund.

3. dechr. 1914 fortsattes forhandlingen i omstaaende voldgiftssak kl. 9^{1/2} fm. Voldgiftsrettens medlemmer og parternes representanter møtte.

Der fremlagdes fremstilling fra N. P. samt skrivelse fra N. A. med 3 bilag.

Fremstilling

til voldgiftsretten fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund angaaende tvisten ved Labro træsliperi.

I fremstillingen er Norsk Arbeidsgiverforening benævnt med «N. A.» og Norsk Papirindustriarbeiderforbund med «N. P.».

I skrivelse av 23. juli d. a. underrettet N. A. N. P. om, at Labro træsliperi var under ombygning med helt nyt slipemaskineri og samtidig anførtes, at de bestaaende lønssatser ikke kunde anvendes efter ombygningen. N. A. foreslog derfor, at der straks optoges forhandlinger om nye satser.

Vi forela saken for arbeiderne ved Labro træsliperi, som erklærte, at de ikke kunde uttale sig om hvorledes den foretagne forandring vilde virke, da ombygningen endnu paagik. Arbeiderne anbefalte derfor, at forhandlingerne utsattes indtil ombygningen var færdig, og at de gamle lønssatser blev gjort gjældende en maaned efter driften kom igang, saaledes at de fik nogen erfaring for det nye slipemaskineris produktionsevne, samt erfaring for hvor mange mand der skulde til for at betjene de forskjellige maskiner, da dette absolut maatte bringes paa det rene, før de nye lønssatser kunde fastsættes. Dette arbeidernes standpunkt blev av os meddelt N. A. i skrivelse av 10. august. I skrivelse av 11. august fastholdt imidlertid N. A., at det var umulig at opta driften paa den av arbeiderne foreslaede maate, og at der maatte fastsættes en bestemt ordning, som man hadde at holde sig til, naar driften igjen optoges.

Da N. A. bestemt fastholdt at faa stipulert nye satser, før bedriften sattes igang, fandt vi ikke at kunne motsætte os, at forhandlinger blev optat. De første forhandlinger blev saaledes avholdt den 25. og 26. august.

Under disse forhandlinger hadde arbeidernes forhandlere ingensomhelst oversigt over, hvilken produktionsevne bedriften vilde faa, da ombygningen endnu ikke var avsluttet, likesom man ikke hadde nogen erfaring for hvor mange mand, der behøvedes for at betjene de forskjellige maskiner. Bedriftens tekniske leder, hr. ingeniør H. T. Melbye, erklærte imidlertid, at ombygningen vilde bli fortsat indtil Labro træsliperi blev en av landets mest moderne bedrifter i sit slags, og skulde efter de tekniske beregninger bringe en aarsproduktion paa 20000 tons (400 pr. uke). Likesom maskineriet skulde bli saa let at betjene, at mandskapet kunde innskærkes fra 44 mand paa 290 tons ukeproduktion til 37 mand paa 400 tons ukeproduktion. Arbeidsstyrken skulde saaledes kunne innskærkes med 7 mand, samtidig som produktionen skulde økes med 110 tons. Disse beregningers rigtighet kunde vi paa det daværende tidspunkt ikke benegte. Vi uttalte dog under forhandlingerne vore tvil om, at maskineriet hadde den produktions- og arbeidsbesparende evne, som anslaaet i de tekniske beregninger. Vi fandt dog allikevel at burde forelægge for arbeiderne et forslag til nye lønssatser bygget paa disse beregninger.

Forhandlingernes forslag til nye lønssatser blev forelagt og behandlet av arbeiderne i et møte 30. august. Forslaget blev her enstemmig forkastet, idet arbeiderne fandt ikke at kunne paata sig at betjene de forskjellige maskiner med den arbeidsstyrke og de lønssatser, som her var foreslaet. Og da de ikke hadde oversigt over den nye produktionsevne, ønsket arbeiderne 3 ukers prøvedrift for at faa oversigt over stillingen.

I sakens anledning er, som i N. A.s fremstilling anført, senere yderligere avholdt et par forhandlinger, uten at man er kommet til enighet om lønssatserne.

I henhold hertil har N. A. forlangt nærværende voldgiftsret.

Naar voldgiftsretten i nærværende tilfælde skal fastsætte de nye lønssatser, blir det først nødvendig at faa bragt paa det rene bedriftens produktionsevne efter ombygningen, for derved at kunne beregne hvor store akkord-satserne maa være. For at arbeiderne kan opnaa den samme fortjeneste som før, og naar der, som i dette tilfælde, skal være fællesakkorder, blir det samtidig nødvendig at faa bragt paa det rene, hvor mange mand der maa til for at betjene de forskjellige maskiner. Med hensyn til produktionsevnen, er arbeiderne av den mening, at man ikke vil naa den høide, som av bruket anført under de førte forhandlinger, nemlig 400 tons, ihvertfald ikke i uoverskuelig fremtid. Hvad angaar arbeidsstyrken mener man, at denne maa fastsettes saaledes, at det ikke blir tillagt den enkelte arbeider mere arbeide end før. Naar N. A. i sin fremstilling har anført, at det er overlatt til arbeidsgiverne at bestemme, hvor mange mand der skal til at betjene de forskjellige maskiner, kan vi ikke være enig i denne fortolkning.

Efter de protokollerte bemerkninger ad § 1, har arbeidsgiverne selvfølgelig fuld ret til at forandre arbeidsordningen, men den enkelte arbeider maa derved ikke paaføres noget mere arbeide end før. Naar nu arbeidernes fortjeneste ikke skal reduceres, mener man det er absolut paakrævet at det antal arbeidere, der skal til for at betjene de forskjellige maskiner maa først bringes paa det rene, saa man faar bestemte tal at regne med. Dette er forsaavidt intet nyt, men det samme som altid praktiseres under alle forhandlinger ved fastsættelsen av lønstarifferne i trømaseindustrien, ved de pladser, hvor fællesakkord anvendes. Man kan derfor ikke være enig i, som anført i N. A.s fremstilling, at Labro træsliperi efter ombygningen skal ha ret til at innskærke arbeidsstyrken efter eget skjøn. Paa samme maate, som bedriften er interessert i at faa den størst mulige produktion, har arbeiderne den samme interesse, naar løn blir beregnet efter produktionen.

N. A. har i sin fremstilling videre anført, at ved et træsliperi er det forholdsvis en let sak for en fagmand at bestemme det antal arbeidere, som behøves paa enhver plads for med de maskiner og den kraftmængde

der disponeres at naa den størst mulige produktion. Vi mener imidlertid, at det i de aller fleste tilfælder er meget vanskelig paa forhaand at bestemme saavel produktionsevnen, som de antal arbejdere, der trænges. Det er her saa mange forskellige ting, som spiller ind og som mundtlig nærmere skal bli redegjort for. Naar N. A. i nærværende tilfælde ogsaa har anført som en betryggelse, at arbeidernes forhandlere 2 gange er blitenige med arbejdsgiverne om tarifsatsen basert paa en viss arbejdsordning og et vist antal arbejdere, saa skal man hertil bemerke: Efter overenskomstens § 3 kunde vi ikke motsætte os at forhandlinger blev avholdt, og da bedriftens repræsentant under forhandlingerne fremkom med bestemte paastande om produktionsevnen efter ombygningen, som vi for vort vedkommende ikke kunde motbevisse, fandt man, som ogsaa foran nævnt, ikke nogen grund til at motsætte sig, at omhandlede forslag blev forelagt arbeiderne. Et andet moment, som her samtidig spillet ind var den ting, at kravet om ny tarif var kommet fra arbejdsgiverne. Som regel pleier det gjerne være arbeiderne, der først fremsætter kravene om nye lønssatser, naar der ved en bedrift er foretat forandringer. Arbejdsgiverne pleier da som regel at være den part, som forlanger saken utsat, indtil man faar indhentet tilstrækkelig erfaring for hvor stor produktionsevnen vil bli, og hvor meget arbeide og hvor mange arbejdere der trænges ved de enkelte arbejdspladse. Og naar bedriften med engang fordret fastsats nye akkordsatser, uten selv at ha nogen bestemt erfaring for det nye maskineris produktionsevne og dets betjening, maatte man helt ut stole paa de beregninger som blev forelagt. Arbeiderne ansaa imidlertid efter egen erfaring, at deres arbeidsvilkaar efter de fremkomne forslag til lønssatser vilde bli forringet, og har av den grund, som før anført, hver gang forkastet forhandlernes forslag. Den erfaring man senere har indhøstet, efterat bedriften er kommet igang efter ombygningen, har da ogsaa vist at arbeidernes repræsentanter under forhandlingerne har tillagt bedriftens beregning for stor vekt. De foretagne forandringer er ikke blitt saa fordelagtige, som bedriften mener de skal være, men tvertimot blir der paalagt den enkelte arbeider et væsentlig mere arbeide, end hvad de tidligere har hat efter den forrige akkord. I det efterfølgende skal man nærmere paavise dette.

Vedrensene.

Efter den foretagne ombygning blir det to avdelinger, som maa betjenes i renseriet. Den første avdeling er kapperiet og den anden avdeling er avdelingen hvor kubben renses (barketromlen). Disse to avdelinger ligger ca. 30 meter fra hverandre. Fra kapsagen til barketromlen føres kubben paa en transportør.

Om sommeren blir brukets tømmerbeholdning for hele aaret nedsat og opstabet ovenfor renseriet. Herfra blir tømmeret oprullet i optil tre lunner foran rullevelten til kapsagen. Denne rullevelte er ca. 40 meter lang. Bedriften har ment at en mand pr. skift i alle tilfælder skal kunne betjene kapsagen. Arbeiderne er av den opfatning, at en mand pr. skift ikke klarer dette arbeide, og det av den grund, at kapperen paa hele natskiftet, i enkelte tilfælder paa dagskiftet, maa rulle frem tømmeret til kapsagen, som følge herav vil kapperne ikke til stadighet kunne betjene kapsagen, hvilket man mener det nu er absolut nødvendig med den høie produktion bedriften nu skal ha. Dertil kommer at det nye instalerte selvpaatræk til kapsagen og tildels den fra kappen førende kubleder virker hemmende paa kapsagens produktionsevne. Man formener saaledes at den foretagne forandring ikke har medført at arbeidsstyrken kan indskrænkes ved kapsagen.

Ved vasketromlen har bedriften ment, at en mand pr. skift skal kunne utføre dette arbeide. Arbeiderne mener, at en mand pr. skift ikke klarer dette. Før det første kan nævnes, at kubtransportøren fra kapsagen har en vinkel, i denne vinkel stopper kubben ofte op og foraarsaker derfor meget arbeide. Da der i bedriftens skrivelse -- bilag 4 i N. A.s fremstilling — oplyses, at barksiverne er overflødiggjort, saa skal man hertil bemerke, at den ene barkskive fremdeles er i drift, og maa betjenes av denne mand. Ved Labro træsliperi maa en stor procent av kubben fremdeles bakes paa

barkeskiven, da tømmeret blir lagret i fri luft, saa barken tørker fast og ikke kan avvaskes i barketromlen. Dernæst maa vedkommende kløve den for grove kub. Fra den vandkum, som kubben falder i fra barketromlen, maa hver eneste kub opfiskes og slæpes over en trabelant og ind i en kubtransportør, der fører kubben til beholderne ved slipeapparaterne.

Som man herav vil forstaa, vil en mand pr. skift umulig kunne klare dette arbejde. Man anser det derfor nødvendig at en 3. mand pr. skift skal være behjælpelig baade ved kapsagen og ved barketromlen.

Slipere.

Det har tidligere været 8 slipere. Nu fordrer bedriften, at slipningen skal udføres av 4 mand med to timers avløsning pr. mand. Arbejderne formener, at der absolut trænges 6 slipere. Arbeidet ved slipeapparaterne bestaar væsentlig i, at mate apparaterne samt eftersyn med disse. Det er her naturligt, at selv om apparaterne nu er større og kubben længre, saa blir det manuelle arbejde med matningen av apparaterne det samme nu som før. Økning av antal hestekræfter paa apparaterne sparer ikke sliperne for noget arbejde, men bevirker kun, at apparaterne oftere maa mates. Tilsynet med varmslipeapparater kræver ogsaa mere arbejde end ved koldslipeapparater, da man stadig maa ha en jevn temperatur paa disse, selv om nu slipernes antal reduceres til 6 mand, vil disse faa mere arbejde end før.

Smørere.

Smørernes antal er tænkt det samme som før, endskjønt det er paa-viselig, at det er paaført disse mere arbejde nu end tidligere.

Pressere.

Presningen har tidligere været udført av 6 mand (3 pr. skift) og arbejderne mener, at dette antal fremdeles maa benyttes. De forandringer som er foretat med presserne bestaar i, at presserne er flyttet fra pakpresserne og er monteret mellem papmaskinerne, likesom der er lagt skinnegang igjennem pressene, saa massen paa disse skinnegange kan tralles ind i pressene. Før blev massen transportert ind i pressen paa vogne, som kjørtes paa bare gulvet. De tidligere presseklær er nu ombyttet med staaltraadmatter. De her foretagne forandringer kan ikke sies at være væsentlige, og kan saaledes ikke berettigte driften til at reducere akkordsatsen.

Papmaskinbetjening.

Betjeningen ved papmaskinen har tidligere været 10 mand, derav har 2 været avløsere, desuten har kvernpasseren avløst 4 timer pr. skift. Samtlige de forandringer, som er foretat ved papmaskinen, er alle av den beskaffenhed, at der kræves mere arbejde for at betjene maskinerne. Arbejderne formener derfor, at der her ikke kan foretages nogensomhelst indskrænkning i betjeningen.

Papmaskinformænd.

Tidligere har der været anvendt kun en mand paa dagskiftet. Nu er forutsætningen, at der skal være 2, en paa hvert skift. Arbejderne mener at disse maa overta den avløsning av papmaskinfolkene, som kvernpasseren tidligere har hat.

Pakkere.

Disse er ikke berørt av ombygningen, og blir derfor forholdet som før

Taugbanefolk.

Efter det forandrede format paa masseballerne er disse bliit større og mere uhaandterlige. Taugbanefolkene har derfor fordret, at arbeidsstyrken maa økes fra 4 til 5 mand, og at prisen for kjøring og lagring blir sat til 25 øre pr. ton.

De her ovenfor anførte momenter skal man forøvrig under voldgiftsretten mundtlig nærmere redegjøre for, likesom vi ønsker avhørt som vidner arbeidere ved Labro træsliperi.

Vi maa efter de opplysninger vi har kunnet, indhente betvile muligheten av at opnaa den av bedriften stipulerte produktion — 400 ton pr. uke. Den hittil foretagne prøvedritt har ihvertfald bevist, at der endnu klæber saa mange mangler ved de maskinelle og lokale indretninger, saa selv om de nye slipeapparater er beregnet paa en saa stor produktion vil andre dele av bedriften ikke kunne modta en produktion som før nævnt.

Endvidere vil det være indlysende, at en saa sterk reduktion av arbeiderantallet, som foreslaaet av bedriften, end yderligere vil vanskeliggjøre at produktionen kan komme op over det nuværende nivåa.

At man ved utregning av lønssatser skal lægge til grund en produktion, som ikke hittil har kunnet opnaaes eller man med sikkerhet kan gaa ut fra vil opnaaes i en nær fremtid, forekommer os at være meningsløst.

Voldgiftsrettens oppgave maa være at fastsette akkordsatser, der sikrer arbeiderne med rimelig arbeidsydelse den samme fortjeneste som før ombygningen.

Skal man ha nogen sikkerhet for at saa vil bli tilfældet, kan der ikke lægges til grund for beregningen større produktion end høist 350 ton pr. uke.

Dette under forutsætning av, at arbeidsstyrken i de forskjellige avdelinger blir tilstrækkelig som av os foran paapekt.

I henhold til foranstaaende maa vi kræve:

1. at der tilsættes saa tilstrækkelig med arbeidskraft, at det blir mulig at utnytte hele brukets produktionsevne og
2. at lønssatserne utregnes pr. arbeidslag, saaledes at de enkelte arbeidere kan opnaa samme fortjeneste som tidligere under den gamle ordning.

Endelig tillater vi os at nedlægge paastand paa at Norsk arbeidsgiverforening paalægges sakens omkostninger.

Drammen den 25. november 1914.

Norsk papirindustriarbeiderforbund

A. Bratvold.

Retten gjennomgik N. P.s fremstilling og de fremlagte bilag.

Derefter paabegyndtes vidneførsel.

Møtet avbrøtes kl. 1 og fortsattes kl. 4 eftm.

Vidneførselen fortsattes.

Møtet hævet kl. 8.

4. december fortsattes vidneførselen kl. 9½ til kl. 5 med en times middagspause.

5. december befaring av Viul og Labro træsliperi. Avreise kl. 8, kom tilbake kl. 12 aften.

10. december fortsattes vidneførselen kl. 5.

Møtet hævet kl. 8.

11. december fortsattes vidneførselen, og proceduren begyndte og avsluttedes. Møtet varte fra fra kl. 10½—2 og fra kl. 3½ til kl. 8½.

12. december drøftedes saken og avsagdes kjendelse.

Møtet varte fra kl. 9—4.

Kjendelse:

I Labro træsliperi blev der i løpet av sidste sommer foretat en ombygning av anlægget foranlediget ved, at fabrikken gik over til at producere varm- istedenfor tidligere koldslepen masse.

Denne forandring medførte anskaffelse av nye maskiner og tildels indførelse av nye arbeidsmetoder, som, efter hvad parterne er enige om, har nødvendiggjort en forandring i de tidligere fastsatte akkordsatser (overenskomstens § 3). Efterat der herom er forhandlet mellem Norsk arbeidsgiverforening (N. A.) paa den ene side og Norsk papirindustriarbeiderforbund (N. P.) paa den anden side uten resultat, er saken efter N. A.s begjæring overgaaet til avgjørelse ved voldgift.

Voldgiftsrettens opgave er at finde akkordsatser, som under de nye forhold skal motsvare den fortjeneste, som arbeiderne hadde efter de hittil gjældende satser.

Akkordsatserne er efter den hittil bestaaende tarif fastsat pr. ton.

Voldgiftsretten maa derfor først fastsette den produktion, som maa antages at kunne naaes ved fuld, regelmæssig drift av fabrikken. I denne henseende kan man ikke regne med en høiere produktion, end at man kan føle sig tryk for, at den bør kunne naaes, idet en for høi ansættelse av produktionen kunde bevirke en nedgang i fortjenesten for arbeiderne, som vilde være i strid med forutsætningen. Man maa derfor ta hensyn til de faktorer, som altid vil være tilstede og kan komme til at virke til, at produktionen ikke naar helt den høide, som rent teoretisk skulde kunne beregnes. For at faa en veiledning ved spørsmaalets avgjørelse efter disse utgangspunkter har voldgiftsretten fæstet sig særlig ved de opgaver, som foreligger angaaende produktionen ved andre varmsliperier. Efter erfaringer fra disse skulde man kunne paaregne minst en produktion av 30 kg. masse pr. H. K. døgn under forutsætning av, at raamaterialet ikke ligger under det sædvanlige, og av, at der er tilstrækkelige hjelpemaskiner. Da raamaterialet ved Labro er godt, og man efter de sakkyndiges uttalelser antar, at der er tilstrækkelige hjelpemaskiner, skulde altsaa denne beregning kunne lægges til grund. Derved vilde man for Labro faa en ukentlig produktion av 420 tons, og man skulde da være paa den sikre side, naar man ved lønstariffens ansættelse gaar ut fra en produktion av 400 tons ukentlig. Skulde man for Labro's vedkommende allikevel ansætte produktionen lavere, maatte det være paa grund av særlige forhold ved denne fabrikk. Det er oplyst, at der under den drift, som er foregaaet efter forandringen fra midten av oktober og indtil nu, har været endel ulemper og uregelmæssigheter, men disse har været av en foreløbig karakter, og forsaavidt de ikke allerede er avhjulpet, vil de let og uten videre bekostning kunne avhjelpest. Det er voldgiftsrettens forutsætning, at dette i den nærmeste fremtid vil ske, uten at man mener, det er nødvendig at nævne de enkelte forhold, som i den henseende har været omhandlet under voldgiftssaken, idet disse er blit kjendt for parterne.

Videre er det blit fremholdt, at arbeiderne har været tildels mindre øvet baade i behandlingen av de nye maskiner og av det nye produkt. Dette maa allerede den tid, hvori det nye anlæg har været i drift, for en stor del ha raadet bot paa.

Voldgiftsrettens flertal mener derfor, at man med tryghet kan lægge en ukentlig produktion av 400 ton til grund for lønningssatsernes beregning, men at der paa grund av de særegne vanskeligheter, som den nye drift endnu ikke helt har overvundet, bør ventes endnu nogen tid, før de nye lønningssatser skal træde ikraft, og antar man, at dette først bør ske fra begyndelsen av første lønningsuke efter 15. januar.

2 medlemmer av voldgiftsretten (d'herrens Hansen og Jensen) mener, at anordning og forhold ved Labro, der som nævnt er en ældre fabrikk, som nu uten utvidelse av selve fabrikken har faat en ny indredning, ikke helt kan sammenlignes med en fuldt moderne bedrift, og at derfor ved Labro vil gjøre sig særegne forhold gjældende, som maa lede til, at de ikke med tryghet tør sætte produktionen høiere end til 350 tons pr. uke. De henviser i saa henseende ogsaa til den hittil stedfunde prøvedrift, som i de sidste 12 dage ikke er kommet over en produktion av gjennemsnitlig ca. 300 tons pr. uke.

Forutsætningen for, at den forutsatte gjennomsnitlige produktion skal kunne naaes, er selvfølgelig, at der ved hver arbeidsavdeling er sat et tilstrækkelig mandskap til at kunne betjene maskinerne for produktionen. Fra

N. A.s side er det hævdet, at det i henhold til de saakaldte «almindelige bestemmelser» i overenskomsterne med arbeiderorganisationerne er overlatt til arbeidsgiveren at bestemme det arbeiderantal, som skal anvendes. Imidlertid er N. A. opmerksom paa, at arbeiderantallet som nævnt maa tages i betragtning ved fastsættelsen av den produktion, som skal lægges til grund for satsene. I henhold hertil har N. A. meddelt voldgiftsretten, at den i dette specielle tilfælde, hvor det gjælder at fastsætte praktisk talt helt ny tarif, finder det praktisk, at voldgiftsretten skal ha adgang til at bestemme, at der skal tilsættes flere arbeidere end av fabrikkens forutsat, hvis den skulde finde, at den ellers opnaaelege produktion vil bli hindret paa grund av for knapt arbeiderantal. Herom henvises til N. A. skrivelse til voldgiftsretten av 11. d. m. Overensstemmende hermed vil det bli voldgiftsrettens næste opgave at fastsætte det antal arbeidere ved hver avdeling, som retten lægger til grund for sin beregning av de enkelte akkordsatser.

Ved *vedrenseriet* har fabrikkens forutsat, at der skal være 1 mand ved kappen og 1 ved trommelen paa hvert skift. Om dagen skal arbeiderne paa tømmervelten skaffe tømmeret frem til kapsagbænken. Om natten har kapperen i den senere tid hat hjælp av damvogteren, som er utenfor akkorden. Voldgiftsrettens flertal mener, at 2 mand i vedrenseriet pr. skift maa være tilstrækkelig under forutsætning av, at kapperen fremdeles om natten faar hjælp til fremføring av tømmeret av damvogteren i denne tid, denne ikke er optat ved dammen, eller faar tilsvarende hjælp, hvis denne ved isgang eller lignende er avskaaret fra at assistere paa vanlig maate. Faar kapperen en assistanse ved dag og nat som her forutsat, antar flertallet, at han ogsaa vil kunne være behjælpelig, om det behøves, ved høvelskiven. Det er videre rettens forutsætning, at manden ved trommelen faar hjælp til dennes rensning i samme omfang som hittil.

2 medlemmer av voldgiftsretten (d'herrer Hansen og Jensen) mener, at der bør være en fast mand paa velten om natten. Man vil derved sikrere kunne opnaa en fast ordning med kapperens hjælp ved barkningen.

Ved *slipeapparaterne* antar voldgiftsretten, at der, for at den forutsatte produktion med sikkerhet skal kunne naaes, bør være 3 slipere i hvert skift. Under denne forutsætning kan den gut, som nu for hvert skift er sat til at rense vuggesoldene og lempe kub for sliperne, kunne spares for dette arbeide, idet man forutsætter, at de 3 slipere besørger dette. Det er oplyst, at disse gutter desuten hjælper til med rensning av trommelen og har filemaling. Retten antar, at filemaling maa kunne overtages av papmaskinformanden, og at bruket paa anden maate vil kunne skaffe hjælp ved trommelrensningen f. eks, av den mand, som har transporten av raadden kub og sagflis. Naar det blir 3 slipere, er det forutsætningen, at disse avløser hverandre i hviletiderne.

Ved *papmaskinerne og pressen* er det av fabrikkens forutsat 7 mand i skiftet og saaledes, at disse faar avløsning i hviletiden av de 3 pakkere paa hvert skift, og at de forøvrig avløser hverandre. Retten antar, at der bør være 8 mand ved papmaskinerne og pressen i skiftet foruten 1 formand. Disse forutsættes at avløse hverandre i hviletiderne, saaledes at formanden ogsaa deltar i avløsningen. Ved at der her sættes 8 istedenfor 7 mand vil til gjengjæld 1 pakker kunne sløifes.

I *pakkeriet* vil der saaledes efter voldgiftsrettens forutsætning kun bli 2 mand paa hvert skift. Dette antar man vil være tilstrækkelig, idet den nu indførte traadpakning istedenfor den tidligere brugte stavpakning forutsættes at lette arbeidet noget. Skulde det vise sig, at 2 pakkere paa skiftet ikke greier pakningen, skal der være anledning for fabrikkens til at indføre den ordning, som den for sit vedkommende har forutsat, nemlig: 7 mand i skiftet ved pakmaskinerne og presserne og 3 pakkere i skiftet, som da ogsaa forutsættes at delta i avløsningen av presserne. Dog blir pakkernes lønning uten hensyn til denne avløsning at beregne efter satsen for pakkere, og satsen for papmaskinarbeidere og pressere blir forholdsmæssig at reducere (efter forholdet 8 : 7).

Smørerne skal forestaa skjærpningen og passe finsold og kverner.

Ved *taugbanen* antar voldgiftsretten, at forholdet ikke er blit saaledes forandret, at der er nogen grund til at sætte til nogen ny mand.

I henhold til hvad voldgiftsretten saaledes har anført paa grundlag av de forudsætninger, som av den er angit, ansættes lønningssatserne saaledes:

Vedrensere 25 øre pr. ton, slipere 40½, smørere 13½, papmaskinformænd 13½, maskinfolk og pressere 96, pakkere 28 øre pr. ton.

Forøvrig gjælder de tidligere lønningssatser.

Omkostningerne ved voldgiftsretten bæres av hver av parterne med en halvdel. Godtgjørelsen sættes for formanden til kr. 500.00 og for hver av de øvrige medlemmer til kr. 300.00.

Fr. Stang Lund.

Chr. Vig.

A. C. Skjenneberg.

Rich. Hansen.

Simen Jensen.

Norsk trærarbeiderforbund.

Stavanger bygmesterforening og tømmermændenes og indredningssnekkernes fagforening, Stavanger.

Aar 1914 den 13. oktober avholdtes paa amtskontoret i Stavanger en voldgiftsret i henhold til § 7 i overenskomsten av 20. juni 1914 mellem Stavanger bygmesterforening og tømmermændenes og indredningssnekkernes fagforening, Stavanger.

Voldgiftsretten bestod av bygmester Lars Berghom og R. Valdeland, opnævnte av bygmesterforeningen, og av Ole Wikøren og H. Pettersen, opnævnte av tømmermændenes og indredningssnekkernes fagforening, og av amtmand Larsen, valgt av parterne.

Der fremlagdes fremstilling til voldgiftsretten fra tømmermændenes og indredningssnekkernes fagforening av 9. ds. og fremstilling til voldgiftsretten av 12. ds. fra Stavanger bygmesterforening med 4 bilag, nemlig overenskomst med svendene av 1. juni 1908, 25. april 1912 og 20. juni 1914 samt svendenes forslag til tarif.

Efterat dokumenterne var gennemgaaet og saken undergit drøftelse, enedes man om at utsætte forhandlingerne til avhørelse av endel vidner.

Samme dags eftermiddag fortsatte voldgiftsretten sammesteds sine forhandlinger. Tilstede var ovennævnte 5 medlemmer av voldgiftsretten. Som vidner avhørtes Johs. Naadland, K. Sviland, Axel Njaa, H. Øgreid, A. Sunde og Torkel Torkelsen, Olav Thorstensen og Caspar Johannesen.

Derefter avsagdes med 3 mot 2 stemmer saadan

Kjendelse:

Overenskomsten mellem Stavanger bygmesterforening og tømmermændenes og indredningssnekkernes forening av 20. juni 1914 blir efter det oplyste om dens istandbringelse at forstaa saaledes, at den alene gjøres gjældende for arbeidere inden Stavanger bys grænser.

Omkostningerne med voldgiftsrettens kjendelse kr. 125.00 til forretningsfører H. Pettersen og kr. 20.00 til hver av de øvrige 3 medlemmer, idet opmanden fratruddes krav paa honorar, utredes med en halvdel av hver av parterne.

Minoriteten bestod av H. Pettersen og Ole Wikøren.

Thorvald Larsen.

Lars A. Berghom.

R. Valdeland.

H. Pettersen.

Ole Wikøren.

Voldgiftsavgjørelse av borgermester Kielland som opmand ifølge opdrag af 13. december 1913 fra Stavanger bygmesterforening og tømmermændenes og indredningssnekkernes forening i anledning strid om 1ste led i § 7 i den mellem nævnte korporationer indgaaede overenskomst.

Til at forhandle om ovennævnte omstridte punkt har de respektive foreninger opnævnt henholdsvis bygmestrene Jens Valentinsen og K. Tengesdal samt svendene Johs. Naadland og Ole Wikøren.

I et paa den som opmand efter overenskomstens § 8 valgte borgermester Kiellands kontor den 19. december 1913 afholdt fællesmøde har de herrer Naadland og Wikøren i en til opmanden git fremstilling fremholdt at overenskomstens § 7 1. led i sin form gir uttryk at enhver, ogsaa en mester, der indtræder som svend hos en anden, skal indtræde som medlem av Norsk træarbejderforbund.

Bygmesterforeningen har derefter i en længere fremstilling av 28. decbr. 1913 til samme opmand hævdet, at paragrafen efter forudsætningen ved dens oprettelse ikke skulle omfatte medlem av mesterforeningen som i eventuel ledighet saa sig nødsaget til at ta arbeide hos en anden mester, at sønner av en mester der er tilsluttet mesterforeningen, ialfald maa kunne arbeide hos sin far, selv om de ikke er medindehavere av forretningen og at endelig subsidiært at om svendenes paastand er rigtig, der ikke maa kunne lægges nogen hindring iveien for eller stilles særlige betingelser for optagelse i træarbejderforbundet og at i motsat fald bygmesterforeningen maa kunne benytte denslags avviste folk i sin forretning.

Opmanden har forelagt denne paastand om bruk av sønner for svendenes repræsentanter, der imidlertid har avvist samme.

Undertegnede opmand skal bemerke, at jeg finder det citerte led i overenskomstens § 7 at være av en saa absolut beskaffenhed, at svendenes paastand i sin absolute form maa bli at ta tilfølge. Der er intet bevis ført for de av mestrenes repræsentanter paaberaabte forudsætninger. Det synes heller ikke rimelig, at der gjennem arbeidsløse borgerskapsindehavere skulde kunne skapes en egen sort svende; det samme gjælder efter opmandens mening angaaende bruken av sønner. Mener man imidlertid at paragrafens 1. led er at forstaaes absolut, maa efter opmandens mening paa den anden side adgangen for en mester til at træde ind i træarbejderforbundet være som for alle andre.

Aldersgrænsen kan dog ikke kræves krænket.

Ti kjendes for ret:

§ 7 1. led i overenskomsten mellem Stavanger bygmesterforening og Tømmermændenes og indredningsnekkernes forening er slik at forstaa, at alle av de under overenskomsten hørende mester anvendt arbeider, uanset slegtsskap eller før erhvervet borgerskap maa være indmeldt i Norsk træarbejderforbund. Det forutsættes at ved indmeldelsen i dette inden dets loves aldersgrænse ikke sætter særlige betingelser eller vilkaar for folk der har borgerskap.

Stavanger den 7. januar 1914.

J. S. Kielland.

Lønsbevægelser og konflikter.

Aaret 1914 stod ikke i nogen særlig grad i tarifrevisjonens tegn. Som man vil se av den efterfølgende statistiske avdeling, kan lønsbevægelsernes antal og da særlig deres omfang ikke naa op til de 3 sidste aar. Dette har først og fremst sin grund i, at antallet av tariffer som utløp i aaret var forholdsvis litet. Arbeidsgiverforeningen har jo næret en ren frygt for idethele åt avslutte tariffer til utløp 1914. Der skulde herske fred og arbeidsro i Norge i jubelaaret. Men det gik anderledes; den vældige verdenskrig tændte en ufredens brand større end nogen kunde ha tænkt, og frugterne av kapitalismen og militarismen gav sig utslag i den forfærdelige folkekamp, som endnu raser i Europa.

Da verdenskrisen kom, hadde dette selvfølgelig ogsaa sin indflydelse paa tarifarbeidet, idet flere krav, som var godkjendt, blev utsat, likesom det hadde sin indvirkning paa nye krav. I betragtning av disse forhold maa det sies, at virksomheten allikevel har været meget livlig, idet der er oprettet 196 overenskomster.

Men arbeidsgivernes fredslyster varer ikke længe. Allerede straks ved jubelaarets begyndelse, indvarslet de en konflikt — en kjæmpelokout — større end nogensinde.

Vi skal her nærmere omtale denne konflikt, som har faat navn av

Konflikten i Buviken,

men som dog omfatter en række tvistepunkter. I virkeligheten gjaldt dog lockouten i første række streiken ved Pienes mølle i Buviken.

Denne konflikt utbrød allerede den 27. mars 1913 — idet møllearbeiderne gik til streik, da der ikke var opnaadd enighet om overenskomst.

Det lykkedes møllen at hverve endel unge mænd ute fra distrikterne som streikbrytere, ialt 22 mand. Imidlertid hadde der inden arbeiderbefolkningen i Trondhjemsdistrikterne reist sig en sterk harme mot bedriftens optræden overfor de organiserte arbeidere. Da man i sin tid blev enige om selve tariffen for møllen, var det ogsaa meningen at de tidligere arbeidere skulde gjenindtages. Men der skedde under arbeidets gjenoptagelse trakasserier fra møllens side overfor de gamle arbeidere, saaledes at streiken atter brøt ut.

Saa kom det sørgelige budskap om at streikbryteren Egseth hadde skutt den organiserte kamerat Marius Folstad. Egseth blev arrestert, men løslodes dagen efter og begyndte atter sit arbeide paa møllen. I tiden før hændelsen med skuddet hadde streikbryterne lat falde forblommede trusler i forskjellig retning. Ved Marius Folestads begravelse negtet Piene arbeiderne at gaa i land ved møllens brygge og de mange hundrede mennesker maatte gaa flere kilometer for at naa frem til graven. Ogsaa paa en række andre maater blev de streikende og organisationen forulempet av møllemesteren og hans haandlangere. Under et foredrag, som en av organisationens tillidsmænd holdt i fri luft paa stedet, demonstrerte møllemester Sørensen med at spille — trækspil! Alt dette øket forbitrelsen mot bedriften i høi grad og det fik utslag i en kraftig *boykot*, som bevirket at Pienes mel betragedes som kontrabande og ikke kunde selges.

Den 6. januar blev da efter anmodning fra arbeidsgiverforeningen forhandlinger optat om møllearbeidernes konflikt i Buviken. Videre inndroges i forhandlingerne en møbelsnekkerkonflikt i Haugesund og en formerkonflikt ved Kværner bruk i Kristiania. Denne sidste konflikt var iverksat uten organisationens godkjendelse. Under forhandlingerne lykkedes det at opnaa enighet om møbelsnekkerkonflikten, likesom det ogsaa for formernes vedkommende laa saaledes an at saken let maatte kunne ordnes. Men derimot var konflikten ved Buviken vanskeligere, idet arbeidsgiverne til en begyndelse stillet betingelser for gjeninntagelse av de gamle arbeidere, der ikke kunde tiltrædes av arbeidernes repræsentanter.

Arbeidsgiverforeningen besluttete derpaa at iverksætte lockout, og torsdag den 22. januar sent om aftenen mottok sekretariatet følgende skrivelse fra arbeidsgiverforeningen:

Kristiania, den 22. jan. 1914.

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat, Folkets hus.

Da man ved de siden 6. ds. førte forhandlinger mellem repræsentanter for det ærede sekretariat og centralstyret angaaende konflikterne ved Pienes mølle i Buviken, Kværner bruks maskingodsstøperi og møbelsnekkerbedrifter i Haugesund ikke er kommet til enighet om disse konflikters ordning, har centralstyret idag avholdt møte.

I henhold til den av repræsentantskapet den 6. ds. givne bemyndigelse, som tidligere er blit sekretariatet mundtlig meddelt, besluttet centralstyret at paabyde arbeidsstans ved en række bedrifter i Nordenfjeldske distrikt, ved landets møbelsnekkerbedrifter og for samtlige støperiarbeidere, som tilhører Norsk formerforbund.

Samtidig besluttet man at rette en henvendelse til regjeringen med anmodning om at faa iverksat offentlig mægling og i tilfælde opnævnt en mæglingsmand.

Ærbødigst
Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre
E. Heiberg.

Samtidig med denne lockouterklæring sendte arbeidsgiverforeningen henvendelse til regjeringen om at forsøke mægling. Det merkelige og karakteristiske dokument lød i sin helhet saaledes:

«Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre tillater sig herved ærbødigst at anmode den ærede regjering om at søke offentlig mægling iverksat i anledning av paagaende konflikter ved I. C. Pienes mølle i Buviken, endel møbelsnekkerbedrifter i Haugesund og Kværner bruk i Kristiania, og, forsaavidt forslaget herom tiltrædes av Arbeidernes faglige landsorganisation, i dette øiemed at oppnåve en mæglingsmand.

Til sakens belysning skal vi tillate os at meddele følgende angaaende de nævnte konflikter:

Konflikten ved Pienes mølle har paagaat siden 27. mars 1913, da Norsk arbeidsmandsforbund iverksatte streik, fordi man ikke kunde bli enige om overenskomst for bedriften. Ved forhandlinger, foranlediget av arbeidsgiverforeningen, blev dog fuld enighet opnaad om en overenskomst i begyndelsen av mai; men der opstod nye vanskeligheter som ledet til at arbeiderne med sit forbunds samtykke negtet at gjenopta arbeidet. Paany foranlediget arbeidsgiverforeningen forhandlinger optat, hvorunder alle tvistepunkter forøvrig blev ordnet, men som brast, fordi møllen under streiken hadde indtat nogle uorganiserte arbeidere, som arbeidsmandsforbundet forlangte skulde vike plads for de streikende. Da saaledes konflikten ikke blev løst, indtok bedriften efterhvert flere uorganiserte arbeidere. Imidlertid hændte det, som bekjendt, at en av de arbeidsvillige skjøt en av streikerne, hvilket han hævder skedde i berettiget nødverge. Uten at avvente den retslige avgjørelse har imidlertid de organiserte arbeidere og deres presse utnyttet drapet til en fanatisk forfølgelse av Pienes mølle. Denne forfølgelse har særlig git sig utslag i den mest haardnakkede boykot av bedriftens mel og endog av enhver forretning som fører dette mel. Samtidig har bakersvendene negtet at bake av bedriftens mel, de mekaniske verksteders arbeidere har likeledes negtet at reparere bedriftens maskiner osv. Følgen har været at møllens avsetning har gaat ned til bare en brøkdel av, hvad den var, og det blev aabenbart, at hvis forfølgelsen tillotes fortsat, vilde bedriften snart helt maatte indstille sin virksomhet.

De nordenfjeldske bedrifter, som stod disse foreteelser nær, forlangte gang paa gang at arbeidsgiverforeningen skulde motsætte sig, at en av dens medlemmer paa denne maate blev drevet til ruin. Centralstyret haabet i det længste at agitationen efterhvert vilde ophøre, saa man kunde komme til en mindelig ordning; men da dette ikke skedde, blev man tilslut nødt til at gripe ind. Der blev dog først forsøkt nye forhandlinger med Arbeidernes faglige landsorganisation. Dennes repræsentanter avviste imidlertid enhver ordning, medmindre det blev fastslaat, at samtlige de under streiken indtagne arbeidere skulde avskediges. Striden kom derved til at koncentrere sig om, hvorvidt bedriften, saasnt konflikten var slut, skulde avskedige de folk, som i tillid til bedriften hadde hjulpet den i dens vanskelige stilling under streiken. Selvfølgelig kunde arbeidsgiverforeningens forhandlere likesaa litt i dette som i tidligere tilfælder fire paa dette principielle punkt.

Centralstyret hadde efter dette intet andet at gjøre end at forelægge saken for arbeidsgiverforeningens repræsentantskap, som bestaar av henimot 80 medlemmer, repræsenterende de forskjellige landsdele og arbeidsbrancher.

Centralstyret fandt samtidig at burde forelægge for repræsentantskapet, hvad der skulde foretages for at faa løst de to øvrige før nævnte konflikter.

Møbelsnekkerstreiken i Haugesund blev oprindelig iverksat, fordi møbelindustriarbeiderforbundets repræsentant under en tarifforhandling, hvorunder enighet forøvrig opnaadtes, motsatte sig indtagelsen av «de almindelige bestemmelser», som fastslaar arbeidsgivernes ret til at lede og fordele arbeidet og retten til at anvende saavel organiserte som uorganiserte arbeidere. Disse bestemmelser er de samme, som blev fastslaat ved den offentlige mægling under konflikten i jernindustrien i 1911. Tilsvarende bestemmelser er indtat i alle senere oprettede overenskomster mellem organisationerne, saaledes i samtlige mellem møbelindustriarbeiderforbundet og arbeidsgiverforeningen oprettede overenskomster.

Imidlertid undertegnet endel av mestrene i Haugesund paa egen haand

en overenskomst, hvori de «almindelige bestemmelser» var sløifet, og isteden var indtat en bestemmelse om, at der bare maa beskæftiges organiserede svende. Denne tarif forlangte møbelindustriarbeiderforbundet undertegnet ogsaa av de øvrige mestre. Senere har de dog gaat med paa at fratালে bestemmelsen om bare beskæftigelse av organiserede svende, men fastholder sin negtelse av at indta de «almindelige bestemmelser», hvilket nu er det eneste gjenstaaende tvistepunkt. Henvendelse til Arbeidernes faglige landsorganisation har gjentagende været forsøkt, men uten resultat.

Konflikten ved Kværner bruk. Formerne i maskingodsstøperiet ved bruket opsa for omkring $\frac{1}{2}$ aar siden sine pladse for at tvinge bruket til at gjenindta 5 formere, som var opsagt paa grund av indskrænkninger i arbeidsstokken. Formerforbundet erkjendte, at dette var et brudd paa den gjældende overenskomst. Saken blev imidlertid ordnet paa den maate, at de streikende tok sine opsigelser tilbake, og de 5 opsagte arbeidere fik delta i et par større akkordarbeider, indtil disse var færdige. Da bruket i november 1913 maatte gaa til en større indskrænkning i arbeidsstokken blev 9 formere opsagt, og deriblandt de gjenværende av de før nævnte 5. Arbeiderne ansaa dette for et angrep paa sin organisation fra støperimestrenes side, idet nemlig, efter hvad der senere er oplyst, 2 av de opsagte var medlemmer av formerforbundets hovedstyre, og den 3. engang tidligere hadde været arbeidernes tillidsmand ved bruket. Arbeiderne førte da støperimesteren utenfor brukets port uten at gi ham anledning til at tale med direktøren, idet de erklærte, at de ikke lenger vilde arbeide under ham. Dette hændte to gange, og da arbeiderne paa direktørens forespørsel ikke vilde overta nogen garanti for støperimesterens personlige sikkerhet, maatte direktøren de følgende dage la ham være borte fra støperiet. Samtidig opsa de øvrige formere i maskingodsstøperiet sine pladse.

Efter at forhandlinger gjennem verkstedsforeningen var blit ført med Norsk formerforbund, fandt dette at maatte paalægge formerne at ta sine opsigelser tilbake, da de ellers vilde bli ekskludert. Formerne gik imidlertid til streik, som endnu varer, og blev derfor efter sigende ekskludert av forbundet.

Efter anmodning av de streikende blev der den 18. december avholdt et nyt forhandlingsmøte, og her optraadte formerforbundets formand paa de ekskluderte arbeideres vegne og fremsatte forslag om, at Kværner bruk skulde gjenindta baade de ulovlig streikende og av de av bedriften opsagte saa mange, som der kunde skaffes beskæftigelse for. Verkstedsforeningens repræsentanter fandt imidlertid, at spørsmålet for de av bruket opsagte arbeideres vedkommende maatte holdes helt utenfor, idet der ellers vilde bli grepet ind i arbeidsgivernes i overenskomsten anerkjendte ret til at ansætte og avskedige arbeidere.

Snart efter viste det sig, at formerforbundets gruppestyrer iverksatte en almindelig indsamling av penge til streikebidrag for de av formerforbundet ekskluderte formere. Dette blev paatalt overfor forbundet, og et nyt forhandlingsmøte avholdt, hvor repræsentanter for forbundet lovet, at dets hovedstyre skulde anmode de streikende om at gjenopta arbeidet ved Kværner, mens bruket paa sin side lovet, at alle de streikende skulde bli gjenindtat.

Dette blev imidlertid avslaat av de streikende, som vistnok fremdeles underholdes ved bidrag fra formerforbundets medlemmer.

Av de av bruket opsagte arbeidere har samtlige paa 3 nær erholdt arbeide. Disse 3 er gjennem verkstedsforeningen tilbuddt arbeide i Drammen. Der foreligger saaledes ingensomhelst forfølgelse av de opsagte arbeidere, hvilket blev paastaat av arbeidernes repræsentanter under forhandlingerne.

*

I anledning av disse 3 konflikter, som samtlige gjælder principspørsmål av den største rækkevidde for alle arbeidsgivere, besluttet arbeidsgiverforeningens repræsentantskap enstemmig den 6. januar d. a. at iverksætte en betydelig utvidelse av arbeidsstansen, forsaavidt en fornyet hen-

vendelse til Arbeidernes faglige landsorganisation ikke skulde føre til noget resultat.

Denne beslutning blev straks underhaanden meddelt landsorganisationens formand med indstændig henstilling om at søke den store arbejdsstans avverget.

Forhandlinger har derefter paagaat i de sidste uker, og arbejdsgivernes forhandlere har herunder strukket sig til det yderste for at opnaa en fredelig ordning, men forgjæves. Arbeidernes forhandlere fastholder med hensyn til konflikten ved Pienes mølle i realiteten sit tidligere standpunkt, idet de forlanger, at de streikende skal gjenindtages i en utstrækning, som med nødvendighet maa medføre, at en væsentlig del av de nuværende arbeidere maa avskediges. Arbejdsgiverne har trods den paa grund av boykotten sterkt reducere produktion strukket sig saa langt, at der tilbydes gjenindtagelse av de streikende arbeidere i saadan utstrækning, at arbeiderantallet ved møllen efter nogen tid vil bli det samme som før streiken ved fuld produktion, uagtet det selvfølgelig kan være meget tvilsomt, om denne produktion under de foreliggende forhold vil kunne naaes saa snart. Desuten er de øvrige streikende tilbuddt fortrinsret til indtagelse, naar der blir ledige pladse. Længer kan man ikke strække sig, hvis ikke de nuværende arbeidere skal tvinges væk.

Landsorganisationens sekretariat har imidlertid ikke kunnet formaa arbeiderne til at godkjende dette tilbud, som er git under forutsætning av, at al blokade og boykot ophører. Og centralstyret har under de omstændigheter ikke hat andet at gjøre end at iverksætte repræsentantskapets beslutning.

*

I henhold hertil vil de organiserte arbeidere ved de fleste i arbeidsgiverforeningen staaende bedrifter i det nordenfjeldske, medlemmer av Norsk formerforbund ved jernindustribedrifterne, samt de organiserte arbeidere ved møbelsnekkerbedrifterne over det hele land bli opsagt til fratrædelse lørdag den 7. februar. Forsaavidt konflikterne ikke blir løst inden 1 uke, vil i henhold til repræsentantskapets beslutning opsigelse finde sted ved en række andre i arbeidsgiverforeningen staaende bedrifter.

Da imidlertid centralstyret finder, at konflikterne og de hermed forbundne forhold er av den art, at en offentlig mægling i dette tilfælde bør finde sted og gjennom en utenfor organisationerne staaende uheldet mand, har man tilladt sig at fremkomme med foranstaaende anmodning om at søke mægling iverksat.

Ærbødigst

Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre,

E. Heiberg.

Umiddelbart efterat regjeringen hadde mottat arbeidsgiverforeningens skrivelse henvendte hr. statsminister Knudsen sig til landsorganisationens formand med anmodning om at forelægge for sekretariatet, hvorvidt landsorganisationen var villig til at indgaa paa mægling.

Mandag den 26. avsendtes derpaa følgende svar til regjeringen:

Til

hr. statsminister *Gunnar Knudsen.*

Deres mundtlige meddelelse til undertegnede om, at arbeidsgiverforeningen har anmodet regjeringen om at forsøke offentlig mægling i anledning den forestaaende lockout og Deres forespørsel om, hvordan landsorganisationen stiller sig til en saadan mægling, har idag været behandlet i møte av sekretariatet.

Vi er gjennom aviserne blit bekjendt med ordlyden av arbeidsgiverforeningens skrivelse til regjeringen og skal i den anledning fremkomme med følgende:

Under de forhandlinger, som har været ført mellem hovedorganisationerne ang. de 4 foreliggende konflikter, nemlig 1) *Streiken ved Pienes mølle i Buviken*, 2) *Formerkonflikten ved Kværner bruk* og 3) *Møbelsnekkerkonflikten i Haugesund*, er *full enighet* opnaadd for møbelsnekkerkonfliktens vedkommende, idet sekretariatet og møbelindustriarbeiderforbundet aksepterte arbeidsgiverforeningens forhandleres forslag. Tiltrods herfor har altsaa arbeidsgiverforeningen erklært lockout overfor møbelindustriarbeiderforbundet.

Hvad *Formerkonflikten* angaar, skal vi anføre en skrivelse som av os blev fremlagt under forhandlingerne og som begge parter var enige om at tilføje den eventuelle forhandlingsprotokol:

«Som meddelt fra vor (sekretariatets forhandleres) side under forhandlingerne er nævnte konflikt opstaat uten landsorganisationens medvirken eller godkjendelse. De streikende arbeidere er ikke medlemmer av landsorganisationen, idet formerforbundet har ekskludert disse medlemmer. De streikende erholder heller ikke nogen understøttelse fra landsorganisationen. Sekretariatet har saaledes ikke hat befatning med denne konflikt i nogen form.

Efter hvad der er os meddelt er konflikten opstaat derved, at endel opsigelser ved bruket av arbeiderne har været opfattet som angrep paa organisationsretten. I denne opfatning er arbeiderne blit bestyrket ved at det har vist sig særlig vanskelig for 3 av de opsagte arbeidere — hvorav de 2 er medlemmer av formerforbundets hovedstyre og den 3. har været klubformand ved Kværner — atter at faa arbeide, og de har derfor anset sig for blokert av verkstedsforeningen. Denne opfatning bevirket da, at de øvrige formere i maskingodstøperiet — ialt 21 — paa egen haand nedla arbeidet.

Under forhandlingerne har arbeidsgivernes repræsentanter erklært at Kværner er villig til atter at indta de streikende formere. Videre er det bestemt hævdet, at opsigelsen av de omtalte arbeidere kun har sin grund i arbeidsmangel, og at verkstedsforeningen er villig til at gi en skriftlig erklæring om, at de omtalte arbeidere ikke i nogen henseende er blokert for arbeide fra arbeidsgivernes side. Som bevis herfor anføres bl. a. at nævnte arbeidere var tilbuddt arbeide i Drammen og arbeidsgiverforeningens formand hr. direktør Heiberg erklærte, at verkstedsforeningen gjerne skulde medvirke til, at de 3 mand fik arbeide her i byen, hvis saadant kunde skaffes.

Paa grundlag av disse uttalelser foreslaar vi, at konflikten ved Kværner bruk ordnes saaledes, at de streikende formere straks gjenoptar arbeidet, og at de 3 opsagte formere erholder arbeide ved andre verksteder her i byen.

Hele striden ved Kværner bruk dreier sig altsaa nu om hvorvidt arbeidsgiverne i praksis vil bevise sin paastand om, at de 3 formere ikke er blokert for arbeide. Med litt imøtekommenhet maatte dette kunne ordnes. Vi skal bemerke, at vedk. arbeidere hører til de dygtigste i sit fag og staar paa høieste timeløn.

Arbeidsgiverforeningen fandt imidlertid ikke at kunne gaa med paa en ordning som av os foreslaat, men besluttet istedet at erklære lockout overfor samtlige formere i landet.

Konflikten ved *Pienes mølle i Buviken* har nu paagaat i 10 maaneder. De organiserte arbeidere ved møllen besluttet med sit forbunds og landsorganisationens godkjendelse at søke at gjennomføre en tarifoverenskomst. Da enighet ikke opnaaddes om denne, godkjendte sekretariatet at arbeiderne nedla arbeidet. Ved nye forhandlinger opnaaddes enighet om tariffen, og arbeidet besluttedes gjenoptat. Ved gjenindtagelsen av arbeiderne blev der imidlertid øvet trakasserier fra møllens ledelses side og dette førte til at streiken fortsattes. Møllefirmaet engagerte streikbrytere — væsentlig unge gutter fra forskjellige steder — og disse optraadte paa en meget utæskende maate overfor de organiserte streikende arbeidere. Ikke bare ved de trusler de lot falde og den ting at de drev mistænkelige skyteøvelser. Men deres optræden kulminerte som bekjendt paa en yderst tragisk maate, idet en av

streikbryterne (Egseth) ved et revolverskud dræpte en av de organiserte arbeidere (Folstad) like i nærheten av hans hjem. Det lykkedes møllens ledelse mot en kaution av 500 kroner at faa drapsmanden løslatt, og han blev straks demonstrativt sat til arbeide i møllen igjen. Samtidig utæsket hr. Piene paany folkestemningen ved at negte de mange hundrede mennesker fra Trondhjem og andre steder at gaa iland i Buviken og delta ved begravelsen av den dræpte arbeider. Dette bestyrket arbeiderne i den opfatning, at møllens ledelse ikke var helt uansvarlig for at streikbryterne gik omkring som bevæbnede og livsfarlige personer.

Paa grund av denne arbeiderfiendtlige holdning fra firmaets side opstod der ganske naturlig en sterk agitation i Trondhjem og de omliggende distrikter mot benyttelse av møllens produkter, uten at der var utstedt noget paalæg om boycot hverken av arbeidsmandsforbundet eller landsorganisasitionen. Man fandt at det var et meget retfærdig krav, at møllens tidligere arbeidere burde indtages igjen. De fleste av disse er nemlig fastboende i bygden, har bygget sig hus og hjem og har levet der en aarrække. Den dræpte arbeiders far, gamle Folstad, er ogsaa blandt de streikende møllearbeidere.

Overfor arbeidsgiverforeningens krav paa at faa streiken og boycotten hævet, har vi fremholdt at dette kan ske ved, at de streikende arbeidere gjenindtages i arbeidet. Det skulde synes klart at en saadan ordning ogsaa er i møllefirmaets egen interesse. En lockout med den agitation og kampstemning som den medfører, kan neppe bringe møllen dens gamle kunder tilbake. Arbeidsgiverforeningen har imidlertid avvist alle forsøk paa at faa de gamle arbeidere gjenindtat.

Med hensyn til mæglingsanmodningen finder vi det merkelig, at arbeidsgiverforeningen samtidig med denne utsender en omfattende lockout-erklæring, som naturligvis kun vil bidra til at vanskeliggjøre mæglingen. Det forundrer os likeledes at arbeidsgiverforeningen i sin skrivelse til regjeringen gjentagne gange uttaler at foreningens forhandlere har strukket sig til det ytterste og at «længer kan man ikke strække sig» osv. Det lyder jo som et ultimatum, og hvis det er meningen at dette skal danne grundlaget for mæglingen, vil den jo kun bli det rene proformaverk. Vi gaar imidlertid ut fra at disse uttryk kun hører med til *lockout*begrundelsen og ikke har noget med den egentlige mæglingsanmodning at gjøre, og at saaledes mæglingen sker under den forutsætning, at der fra arbeidsgiverforeningens side er vilje tilstede til en mindelig ordning. Vi antar at dette ogsaa maa være forutsætningen fra regjeringens side for overhodet at kunne medvirke til mægling i denne sak. Og paa et saadant grundlag er ogsaa vi villig til at la saken forebringe for en offentlig mægling.

Ærbødigst

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat

Ole O. Lian.

Mæglingen.

Den av regjeringen efter arbeidsgiverforeningens anmodning iverksatte mægling tok derpaa sin begyndelse den 29. januar under ledelse av hr. telegrafdirektør *Heftye* som var opnævnt som mægler. Som forhandlere mødte fra arbeidsgiverforeningen direktør E. Heiberg, direktør Sem og bryggerieier Jenssen, Trondhjem. For landsorganisationen mødte Ole O. Lian og Sverre Iversen. Desuten deltok i forhandlingerne P. Aarøe, M. Nygaard, J. Bjerkmann og former Svendsen samt direktør ved Kværner bruk, hr. Stub.

Ved mæglingens begyndelse henstillet mæglingmanden til arbejdsgiverne at utsætte opsigelsen for 2. opbuds vedkommende indtil mæglingen var tilendebragt. Efterat dette var forelagt arbejdsgiverforeningens centralstyre meddelte arbejdsgivernes forhandlere at opsigelsen av 2. opbud var utsat til 4. febr.

Imidlertid syntes utsigterne til enighet meget smaa, idet arbejdsgiverne ikke viste tegn til nogen imøtekommenhet, men tvertimot strammet sine krav. Dagen for opsigelsen av 2. opbud nærmet sig, og sekretariatet maatte træffe beslutninger om, hvad der fra organisationens side kunde gjøres i den foreliggende situation.

Allerede den 30. januar hadde sekretariatet paalagt en række forbund at forberede *sympatistreik* og dette hadde faat forbundenes tilslutning. Men sympatistreiken skulde falde sammen med arbejdsgivernes bebudede 2. opbud. Dette lot imidlertid vente paa sig. Det blev morgen og det blev aften onsdag den 4. februar, men ingen meddelelse forelaa til sekretariatet.

Imidlertid indeholdt aviserne torsdag morgen 5. februar meddelelse om at den dag skulde 2. opbud opsies. Vi besluttet da at henvende os til arbejdsgiverforeningens formand under mæglingmøtet og faa besked. Han meddelte at det forholdt sig rigtig som i aviserne meddelt, og at det var en misforstaaelse, naar sekretariatet ikke hadde faat meddelelse. Den skulde bli sendt snarest. Endelig ut paa eftermiddagen den 5. februar kom følgende skrivelse:

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat, Folkets hus.

I tilslutning til, hvad der tidligere er det ærede sekretariat mundtlig meddelt, og i overensstemmelse med, hvad der er bliit protokollert under den paagaende mægling, bekræftes herved, at vi i henhold til repræsentantskaps beslutning av 6. januar nu har lat opsigelserne for 2. opbud utgaa, saaledes at arbeidsstans i dette opbuds bedrifter vil finde sted torsdag den 19. ds.

2. opbud omfatter sagbruk, høvlerier og den øvrige trævareindustri, jernindustrien, trømasse-, cellulose- og papirfabrikker, cementfabrikker, galogefabrikker, saapefabrikker samt dampoljemøller.

Ærbødigst

Norsk arbejdsgiverforenings centralstyre

E. Heiberg.

Pr. omgaaende sendte sekretariatet følgende svar:

Til Norsk arbejdsgiverforenings centralstyre.

Det ærede centralstyres skrivelse av 5. ds. med meddelelse om at arbeiderne i en række bedrifter idag er opsagt til fratrædelse 19. februar erkjendes mottat.

Samtidig tillater vi os at underrette om, at sekretariatet paa grund av arbejdsgiverforeningens lockouterklæring har besluttet at iverksætte arbeidsstans i en række arbeidsgrene. Beslutningen omfatter følgende:

Alt arbeide ved utstillingen i Kristiania.

Alle aviser og boktrykkerier over hele landet — med undtagelse av arbeidernes egne trykkerier.

Losse- og lastearbeider ved brygger m. v.

Matroser, fyrbøtere og øvrige skibsmandskaper ved kystfarten.
Bakerne i Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger — med undtagelse av de kooperative bakerier.
Elektrokemisk industri.
Melkekondenseringsfabrikker.
Rørløggere i Trondhjem.
Opsigelsen vil meddeles av forbundene med lovlig varsel enten direkte til vedk. arbeidsgiver eller gjennom det ærede centralstyre.

Ærbødigst

Arbeidernes faglige landsorganisation, sekretariatet

Ole ●. Lian.

Herpaa mottoges følgende svar:

Kristiania, den 7. februar 1914.

Arbeidernes faglige landsorganisations sekretariat, Folkets hus.

Vi har mottat Deres ærede av 5. ds. med meddelelse om, at sekretariatet har besluttet sympatistreik ved en række bedrifter. Vi gaar ut fra, at pladsene opsies overfor hver enkelt bedrift direkte.

Ærbødigst

for Norsk arbeidsgiverforenings centralstyre

Axel Kretting.

Meddelelsen om sympatistreiken var forøvrig allerede git forbundene i sekretariatets sirkulære nr. 3 — 1914, datert 3. februar.

Efterat mæglingssmanden var kommet tilbake fra sin reise fortsattes forhandlingerne torsdag den 5. Ved 3-tiden fredag morgen den 6. februar lykkedes det endelig at opnaa enighet om et forslag til overenskomst. Den lød i sin helhet saaledes:

Paa vegne av Arb. faglige landsorganisation og Norsk arbeidsgiverforening samt disses underorganisationer vedtar undertegnede herved følgende avtale, hvorom skriftlig meddelelse skal utveksles senest inden lørdag 7. februar kl. 6 eftermiddag.

A. I. C. Pienes mølle.

1. Konflikten ved I. C. Pienes mølle i Buviken hæves straks. Arbeidernes organisationer forpligter sig til effektivt at ophæve boykotten, likesom begge organisationer indstiller enhver i forbindelse med konflikten staaende blokade.
2. Bedriften forpligter sig til inden 7 dage fra ovennævnte dato at gjenindta mindst 10 av de tidligere arbeidere forsaavidt disse skriftlig eller personlig har meldt sig til arbeide paa møllens kontor inden 5 dage fra samme dato. Likesaa forpligter bedriften sig til inden 30. april d. a. at ha indtat yderligere 10 av de tidligere arbeidere forsaavidt saa mange har meldt sig inden ovennævnte frist. De øvrige som maatte har meldt sig, har fortrinsret i 12 maaneder fra samme dato til arbeide av samme art som de tidligere har været beskjæftiget med eller til andet arbeide, hvortil der ikke kræves særlig fagkundskap.
3. Den i mai 1913 ved forhandlinger mellem organisationerne vedtagne overenskomst for I. C. Pienes mølle blir fra nu av gjældende for det tidsrum som i nævnte overenskomst bestemt. Skriftlig overenskomst blir at oprette mellem organisationerne overensstemmende hermed.
4. Saavel bedriften som arbeiderne skal gjøre sit bedste for at fremme et godt arbeidsforhold.

B. *Møbelsnekkerne i Haugesund.*

1. Konflikten ved de i arbeidsgiverforeningen staaende møbelsnekkerbedrifter i Haugesund hæves straks. Der oprettes ingen overenskomst for de nævnte bedrifter; men Norsk møbelindustriarbeiderforbund forpligter sig til saa længe den overenskomst som er oprettet med de øvrige møbelsnekkerbedrifter i Haugesund er gjældende, ikke ved hjælp av arbeidsstans, blokade o. l. at fremme noget organisationsmessig krav.
2. Det skal dog være Norsk møbelindustriarbeiderforbund forbeholdt under nævnte overenskomsts varighet at forlange gjort gjældende for de i arbeidsgiverforeningen staaende møbelsnekkerbedrifter i Haugesund den som bilag vedlagte overenskomst.]

C. *Formerne ved Kværner bruk.*

De streikende formere gjenoptar straks arbeidet ved Kværner bruk. Arbeidsgiverforeningens forhandlere erklærte at der ikke hverken fra arbeidsgiverforeningen eller verkstedsforeningens side er lagt eller vil bli lagt de ved Kværner opsagte formere nogensomhelst hindring iveien for at faa arbeide.

Videre oplyste arbeidsgiverforeningens forhandlere at av de 3 opsagte som fremdeles er ledige, kan den ene straks erholde arbeide her i byen og de 2 øvrige i Drammen.

Landsorganisationens forhandlere foreslog, at ogsaa de 2 i løpet av en nærmere fastsat frist sikres arbeide i Kristiania. Dertil uttalte arbeidsgiverforeningens forhandlere at de vilde gjøre sit bedste for snarest mulig at skaffe en eller begge arbeide ved støperier her i byen.

I henhold hertil erklærte landsorganisationens forhandlere at kunne tiltræde ovenstaaende ordning.

Forsaavidt der opstaar uenighet angaaende nærværende avtale, skal de i overenskomst av 15. april 1907 angaaende forhandlinger og voldgiftsretter indtagne bestemmelser komme i anvendelse.

Forutsætningen for overenskomsten var at indtagelsen av de 20 arbeidere i Buviken skulde ske efter konferanse mellem fagforeningens formand og hr. bryggerieier Jenssen som repræsentant for arbeidsgiverforeningen. Mæglingsmanden hr. direktør Heftye meddelte paa arbeidsgivernes forhandleres vegne at de mot arbeidsmandsforbundet og «Ny Tid» indledede processer ianledning boykotten ikke vil bli fremmet.

Mæglingsresultatet blev derpaa forelagt vedkommende parter og efterat være tiltraadt av disse erklæredes overenskomsten for vedtat. I og med overenskomstens vedtagelsen bortfaldt opsigelserne fra begge hold. Den 9. februar utsendte arbeidsgiverforeningen følgende meddelelse til opslag i bedrifterne:

«Da enighet nu er opnaadd mellem arbeidsgiverne og arbeiderne angaaende konflikterne ved I. G. Pienes mølle i Buviken, ved endel møbelsnekkerbedrifter i Haugesund og ved Kværner bruk i Kristiania, tilbakekaldes herved efter avtale mellem Arbeidernes faglige landsorganisation og Norsk arbeidsgiverforening den i anledning av nævnte konflikter, givne opsigelse.»

Sekretariatet og forbundene offentliggjorde følgende meddelelse:

«Det ved mæglingsforhandlingerne omforenede forslag til ordning av

konflikterne ved Pienes mølle, Buviken, møbelsnekkerne i Haugesund og formerne ved Kværner bruk er nu vedtat av begge parter.

Som følge herav er saavel lockouten som sympatistreiker hævet.

Kristiania, den 7. februar 1914.

Arb. faglige landsorganisation,
sekretariatet.

Ole O. Lian.

I henhold til ovenstaaende tilbakekalder herved undertegnede forbund de foretagne opsigelser.

Kristiania, den 9. februar 1914.

Norsk arbeidsmandsforbund, *Rich. Hansen*. Norsk baker- og konditorforbund, *J. Nygaard*. Norsk centralforening for boktrykkere, *O. Ruud*. Norsk havne- og transportarbeiderforbund, *P. Andersen*. Norsk matros- og fyrbøterunion, *Gerh. Gulbrandsen*. Norsk træarbeiderforbund, *H. Pettersen*. Norsk malerforbund, *J. M. Winge*. Norsk murerforbund, *A. Schultz*. Norsk jern- & metalarbeiderforbund, *A. Knudsen*.

En langvarig konflikt hadde *cigararbeiderne i Kristiania*. Da det ikke lykkedes at opnaa enighet om en ny tarif gik cigararbeiderne i streik den 1. januar. Fra den 1. mars gik tobakarbeiderne ut i sympatistreik for at støtte sine kamerater og tobakfabrikkerne lukkedes ganske. Først den 6. mai hævedes konflikten, idet der da var opnaadd enighet om ny tarif. Alle de streikende arbeidere indtoges paany i pladsene.

I slutningen av aaret forberedtes tarifrevisionen inden bygningsfagene, men da disse først kommer til realitetsbehandling i 1915 skal vi ikke nærmere indgaa herpaa i nærværende beretning.

Forøvrig henvises til statistiken som gir klar og grei besked om de forskjellige lønsbevægelser og øvrige forhold vedrørende virksomheten.

Statistisk avdeling.

I de efterfølgende avsnit er git en detaljert oversigt over virksomheten saavel hvad angaar løns- og medlemsbevægelsen som økonomiske forhold m. v. statistisk belyst.

Tabellerne har dennegang en anden nummerering paa grund av at tabellen angaaende tarifoverenskomsterne er medtat som bilag 1 til beretningen sammen med en ny fortegnelse over gjældende overenskomster.

Angaaende *tarifoverenskomsterne* henvises derfor til bilag 1. Se hovedregistret.

Som bilag 2 er indtat en række tabeller og grafiske fremstillinger som viser landsorganisationens og i sammendrag forbundenes utvikling i 15 aar. Vi henviser nærmere herom til teksten der følger tabellerne. Se registret.

Lønsbevægelser i 1914.

a. Oprettede tarifoverenskomster.

Tabel I, i tidligere beretninger tabel III, gir en specificert oversigt over hver enkelt oprettet overenskomst forbundsvis ordnet. Tabellen er utarbeidet efter forbundenes opgaver over lønsbevægelser i aaret og opsat paa samme maate og efter samme principper som i tidligere beretninger. Til orientering gjentar vi her den tidligere forklaring til tabellens hovedpunkter:

«I rubrik 3, antal arbeidere, har vi holdt os til forbundenes opgaver. Hvad antallet uorganiserte angaar er oftere opgaven skjønsmæssig, og undertiden mangler den helt; i sidstnævnte tilfælde er tallene fra rubrik 4 ogsaa anvendt i rubrik 3.

I rubrik 5 og 6 er som regel anført høieste og laveste tariffmæssig fastsatte mindsteløn (eller gjældende løn), og imellem ligger flere satser som ikke lar sig skematisk opstille.

Den samlede lønsforhøielse er dels beregnet av vedkommende forbund og dels av os.

Som utgangspunkt er anvendt helt arbeidsaar à 50 uker — 300 dage. Merindtægten ved økede akkordpriser har vi i de fleste tilfælder maattet se bort fra, da der ikke har været noget fast holdepunkt for beregningen. Derimot er medregnet den tariffmæssig sikrede lønsforhøielse *i perioden*, for hvert tilfælde anmerkning i tabellen.

Denne beregningsmaate har været anvendt i alle landsorganisations beretninger og gir det sikreste beregningsgrundlag baade sammenligningsvis og absolut. Tarifferne varer jo som regel længere end ett aar, og tidligere aars resultat i lønstigning burde jo tillægges aarets resultat, saalænge overenskomsten gjælder, hvis tariffens værdi helt skulde beregnes; dette er ikke gjort, da det sikkert vilde lede til misforstaaelser.»

Lønsbevægelserne i aaret viser at der er avsluttet 196 overenskomster omfattende 10,054 arbeidere, hvorav 7835 organiserte.

I 1913 var der til sammenligning oprettet 197 overenskomster omfattende 17,576 arbeidere, hvorav 14,678 organiserte.

Lønsforhøielserne som er opnaadd er anslaat til kr. 1,367,668.00, hvilket gjør gjennemsnitlig kr. 147.51 pr. arbeider pr. aar. I 1913 var tallene kr. 2,377,440.00, kr. 135.27 pr. arbeider.

Arbeidstidsforkortelsen omfatter 4561 arbeidere, hvorav 3715 organiserte med en samlet forkortelse av 14,615 timer pr. uke, hvilket utgjør 3.20 timer pr. arbeider pr. uke.

I 1913 var tallene 11,847 arbeidere, 10,159 organiserte, indvunden forkortelse 36,775 timer eller 3.10 timer pr. arbeider pr. uke.

Ferier med fuld løn er opnaadd for 2120 arbeidere, hvorav 1663 organiserte, med gjennemsnitlig 6.99 feriedage pr. arbeider pr. aar.

I 1913 var tallene 4339 arbeidere, hvorav 4167 organiserte, med gjennomsnittlig 7.16 feriedage pr. arbeider pr. aar.

Sammenligner man aarets resultat med tidligere aar faar man samtidig et billede av aaret 1914 som det virkelig var. Under første halvaar var det gode konjunkturer, de opnaade resultater fortæller det, baade lønsforhøielsen og arbeidsforkortelsen er i gjennomsnit pr. arbeider høiere end nogengang før i de sidste 5 aar, hvorimot omfanget, antallet arbeidere som omfattes av lønsbevægelsen, er gaat betydelig ned. Her er det krisen 1. august som bratt hugget over og stoppet virksomheten. Et godt billede av dette gir efterfølgende avsnit «D», om saker der er bortfaldt eller avsluttet uten overenskomst. Det omfatter ikke mindre end 58 lønsbevægelser, omfattende 2130 arbeidere, som ikke har ført til nogen avgjørelse. Dertil kommer ogsaa at der i 1914 ikke utløp tariffen i noget særlig stort omfang.

b. Arbeidsstansninger.

I tabel II, i tidligere beretninger tabel IV, er opført arbeidsstansningerne i aaret, baade de som paagik fra 1913 og som paagik ved dette aars utgang. Tabellen er opsat paa samme maate som i tidligere beretninger. Antallet arbeidere og medlemmer er efter forbundenes opgaver i alt væsentlig og likeledes beregningen over streikedagenes antal.

Datoerne for konflikters begyndelse og slutning er inklusive, altsaa første og sidste streikedage.

Til trods for de forannævnte forhold om krisens indvirken paa lønsbevægelserne er antallet arbeidsstanser omtrent det samme som i 1913, det er 98 mot da 99, men det mest bemerkningsverdige er, at til trods for konjunkturen er streikernes omfang og varighet noget større end i 1913.

Tabellen viser at arbeidsnedlæggelserne omfatter 5314 arbeidere, hvorav 4236 organiserte, mot i 1913 4941 arbeidere og 4382 medlemmer. Der er 155,592 tapte arbeidsdage mot i 1913 122,126 dage.

I understøttelse er utbetalt kr. 205,806.74, hvorav fra landsorganisationen kr. 144,158.56. I 1913 var tallene henholdsvis kr. 150,809.80 og kr. 85,732.06. Gjennomsnittstallene fastslaar de samme forhold.

Med hensyn til tapte arbeidsdage og utbetalt understøttelse gaar vi ut fra at de kun omfatter organiserte arbeidere, da det er forbundenes opgaver vi her maa bygge paa.

Der falder da i 1914 36.73 tapte arbeidsdage pr. deltagende medlem mot 27.87 i 1913, og understøttelsen beløper sig til kr. 48.59 pr. deltagende medlem mot kr. 34.42 i 1913. Pr. tapt arbeidsdag blir understøttelsen kr. 1.32 mot kr. 1.23 i 1913.

For lettere at gi oversigt over materialet hitsætter vi hovedresultaterne i nedenstaaende sammendrag.

c. *Hovedresultaterne:*

Her er i sammendrag lønsbevægelsernes antal og omfang de sidste 5 aar:

Aar	Uten arbeidsstans		Med arbeidsstans		Tilsammen		Betalt understøttelse	
	Bevæ- gelser	Ar- beidere	Bevæ- gelser	Ar- beidere	Bevæ- gelser	Ar- beidere	Ialt kr.	Herav av landsorg. kr.
1914	126	6134	98	5314	224	11448	205806.74	144158.56
1913	133	14040	99	4941	232	18981	150809.80	85732.06
1912	189	23066	67	8770	256	31836	460866.03	311277.59
1911	151	8534	50	41566	201	50100	1003328.95	477393.75
1910	71	6054	45	4375	116	10429	239475.87	151758.00

Arbeidsstansningernes omfang vil sees av følgende oversigt over streikeutgifterne og deres fordeling pr. medlem:

Aar	Streikeutgifter ialt kr.	Pr. medlem kr.	Bidrag fra landsorganisa- tionen kr.	Pr. medlem kr.
1914	205806.74	3.01	144158.56	2.11
1913	150809.80	2.41	85732.06	1.37
1912	460866.03	7.93	311277.59	5.36
1911	1003328.95	20.25	477393.75	9.63
1910	239475.87	5.38	151758.00	3.41

Paa samme maate gives efter tabel I et sammendrag av opnaade resultater med hensyn til lønsforhøielse og forkortet arbeidstid med sammenlignende tal for sidste 5 aar.

Lønsforhøielse:

	Antal overens- komster	Antal ar- beidere	Derav medlem- mer	Opnaadd løns- forhøielse pr. aar		Understøt- telse kr.
				ialt kr.	pr. arb. kr.	
Uten stans	123	5526	4256	699701.00	126.62	—
Med stans	61	3746	3101	667967.00	178.31	170941.42
ialt 1914	184	9272	7357	1367668.00	147.51	170941.42
1913	197	17576	14678	2377440.00	135.27	83414.75
1912	289	29629	21832	3459267.00	116.75	236614.55
1911	193	25904	18485	2067962.00	79.83	67703.01
1910	98	9426	7053	841390.00	89.26	138266.69

Arbeidstidens forkortelse :

	Antal overenskomster	Antal arbeidere	Derav medlemmer	Arbeidsforkortelse timer pr. uke	
				ialt	pr. arb.
Uten stans	63	2411	1936	7370	3.06
Med stans	43	2150	1779	7245	3.37
ialt 1914.	106	4561	3715	14615	3.20
1913.	115	11847	10159	36775	3.10
1912.	123	11963	7670	26042½	2.18
1911.	111	19795	13474	33711	1.70
1910.	28	1468	1137	4476½	3.05

Ferispørsmålet har vi opgaver om for 4 aar, der i sammen-
drag stiller sig saaledes :

Ferier med fuld løn :

	Antal overenskomster	Antal arbeidere	Antal medlemmer	Feredage pr. aar	
				ialt	pr. arb.
1914.	55	2120	1663	14818	6.99
1913.	38	4339	4167	31088	7.16
1912.	36	2340	1800	14303	6.11
1911.	14	1350	819	7264	5.38

De lønsbevægelser som har medført arbeidsstans har som man ser et bedre gjennomsnittstal baade hvad lønsforhøielse og arbeidstidsforkortelse angaar. Dette kommer i ikke liten grad av at de fleste konflikter gjælder krav om overenskomst. Det har været uryddede forhold som det har været mest at ta av.

For nærmere at faa definert konfliktsbegrepet hitsættes omstaaende utdrag av tabel II som paa en tydelig og oversigtlig maate viser hvorledes arbeidsstansningerne har artet sig, saavel deres aarsak, karakter og resultat.

Hovedmængden av konflikter skyldes krav om overenskomster og har været streiker, det er det samme forhold som foran omtalt.

Konflikternes avslutning og resultat har alt overveiende været tilfredsstillende baade talmæssigt og reelt, sammenlign med forestaaende opgaver over lønsforhøielser og arbeidsforkortelser. Sammen-
dragene stiller sig saaledes :

Konflikternes årsak :

Aarsak	Antal konflikter	Antal arbeidere	Derav medlemmer	Tapte arbeidsdage	Utbetalt understøttelse kr.	Herav av landsorganisationen kr.
Krav om overenskomst	44	2355	1971	49395	64924.88	44302.00
Fornyelse av overenskomst	29	1668	1424	67375	88320.37	65193.92
Konflikt i andre fag	10	824	456	21475	32683.54	22036.64
Foreningsret, avskedigelser m. v.	11	314	291	14529	17696.95	11429.00
Forsøk paa løsningslag	4	153	94	2818	2181.00	1197.00
Ialt	98	5314	4236	155592	205806.74	144158.56

Konflikternes karakter :

Karakter	Antal konflikter	Antal arbeidere	Derav medlemmer	Tapte arbeidsdage	Utbetalt understøttelse kr.	Herav av landsorganisationen kr.
Streik	80	4226	3572	125291	163259.69	115067.42
Sympatistreik	10	824	456	21475	32683.54	22036.64
Lockout	8	264	208	8826	9863.51	7054.50
Ialt	98	5314	4236	155592	205806.74	144158.56

Konflikter avsluttet paa følgende basis :

Avslutningsbasis	Antal konflikter	Antal arbeidere	Derav medlemmer	Tapte arbeidsdage	Utbetalt understøttelse kr.	Herav av landsorganisationen kr.
Konflikter avsluttet med overenskomst	75	4466	3515	130470	176487.55	127116.56
Konflikter avsluttet uten overenskomst	19	734	624	15458	15157.95	9506.50
Konflikter som paagik ved aarets utgang	4	114	97	9664	14161.24	7535.50
Ialt	98	5314	4236	155592	205806.74	144158.56

Konflikternes resultat :

Resultat	Antal konflikter	Antal arbeidere	Derav medlemmer	Tapte arbejdsdage	Utbetalt understøttelse kr.	Herav av landsorganisasjonen kr.
Arbeidernes fordringer i det væsentligste gjennomført . . .	84	4693	3690	136464	182651.45	130440.06
Intet væsentlig opnaadd	10	507	449	9464	8994.05	6183.00
Paagik ved aarets utgang	4	114	97	9664	14161.24	7535.50
Ialt	98	5314	4236	155592	205806.74	144158.56

Fra 1913 paagik 11 konflikter omfattende 375 arbeidere, hvorav 303 organisert.

Av de oprettede 196 overenskomster indeholder 127, omfattende 7692 arbeidere, hvorav 5857 medlemmer, bestemmelser om forhandlinger og voldgift i tvisttilfælder og 72, omfattende 5969 arbeidere, hvorav 4273 medlemmer, «almindelige bestemmelser».

Foruten de i tabellerne I og II omhandlede oprettede overenskomster og arbeidsstansninger har der i aarets løp været behandlet nedenstaaende saker vedrørende konflikter og lønsbevægelser.

d. Avsluttet uten overenskomst, bortfaldt eller utsat.

Arbeidsmandsforbundet:

1. *Dunderlandskompaniet.* Der var forhandlet og opnaadd enighet om en overenskomst for anlægget, men straks man var enige utbrøt krisen og virksomheten blev indstillet. Arbeidsgiverforeningen negter nu at underskrive overenskomsten, og saken utstaar til arbeidet igjen igangsættes.
2. *Sandaker renholdsverk, Kristiania.* Godkjendt krav om arbeidsnedleggelse i anledning brudd paa tariffen og uberettiget avskedigelse. Omfatter 22 arbeidere, hvorav 20 organiserte. Bedriften tok sine bestemmelser tilbake og ydet arbeiderne erstatning for arbeidstap.
3. *Als Hurum fabrikker. Sagene cellulosefabrik.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst omfattende 173 arbeidere, hvorav 83 organiserte. Overenskomsten prolongertes 1 aar.
4. *Ilens smelteverk, Trondhjem.* Avskedigelse av 5 arbeidere, der hadde sagt op sine pladser i sympatistreik sammen med bedriftens andre arbeidere. Saken ordnedes tilfredsstillende ved forhandling.

5. *Sten- og betonarbeiderne, Fredrikshald.* Godkjendt krav om arbeidsstans omfattende 50 arbeidere, samtlige organisert. Et forslag til lønsoverenskomst fra arbeidsgiverne forkastedes av arbeiderne. Saken blev ikke fremmet yderligere grundet krisen.
6. *Mustad støperi, Lysaker.* Godkjendt lønskrav fra støpegodspudserne omfattende 4 mand, alle organisert, hvorav 2 i jern- og metalarbeiderforbundet. Ikke fremmet.
7. *Hitterdals lenser.* Godkjendt opsigelse av overenskomst omfattende 57 arbeidere, hvorav 36 organiserte. Overenskomsten er opsagt, men saken iøvrig ikke fremmet.
8. *Johansen & søns tekstilfabrik, Kristiania.* Godkjendt lønskrav omfattende 44 arbeidere, hvorav 28 organiserte. Ikke fremmet.
9. *Kaiarbeiderne, Sandnæs.* Godkjendt lønskrav omfattende 12 arbeidere, samtlige organisert. Ikke fremmet.
10. *Næs trølastbruk, Mosjøen.* Godkjendt lønskrav omfattende 80 arbeidere, hvorav 64 organisert. Ikke fremmet.
11. *United Sardines Faktories, Bergen.* Godkjendt lønskrav for de kvindelige arbeidere, ialt 30, hvorav 27 organisert. Ikke fremmet.
12. *Trondhjems nye havneanlæg.* Godkjendt lønskrav omfattende 60 arbeidere, hvorav 54 organisert. Ikke fremmet.
13. *Lilleborg fabrikker, Kristiania.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst omfattende 106 arbeidere, hvorav 81 organisert. Ikke fremmet.
14. *Hafslund karbidfabrik.* Forsøk paa lønsnedslag. Arbeidsstans omfattende 150 arbeidere, hvorav 135 organisert. Saken ordnet ved forhandling, tariffen opretholdt.
15. *Notoddens kommune.* Overenskomsten opsagt av kommunen omfattende 7 mand, alle organisert. Krav om arbeidsstans godkjendt. Ved forhandling opnaades enighet om at fortsætte paa de gamle vilkaar til enighet opnaaes om ny overenskomst. Saken hviler grundet krisen.

Centralforeningen for boktrykkere:

16. *A/s Jarlsberg og Larviks Amtstidende, Larvik.* Forsøk paa lønsreduktion ved omgaaelse av tariffen for en trykkers vedkommende. Besluttet arbeidsstans. Saken ordnet tilfredsstillende ved forhandling.

Formerforbundet:

17. *Odda karbidfabrik.* Godkjendt lønskrav og arbeidsstans for formerne ved fabrikken, omfatter 10 arbeidere, alle organisert. Opnaades 5 øres tillæg pr. time for samtlige paa betingelse av at intet nyt krav reises før 1. juli 1915, da tariffen for jern- og metalarbeiderne paa stedet utløper.
18. *Aadals bruk.* Godkjendt opsigelse av akkordtarif, omfatter 36 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.

19. *Mustads støperi, Lysaker*. Godkjendt opsigelse av overenskomst, omfatter 34 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.

Havne- og transportarbeiderforbundet:

20. *Ruteskibene Trondhjem—Nord-Norge*. Godkjendt lønskrav, omfatter 250 mand, alle organisert. Ikke fremmet.
21. *Trondhjem losse- og lastearbeidere*. Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst, omfatter 90 mand, alle organisert. Ikke fremmet.
22. *Løsarbeiderne ved jernbanestationerne i Kristiania* Godkjendt lønskrav, omfattende 12 arbeidere, alle organisert. Kravet om likelig fordeling av fortjenesten ved bæring blev gjennomført.
23. *Thamshavn losse- og lasteforening*. Godkjendt lønskrav omfattende 25 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.

Jern- og metalarbeiderforbundet:

24. *Kristiania elektricitetsverk, maaleravdelingen*. Godkjendt lønskrav omfattende 8 mand, alle organiserte. 5 mand fik lønnen forhøiet fra kr. 3.00 og 3.50 til kr. 4.00 pr. dag. Ingen overenskomst.
25. *Larviks glasverk, reparatørene*. Godkjendt lønskrav omfattende 5 arbeidere, hvorav 4 organiserte. 3 medlemmer fik 3 til 4 øres tillæg pr. time. Ingen overenskomst.
26. *Bjørnruds maskinfabrik, Moelven*. Godkjendt lønskrav omfattende 21 arbeidere, hvorav 14 organisert. Kravet blev ikke fremmet, da en flerhet av arbeiderne hadde kontrakter paa 3 maaneders opsigelse.
27. *Mustad & søn, Lysaker, beslagsmede*. Godkjendt opsigelse av overenskomst omfattende 30 arbeidere, hvorav 27 organisert. Der er forhandlet, men saken hviler grundet krisen.

Kjøre- og handelsarbeiderforbundet:

28. *Moss, kjøerne*. Godkjendt lønskrav omfattende 20 arbeidere, hvorav 13 organisert. Ikke fremmet.

Malerforbundet:

29. *Kragerø, malerne*. Godkjendt lønskrav omfattende 12 arbeidere hvorav 8 organisert. Saken opgit grundet organisationsforholdene.
30. *Kristiania, malermester*. Godkjendt blokade i anledning en mesters brudd paa tariffen, omfattende 10 mand, alle organisert. Saken ordnet paa tilfredsstillende maate.
31. *Kristiania, malermester H. J. Eriksen*. Godkjendt blokade for brudd paa gjældende overenskomst, omfatter 9 arbeidere, hvorav 4 organisert. Bedriften er blokert.

Matros- og fyrbøterunionen:

32. *Als Nordmøre Dampskibsselskap.* Godkjendt lønskrav omfattende 20 arbeidere, hvorav 15 organisert. Ikke fremmet.
33. *Fredrikstad lægtiereiere.* Godkjendt lønskrav omfattende 20 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.
34. *Den norske Sydamerikalinje.* Godkjendt krav om overenskomst ved den nye linje som skal startes. Ikke fremmet grundet krisen.
35. *Namsos dampskibsselskap.* Godkjendt lønskrav omfattende 30 arbeidere, hvorav 25 organiserte. Ikke fremmet.

Møbelindustriarbeiderforbundet:

36. *Molde, møbelsnekkere.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst omfattende 15 arbeidere, alle organisert. Overenskomsten prolongert et aar.

Papirindustriarbeiderforbundet:

37. *Moelven cellulosefabrik.* Godkjendt lønskrav omfattende 71 arbeidere, hvorav 61 organisert. Saken stillet i bero foreløbig, da bedriften er stoppet for at foreta forandringsarbeider.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet:

38. *Holmen bruk, Drammen.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst, omfatter 60 arbeidere, hvorav 40 organisert. Ikke fremmet.
39. *W. Jordans trø- og finerforretning, Kristiania.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst omfattende 32 arbeidere, hvorav 28 organisert. Ikke fremmet.
40. *Drammens damphøvleri.* Godkjendt lønskrav omfattende 23 arbeidere, hvorav 17 organisert. Ikke fremmet.
41. *Saugbruksforeningens sagbruk, Fredrikshald.* Godkjendt lønskrav omfattende 100 arbeidere, hvorav 75 organiserte. Ikke fremmet.
42. *Lavikens dampsg, Namsos.* Godkjendt arbeidsstans omfattende 33 arbeidere, hvorav 25 organisert. Grundet tvist om opsigelse av en mand blev samtlige arbeidere opsagt.
Saken ordnedes ved forhandling.

Skind- og læderindustriarbeiderforbundet:

43. *Brødrene Halléns fabrik, Kristiania.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst for glacefarverne, omfatter 5 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.

Skog- og jordbruksarbeiderforbundet:

44. *Ø. Jevnaker skog- og jordbruksarbeiderforening.* Godkjendt lønskrav omfattende 15 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.
45. *Soknedalens skog- og jordbruksarbeiderforening.* Godkjendt lønskrav omfattende 36 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.
46. *Aasnes og Aasnes Finskog.* Godkjendt lønskrav omfattende 50 arbeidere, hvorav 25 organisert. Ikke fremmet.

Skotøiarbeiderforbundet:

47. *Carl Borgen & Co.s skofabrik, Kristiania.* Godkjendt lønskrav og arbeidsstans omfattende 35 arbeidere, alle organiserte. Saken ordnedes ved forhandling, idet bedriften gik med paa at respektere gjældende vilkaar ved skofabrikkerne ved eventuel oprettelse av styktarif.
48. *Linds skofabrik, Tromsø.* Godkjendt lønskrav omfattende 12 arbeidere, hvorav 9 organiserte. Ikke fremmet.
49. *Alfstads skofabrik, Gjøvik.* Godkjendt arbeidsstans omfattende 29 arbeidere, hvorav 22 organisert. Bedriften foretok en lønsreduktion paa 25 pct.; da arbeiderne negtet, blev de opsagt. Lønsnedslaget blev tat tilbake før opsigelsesfristens utløp.
50. *Haug's skofabrik, Kongsvinger.* Godkjendt arbeidsstans grundet lønsreduktion for en enkelt artikkel. Vedkommende plads blokert.

Slagter- og pølsemakerforbundet:

51. *Fredrikshald, slagtere og pølsemakere.* Godkjendt lønskrav omfattende 9 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.

Stenhuggerforbundet:

52. *Bergen, stenhuggerne.* Godkjendt lønskrav for hugning av fasadestenen (raakop) omfatter 21 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.

Trikotagearbeiderskernes forbund:

53. *Østby Hansens trikotagefabrik, Kristiania.* Godkjendt lønskrav, omfatter 24 arbeidere, alle organisert. Ikke fremmet.

Træarbeiderforbundet:

54. *Strømmens trævarefabrik og Bjørneruds maskinfabrik, Moelven.* Godkjendt lønskrav omfattende 21 arbeidere, hvorav 13 organisert. Ikke fremmet.
55. *Notodden, tømmerne.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst, omfatter 40 arbeidere, hvorav 35 organisert. Ikke fremmet.

56. *Arendal, Barbu fabrikker.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst, omfatter 30 arbeidere, hvorav 22 organisert. Overenskomsten er opsagt, men saken iøvrig stillet i bero grundet krisen.

Enkeltvise foreninger:

57. *Forgyltverks forening og Kristiania nye Gulldlistefabrik.* Godkjendt krav om opsigelse av overenskomst, omfatter 25 arbeidere, hvorav 14 organisert. Overenskomsten prolongert 1 aar.
58. *Ølbryggeriarbeidernes forening.* Godkjendt krav om at søke gjennomført tillægsoverenskomst for visse arbeidere ved Frydenlunds bryggeri, da der nu forsøktes med lønsreduktioner. Saken ordnet ved forhandling.

Tilsammen 58 saker omfattende 2130 arbeidere, hvorav 1759 organisert.

e. Godkjendte krav om gjennomførelse av eller opsigelse av overenskomster; ikke færdigbehandlet ved aarets utgang.

<i>Arbeidsmandsforbundet.</i>	Antal arb.	Hvorav org.
1. Fredrikshalds og Borge teglverker, overenskomst opsagt av arbeiderne	197	84
2. Mustad fabrikker, Lysaker, kjørere og utarbeidere opsagt av arbeiderne	24	24
3. Sundløkkens smelteverk, opsagt av arb.	109	106
4. Slemmestad cementfabrik do.	280	230
5. Murarbeiderne i Kristiania do.	275	275
6. Murarbeiderne i Trondhjem do.	70	65
7. Sten-, jord- og cementarb. i Kristiania do.	1000	723
8. Monier- og do. i Bergen do.	55	35
9. Sten-, jord- og do. i Trondhjem do.	250	218
10. do. do. i Hamar do.	70	37
11. Søndhordlands hermetikfabrikker, krav om overenskomst	63	51
12. Kristiania seilcluksfabrik, overenskomst opsagt av arbeidsgiverne	140	115
13. Murarbeiderne i Bergen do.	92	92
14. do. i Drammen do.	36	36
15. do. i Fredriksstad do.	27	27
16. do. i Haugesund do.	13	13
Tilsammen. .	2701	2131

<i>Havne- og transportarbeiderforbundet.</i>		Antal arb.	Hvorav org.
17.	Svolvær kai-, kul- og transportarbeidere, krav om overenskomst	40	29
18.	Harstad havne- og transportarb. krav om overensk.	50	42
19.	Bryggearbeiderne i Bergen do.	700	600
20.	Follafos lastearbeiderforening do.	25	25
Tilsammen. . .		815	696

<i>Jern- og metalarbeiderforbundet.</i>			
21.	Slemmestad cementfabrik, reparatøren, krav om overenskomst	33	31
22.	Blikkenslagerne i Kristiania, overenskomst opsagt av arbeiderne	143	120
23.	Rørlæggerne i Kristiania, overensk. ops. av arb.	475	390
24.	Rørlæggerne i Trondhjem do.	60	39
25.	Blikkenslagerne i Stavanger do.	45	45
26.	Blikkenslagerne i Trondhjem, overenskomst opsagt av arbeidsgiverne	42	42
Tilsammen. . .		798	667

<i>Kjøre- og handelsarbeiderforbundet.</i>			
27.	Rjukan, kjøerne, krav om overenskomst	30	28

<i>Malerforbundet.</i>			
28.	Malerne i Kristiania, overenskomst opsagt av arb.	700	423
29.	do. i Stavanger do.	100	85
30.	do. i Bergen do.	220	182
31.	do. i Tromsø do.	20	16
32.	do. i Trondhjem do.	160	140
33.	Glasmeistersvendene i Kristiania do.	28	25
34.	Malerne i Drammen, overenskomst opsagt av arbeidsgiverne	40	20
35.	do. i Hamar do.	25	13
36.	do. i Tønsberg do.	30	18
37.	do. i Fredriksstad do.	55	31
38.	do. i Fredrikshald do.	33	26
39.	do. i Nordenfjeldske dampskibsselskap, Trondhjem, overensk. ops. av arbeidsgiverne	7	6
40.	Malerne i Molde do.	14	10
Tilsammen. . .		1432	995

		Antal arb.	Hvorav org.
<i>Matros- og fyrbøterunionen.</i>			
41.	Matroser og fyrbøtere, krav om tillægsoverenskomst, krigstillæg	1300	1300

<i>Murerforbundet.</i>			
42.	Murere, Fredrikshald, krav om overenskomst . .	20	20
43.	do. Kristiania, overensk. opsagt av arb. . .	652	652
44.	do. Trondhjem, do. . .	84	84
45.	do. Arendal, do. . .	20	20
46.	do. Gjøvik, do. . .	10	10
47.	Gipsmakerne og stukkatorerne, Kr.a, do. . .	50	50
48.	Murerne i Drammen, overensk. ops. av arbeidsg.	70	70
49.	do. i Fredriksstad, do. . .	40	40
50.	do. i Hamar, do. . .	25	25
51.	Murarbeiderne i Hamar, do. . .	20	20
52.	Murerne i Haugesund, do. . .	30	30
53.	do. i Molde, do. . .	6	6
Tilsammen . .		1027	1027

<i>Skotøiarbeiderforbundet.</i>			
54.	Haandskomakerne, Horten, overensk. ops. av arb.	17	12
55.	do. Fredriksstad, do. . .	17	17
Tilsammen . .		34	29

<i>Skrædderforbundet.</i>			
56.	Skrædderne, Notodden, overensk. opsagt av arb.	25	25
57.	do. Sandefjord, do. . .	15	15
Tilsammen . .		40	40

<i>Tobakarbeiderforbundet.</i>			
58.	Tobakarbeiderne i Kristianssand, overenskomst opsagt av arbeiderne	86	31
59.	Tobakarbeiderne i Stavanger, overenskomst opsagt av arbeiderne	19	10
Tilsammen . .		105	41

<i>Træarbeiderforbundet.</i>			Antal arb.	Hvorav org.
60.	Bygningssekkerne i Bergen, overenskomst opsagt av arbeidsgiverne		106	80
61.	Tømrere, Bergen, do.		280	200
62.	Tømrere og bygningssekkere, Drammen do.		88	80
63.	Bygningssekkere, Kristiania, do.		325	190
64.	Tømrere, Kristiania, do.		770	650
65.	Tømrere og snekkere, Trondhjem, do.		276	226
66.	Bygningssekkere, Trondhjem, do.		100	70
67.	Tømrere og bygningssekkere, Tønsberg, do.		58	51
68.	do. Hamar, do.		70	53
69.	do. Sandefjord, do.		47	44
Tilsammen. .			2120	1644
Ialt. .			10401	8598

Sammenlignet med tidligere aar stiller ikke færdigbehandlede lønsbevægelser sig saaledes ved hvert aars utgang.

Aar	Antal bevægelser	Antal arbeidere	Antal organisert
1914	69	10402	8598
1913	65	4628	3458
1912	55	7042	6124
1911	53	11431	9366
1910	39	16249	12619

At tallene tiltrods for krisen er saa høie skyldes i hovedsak opsigelsen av overenskomsterne i bygningsindustrien.

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadd ved				
		ialt	den av medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Arbeidsmandsforbundet.			kr. eller øre	kr. eller øre		pct.		
1	Agnæs, Fr.værn. Agnæs tændstikfabrik	1035	483	40—37	50—39	—	5-15	26000	
2	Bryn, Aker. Grønvold fyrstikf.								
3	Bryn og Fr.hald. Bryn og Haldens tændstikfabrik, A/S								
4	Buviken. I. C. Piene & søns mølle	37	34	21,00—16,50	22,50—21,00	3—1½	—	3700	
5	Sundalsøren. A/S Aura.	300	201	50—45	65—47	—	—	123300	
6	Bergens glasmakere og forgyld.	30	21	45—35	48—45	3	—	2542	
7	Sandefjord. Murmestre. Murarb.	35	35	55	60	5	—	4812	
8	Egersunds fayancefabr. Co., A/S	160	110	—	51—33	—	—	12000	
9	Fr.stad. Murmestre. Murarb.	32	32	55	60	5	—	4480	
10	Hamar. Sten-, jord- og cementarb.	70	36	45	50—47	—	—	5985	
11	Bergens kommune. Ingeniør- og havnevæsen.	327	290	4,50—3,50	5,00—4,30	0,50	—	54950	
12	Hønefos bruks høvleri og snek..	17	16	40—25	45—30	5	—	2550	
13	Aalesund. Stenarbeiderne	65	42	55—50	70—60	—	—	19500	
14	Sarpsborgs kommune. Veiarb.	28	18	4,60—3,80	5,00—4,25	—	—	3360	
15	Stenberg lænse	20	10	5,50—4,50	6,00—5,00	—	—	3000	
16	Sandnæs. Murmestre. Murarb..	10	10	55	67	7	—	3060	
17	Skien. Murmestre. Murarb.	14	14	55	65	10	—	3920	
18	Kr.sand. A/S Vigelands bruk.	250	195	4,00—3,40	4,75—3,65	—	10	18350	
19	Kr.sund. Jord- og stenarb.	70	50	70—50	80—60	10	—	18900	
20	Tr.hjems børste- og penselfabr.	18	17	40—30	50—40	10	15	1990	
21	A/S Bergens glasverk	53	41	19,00—17,50	25,00—18,00	—	5-10	2870	
22	Meraker. Nustadfos smeltehytte.	28	24	4,25—3,50	4,50—3,80	—	—	5514	
23	Lysaker. O. Mustad & søns margarinfabrik	51	48	40—35	50—40	—	—	11016	
24	Lysaker. O. Mustad & søns kokusoljefabrik	9	8	40	43—42	—	—	810	
25	Stavanger. Murmestre. Murarb.	74	74	55	67	7	—	22644	
26	Fane spinderier og notfabrik	80	67	40—28	45—35	5—3	—	10440	
27	Sjomen. A/S Stoltz Røthing & Co.s kaianlæg	25	16	4,50	5,25	—	—	5625	
28	Bogen i Ofoten. A/B Ofotens malmfelt	200	164	—	41—35	—	—	—	
29	Evje nikkelverk	150	128	50—41	60—52	—	—	7920	
30	Odda-Tyssedal. Murm. Murarb.	15	15	70	78	8	—	3180	
31	Lillehammer komm. ingeniørarb.	33	25	40	45	7—2	—	4702	
32	Kongsberg. A/S Trollerud sølvv.	55	40	—	60—30	—	—	—	
33	Kr.a renholdsverk. Gaardsarb.	11	11	4,80—3,50	4,80	—	—	1080	
34	Sandnæs. Øglænds cykkelfabrik	70	60	26,00—18,00	36—30	—	—	—	

oprettet i 1914.

Arbejdstid pr. uke			Tillæg for overtid, nat- og helligdagsarbejde		Indeholder overensk.				Var der tidligere overenskomst	Var der arbejdsstans?	Anmerkninger.
tidligere timer	efter overensk. timer	Forkortelsen udgjør ialt timer pr. uke	tidligere	efter overensk.	Ferie antal dage	bestemm. om voldgift	timeløn garant i akk.	alm. beslemmelser			
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
			pct.	pct.							
59-54	54	—	25-50	25-50	—	ja	ja	ja	ja	ja	Timeløn for kvinder 22½ øre. Arbejdsstans ved 2 fabrikker.
12-10	12-10	—	—	50-100	—	ja	—	ja	nei	ja	
60	54	1800	—	25-50-100	—	ja	ja	ja	nei	ja	
58	56½	45	—	25-50-100	—	nei	—	ja	nei	nei	
55	55	—	50-60	50-100	—	nei	ja	nei	ja	nei	
—	54¼	—	—	25-50-100	—	ja	ja	ja	nei	ja	
—	—	—	—	—	—	ja	ja	ja	ja	nei	Overensk. prolong. 1 aar.
57	57	—	—	25-50-100	—	ja	ja	ja	nei	nei	
52½	50½	654	70-90 øre	80-100	7	ja	ja	nei	nei	nei	
60	60	—	—	25-50-100	—	ja	—	ja	nei	nei	
60	54	390	—	50-100	—	ja	ja	nei	nei	nei	
54	49	140	25-50-100	50-100	—	ja	ja	nei	ja	nei	
10	10	—	—	—	—	nei	—	nei	nei	nei	Akkordtarif. 5 øres forh. pr tylv.
54	51	30	25-50-100	50-100	—	nei	ja	nei	ja	nei	Straks 62 øre og 54 timer, ⅓ 15 65 øre og 52½ time, ⅓ 16 67 øre og 51 timer.
57	56	14	25-50-100	50-100	—	ja	—	nei	ja	ja	Straks 60 øre, ⅓ 14 65 øre.
8-10	8-10	—	—	25-50	—	ja	—	ja	ja	nei	
54	54	—	50-100	50-100	—	nei	ja	nei	ja	nei	
56	55½	9	—	25-50-100	—	nei	—	nei	nei	ja	Kvinder 26-14 øre.
8-10	8-10	—	25-50-100	25-50-100	—	ja	ja	ja	ja	ja	Frit hus og brændsel eller 10 kr. pr. mnd. i husleie-godtgjærelse.
8-10	8-9½	54	—	25-50-100	—	ja	—	ja	nei	nei	
54	54	—	25-50-100	25-50-100	—	nei	—	nei	ja	nei	Kvinder nu 30-23 øre, tidl. 25-18 øre.
10-12	10-12	—	50-100	50-100	—	nei	—	nei	nei	ja	
54	51	222	25-50-100	50-100	—	nei	ja	nei	ja	ja	Straks 62 øre og 54 timer, ⅓ 15 65 øre og 52½ time, ⅓ 16 67 øre og 51 timer.
60	58	160	—	25-50-100	—	ja	—	ja	nei	nei	Kvinder 17-13½, nu 20-16½ øre.
60	59	25	—	25-50-100	—	nei	—	nei	nei	nei	
—	57	—	—	25-50-100	—	ja	ja	ja	nei	nei	Oprettet ved voldgift. Tidl. ingen mindsteløn.
56	56	—	50-75	50-75-100	3-6	—	ja	nei	ja	nei	Tillægstarif.
57	53	60	25-50-100	50-100	—	ja	—	nei	ja	ja	
60	57	99	—	70-80 øre	7	nei	ja	nei	nei	nei	
—	8-10	—	—	25-50-100	—	ja	ja	nei	nei	nei	Mindstelønstarif.
52	52	—	—	—	7	nei	—	nei	nei	nei	
57	55½	105	—	25-50-100	—	ja	ja	ja	nei	ja	Ved voldgift underlagt verkstedsoverenskomsten.

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadd ved			
		i alt	derav medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. all- saaet til i alt pr. aar. kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
				kr. eller øre	kr. eller øre		pct.	
35	Vadheim i Sogn. A/S Vadheim elektrokem. fabrik	69	49	35	50—37½	—	—	12240
36	Aalesund. Spilkevigs snøre-, not- og garnfabrik.	74	69	40—25	42—34	—	7-15	2184
37	Kr.ania. A/S Bjølsen valsemølle	18	18	36—35	39—36	—	—	1860
38	Kr.sund. Fosna Canning Co. . .	42	32	40—26	45—35	5	8	5670
39	Mjøndalen. Den norske galoge- og gummivarefabrik	130	80	53—30	57½—33	—	—	6000
40	Porsgrunds porselænsfabrik . . .	132	96	—	—	—	—	14000
41	A/S Stavanger cementvarefabrik	50	32	—	45—34	—	—	—
42	Larvik. Murmestre. Murarb. . .	14	14	55	60	5	—	1960
43	Hofsfos træsliperis papirfabrik .	30	26	4,00—3,00	5,00—3,50	—	—	2475
	Tilsammen	3931	2751	—	—	—	—	434589
	Baker- og konditorforbundet.			pr. uke kr.	pr. uke kr.			
44	Haugesund. Bakerier og kondit.	32	26	25—18	35—22	4	—	6400
45	Sarpsborg. Do.	23	23	32—23	36—27	3	—	3450
46	Modum. Do.	17	16	30—22	35—25	4	—	3400
47	Molde. Do.	13	13	30—20	35—24	3,50	—	2275
48	Fredrikshald. Do.	21	20	30—20	45—24	4	—	4200
49	Kristiansund. Do.	44	39	32—18	40—25	6	—	13200
50	Moss. Bakerier.	31	29	—	40—25	3	—	4650
51	Do. Konditorier	3	3	—	32—25	4	—	600
52	Aalesund. Bakerier og kondit. .	41	26	—	35—20	3	—	6150
53	Tromsø. Do.	35	30	30—21	32—25	3	—	7200
54	Lillestrøm. Do.	9	9	—	31—25	3	—	1350
55	Narvik. Do.	19	19	35—30	38—35	4	—	3800
56	Hamar. Do.	18	15	—	35—24	5	—	4500
57	Elverum. Do.	10	10	—	35—24	5	—	2500
58	Hammerfest. Do.	12	10	—	32—30	7	—	4200
59	N. Østerdalen. Do.	15	15	—	35—25	5	—	3750
60	Sulitjelma. Do.	7	7	28—22	36—31	9	—	3270
61	Porsgrund. Do.	20	18	25—20	35—24	4	—	4000
62	Kristiansand. Do.	30	24	35—21	35—24	4	—	6000
63	A/S Trondhjems kjeks- og knække- brødfabrik	16	16	11,00—5,00	0,26—0,14	—	—	2160
	Tilsammen	416	368	—	—	—	—	87055
	Bokbinderforbundet.							
64	A/S Tønsberg papirindustri. . .	135	80	20—11	22—13	5-10 %	10	5400

oprettet i 1914. (Forts.).

Arbejdstid pr. uke			Tillæg for overtid, nat- og helligdagsarbejde		Indeholder overensk.				Var der tidligere overenskomst		Var der arbejdsstans?		Anmerkninger.
tidligere timer	efter overensk. timer	Forkortelsen udgør ialt timer pr. uke	tidligere	efter overensk.	Ferie antal dage	bestemm. om vologift	timeløn garant. i akk.	alm. besættelser	Var der tidligere overenskomst	Var der arbejdsstans?			
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
			pct.	pct.									
10—8	10—8	—	50—100	50—100	—	nei	—	nei	ja	ja	I akkord 14 øre pr. kg. natrium, før 12½ øre.		
60	58	148	—	25—50—100	—	ja	—	ja	nei	nei	Kvinder 17—13 øre.		
10	10	—	—	25—50	—	ja	—	ja	nei	nei	Maanedslønnede kr. 120.00.		
60	54	252	25	25—50—100	—	nei	—	nei	nei	ja	Kvinder tidl. 18—12 øre, nu 21—16 øre.		
56	56	—	25—50—100	25—50—100	—	ja	—	ja	ja	nei	Lønstillæg 54 kr. pr. mand.		
54	54	—	—	25—50	14	nei	—	nei	nei	nei	7 % forhøielse.		
57	54	150	25—50—100	25—50—100	—	ja	ja	nei	ja	ja			
56	56	—	25—50—100	50—100	—	ja	ja	nei	ja	nei			
10—12	10—12	—	—	25—50—100	—	ja	ja	ja	nei	nei			
—	—	4357	—	—	—	—	—	—	—	—			
			øre pr. time	øre pr. time									
63	56	224	—	75	7	ja	—	nei	ja	nei			
56	56	—	75	75	7	nei	—	nei	ja	nei			
63	55	136	—	75	9	nei	—	nei	ja	nei			
63	56	91	—	75	7	ja	—	ja	ja	nei			
63	56	147	—	75	7	ja	—	nei	ja	nei			
63	56	308	—	75	7	ja	—	ja	ja	nei			
63	56	217	—	75	7	ja	—	ja	nei	nei			
—	65	—	—	25—75 %	7	ja	—	ja	nei	nei			
63	56	287	—	75	7	ja	—	nei	nei	nei			
63	56	245	—	75	7	ja	—	ja	ja	nei			
63	56	63	—	75	7	ja	—	nei	nei	nei			
63	63	—	—	—	7	ja	—	nei	ja	nei			
63	56	126	—	75	7	nei	—	nei	nei	nei			
63	56	70	—	75	7	nei	—	nei	nei	nei			
63	54	108	—	75	7	nei	—	nei	nei	nei			
—	—	—	—	—	7	nei	—	nei	nei	nei			
63	48	105	—	—	7	nei	—	nei	nei	nei	Frit hus, lys, brænde og brød. Arb.tiden straks		
63	56	140	—	75	7	ja	—	nei	ja	nei	58 timer, 1/3 15 48 timer.		
63	56	210	—	75	7	nei	—	nei	ja	ja			
54	54	—	—	25—50 %	—	ja	—	ja	nei	ja			
—	—	2477	—	—	—	—	—	—	—	—			
			pct.	pct.									
57¾	55	371	—	25—50—100	7	ja	ja	ja	nei	ja	Kvinder 13—8 kr. pr. uke.		

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadd ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Formerforbundet.				pr. time øre	pr. time øre			
65	Sørum. Sørumssand mek. verkst.	5	5	—	37—31	4	—	555
Havne- og transportarbejderforbundet.				kr. eller øre	kr. eller øre			
66	Fr.stad. Kulimport. Kullosserne	30	30	—	—	—	30	12000
67	Sannesund. Mæglerne. Losse- og stuerarb.	25	25	—	—	—	15	6225
68	Tr.hjem. Dampskibseksk. Kaiarb.	190	190	50	50	—	10-15	40000
69	Hammerfest. Pakhusarb.	45	43	22,00	24,00	2,00	—	4500
70	Do. Lossearb.	140	131	50	55	5	15	16800
71	Kr.sund. Losse- og lastearb. . . .	60	60	50	75—70	—	20-25	18000
72	Aalesund. Kaiarbejderne	50	50	40	50	—	—	15000
73	Trondhjem. 5 forskj. bedrifter, pakhusarb.	20	20	22,00—18,00	26,00—23,00	2,00	—	5200
74	Do. Sild- og fiskeeksp., pakhusarb.	17	14	24,00—12,00	27,00—16,00	2,00	—	3000
75	Do. Koop. landsf. filial, pakhusarb.	7	7	24,00—22,00	30,00—26,00	—	—	2000
76	Do. I. C. Piene & søn, pakhusarb.	12	12	23,00—21,00	27,00—25,00	—	—	3150
77	Do. 58 firmaer.	144	100	22,00—18,00	26,00—23,00	2,00	—	22000
	Tilsammen	740	682	—	—	—	—	147875
Jern- og metalarbejderforbundet.								
78	Larvik. A/S Alfr. Andersens mek. verksted	120	66	37—31	37—31	2	—	6600
79	Bryn. Bryn tændstikf. Repar.	9	7	—	—	4—6	—	972
80	Hamar. A/S «Vølund» Limited	30	22	—	40—33	5	—	4700
81	Fredrikstad telefoncompani	10	8	24,00—23,00	29,00—26,00	5,00-3,00	—	2690
82	Molde elektricitetsverk	6	6	—	40—31	—	—	—
83	Brevik blikvarefabrik og Brevik staalpresningsverk	70	39	42—30	42—31	—	—	427
84	Larvik slib og mek. verksted	32	28	—	37—31	2	—	1776
85	Stavanger elektro-staalverk	135	80	—	37—31	—	—	—
	Tilsammen	412	256	—	—	—	—	17165
Kjøre- og handelsarbejderforbundet.								
86	Kristiania. Bjølsen valsemølle	41	40	25,00—22,50	26,50—24,00	—	—	4013
87	Do. Nedre Foss mølle.	43	43	43—32	43—35	—	—	4219
88	Do. Bakke mølle	12	12	24,00	26,50—25,00	—	—	1200

oprettet i 1914. (Forts.).

Arbejdstid pr. uke			Tillæg for overtid, nat- og helligdagsarbejde		Indeholder overenskn.						Anmerkninger
tidligere timer	efter overenskn. timer	Forkortelsen udførelt ialt timer pr. uke	tidligere	efter overenskn.	Ferie antal dage	bestemmelser om voldgift	finansielt gærrant. i akk.	alm. bestemmelser	Var der tidligere overenskomst	Var der arbejdsstans?	
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
57	55½	7½	—	25—50—100	—	ja	ja	ja	nei	nei	
10	10	—	øre pr. time 30	øre pr. time 50—100	—	ja	—	nei	nei	ja	Akkordtarif.
10	10	—	—	—	—	ja	—	nei	ja	nei	Akkordtarif.
10	10	—	25	45	—	ja	ja	ja	ja	nei	
57	54	135	—	50	7	nei	—	nei	nei	ja	
8	8	—	—	—	—	nei	—	nei	nei	ja	
9—11	9	—	50	50	—	ja	—	nei	ja	nei	
—	10	—	—	15—20	—	ja	—	ja	nei	nei	Betaling for tilsigelse kr. 1.05, for ventetid kr. 0.35.
—	57	—	—	50—70	—	ja	—	ja	nei	nei	
—	54	—	ubestemt	60—70	—	ja	—	ja	nei	ja	
—	54	—	—	60—100	14	nei	—	nei	nei	nei	
—	57	—	—	60—80	—	ja	—	ja	nei	nei	
—	57	—	—	50—70	8	ja	—	ja	nei	nei	
—	—	135	—	—	—	—	—	—	—	—	
55½	55½	—	pct. 25—50—100	pct. 25—50—100	—	ja	ja	ja	ja	nei	
54	54	—	25—50	25—50	—	ja	—	ja	nei	nei	
55	54	30	33⅓	25—50—100	7	ja	—	ja	ja	nei	Kvinder 28 øre, tidl. 20 øre.
56½	56	5	—	25—50—100	7	nei	—	nei	nei	nei	
—	55½	—	—	25—50—100	—	ja	ja	ja	nei	nei	
57	57	—	25—50—100	25—50—100	—	ja	—	ja	ja	ja	Akkordtarif.
55½	55½	—	25—50—100	25—50—100	—	ja	ja	ja	nei	nei	
58	55½	337⅓	—	25—50—100	—	ja	ja	ja	nei	nei	
—	—	372½	—	—	—	—	—	—	—	—	
60	60	—	25—50	25—50	—	ja	—	ja	nei	ja	
60	60	—	50 øre	50 øre	—	ja	—	ja	nei	ja	
60	60	—	25—50	25—50	—	ja	—	ja	nei	ja	

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadd ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
89	Kristiania. Korn- og melgrossist.	108	67	24,00	26,50 - 25,00	—	—	14882
90	Do. Landhusholdn.selsk. fælleskjøb	40	40	24,00	27,00 - 25,00	3,00	—	6240
91	A/S Tønsberg papirindustri	15	15	22,00	22,00	—	—	—
92	Kristiania. Haakon Johannesens jernlager	7	7	24,00—22,00	26,50—25,00	3,00	—	1050
93	Stavanger. Bliktrykkerier og blikemballagefabr.	11	10	22,50	24,00—22,00	1,00	—	863
94	Do. Holst sønner	3	3	22,00—20,00	25,00—23,00	3,00	—	468
95	Do. Gross. P. Nesheim	2	1	20,00	23,00	3,00	—	312
96	Do. A/S Stavanger kolonialforretning	1	1	25,00	25,00	—	—	52
97	Do. Tou mølle	11	6	23,00	24,00	1,00	—	572
98	Do. Frue meieri	5	2	23,00—20,00	25,00	2,00	—	572
99	Hamar. Handl. og hesteholdere	22	18	21,50	25,00—23,00	—	—	4407
100	Do. 3 arbejdsvognmænd	10	5	20,50	25,00—23,00	—	—	2132
101	Tr.hjem. 2 bakermestre. Halseth og Hoff	18	16	21,00	27,00	6,00	—	5400
102	Do. 10 forskj. bedrifter	21	17	22,00	25,00—23,00	2,00	—	3588
103	Do. Tr.hjems handelsforen., 57 handlende	86	60	21,00	25,00	2,00	—	12556
104	Do. Adams ekspres	4	4	24,00—20,00	26,00—24,00	—	—	400
105	Do. Koop. landsforen. filial	2	2	25,00—20,00	30,00—26,00	—	—	600
106	Kristiania. Koop. landsforening	10	10	30,00—20,00	30,00—26,00	—	—	1824
	Tilsammen	472	379	—	—	—	—	65350
	Malerforbundet.			pr. time øre	pr. time øre			
107	Molde. Malerfaget	12	12	45—34	55—50	10	—	3420
108	Tromsø. Do.	20	15	45—30	55—50	10	—	5700
109	Kristiansand. Do.	41	38	55—50	65—60	10	—	10762
110	Vestfj.dalen. Do.	50	47	75—70	85—75	—	10	13250
111	Skien. Do.	35	33	55—50	65	—	—	11235
112	Notodden. Do.	17	17	75—65	83—78	—	10	3468
113	Haugesund. Do.	24	20	55—50	57—52	2	—	1344
	Tilsammen	199	182	—	—	—	—	49179
	Matros- og fyrbøterunion.							
114	Bergen. O. M. Olsen og J. O. Evensen. Kjedelrenserne	17	17	50	60	10	—	4845

oprettet i 1914. (Forts.).

Arbeidstid pr. uke			Tillæg for overtid, nat- og helligdagsarbeide		Indeholder overensk.				Anmerkninger		
tidligere timer	etter overensk. timer	Forkortelsen utgjør ialt timer pr. uke	tidligere	etter overensk.	Ferie antal dage	beslemm. om voldgift	timeløn garrant, i akk.	alm. bestemmelser		Var der tidligere overenskomst	Var der arbeidsstans?
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
60	55	540	—	25-50-100	7	nei	—	ja	nei	ja	
60	55 1/2	180	25-50-100	25-50-100	—	ja	—	ja	nei	ja	
57 3/4	55	41	—	25-50-100	7	ja	—	ja	nei	ja	
55	55	—	—	25-50	—	ja	—	ja	nei	nei	
55 1/2	55 1/2	—	30-50 0/10	50-70 øre	—	ja	—	ja	nei	nei	
60	54	18	—	50-100	7	ja	—	nei	nei	nei	
60	54	12	—	50-100	7	ja	—	nei	nei	nei	
56	54	2	—	50-100	7	ja	—	nei	nei	nei	
57	54	33	50 øre	50-70 øre	7	ja	—	nei	nei	nei	Hesterøgt 1 kr. pr. uke.
60	60	—	50 »	50 »	7	ja	—	nei	nei	nei	
62	57	110	—	50-70 »	7	ja	—	ja	nei	ja	
65	57	80	—	30-50 »	7	ja	—	nei	nei	nei	
—	—	—	50 øre	50 »	—	ja	—	ja	nei	nei	
57	57	—	—	50-70 »	—	ja	—	ja	nei	nei	
60	57	258	—	50-70 »	7	ja	—	ja	nei	ja	
60	60	—	—	60-90 »	7	ja	—	nei	nei	nei	
—	54	—	—	60-1,00	14	nei	—	nei	nei	nei	
—	54	—	—	60-1,00	14	nei	—	nei	nei	nei	
—	—	1274	—	—	—	—	—	—	—	—	
60	57	36	pct.	pct.	—	nei	—	nei	nei	nei	
60	57	60	—	25-50	—	nei	—	nei	nei	nei	
55	52 1/2	102 1/2	28-100	40-100	—	nei	—	nei	ja	ja	Straks 63-58 øre, 1/4 15 65-60 øre.
56	53	150	50-100	50-100	—	nei	ja	nei	ja	ja	Straks 80-70 øre, 1/4 15 85-75 øre.
57	53 1/2	122 1/2	25-100	20-40 øre	—	nei	—	nei	ja	ja	Straks 60 øre, 1/4 15 65 øre. Arb.tid straks 56 t. 1/4 15 53 1/2 time.
53 1/2	51	42 1/2	50-100	50-100	—	nei	ja	nei	ja	nei	Straks 80-75 øre, 1/4 15 83-78 øre.
60	56	96	10-20 øre	20-50 øre	—	nei	ja	nei	nei	ja	
—	—	609 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	øre pr. time	øre pr. time	—	—	—	—	—	—	
—	57	—	—	75	—	ja	—	nei	nei	nei	

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadd ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønsflæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
115	Trondhjem. Det nordenfj. dampskibsselskaps trampskibe . . .	40	40	pr. mnd. kr. 65,00	pr. mnd. kr. 73,00—71,00	—	—	2880
116	Tromsø amts dampskibsselskap, Saltens dampskibsselsk. og Det hølgelandske dampskibsselsk. .	113	50	65,00	73,00—71,00	—	—	9492
117	Vesteraalens dampskibsselskap. Lokalruter	120	36	65,00	73,00—71,00	—	—	10080
	Tilsammen	290	143	—	—	—	—	27297
	Murerforbundet.			pr. time øre	pr. time øre			
118	Sandefjord. Murmestre, murer. .	20	20	65	75	10	—	5200
119	Fredrikstad. Do.	34	34	65	70	5	—	4760
120	Larvik. Do.	19	19	65	70	5	—	2660
121	Tønsberg. Do.	40	40	65	70	5	—	5600
122	Do. Murmestre, murarb.	30	30	55	60	5	—	4200
123	Odda. Murmestre, murere	30	30	80	90	10	—	7950
124	Stavanger. Do.	95	95	65	77	7	—	29070
125	Sarpsborg. Do.	30	30	65	75	10	—	8100
126	Do. Murmestre, murarb.	21	21	55	65	10	—	5670
127	Kristiansund. Do.	31	31	60	72	—	—	9486
128	Do. Murmestre, murere	30	30	70	80	10	—	7650
129	Skien. Do.	40	40	65	75	10	—	11200
	Tilsammen	420	420	—	—	—	—	101546
	Møbelindustriarbejderforbundet.							
130	Kristiania. A/S Brødr. Hals piano-fabrik	80	76	42—40	47	7	5-20	12000
131	Do. Olsen & Jørgensens orgelfabrik	12	10	50	60—50	5	—	1710
132	Do. Kurvmakerfaget	70	65	—	70	—	9	10080
133	Askim. Møbelsn. Aug. Bjørkquist	24	24	45	45	—	8	—
134	Do. 3 møbelsnekker-mestre							
135	Ski og Spydeberg. 4 møbelsnekker-mestre							
136	Kr.sand. Møbelsnekkerfaget	23	21	40	50	10	—	6325
137	Risør. Do.	7	7	—	44—40	4	—	784
138	A/S Sandefjord trævarefabrik . . .	25	22	40	45	5	8	3500
	Tilsammen	241	225	—	—	—	—	34399

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadd ved			
		ialt	delev medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar. kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Papirindustriarbejderforbundet.				kr. eller øre	kr. eller øre			
139	Drammen. A/S Sundlands papirfabrik	65	56	4,25—3,50	4,75—3,75	—	—	3193
140	Skien. Solskinna træsliperi	36	22	3,50	3,50	—	—	2280
141	Valdres. Storbrofos træsliperi	40	36	30	32½	2½	—	3770
142	A/S Klevfos cellulose-og papirfabr.	70	60	3,90—3,00	3,90—3,00	—	—	—
143	A/S Skiens papirfabrik	63	63	4,75—3,75	5,00—4,15	—	—	4495
144	Drammenselvns papirfabrik	18	18	6,00—4,00	6,20—4,20	—	—	678
	Tilsammen	292	255	—	—	—	—	14416
Sag-, tomt- og høvleriarb.forbundet.								
145	Namdalen. Spillum bruk	28	22	40—30	45—35	5	5-15	2000
146	Valsøfjord. Enge bruk	56	48	37½—22½	42—32	—	—	8500
147	Namsos. Lavikens dampsag og høvleri							
148	Do. Namdalens aktiedampsag & høvleri	218	156	42½—20	50—25	—	5-50	20000
149	Do. A/S Namsen trælastfor.							
150	Do. A/S Van Severn & Co., limit.							
151	Fetsund. Nerdrum bruk	60	50	30—25	40—30	—	5-25	6000
152	Arendal. Strømsbo dampsag & høvleri	40	29	45—30	47½—35	—	5-20	5000
153	Drammen. Nøsted bruk	42	33	45—25	49—28	—	10	3500
154	Fetsund. Tuen bruk	28	25	35—25	40—30	—	15-20	4500
155	Drammens damphøvleris tomter	10	9	40	45	—	5-25	2000
156	A/S Mandals interessentskap	22	19	3,00—2,20	3,40—3,10	—	16-30	3500
157	Vittingfos sagbruk	24	17	45—15	50—25	—	10	1500
158	Kristiansand. Byglandsfj. elektr. sagbruk	20	18	4,00	4,70	—	8-15	2300
	Tilsammen	548	426	—	—	—	—	58800
Skind- og læderindustriarb forbundet.								
159	Kristiania. Brødr. Hallén. Hvitgarverne	10	10	50	50	—	15	550
160	Flekkefjord. A/S Dalens garveri	40	30	41—30	50—35	—	12-15	7700
	Tilsammen	50	40	—	—	—	—	8250

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadt ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Skotøiarbejderforbundet.				kr. eller øre	kr. eller øre			
161	Drammen. De foren. skofabr. A/S	200	130	—	40—30	5—2	—	7000
162	Moss. Haandskomakerfaget . .	17	15	—	23,00	—	25	3800
163	Gjøvik. Do.	14	14	35	40	5—3	—	2000
164	Kongsvinger skofabrik	7	7	—	24,00—13,00	—	—	—
165	Kristiansand. Haandskomakerf.	33	30	18,00	24,00	6,00	23	7128
166	Lillehammer. Do.	12	11	—	24,00	2,00	18	1800
167	Larvik. Do.	18	14	—	40	—	17	2100
168	Hamar. Do.	17	13	18,00	22,00	2,00	17	2975
Tilsammen		318	234	—	—	—	—	26803
Skrædderfaget.				kr.	kr.			
169	Fredrikstad. Skrædderfaget . .	37	34	21,00	26,00	5,00	20	9250
170	Kristiansand. Do.	28	28	22,00	25,00	3,00	15	4200
171	Porsgrund. Do.	20	17	22,00	24,00	2,00	15	2000
172	Tønsberg. Do.	25	25	21,00	25,00	4,00	15	5000
173	Sarpsborg. Do.	15	15	22,00	24,00	2,00	12	1500
174	Hamar. Do.	26	22	20,00	24,50	4,50	12	5850
175	Arendal. Do.	30	30	20,00	25,00	5,00	15	7500
176	Kristiania. Presserne.	64	64	—	29,00—16,00	2,00	—	6400
177	Do. Armeens intendantur	60	54	—	—	—	25	15320
Tilsammen		305	289	—	—	—	—	57020
Slagter- og pøsemakerforbundet.								
178	Aalesund. Slagterier og pøsem..	13	10	18,00	22,00	4,00	—	2600
179	Skien. Do.	11	11	30,00—20,00	35,00—24,00	—	—	2750
180	Kr.ania. Norsk Tarmindust. A/S	10	10	—	26,00—20,00	—	—	—
Tilsammen		34	31	—	—	—	—	5350
Sporveisforbundet.				kr. eller øre	kr. eller øre			
181	Drammens elektriske bane (verk- stederarbejderne)	7	7	41—25	45—31	4	—	440
182	A/S Kristiania elektriske sporvei (vaskebetjeningen)	55	42	3,20	3,75	—	—	9075
Tilsammen		62	49	—	—	—	—	9515

Tabel I.

Tarifoverenskomster

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Antal arb.		Løn tidligere	Lønsforbedringer opnaadd ved			
		ialt	derav medlemmer		mindsteløn efter overenskomst	almindelig lønstillæg	tillæg i akkordpriser	lønsforb. anslaaet til ialt pr. aar kr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Tobakarbejderforbundet.				kr.	kr.			
183	Kristiania. Tobaksfabr. Cigarb.	430	403	3,50	4,00—3,00	—	6-50	56700
184	Stavanger. P. Pedersen & søns tobaksfabrik	19	11	—	3,80—2,75	—	15-35	2400
	Tilsammen	449	414	—	—	—	—	59100
Trikotagearbejderskernes forbund.								
185	A/S Lauritzen & Sørensen's trikotagefabrik.	93	80	—	—	—	5-20	7905
Træarbejderforbundet.				pr. time øre	pr. time øre			
186	Arendal. A/S Timber & Co.	15	10	35	40	5	—	2187
187	Sundalsøren. A/S Aura.	100	86	53—50	66	—	—	35100
188	Hammerfest. Tømr. og snekker	60	40	50	58	—	—	13440
189	Heggedals trævarefabrik	15	15	45	50	4—3	—	1680
190	Kristiania. Hjulmakerne	50	40	56	48	5	—	6750
191	Aalesund. Tømr. og bygn.snek.	40	35	45	60	15	—	16200
192	Kristiansand. Do.	50	42	55	65	10	—	13750
193	Lillehammer. Do.	40	30	50—40	55	5	—	5600
194	Stavanger. Tømr. og indredn.snek.	220	190	65	73	—	—	44000
195	Horten. Tømr. og bygn.snek.	22	18	45	57	12	—	7392
196	Hønefos. Tømrere og snekkere	30	20	60—50	60	—	—	4050
	Tilsammen	642	526	—	—	—	—	150099
Alle organisationer tilsammen		10054	7835	—	—	—	—	1367669

Tabel II.

Arbeidsstans-

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeidsstansningens karakter	Omf. antal arbeidere	
				Ialt	derav medlemmer
1	2	3	4	5	6
Arbeidsmandsforbundet.					
1	Buviken. Pienes mølle	Krav om overenskomst	Streik	37	34
2	Kristiansund. Fosna Canning Co.	do.	do.	42	32
3	Egersunds fayancefabrik	do.	do.	160	110
4	Bryn og Haldens fyrstikfabrikker	Krav om ny overensk.	do.	235	163
5	Sundalsøren. A/s Aura	Krav om overenskomst	do.	300	197
6	Sandnæs. Øglænds cykkelfabrik	do.	do.	70	60
7	A/s Bergens glasverk	Krav om ny overensk.	do.	28	28
8	Stavanger. Murmestrene, murarbeidere.	do.	do.	14	14
9	Skien. Do.	do.	do.	14	14
10	Trondhjems børste- og penselfabrik	Krav om overenskomst	do.	18	17
11	Odda og Tyssedal. Murmestrene, murarb.	Krav om ny overensk.	do.	11	11
12	Trondhjem P. O. Jensens reperbane.	do.	Lockout	6	6
13	Lysaker. O. Mustad & Søns kokusoljef	Krav om overenskomst	Streik	9	8
14	Vadheim elektrokemiske fabrikker	Krav om ny overensk.	do.	52	49
15	Levanger. Eides tekstilfabrik	Angrep paa foreningsr.	do.	23	14
16	Karmøen. Vignæs kobberverk	Krav om overenskomst	do.	57	48
17	Stavanger cementvarefabrik	Krav om ny overensk.	do.	50	32
	Tilsammen	—	—	1126	837
Baker- og konditorforbundet.					
18	Fr.hald. Haldens knækkebrødfabrik	Krav om overenskomst	Streik	10	10
19	Kristianssand. Bakerfaget	Krav om ny overensk.	do.	8	8
20	A/s Trondhjems kjæks- og knækkebr.f.	Krav om overenskomst	do.	16	16
	Tilsammen	—	—	34	34
Bokbinderforbundet.					
21	A/s Tønsberg papirindustri	Angrep paa foreningsr.	Streik	101	101
Centralforening for boktrykkere.					
22	Mandal. «Samleren» og «Lindenes»	Krav om overenskomst	Streik	5	5
23	Tønsberg papirindustri	Angrep paa foreningsr.	do.	7	7
	Bidrag til 4 konflikter fra 1913	—	—	—	—
	Tilsammen	—	—	12	12

ninger i 1914.

Arbeidsstansningen begynden	Arbeidsstansningen ophørte den	Varighet i løpende dage i 1914	Antal tapte arbejdsdage i 1914	Utbetalt understøttelse ialt i 1914 kr.	Herav bidrag fra landsorganisationen kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger	Løpe-nr.
7	8	9	10	11	12	13	14
26— 3*)	7— 2	38	1184	4310,25	3176,00	Overenskomst	1
19—11*)	22— 2	53	1153	2529,00	2127,00	do.	2
24—12*)	13— 4	103	9308	16773,75	11571,00	do.	3
1— 1	5— 3	64	5420	6920,50	4437,00	Ny overenskomst	4
21— 3	14— 4	25	3960	3434,25	2677,00	Overenskomst	5
8— 4	30— 4	23	912	1022,25	696,00	Overenskomst fastsat ved voldgift	6
28— 4	10— 6	44	1164	2053,00	1365,00	Ny overenskomst	7
1— 5	25— 6	56	228	317,50	266,00	do.	8
1— 5	4— 6	35	402	612,50	371,00	do.	9
16— 5	31— 5	16	221	152,66	103,50	Overenskomst	10
20— 5	24— 6	36	270	400,00	238,00	Ny overenskomst	11
9— 7	30— 9	84	432	651,01	462,00	Overenskomsten prolongert indtil videre. Timeløn. forhøjet med 2 øre	12
14— 7	10— 8	28	216	211,50	147,00	Overenskomst	13
29— 7	23— 9	57	2976	4641,00	3437,00	Ny overenskomst	14
7— 8	20—11	106	1160	2026,75	1449,00	Hævet resultatløs	15
15— 8	—	139	4135	6997,00	3745,00	Paagik ved aarets udgang	16
26—11	2—12	7	59	197,00	—	Ny overenskomst	17
—	—	—	33200	53249,92	36267,50		
14— 4	23— 5	40	324	200,00	175,00	Hævet resultatløs	18
1— 5	31— 7	92	252	350,00	210,00	Arbejdsstans hos 6 mestre. Erholdt andet arbejde. 6 mestre blokert.	19
1— 5	19— 5	19	188	67,00	—	Overenskomst	20
—	—	—	764	617,00	385,00		
17— 4	30— 6	75	5650	5686,50	3494,00	Foreningsretten anerkjendt. Overensk.	21
15—12*)	15— 2	46	235	279,00	158,00	Landstariffen vedtat av «Samleren». «Lindesnes» blokert.	22
1— 4	14— 7	105	822	1233,00	386,50	Foreningsretten anerkjendt	23
—	—	—	—	—	684,50	—	
—	—	—	1057	1512,00	1229,00		

*) Disse konflikter begynde i 1913.

Tabel II.

Arbeidsstans-

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeidsstansningens karakter	Omf. anta arbeidere	
				ialt	derav medlemmer
1.	2	3	4	5	6
Havne- og transportarbeiderforbundet.					
24	Fredrikstad. Kulimp. Kullosserne . . .	Krav om overenskomst	Streik . . .	30	30
25	Hammerfest. Pakhusarbeiderne . . .	do.	do. . . .	45	43
26	Do. Lossearbeiderne . . .	do.	do. . . .	140	131
27	Tr.hj. Sild- og fiskeeksp. pakhusarb.	do.	do. . . .	14	14
28	Bodø. Kulimp. lossearbeidere	Angrep paa foren.rett	Lockout . .	60	60
29	Bergen. Kaiarbeiderne	Krav om overenskomst	Streik . . .	90	90
30	Do. Sandvikens arb.forening . . .	do.	do. . . .	220	220
31	Do. Motorførerne	do.	do. . . .	55	30
32	Do. Bugserbaatmaskinisterne . . .	do.	do. . . .	30	25
	Tilsammen	—	—	684	643
Jern- og metalarbeiderforbundet.					
33	Moss. A/s Karlsons cykkelfabrik . . .	Krav om overenskomst	Streik . . .	20	18
34	Kristiania. Tobakkonflikten	Cigar- og tobakarb.str.	Symp.streik	1	1
35	Sundalsøren. A/s Aura	Anlægsarbeiderstreik	do.	1	1
36	Trondhjems kjæks- og knækkebrødf.	Fabrikarbeiderstreik	do.	1	1
37	Kristiania. Kjørerkonflikten	Kjørernes streik	do.	1	1
38	Fetsund. Fet jernvarefabrik	Krav om overenskomst	Streik . . .	25	15
39	Brevik blikvarefabrik og Brevik staa- presningsverk	do.	do	70	39
40	Lysaker. O. Mustad & Søns kokusolje- fabrik	Fabrikarbeidernes str.	Symp.streik	3	3
41	Salterød. Salterød jernsmelteri. . . .	Lønsreduktion	Streik . . .	46	29
	Bidrag til 9 konflikter fra 1913 . . .	—	—	—	—
	Tilsammen	—	—	168	108
Kjøre- og handelsarbeiderforbundet.					
42	A/s Tønsberg papirindustri	Angrep paa foren.rett	Streik . . .	15	15
43	Trondhjem. Forskj. bedrifter, kjørerne	Krav om overenskomst	do. . . .	104	97
44	Kristiania. Landhusholdningssekapets fælleskjøp	do.	do. . . .	40	40
45	Kristiania. Bjølsen valsemølle	do.	do. . . .	41	40
46	Do. Nedre Foss mølle	do.	do. . . .	43	43
47	Do. Bakke mølle	do.	do. . . .	12	12
48	Do. Korn- og melgrossisterne	do.	do. . . .	74	60
49	Hamar. 5 bedrifter, kjørerne	do.	do. . . .	6	6
	Tilsammen	—	—	335	313

ninger 1914. (Forts.)

Arbejdsstansningen begyndte den	Arbejdsstansningen ophørte den	Vareghet i løpende dage i 1914	Antal arbejdstapte dage i 1914	Utbetalt understøttelse ialt i 1914 kr.	Herav bidrag fra landsorganisationen kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger	Løpe-nr.
7	8	9	10	11	12	13	14
25— 8*)	13— 1	13	360	653,00	600,00	Overenskomst	24
15— 4	4— 5	20	900	1094,00	540,00	do.	25
15— 4	4— 5	20	1782	2150,50	1122,00	do.	26
26— 5	27— 7	63	527	910,00	607,50	do.	27
3— 6	7— 7	35	1820	2060,00	1470,00	Organisationsretten anerkjendt.	28
8— 7	5— 8	29	2016	2198,00	1512,00	Streiken hævet grundet krisen. Ingen overenskomst	29
23— 7	5— 8	14	3180	2169,00	1323,00	do.	30
24— 7	5— 8	13	266	265,00	133,00	do.	31
31— 7	5— 8	6	147	120,90	63,00	Streiken hævet grundet krisen. Midlertidig overensk. for 12 baater	32
—	—	—	10998	11620,40	7370,50		
6— 2	—	—	586	677,32	550,00	Blokaden vedvarer ved aarets udgang	33
16— 3	25— 3	10	8	25,80	18,00	Cigararb. ny overenskomst	34
3— 5	18— 5	16	13	20,56	16,00	Anlægsarb. overenskomst	35
10— 5	17— 5	8	6	10,00	—	Fabrikarb. overenskomst.	36
23— 5	30— 5	3	3	6,00	—	Kjørererne overenskomst	37
2— 7	29— 8	59	456	643,90	441,00	Hævet resultatløs	38
9— 7	30— 9	84	1641	3201,29	1696,00	Overenskomst	39
14— 7	10— 8	28	61	88,13	66,00	Fabrikarb. overenskomst	40
20— 10	26— 10	7	276	298,00	—	Lønsreduktionen delvis avverget	41
—	—	—	—	—	2957,50		
—	—	—	3050	4971,00	5744,50		
17— 4	29— 6	74	749	1059,30	683,00	Organisationsretten anerkj. Overensk.	42
26— 5	27— 7	63	226	148,50	54,00	Overenskomst	43
26— 5	4— 6	10	360	34,01	—	do.	44
28— 5	30— 5	3	123	—	—	do.	45
28— 5	30— 5	3	129	—	—	do.	46
28— 5	30— 5	3	36	—	—	do.	47
28— 5	4— 6	8	374	83,00	60,00	do.	48
24— 7	21— 8	29	56	41,50	33,00	do.	49
—	—	—	2053	1366,31	830,00		

* Disse konflikter begyndte i 1913.

Tabel II.

Arbeidsstans-

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeidsstansningens karakter	Omf. antal arbeidere	
				ialt	derav medlemmer
1	2	3	4	5	6
Malerforbundet.					
50	Kristiansand. Malerfaget	Krav om ny overensk.	Streik	41	38
51	Skien. Do.	do.	do.	35	33
52	Vestfjorddalen. Do.	do.	do.	50	47
53	Haugesund. Do.	Krav om overenskomst	do.	24	20
	Tilsammen . .	—	—	150	138
Murerforbundet.					
54	Sundalsøren. A/s Aura	Anlægs- og træarb.streik	Symp.streik	10	10
55	Kristiansund. Murmestre, murere	Krav om ny overensk.	Streik	30	30
56	Do. Do. murarb.	do.	do.	31	31
57	Sarpsborg. Murere og murarb.	do.	do.	25	25
58	Stavanger. Murmestre, murere.	do.	do.	14	14
59	Skien. Do.	do.	do.	16	16
60	Odda. Do.	do.	do.	10	10
61	Vamma. Murere	Forsøk paa lønsredukt.	do.	3	3
	Tilsammen . .	—	—	139	139
Møbelindustriarbeiderforbundet.					
62	Risør. Møbelsnekkerfaget	Krav om overenskomst	Streik	7	7
63	Kristiania. A/s Brødr. Hals pianofabr.	Krav om ny overensk.	do.	80	76
64	Askim, Ski og Spydeberg. Møbelsnekkerfaget	Krav om nye overensk.	do.	24	24
65	Mandal. Do.	Krav om overenskomst	do.	8	8
	Bidrag til 2 konflikter fra 1913	—	—	—	—
	Tilsammen . .	—	—	119	115
Papirindustriarbeiderforbundet.					
66	Valdres. Storbrosfos træsliperi	Angrep paa foren.rettet	Lockout . . .	40	36
67	Lysaker. O. Mustad & Søn kokusoljefabrik	Fabrikarbeidernes streik	Symp.streik	2	2
68	A/s Klevfos cellulose og papirfabr.	Krav om overenskomst	Streik	70	60
69	A/s Skjærdalens bruk	Lønsreduktion	Lockout . . .	80	45
	Tilsammen . .	—	—	192	143

ninger 1914. (Forts.).

Arbejdsstansningen begyndte den	Arbejdsstansningen ophørte den	Varighed i løpende dage i 1914	Antal tapte arbejdsdage i 1914	Utbetalt understøttelse ialt i 1914 kr.	Herav bidrag fra landsorganisationen kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger	Løpe-nr.
7	8	9	10	11	12	13	14
1— 4	7— 5	37	1692	1044,04	992,00	Ny overenskomst	50
1— 4	15— 6	76	2966	1271,41	1134,00	do.	51
1— 4	24— 4	24	630	707,00	658,00	do.	52
15— 4	23— 4	9	114	30,16	—	Overenskomst	53
—	—	—	5402	3052,61	2784,00		
21— 3	2— 5	43	320	500,00	340,00	Anlægsarb. og træarb. overenskomst.	54
1— 4	15— 5	45	1120	1276,24	921,00	Ny overenskomst	55
1— 4	15— 5	45	1200	1260,75	790,00	do.	56
1— 4	2— 5	32	426	476,25	413,00	do.	57
1— 5	25— 6	56	280	278,50	196,00	do.	58
1— 5	15— 6	46	524	842,42	350,00	do.	59
20— 5	22— 6	34	280	450,00	280,00	do.	60
13— 8	28— 8	16	36	32,00	21,00	Lønsreduktionen avverget	61
—	—	—	4186	5116,16	3311,00		
15—12*)	6— 2	37	266	363,20	—	Overenskomst	62
1— 4	17— 7	108	6350	10852,69	6912,00	Ny overenskomst	63
15— 4	15— 6	62	286	358,58	236,00	Nye overenskomster	64
1— 7	—	184	943	1844,92	—	Paagik ved aarets udgang	65
—	—	—	—	—	648,00		
—	—	—	7845	13419,39	7796,00		
2— 4	2— 6	62	2882	4061,00	2968,00	Org.retten anerkjendt. Overenskomst	66
14— 7	7— 8	25	72	105,00	42,00	Fabrikarbejderne. Overenskomst . .	67
8— 8	28— 8	21	3410	2909,00	2034,00	Overenskomst	68
18— 8	12— 10	56	2458	1851,00	1176,00	Lønsreduktionen ophævet	69
—	—	—	8822	8926,00	6220,00		

* Disse konflikter begyndte i 1913.

Tabel II.

Arbeidsstans-

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeidsstansningens karakter	Omf. antal arbeidere	
				ialt	derav medlemmer
1	2	3	4	5	6
Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet.					
70	Namdalen. Spillum bruk	Angrep paa foren.rett	Lockout . . .	28	22
71	Sundalsøren. A/s Aura	Anlægs- og træarb.strk	Symp.streik	2	2
72	Toten. Reinsvold bruk	Angrep paa foren.rett	Lockout . . .	16	12
73	Vittingfos sagbruk	Tvist om lønsforhold	do.	24	17
74	Mandal. Oplandets og Skaarenes sagbruk og høvlerier	Krav om overenskomst	Streik	29	23
75	Fredrikstad. Selbak bruk	Tvist om l.forh. bl. uorg.	Lockout . . .	10	10
76	Fetsund. Tuen bruk	Krav om ny overensk.	Streik	28	25
	Tilsammen	—	—	137	111
Skind- og læderindustriarbeiderforbundet					
77	Flekkefjord. A/s Dalens garveri . . .	Krav om overenskomst	Streik	24	24
Skog- og jordbruksarbeiderforbundet.					
78	Meheia og Saggrænden. Skogsarb. . .	Krav om overenskomst	Streik	34	29
Skotøiarbeiderforbundet.					
79	Kristiansand. Haandskomakerfaget. . .	Krav om ny overensk.	Streik	30	27
80	Lillehammer. Do.	Krav om overenskomst	do.	12	11
	Tilsammen	—	—	42	38
Skrædderforbundet					
81	Fredrikstad. Skrædderfaget	Krav om ny overensk.	Streik	37	34
82	Kristiania. Presserne.	Krav om overenskomst	do.	120	120
83	Tønsberg. Skrædderfaget	Krav om ny overensk.	do.	25	25
84	Hamar. Do.	do.	do.	26	22
	Tilsammen	—	—	208	201
Stagter- og pøsemakerforbundet.					
85	Aalesund. Slagterier og pøsem.	Krav om overenskomst	Streik	13	10
86	Skien. Do.	do.	do.	11	11
	Tilsammen	—	—	24	21

ninger 1914. (Forts.).

Arbejds- stans- ningen begyndte den	Arbejds- stans- ningen ophørte den	Varighed i løpende dage i 1914	Antal tapte arbejds- dage i 1914	Utbetalt under- støttelse ialt i 1914 kr.	Herav bidrag fra landsorgani- sationen kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger	Løpe-nr.
7	8	9	10	11	12	13	14
23—12*)	25—1	25	419	505,50	425,50	Overenskomst	70
21—3	14—4	25	43	36,00	28,00	Anlægsarb. og træarbejderoverensk.	71
12—4	1—8	112	627	634,00	483,00	Hævet resultatløs	72
5—6	8—6	4	48	—	—	Overenskomst	73
9—6	—	206	4000	4642,00	3240,50	Paagik ved aarets udgang	74
4—7	18—7	15	140	101,00	70,00	Lønsforholdene ordnet	75
25—7	6—8	13	300	90,00	60,00	Ny overenskomst	76
—	—	—	5577	6008,50	4307,00		
30—4	19—5	20	257	402,00	298,00	Overenskomst	77
2—5	15—6	45	1188	614,00	594,00	Resultatløs	78
1—5	16—5	16	448	398,50	233,50	Ny overenskomst	79
1—5	4—5	4	36	—	—	Overenskomst	80
—	—	—	484	398,50	233,50		
3—5 ¹	19—3	78	2091	2494,00	1326,00	Ny overenskomst	81
29—3	1—5	34	2534	1992,35	1585,50	Overenskomst	82
1—4	3—4	3	75	—	—	Ny overenskomst	83
15—4	26—4	12	240	176,00	114,00	do.	84
—	—	—	4940	4662,35	3025,50		
1—1	15—1	15	165	165,42	—	Overenskomst	85
1—1	31—1	31	286	418,50	187,50	do.	86
—	—	—	451	583,92	187,50		

*) Disse konflikter begyndte i 1913.

Tabel II.

Arbeidsstans-

Løpe-nr.	Organisation, sted og bedrift	Arbeidsstansningens årsak	Arbeidsstansningens karakter	Omf. antal arbeidere	
				ialt	derav medlemmer
1	2	3	4	5	6
Tobakarbeiderforbundet.					
87	Kristiania. Tobaksfabr. Cigararb. . .	Krav om ny overensk.	Streik . . .	418	342
88	Do. Do. Tobaksarb. . .	Cigararb.streik	Symp.streik	800	432
	Tilsammen . .	—	—	1218	774
Træarbeiderforbundet.					
89	Stavanger. Bygningssnekkere	Tv. om forst. av ov.ensk.	Streik . . .	10	10
90	Kristiania. Hjulmakerne	Krav om ny overensk.	do. . . .	50	40
91	Sundalsøren. A/s Aura	Krav om overenskomst	do. . . .	100	86
92	Haugesund. Træarbeiderne	Tariftvist	do. . . .	4	4
93	Kristiansand. Tømrere og bygn.snek.	Krav om ny overensk.	do. . . .	50	42
94	Hammerfest. Tømrere og snekkere . .	do.	do. . . .	60	40
95	Lillehammer. Tømrere og bygn.sn. . .	Krav om overenskomst	do. . . .	40	30
96	Stavanger. Tømr. og indr.snekkere . .	Krav om ny overensk	do. . . .	220	190
97	Hønefoss. Tømrere og snekkere . . .	Krav om overenskomst	do. . . .	30	10
98	Bergen. Bødkerne	Havnearbeidernes streik	Symp.streik	3	3
	Tilsammen . .	—	—	567	455
	Alle organisationer tilsammen	—	—	5314	4236

ninger 1914. (Forts.).

Arbejdsstansningen begyndte den	Arbejdsstansningen ophørte den	Vareghet i løpende dage i 1914	Antal tapte arbejdsdage i 1914	Utbetalt understøttelse ialt i 1914 kr.	Herav bidrag fra landsorganisationen kr.	Konfliktens resultat og andre bemærkninger.	Løpe-nr.
7	8	9	10	11	12	13	14
1— 1	6— 5	126	32263	43556,85	33229,92	Ny overenskomst	87
1— 3	6— 5	67	20919	31860,55	21526,64	Cigararbejderne ny overenskomst . .	88
—	—	—	53182	75417,40	54756,56	—	
3— 2	5— 3	31	160	207,40	—	Arbejdernes krav indrømmet.	89
2— 3	13— 5	73	1888	2925,25	1749,00	Ny overenskomst	90
21— 3	14— 4	25	770	724,35	540,00	Overenskomst	91
23— 3	9— 5	48	100	122,50	—	Resultatløs.	92
1— 4	13— 5	43	925	1199,80	1110,00	Ny overenskomst	93
1— 4	3— 5	33	1125	1580,95	864,00	do.	94
30— 5	14— 6	16	266	255,40	180,00	Overenskomst	95
2— 6	21— 6	20	1122	1135,63	882,00	Ny overenskomst	96
6— 6	13— 7	38	100	—	—	Overenskomst	97
18— 7	8— 8	22	30	31,50	—	Havnearb. avbrød streiken gr. krisen	98
—	—	—	6486	8182,78	5325,00	—	
—	—	—	155532	205806,74	144158,56	—	

Avdelings- og medlemsbevægelsen.

Ved utgangen av 1913 stod 25 forbund og 6 enkeltstaaende foreninger tilsluttet landsorganisationen. Det gjennomsnitlige medlemstal var 63812, hvorav 7416 halvtbetalende. Avdelingernes antal var 976. I 1914 er indmeldt 2 nye forbund og ikke utmeldt noget forbund eller forening.

1ste januar indmeldtes *Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund* for sine norske avdelinger og fra 1ste april *Norsk papirindustriarbeiderforbund*.

Ved aarets utgang staa saaledes tilsluttet landsorganisationen 27 forbund og 6 enkeltstaaende fagforeninger med tilsammen 67604 medlemmer, hvorav 7422 halvtbetalende fordelt paa 1039 avdelinger. Det er en fremgang paa 63 foreninger og 3792 medlemmer.

Følger man tabel III, finder man at det gjennomsnitlige medlemstal for aaret ligger høiere end for december maaned, nemlig 68 328 mot 67 604. Det er krisens tale. Som man ser stiger medlemstallet jevnt maaned for maaned første halvaar indtil det kulminerer ved juli maanedes utgang med 70 280 for saa brat at falde med 1000 mand i august. Det var de mange utenlandske arbeidere som maatte reise til militærtjeneste eller paa grund av arbeidsledighet. I december har man naadd bunden, medlemstallet gaar noget frem igjen i januar maaned.

Tabel IV viser medlemsforholdet paa en tydeligere maate, her er tallene noget anderledes, idet opgaverne paa aarsskemaerne ikke bestandig passer nøiagtig med indbetalingen for december maaned.

Efter disse opgaver er fremgangen 3127 medlemmer eller 4.9 pct. I 1913 var fremgangen 3133 eller 5.1 pct., altsaa temmelig lik.

Den betydeligste nedgang falder paa arbeidsmandsforbundet med 3818 medlemmer, denne er dog ikke reel, idet 4453 medlemmer er avgit ved overflytning til det nystiftede papirindustriarbeiderforbund.

Av tabel IV rubrik 13 fremgaar at 4809 eller 7.2 pct. av medlemstallet var kvinder. I 1913 var tallene 4156 eller 6.5 pct.

Tabel V og VI viser medlemsbevægelsen geografisk. Som man ser er fremgangen baade absolut og relativt størst i byerne, nemlig med 2530 medlemmer eller 5.3 pct.

Tabel III.

Organisationernes gennemsnitlige medlemsantal for hver måned i 1914.

(Efter skemaerne for kontingentindbetalingen til landsorganisationen).

Løpnr	Organisationer	Januar	Februar	Mars	April	Mai	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.	Gj.sn it i aaret	Gj.sn it i 1913
1	Arbejdsmandsforbundet	21281	21301	21266	17552	17843	17917	17943	17394	17445	17439	17431	17470	18523	21829
2	Baker- og konditorforbundet	1428	1458	1496	1517	1567	1615	1624	1625	1625	1630	1635	1635	1571	1353
3	Bokbinderforbundet	869	887	951	1001	992	977	970	969	970	970	967	973	958	817
4	Centralforen. for boktrykkere	2785	2804	2834	2922	2903	2903	2921	2921	2847	2814	2814	2813	2857	2775
5	Formerforbundet	1550	1603	1574	1563	1543	1539	1536	1548	1560	1551	1543	1530	1553	1509
6	Guldsmedarbejderforbundet	646	666	660	655	655	657	646	633	628	625	626	620	642	647
7	Havne- og transportarbejderforb.	2423	2574	2623	2625	2625	2742	2846	2858	2824	2737	2720	2750	2695	1902
8	Jern- og metalarb.forbundet	13611	14038	14290	14360	14305	14265	14277	14242	14139	14126	14094	13898	14137	12806
9	Kjøre- og handelsarb.forbundet	627	656	673	736	789	831	835	835	823	790	773	771	762	459
10	Litografisk forbund	435	437	438	441	442	442	441	434	428	428	426	425	435	423
11	Malerforbundet	1030	1065	1126	1163	1215	1266	1316	1255	1230	1228	1216	1132	1186	1063
12	Matros- og fyrbøterunion	1658	1698	1696	1683	1682	1622	1594	1438	1429	1415	1510	1527	1579	1453
13	Murerforbundet	1579	1572	1584	1607	1607	1607	1596	1585	1566	1547	1511	1474	1570	1552
14	Møbelindustriarb.forbundet	1190	1191	1200	1215	1220	1221	1221	1205	1200	1202	1200	1186	1204	1112
15	Papirindustriarb.forbundet	—	—	—	6144	6204	6208	6154	6124	6004	5858	5822	5674	4516	—
16	Sadelmaker- og tapetsererforbundet ..	302	305	315	318	320	321	320	320	312	315	315	309	314	—
17	Sag-, tomt- og høvleriarb.forbundet ..	2673	2749	2872	2933	2891	2876	2879	2877	2852	2825	2797	2792	2835	2455
18	Skind- og læderindustriarb.forbundet ..	246	246	238	238	233	227	233	244	245	235	236	240	238	246
19	Skog- og jordbruksarb.forbundet	160	185	185	185	170	98	76	76	76	76	76	145	126	194
20	Skotøiarbejderforbundet	1686	1703	1776	1845	1863	1833	1805	1797	1787	1787	1790	1814	1790	1687
21	Skrædderforbundet	845	845	845	876	904	936	936	936	936	936	936	936	906	825
22	Slagter- og pølsemakerforbundet	210	215	225	230	230	225	217	212	208	208	210	147	211	217
23	Sporvejsforbundet	557	551	570	560	606	675	675	630	590	595	575	565	596	428
24	Stenhuggerforbundet	1117	1098	1087	1104	1107	1095	1060	998	952	940	923	924	1034	1055
25	Tobakarbejderforbundet	766	811	856	856	860	880	925	1017	1075	1068	1059	1049	935	670
26	Trikotagearbejderkernes forbund	270	270	300	305	280	270	270	270	270	275	270	270	277	325
27	Træarbejderforbundet	4600	4600	4650	4650	4650	4650	4650	4525	4425	4375	4300	4237	4526	4430
28	Forgyldeernes fagforening, Kr.a.	31	32	32	32	32	32	32	32	32	29	29	29	31	31
29	Fredriksværns replagerforening	28	28	28	28	28	28	26	24	22	20	20	20	25	26
30	Gibs- og stukkatørernes fagfor., Kr.a.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
31	Guldlistearb. fagforening, Levanger ...	12	12	12	12	12	13	12	12	11	11	11	11	12	14
32	Hattearbejdernes forening, Kristiania ..	84	82	80	72	67	61	61	62	63	64	64	64	69	87
33	Korkskjærernes	54	52	53	55	55	50	50	50	50	50	50	50	52	56
34	Repslagernes	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
35	Ølbryggeriarb.	179	216	244	231	179	149	133	133	123	121	120	124	163	144
	Tilsammen	64932	65944	66779	69714	70079	70231	70280	69281	68747	68290	68059	67604	68328	62615
	Derav halvtbetalende	7434	7613	7885	8038	8072	7904	7829	7760	7681	7562	7441	7422	7720	7472

Tabel IV. **Avdelings- og medlemsantal pr. 31/12 13 og 14, samt**

Løpe-nr.	Organisationer	Antal avdelinger			
		pr. 31/12 1913	tilsluttet i aarets løp	utgaat eller nedlagt i aarets løp	pr. 31/12 1914
		3	4	5	6
1	Arbejdsmandsforbundet	332	39	75	296
2	Baker- og konditorforbundet	35	12	1	46
3	Bokbinderforbundet	10	3	—	13
4	Centralforening for boktrykkere	48	—	—	48
5	Formerforbundet	37	1	—	38
6	Guldsmedarbejderforbundet	8	—	2	6
7	Havne- og transportarbejderforbundet	31	7	1	37
8	Jern- og metalarbejderforbundet	101	4	1	104
9	Kjøre- og handelsarbejderforbundet	8	5	3	10
10	Litografisk forbund	6	—	1	5
11	Malerforbundet	26	3	5	24
12	Matros- og fyrbøterunion	10	—	1	9
13	Murerforbundet	38	2	1	39
14	Møbelindustriarbejderforbundet	28	2	—	30
15	Papirindustriarbejderforbundet ²⁾	—	73	4	69
16	Sadelmaker- og tapetsererforbundet ³⁾	—	11	1	10
17	Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet	34	6	2	38
18	Skind- og læderindustriarbejderforbundet	14	—	2	12
19	Skog- og jordbruksarbejderforbundet	12	3	7	8
20	Skotøiarbejderforbundet	25	5	2	28
21	Skrædderforbundet	24	—	2	22
22	Slagter- og pølsemakerforbundet	12	3	4	11
23	Sporvejsforbundet	7	—	—	7
24	Stenhuggerforbundet	44	2	8	38
25	Tobakarbejderforbundet	7	1	—	8
26	Trikotagearbejderskernes forbund	2	—	—	2
27	Træarbejderforbundet	71	6	2	75
28	Forgyldernes fagforening, Kr.a	1	—	—	1
29	Fredriksverns repslagerforening	1	—	—	1
30	Guldlistearbejdernes forening, Levanger	1	—	—	1
31	Hattearbejdernes forening, Kr.a	1	—	—	1
32	Korkeeskjærernes forening, Kr.a	1	—	—	1
33	Ølbryggeriarbejdernes forening, Kr.a	1	—	—	1
	Tilsammen	976	188	125	1039

1) Opgave over ind- og ultraadte savnes. Som indtraadte er derfor kun opført det antal som utgjør frem-
 2) Opgave over ind- og ultraadte savnes. Som ultraadte er derfor kun opført det antal som utgjør tilbage-

tilsluttede og uttraadte afdelinger og medlemmer i 1914.

Antal medlemmer						Medlemstallets forandr.			Løbe-nr.
pr. 31/12 1913		indtraadt i aarets løp	uttraadt i aarets løp	pr. 31/12 1914		herav kvinder	absolut + eller -	procentvis + eller -	
ialt	herav halvtbet.			ialt	herav halvtbet.				
7	8	9	10	11	12	13	14	15	
21288	1542	5229	9047	17470	1188	1065	+ 3818	+ 17.9	1
1428	18	612	405	1635	35	16	+ 207	+ 14.5	2
870	528	305	198	977	620	606	+ 107	+ 12.3	3
2806	1136	218	217	2807	1130	819	+ 1	-	4
1550	204	265	290	1525	177	1	+ 25	+ 1.6	5
647	147	76	104	619	146	109	+ 28	+ 4.3	6
2314	61	689	247	2756	74	22	+ 442	+ 19.1	7
13337	1726	3452	3024	13765	1521	90	+ 428	+ 3.2	8
627	8	551	410	768	4	-	+ 141	+ 22.5	9
435	91	48	58	425	90	90	+ 10	+ 2.3	10
1128	16	605	675	1058	30	-	+ 70	+ 6.2	11
1500	76	42 ¹⁾	-	1542	65	-	+ 42	+ 2.8	12
1577	-	83	186	1474	-	-	+ 103	+ 6.5	13
1170	60	402	386	1186	36	-	+ 16	+ 1.4	14
-	-	6240	736	5504	311	311	+ 5504	-	15
-	-	395	86	309	-	-	+ 309	-	16
2628	62	792	615	2805	119	50	+ 177	+ 6.7	17
256	60	53	69	240	56	56	+ 16	+ 6.3	18
175	175	70	100	145	145	-	+ 30	+ 17.1	19
1678	330	628	480	1826	405	301	+ 148	+ 8.8	20
851	221	350	265	936	278	194	+ 85	+ 10.0	21
210	20	36	89	157	9	1	+ 53	+ 25.2	22
555	88	329	300	581	80	20	+ 26	+ 4.7	23
1046	-	226	329	943	-	-	+ 103	+ 9.8	24
767	280	489	212	1044	417	736	+ 277	+ 36.1	25
270	270	122	122	270	270	270	+ 0	+ 0	26
4600	200	1457	1884	4173	125	-	+ 427	+ 9.3	27
31	-	4	6	29	-	-	+ 2	+ 6.5	28
28	-	1	9	20	-	-	+ 8	+ 28.6	29
16	-	1	5	12	1	-	+ 4	+ 25.0	30
83	38	2	21	64	32	32	+ 19	+ 22.9	31
55	1	-	5 ⁴⁾	50	1	1	+ 5	+ 9.1	32
182	53	-	62 ⁴⁾	120	19	19	+ 62	+ 34.1	33
64108	7411	23769	20642	67235	7384	4809	+ 3127	+ 4.9	

gangen.
gangen.

²⁾ Tilsluttet landsorganisationen fra 1. april.

³⁾ Tilsluttet landsorganisationen fra 1. januar.

Tabel V.

Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		
	Arbejdsmandsforbundet	Baker- og Konditorforbundet	Bokbinderforbundet	Centralforening for boktrykkere	Formorforbundet	Guldsmedarforbundet	Havne- og transportarb.-forbundet	Jern- og met.-arb.forbundet	Kjøre- og hændelsarb.forb.	Malerforbundet	Matros- og tyrbøtunion	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
1. Smaalenenes amt.																									
Askim	3	65																							
Borge																									
Eidsberg	1	15					1		2																
Glemminge																									
Hvaler																									
Id																									
Kraakerøy																									
Onsø																									
Sandesund	1	74													2	119									
Skjeberg																									
Tistedalen									1	15							1	53							
Trøgstad	1	14																							
Tune	1	118																							
Ialt: Amtets landdistrikt	7	286					1	2	1	15					2	119	1	53							
Fredrikshald	2	66	1	20	1	10	1	23								1	51			1	14				
Fredrikstad	4	120	1	72			1	36	1	42					2	203	6	493			1	25	1	71	
Moss	3	113	1	25			1	15	1	26					1	45	1	238	1	25					
Sarpsborg	4	260	1	22			1	9	1	12						1	242				1	13			
Ialt: Amtets byer	13	559	4	139	1	10	4	83	3	80					3	248	9	1024	1	25	3	52	1	71	
Amtet	20	845	4	139	1	10	5	85	4	95					5	367	10	1077	1	25	3	52	1	71	
2. Akershus amt.																									
Aker ¹	6	624							1	30						3	390								
Bærum	3	57																							
Eidsvold																									
Fet																	1	17							
Gjerdrum																									
Heggedal																									
Nesodden	2	41																							
Nittedal	1	20																							
Strømmen	1	103							1	61							1	149				1	22		
Ialt: Amtets landdistrikt	13	845							2	91						5	556				1	22			
Lillestrøm			1	8			1	10																	
Amtet	13	845	1	8			1	10	2	91						5	556				1	22			

¹ Heri medregnet Sporvejsforb. 1. avd. med 16 medl.

Tabel V.

Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
3. Kristiania.¹	28	3139	2	505	2	664	1	1492	2	608	1	400	4	415	15	5348	2	543	2	405	1	642		
4. Hedemarkens amt.																								
Aadalsbruk	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38	—	—	—	—	1	35	—	—	—	—	—	—	—	—
Aasnes	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elverum	—	—	1	19	—	—	1	10	1	7	—	—	—	—	1	35	—	—	—	—	—	—	—	—
Inset	1	95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lille-Elvedalen	2	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—
Løiten	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rena	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ringsaker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	—	—	—
Tolgen	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tøuset	2	85	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	8	297	2	31	—	—	1	10	2	45	—	—	—	—	4	117	—	—	—	—	—	—	—	—
Hamar	2	113	1	12	—	—	1	31	1	33	—	—	—	—	1	163	1	20	1	8	—	—	—	—
Kongsvinger	—	—	1	7	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	2	113	2	19	—	—	2	41	1	33	—	—	—	—	1	163	1	20	1	8	—	—	—	—
Amtet	10	410	4	50	—	—	3	51	3	78	—	—	—	—	5	280	1	20	1	8	—	—	—	—
5. Kristians amt.																								
Aurdal, S.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dovre	3	172	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jevnaker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lesje	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toten, Vestre	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toten, Østre	1	172	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vardal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	6	408	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Gjøvik	—	—	—	1	5	1	20	1	35	—	—	—	—	—	1	57	—	—	—	—	—	—	—	—
Lillehammer	1	44	—	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—
Ialt: Amtets byer	1	44	—	1	5	2	35	1	35	—	—	—	—	—	1	57	—	—	—	1	2	—	—	—
Amtet	7	452	—	—	1	5	2	35	1	35	—	—	—	—	2	71	—	—	—	1	2	—	—	—

¹ Kristiania. Heri medregnet Litografisk forb. 1 avd. med 261 medl., Sporveisforb. 3 avd. med 400 medl., Tobakarb.forb.

Tabel V.

Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbejdsmandsforbundet		3 Baker- og konditorforbundet		4 Bokbinderforbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerforbundet		7 Guldsmedarb.-forbundet		8 Havne- og transportarb.-forbundet		9 Jern- og met.-arb.forbundet		10 Kjøre- og handelsarb.forb.		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
6. Buskeruds amt.																						
Aadalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eker, Nedre	3	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eker, Øvre	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hole	1	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hurum	1	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33	—	—	—	—	—	—
Lier	2	127	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meheia	1	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Modum	1	10	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	86	—	—	—	—	—	—
Norderhov	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Røken	1	230	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	—
Sandsvær, Ytre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandsvær, Øvre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	11	754	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	150	—	—	—	—	—	—
Drammen ¹	5	110	1	29	1	5	1	78	1	57	1	9	1	251	1	230	1	33	1	8	—	—
Hønefoss	3	106	1	15	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kongsberg	3	175	1	14	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	11	391	3	58	1	5	3	103	1	57	1	9	1	251	1	230	2	43	1	8	—	—
Amtet	22	1145	4	72	1	5	3	103	1	57	1	9	1	251	4	380	2	43	1	8	—	—
7. Jarlsberg og Larviks amt.																						
Eidslos	—	—	—	—	—	—	—	—	1	27	—	—	—	—	1	59	—	—	—	—	—	—
Sem	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skoger	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	—	—	—	—	—	—	—	—	2	33	—	—	—	—	1	59	—	—	—	—	—	—
Fredriksværn ²	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holmestrand	2	139	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horten	—	—	1	12	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—	1	179	—	—	1	11	—	—
Larvik ³	2	107	1	16	—	—	1	23	—	—	—	—	—	1	165	—	—	—	—	—	—	—
Sandefjord	1	22	1	9	—	—	1	10	1	5	—	—	—	1	187	—	—	1	15	1	15	
Tønsberg	2	57	1	23	2	64	1	35	1	9	1	39	—	1	187	1	15	1	19	1	10	
Ialt: Amtets byer	8	395	4	60	2	64	5	92	2	14	1	39	—	4	718	1	15	3	45	2	25	
Amtet	8	395	4	60	2	64	5	92	4	47	1	39	—	5	777	1	15	3	45	2	25	

¹ Drammen. Heri medregnet Litografisk forb. 1 avd. med 6 medl., Sporvejsforb. 1 avd. med 25 medl. og Trikoarb.forb. 1 avd. med 8 medl.

Tabel V.

Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbeidsmandsforbundet		3 Baker- og konditorforbundet		4 Bokbinderforbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerforbundet		7 Guldsmedarb.-forbundet		8 Havne og transportarb.-forbundet		9 Jern- og metalarb.forbundet		10 Kjøre- og handelsarb.forb.		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
8. Bratsberg amt.																						
Fyresdal	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gjerpén	2	137	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Herre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hitterdal	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—
Hollen	1	116	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kviteseid	1	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Saude	5	434	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Seljord	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skotfos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	39	—	—	—	—	—	—
Slemdal	1	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	—	—	—
Vemork	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	12	781	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	31	3	88	—	—	—	—	—	—
Brevik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	—	—	—	—	—
Kragerø	3	55	—	—	—	—	1	9	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Notodden	9	436	1	11	—	—	1	8	—	—	—	—	—	1	184	—	—	—	1	15	—	—
Porsgrund	1	34	1	18	1	7	1	17	1	7	—	—	—	1	75	—	—	—	—	—	—	—
Rjukan	4	468	1	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	462	1	28	1	32	—	—	—
Skien	3	81	1	20	1	15	1	39	1	12	—	—	1	63	1	50	—	—	1	17	—	—
Ialt: Amtets byer	20	1074	4	71	2	22	4	73	3	22	—	—	1	63	5	796	1	28	3	64	—	—
Amtet	32	1855	4	71	2	22	4	73	3	22	—	—	2	94	8	884	1	28	3	64	—	—
9. Nedenes amt.																						
Aamli	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bygland	2	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Evje	1	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eydehavn	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fevik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	150	—	—	—	—	—	—	—
Moland, Østre	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salterød	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	36	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	7	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	186	—	—	—	—	—	—	—

Tabel V.

Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
Arendal ¹	2	37	1	14	—	—	1	18	1	31	—	—	—	—	1	171	—	—	—	—	—	—
Grimstad	—	—	1	4	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lillesand	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Risør	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tvedestrand	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ialt: Amtets byer	2	37	2	18	—	—	2	25	1	31	—	—	—	—	1	171	—	—	—	—	—	
Amtet	9	172	2	18	—	—	2	25	1	31	—	—	—	—	3	357	—	—	—	—	—	
10. Lister og Mandals amt.																						
Liknes	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vennesla	1	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ialt: Amtets landdistrikt	2	112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Flekketjørd	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	1	17	—	—	—	—	—	
Kristiansand ²	2	111	1	8	—	—	1	45	1	12	—	—	1	99	1	130	—	—	1	34	—	
Mandal	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ialt: Amtets byer	2	111	1	8	—	—	3	59	1	12	—	—	1	99	2	147	—	—	1	34	—	
Amtet	4	223	1	8	—	—	3	59	1	12	—	—	1	99	2	147	—	—	1	34	—	
11. Stavanger amt.																						
Avaldsnes, Visnes	1	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jørpeland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	
Ialt: Amtets landdistrikt	1	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	
Egersund	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Haugesund	3	107	1	28	—	—	1	29	1	5	—	—	—	—	1	133	—	—	1	18	—	
Kopervik	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sandnes	1	33	1	20	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stavanger ³	9	787	2	83	1	59	1	128	1	71	1	14	—	—	6	381	1	20	1	67	—	
Ialt: Amtets byer	14	997	5	142	1	59	2	157	3	88	1	14	—	—	7	514	1	20	2	85	—	
Amtet	15	1040	5	142	1	59	2	157	3	88	1	14	—	—	8	532	1	20	2	85	—	

¹ Her medregnet Tobakararb.forb. 1 avd. med 11 medl.

² Heri medregnet Tobakararb.forb. 1 avd. med 31 medl.

i geografisk henseende (forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25			
Murerforbundet		Møbelindustri- arb.forbundet		Papirindustri- arb.forbundet		Sadelmaker- og tapetsererforb.		Sag-, tomt- og høvleriarb.forb.		Skind- og lederindustri- arb.forbundet		Stog- og jord- bruksarb.forb.		Skotolarbeider- forbundet		Skrædderforb.		Slagter- og pølsemakerforb.		Stenhugger- forbundet		Træarbeider- forbundet		Tilsummen			
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.		
1	22	1	38	—	—	—	—	1	33	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	1	42	12	448		
—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	11		
—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5		
—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	
1	22	3	58	1	5	—	—	1	33	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	1	42	17	484	
1	22	3	58	1	5	—	—	1	33	—	—	—	—	—	—	1	31	—	—	—	—	—	2	71	27	834	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	
—	—	—	—	1	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	185		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	192	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	42
1	15	1	27	—	—	—	—	1	48	1	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	682	
—	—	1	6	—	—	—	—	1	49	—	—	—	—	1	26	1	38	—	—	—	—	1	58	15	61		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	61
1	15	2	33	—	—	—	—	2	97	1	17	—	—	1	26	1	38	—	—	—	—	—	1	58	21	785	
1	15	2	33	1	80	—	—	2	97	1	17	—	—	1	26	1	38	—	—	—	—	—	1	58	24	977	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	61
—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	75
1	13	1	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	2	60	13	448
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11
1	1	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23	—	—	—	—	—	—	1	17	7	7	114	
1	74	1	62	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	2	106	—	—	—	—	—	—	4	276	34	2236		
3	88	4	107	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	152	—	—	—	—	—	—	—	7	353	57	2884	
3	88	4	107	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	152	—	—	—	—	—	—	—	7	353	59	2945	

3 Stavanger. Heri medregnet Litografisk forb. 1 avd. med 80 medl., og Tobakarforb. 1 avd. med 10 medl.

Tabel V.

Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbejdsmands- forbundet		3 Baker- og kon- ditorforbundet		4 Bokbinder- forbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerfor- bundet		7 Guidsmedarb.- forbundet		8 Havne- og transportarb.- forbundet		9 Jern- og met.- arb.forbundet		10 Kjørs- og han- delsarb.forb.		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbøterunion		
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	
12. Søndre Bergenhus amt.																							
Arne, Haus.	—	—	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bruvik	2	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fane	2	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fjelberg	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kvinnherred	1	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Odde	3	255	—	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Os	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stord	2	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tyssedal	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ialt: Amtets landdistrikt	14	542	1	13	—	—	—	1	11	—	—	—	—	1	230	—	—	—	—	—	—	—	
Voss	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Amtet	14	542	2	19	—	—	—	1	11	—	—	—	—	1	230	—	—	—	—	—	—	—	
13. Bergen.¹																							
	17	832	2	218	1	98	1	271	1	133	1	112	7	512	9	1002	—	—	1	167	—	2	514
14. Nordre Bergenhus amt.																							
Kinn	1	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kirkebø	1	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	2	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Florø	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	2	69	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15. Romsdals amt.																							
Aura	1	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Borgund	1	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bremsnes	—	—	—	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grytten	3	189	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandø	1	13	—	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tingvold	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valsøtjord	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vatne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—
Voldeu	—	—	—	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	7	294	—	—	—	—	—	3	33	—	—	—	—	2	13	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Bergen. Heri medregnet Litografisk forb. 1 avd. med 64 medl. og Sporveisforb. 1 avd. med 75 medl.

Tabel V.

Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	Arbeidsmandsforbundet		Baker- og konditorforbundet		Bokbinderforbundet		Centralforening for boktrykkere		Formørbundet		Guldsmedlarforbundet		Havne- og transportarb.-forbundet		Jern- og metalarb.-forbundet		Kjøre- og handelsarb.forb.		Malerforbundet		Matros- og fyrbøtorunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
3. Krisiania.¹	28	3139	2	505	2	664	1	1492	2	608	1	400	4	415	15	5348	2	543	2	405	1	642
Aalesund	3	72	1	24	—	—	1	20	1	10	—	—	2	98	1	182	—	—	1	15	—	—
Kristiansund	3	159	1	42	1	6	1	23	1	9	—	—	1	61	1	78	—	—	1	25	—	—
Molde	1	25	1	14	—	—	1	9	1	15	—	—	—	—	1	73	—	—	1	9	—	—
Ialt: Amtets byer	7	256	3	80	1	6	3	52	3	34	—	—	3	159	3	333	—	—	3	49	—	—
Amtet	14	550	3	80	1	6	3	52	6	67	—	—	3	159	5	346	—	—	3	49	—	—
16. Søndre Trondhjems amt.																						
Aalen	3	153	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Buviken	1	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holtaalen	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hommelvik	1	146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—
Hovin i Guldalen	1	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Løkkens verk	1	221	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	39	—	—	—	—	—	—
Melhus	1	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Opdal	4	336	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Orkedalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	—	—	—	—	—	—	—	—
Rennebu	2	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Singsaas	2	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soknedalen	1	112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strinden	2	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	17	—	—	—	—	—	—
Støren	1	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	21	1568	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	3	66	—	—	—	—	—	—
Røros	2	302	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trondhjem ¹	10	830	1	150	1	43	1	182	2	125	1	26	4	384	8	730	1	74	1	98	1	245
Ialt: Amtets byer	12	1132	1	150	1	43	2	193	2	125	1	26	4	384	8	730	1	74	1	98	1	245
Amtet	33	2700	1	150	1	43	2	193	2	125	1	26	5	405	11	796	1	74	1	98	1	245
17. Nordre Trondhjems amt.																						
Aasen	1	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beitstaden	1	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Egge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grong	2	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Klingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolvreid	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leinstrand	1	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Trondhjem. Heri medregnet Litografisk forb. 1 avd. med 14 medl. og Sporveisforb. 1 avd. med 65 medl.

Tabel V.

Organisationsforholdene

Foreningernes hjemsted	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12			
	Arbejdsmandsforbundet	Baker- og konditorforbundet	Bokbinderforbundet	Centralforening for boktrykkere	Formørbundet	Guldsmedarbejderforbundet	Havne- og transportarbejderforbundet	Jern- og metalarbejderforbundet	Kjøre- og handelsarbejderforb.	Malterforbundet	Matros- og fyrbøtternion	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	
Meraker	4	208	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stjørdalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Verran	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Værdalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ialt: Amtets landdistrikt	10	411	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Levanger ¹	3	65	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Namsos	1	5	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stenkjær	—	—	1	9	—	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ialt: Amtets byer	4	70	1	9	—	3	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Amtet	14	481	1	9	—	3	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18. Nordlands amt.																										
Ankenes	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Evenes	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fauske	14	864	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hemnes	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mo	3	124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mosjøen	1	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sandnessjøen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svolvær	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tjeldsund	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	22	1091	1	9	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodø	1	3	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narvik	2	71	1	19	—	1	12	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	3	74	1	19	—	2	30	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	25	1165	2	28	—	3	35	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19. Tromsø amt.																										
Lyngen	4	99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Salangen	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets landdistrikt	5	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Harstad	—	—	1	4	—	1	12	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tromsø	1	12	1	36	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	1	12	2	40	—	2	32	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	6	122	2	40	—	2	32	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹ Heri medregnet Guldslistearb. fagfor. med 12 medl.

i geografisk henseende (forts.).

13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		
Murerforbundet		Møbelindustri- arb.forbundet		Papirindustri- arb.forbundet		Sadelmøke- og tapetsererforb.		Sag-, tomt- og høvleriarb.forb.		Skind- og læderindustri- arb.forbundet		Skog- og jord- bruksarb.forb.		Skotøjarbejder- forbundet		Skrædderforb.		Slakter- og pølsemakerforb.		Stenhugget- forbundet		Træarbejder- forbundet		Tilsammen		
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	
				1	45			1	140															4	208	
																								1	6	
																								2	73	
																							1	1	140	
				3	124			3	222													1	2	19	793	
								1	87															6	173	
								1	162													1	24	5	212	
								2	61					1	12									6	120	
								4	310					1	12							1	24	17	505	
				3	124			7	532					1	12							2	26	36	1298	
																								1	18	
																							2	2	18	
																						1	12	17	989	
																							1	1	12	
																							4	4	167	
																							1	1	43	
																							1	1	18	
																							3	3	59	
																							1	1	20	
																							1	12	31	1344
																							1	9	5	76
1	2																					1	41	8	306	
1	2																					2	50	13	382	
1	2																					3	62	44	1726	
																									4	99
																								1	11	
																								5	110	
1	5													1	4							1	17	6	258	
1	5													1	4							1	25	11	299	
1	5													1	4							2	42	17	557	
1	5													1	4							2	42	22	667	

Tabel V.

Organisationsforholdene

1 Foreningernes hjemsted	2 Arbejdsmands- forbundet		3 Baker- og kon- ditorforbundet		4 Bokbinder- forbundet		5 Centralforening for boktrykkere		6 Formerfor- bundet		7 Guidsmedarb.- forbundet		8 Havne og transportarb.- forbundet		9 Jern- og metal- arb.forbundet		10 Kjørs- og han- delsarb.forb.		11 Malerforbundet		12 Matros- og fyrbøterunion	
	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
20. Finmarkens amt.																						
Sydvaranger . .	2	476	1	9	—	—	—	—	1	9	—	—	—	—	2	323	—	—	—	—	—	—
Hammerfest . .	1	12	1	9	—	—	1	5	—	—	—	—	2	175	—	—	—	—	—	—	—	—
Vardø	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ialt: Amtets byer	1	12	1	9	—	—	2	12	—	—	—	—	2	175	—	—	—	—	—	—	—	—
Amtet	3	488	2	18	—	—	2	12	1	9	—	—	2	175	2	323	—	—	—	—	—	—
Byerne	146	9248	40	1559	13	976	45	2790	26	1288	6	600	31	2527	70	11615	10	768	23	1033	8	52
Løndistrikterne	150	8222	6	76	—	—	3	17	12	237	—	—	6	229	34	2058	—	—	1	22	1	18
Direkte medl. .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	19	—	—	—	92	—	—	—	3	—	—
Hele landet . .	296	17470	46	1635	13	977	48	2807	38	1525	6	619	37	2756	104	13765	10	768	24	1058	9	152

i geografisk henseende (forts.).

13		11		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25	
Murerforbundet		Møbelindustri- arb.forbundet		Papirindustri- arb.forbundet		Sadelmaker- og tapetsererforb.		Sag-, tomt- og høvleriarb.forb.		Skind- og læderindustri- arb.forbundet		Skog- og jord- bruksarb.forb.		Skotøjarbejder- forbundet		Skrædderforb.		Slagter- og pølsemakerforb.		Stenhugger- forbundet		Træarbejder- forbundet		Til sammen	
avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.	avd.	medl.
2	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	53	9	887
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38	6	239
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38	7	246
2	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	91	16	1133
36	1433	30	1186	24	1870	10	309	17	1703	11	236	—	—	28	1824	22	936	11	157	8	194	58	3674	700	50049
3	38	—	—	45	3634	—	—	21	1102	1	4	8	145	—	—	—	—	—	—	30	749	17	489	339	17056
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	10	—	130
39	1474	30	1186	69	5504	10	309	38	2805	12	240	8	145	28	1826	22	936	11	157	38	943	75	4173	1039	67235

**Medlemstallets forandring 1913—1914,
geografisk opsat.**

Foreningernes hjemsted	1913		1914		Medlemstallets forandr.	
	avdelinger	medlemmer	avdelinger	medlemmer	absolut + eller ÷	procentvis + eller ÷
Smaalønes amt	128	6077	128	6455	+ 378	+ 6,2
Akershus —	41	2794	39	2657	+ 137	÷ 4,9
Kristiania by	106	19711	108	20538	+ 827	+ 4,2
Hedemarkens amt.	41	1401	43	1273	+ 128	+ 9,1
Kristians —	27	1201	27	1024	+ 177	+ 14,7
Buskeruds —	84	4324	98	5076	+ 752	+ 17,4
Jarlsberg og Larv. amt	58	2146	62	2308	+ 162	+ 7,5
Bratsbergs amt.	80	3777	90	4600	+ 823	+ 21,8
Nedenes —	24	861	27	834	+ 27	+ 3,1
Lister og Maudals amt	24	1072	24	977	+ 95	+ 8,9
Stavanger amt	59	3078	59	2945	+ 133	+ 4,3
Søndre Bergenhus amt	20	998	21	862	+ 136	+ 13,6
Bergens by.	55	4690	59	5112	+ 422	+ 9,0
Nordre Bergenhus amt	3	66	3	72	+ 6	+ 9,1
Romdals —	60	2002	59	1829	+ 173	+ 8,6
Søndre Trondhjems —	70	5523	74	5719	+ 196	+ 3,5
Nordre Trondhjems —	29	1089	36	1298	+ 209	+ 19,2
Nordlands —	40	1765	44	1726	+ 39	+ 2,2
Trømsø —	14	470	22	667	+ 197	+ 41,9
Finmarkens —	13	939	16	1133	+ 194	+ 20,7
Byerne	656	47519	700	50049	+2530	+ 5,3
Landdistrikterne	320	16465	339	17056	+ 591	+ 3,6
Direkte medl.	—	124	—	130	+ 6	+ 4,8
Hele landet	976	64108	1039	67235	+3127	+ 4,9

Organisationernes regnskaper.

Tabellerne VIII, IX og X gir en tabellarisk oversigt over de tilsluttede organisationers indtægter, utgifter og kassebeholdninger. Landsorganisationens regnskap er indtat efter tabellerne.

a. Indtægter.

Av landsorganisationens regnskaper fremgaar at de tilsluttede organisationer har indbetalt følgende:

Ordinær kontingent	kr. 246 735.64
Folkets hus fond	» 14 470.92

tilsammen kr. 261 206.56

I 1914 er ikke utlignet nogen ekstrakontingent fra landsorganisationens side.

I tabellerne VIII og IX er under rubrikkerne betalt eller mottat til og fra landsorganisationen ikke opført bruttoposterne for at undgaa dobbeltposteringer men kun differancen mellem det som er betalt eller mottat.

Efter tabel VIII har 4 organisationer mottat kr. 55928.41 mere end de har betalt og omvendt i tabel IX 29 organisationer betalt kr. 118 475.09 mer end mottat. Landsorganisationens regnskaper viser paa denne post kr. 117 048.00, altsaa en differance paa kr. 1 427.09 der skyldes at ikke regnskapsavslutningen overalt strengt følger kalenderaaret. Disse beløp er forsaavidt ogsaa brutto som heri indgaar kontingenten til Folkets hus fond, der jo alene formidles av sekretaratet til videre utlaan.

I sine hovedtræk stiller forbundsregnskaperne sig saaledes, de tilsvarende tal for 1913 i parantes. Indtrædelsesavgift kr. 24 158,77 (22 545.85), ordinær kontingent kr. 1 918 427.92 (1 726 116.26), altsaa en økning paa disse poster med *kr. 193 924,58*. Ekstrakontingenten var kr. 102 435.50 (74 123.16), renter kr. 85 908,00 (61 364.68), offentlig refusion til arbeidsledighetskasser kr. 56 968.27 (32 696.77) og paa sykekasser kr. 63 286.53 (59 856.56).

Videre er der i streikebidrag fra utlandet indkommet kr. 19 753.78.

De samlede indtægter utgjorde kr. 2 339 052.58 (2 004 303.01).

b. *Utgifter.*

De vigtigste udgiftsposter er streikeunderstøttelse kr. 243 678.19 (156 725.30). Hertil er at bemerke, at der mellem opgaverne i tabel II og IX er en uoverensstemmelse for denne posts vedkommende paa kr. 37 871,45. Vi har anvendt forbundenes kontrollerede specialopgaver for hver enkelt konflikt i tabel II og har faat et beløb stort kr. 205 806.74, som er benyttet i tabellerne hele veien. Naar undtages arbejdsmandsforbundet og centralforening for boktrykkere er det forholdsvis smaabeløp.

Differancen fordeler sig paa forbundene saaledes:

	Merutgift	Mindreutgift
Arbejdsmandsforbundet	kr. 34 911.21	
Baker- og konditorforbundet	» 130.00	
Centralforening for boktrykkere	» 1 674.00	
Formerforbundet	» 31.70	
Havne- og transportarb.forbundet	» 18.00	
Jern- og metalarbejderforbundet	» 734.20	
Kjøre- og handelsarbejderforbundet	» 87.21	
Malerforbundet		kr. 130.66
Matros- og fyrbøterunion	» 40.00	
Murerforbundet		» 170.25
Møbelindustriarbejderforbundet	» 329.04	
Papirindustriarbejderforbundet	» 46.00	
Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet	» 96.50	
Skog- og jordbruksarbejderforbundet		» 34.00
Skotøiarbejderforbundet	» 7.00	
Skrædderforbundet	» 10.00	
Træarbejderforbundet	» 67.70	
Forgyldernes forening	» 23.80	
	tilsammen kr. 38 206.36	kr. 334.91
Samlet merutgift		» 37 871.45

Denne regnskapsmæssige uoverensstemmelse refererer sig i det væsentlige til en række smaakonflikter, der ikke har været anmeldt til landsorganisationen.

De øvrige udgifter i 1914 fordeler sig saaledes:

Andre udgifter vedkommende konflikter kr. 40 057.82 (63 579.06).

Bidrag til utenlandske organisationer kr. 50 186.43 (3 961.54).

Til selvhjælpsinstitutioner er medgaat følgende:

Reise- og arbejdsledighedsunderstøttelse kr. 275 426.04 (169 424.33), sykeunderstøttelse og lægehjælp kr. 545 446.02 (517 446.46), forsikrings- og begravelseshjælp kr. 152 633.80 (144 320.28), indvalide- og anden understøttelse kr. 19 633.76 (13 187.56).

Administrationsutgifterne fordeler sig saaledes:

Fagblade kr. 22 439.01 (22 439.91), agitation kr. 18 528.54 (22 302.01), landsmøter og kongresser kr. 34 676.79 (74 884.97), lønninger kr. 125 480.32 (kr. 105 702.81), trykning og kontorrekvisita kr. 33 402.36 (36 681,60), andre utgifter kr. 119 806.70 (132 520.28).

De samlede utgifter utgjorde kr. 1 855 799.28 (1 697 074.32).

Indtægterne overstiger saaledes utgifterne med kr. 539 181.71.

Til fuldstændiggjørelse av oversigten over organisationernes finansielle forhold, har vi ogsaa dennegang søkt opplysninger om avdelingernes inntægter, utgifter og formue.

Vi har dennegang faat opgaver fra 13 forbund med 375 avdelinger, altsaa, tiltrods for de mange oppfordringer, fremdeles et saa daarligt materiale at det ikke egner sig til statistisk behandling.

Et sammendrag gir følgende resultat:

Indtægter:

Kontingent og indtrædelsesavgift	kr. 143 133.48
Andre inntægter	» 52 295.67
	<hr/>
Tilsammen	kr. 195 429.15

Utgifter:

Vedkommende konflikter	kr. 5 629.55
Bidrag til andre organisationer.	« 1 663.16
Reise- og arbeidsledighetsunderstøttelse	« 13 126.29
Sykeunderstøttelse og lægehjælp	« 20 150.02
Begravelses- og forsikringsbidrag.	« 2 657.27
Anden understøttelse	« 2 303.52
Administrationsutgifter	« 67 288.80
Bidrag til politiske formaal	« 15 306.84
— - kooperative formaal	« 2 463.35
Andre utgifter.	« 41 453.79
	<hr/>
Tilsammen	kr. 172 042.59

Avdelingernes kassebeholdning pr. $\frac{1}{1}$ 1914	kr. 212 737.05
— — — — — $\frac{31}{12}$ 1914	« 236 123.61
— — — — — øvrige eiendele	« 260 861.74

Den samlede formue for disse avdelinger blir saaledes kr. 496 985.35.

c. Kassebeholdninger.

Forbundenes og de direkte tilsluttede foreningers beholdninger i de forskjellige kasser findes opført i tabel X.

Ved utgangen av 1914 var beholdningerne kr. 2 540 894.32 mot kr. 2 001 712.61 i 1913, altsaa en økning paa kr. 539 181.71.

Det er økning paa alle kasser naar undtages reise- og arbeidsledighetskassen, der er gaat ned med kr. 7573.56.

Angaaende administrationskasserne og reservefondet kommer forandringen av at beholdningen for arbeidsmandsforbundet er overført paa reservefondet.

Pr. medlem er beholdningen gaat op fra kr. 31.22 i 1913 til kr. 37.79.

Forbundenes øvrige eiendele er opført med kr. 140 706.36, lægges det til kontantbeholdningen blir forbundenes kapitalkonto kr. 2 681 600.68.

Landsorganisationens kontante kassebeholdning er gaat op til kr. 323 498.85 mot i 1913 283 740.36.

Folkets hus fonds kontante beholdning er gaat ned til kr. 1834.36 mot kr. 4104.86 i 1913.

Landsorganisationens øvrige aktiva er opført med kr. 90 833.66 og Folkets hus fonds laanekonto er steget til kr. 50 875.00 mot kr. 32 250.00 i 1913.

Et sammendrag av forannævnte poster gir følgende resultat:

Forbundenes kontantbeholdning	kr. 2 540 894.32
Avdelingernes do.	« 236 123.61
Landsorganisationens do.	« 323 498.85
Folkets hus fonds do.	« 1 834.36

Tilsammen kr. 3 102 351.14

Forbundenes øvrige aktiva	kr. 140 706.36
Avdelingernes do.	« 260 861.74
Landsorganisationens do.	« 90 833.66
Folkets hus fonds do.	« 50 875.00

Tilsammen kr. 543 276.76

Tilsammen blir saaledes kapitalkontoen for de organisationer hvorfra foreligger opplysninger kr. 3 645 627.90.

Tapte arbeidsdage.

I tabel VII er opgaver over tapte arbeidsdage grundet mangel paa arbeide, sygdom, vernepligt og andre aarsaker.

Tapte arbeidsdage grundet konflikt er ikke medregnet her.

Disse opgaver er av betydning og belyser viktige økonomiske spørsmåal, saa det er av stor betydning at faa opgaverne fyldige.

Opgaverne denne gang omfatter 22 forbund og 5 enkeltstaaende foreninger med 63 038 medlemmer. I 1913 var det 19 forbund og 4 foreninger med 56 281 medlemmer.

Det er saaledes opgaver for den alt overveiende del av medlemmerne; de forbund som ikke har git opgaver er havne- og transport, sadelmaker- og tapetserer, skog- og jordbruk, skrædder- og tobakarbeiderforbundet.

Ledighetsopgaverne viser dennegang en betydelig stigning fra 15.12 dage pr. medlem i 1913 til 21.51 i 1914.

Det er ledigheten paa grund av mangel paa arbeide og militær-tjeneste som frembringer den sterke stigning. Forholdstallene er her øket fra 1913 til 1914 med henholdsvis 4.77 til 9.59 og 2.62 til 4.69, det er krisens tal.

Til sammenligning kan anføres, at tapte arbeidsdage grundet konflikt i samme aar er 2,28 pr. medlem.

Fagblade.

I 1914 utgav 22 forbund og 1 forening fagblade. Bladene er utkommet med 1 til 52 numre i aaret i et oplag stort 74 687.

Fagbladenes navn, oplag og hvor ofte de utkommer sees av følgende sammenstilling.

	Antal nr.	Gj.sn.- antal
Arbeidsmanden	9	21000
Norsk baker- og konditorforbunds blad	12	2200
Norsk bokbindertidende	12	1204
Typografiske meddelelser	52	3600
Formernes fagblad	6	1850
Guldsmedarbeideren	6	1100
Transportarbeideren	4	2900
Jern- og metalarbeideren	12	15600
Kjørekarlen	12	1050

	Antal nr.	Gj.sn.- antal
Norsk lithografia	12	520
Malernes fagblad.	6	2000
Norsk matros- og fyrbøterunions fagblad.	12	1800
Kvartalsrapport for Norsk murerforbund.	3	1833
Kvartalsrapport for Norsk møbelind.arb.forbund	4	1400
Medlemsblad for Skand. sadelm.- og tapetsererforbund. .	12	350
Fagblad for Norsk sag-, tomt- og høvleriarb.forbund . .	6	3200
Skotøiarbeideren	4	2100
Norsk skrædderforbunds blad	1	900
Sporveisfunktionæren	12	1000
Stenarbeideren	6	1400
Tobaksarbeideren	2	1100
Fagblad for Norsk træarbejderforbund.	6	6500
Hattearbeideren (skandinavisk)	12	80

I 1913 var der 21 fagblade med et samlet oplag stort 74 620. Der er saaledes kommet 2 nye fagblade i aaret.

Desuten har Norsk træarbejderforbund utgit 1 agitationsskrift i et antal av 8000 ekspl.

Tillidsmænd og funktionærer.

I 1914 hadde 23 forbund samt landsorganisationen og kvindernes kontor ialt 51 helt avlønnede tillidsmænd og 12 funktionærer.

De enkelte tillidsmandslønner var: 1 hadde 3000.00, 1 2800.00, 1 2700.00, 5 2600.00, 5 2500.00, 2 2400.00, 2 2250.00, 15 2200.00, 2 2100.00, 5 2000.00, 4 1800.00, 5 1600.00, 1 1560.00, 1 1440.00 og 1 1000.00 kr. pr. aar.

Gjennemsnittsløn kr. 2151.00 pr. aar.

Av funktionærene hadde 1 2200.00, 2 2080.00, 1 1680.00, 1 1440.00, 3 1200.00, 1 1020.00, 1 960.00, 1 900.00 og 1 840.00.

Gjennemsnittsløn kr. 1400.00 pr. aar.

Fagforeningskontingenten.

I tabel XI findes en oversigt over fagforeningskontingenten. Følgende forbund har i 1914 forandret sin forbundskontingent. Arbeidsmandsforbundet fra 19.50 til 20.80, Formerforb. fra 57.20 til 57.50, Guldsmedarb.forb. fra 52.00 til 57.20, Malerforb. fra 24.00 til 31.20, Murerforb. fra 28.30 til 29.15, Sag-, tomt- og høvleriarb.forb. fra 20.80 til 23.40, Skind- og læderind.arb.forb. fra 20.80 til 22.10, Skog- og jordbruksarb.forb. fra 10.40 til 13.00, Skotøiarb.forb. fra 20.69 til 22.54, Slagter- og pølsemakerforb. fra 33.80 til 36.40, Sporveisforb. fra 12.00 til 16.20, Træarb.forb. fra 41.20 til 45.00, Forgyl- dernes fagfor. fra 25.50 til 35.70, Guldlisterarb. fagfor. Levanger fra 15.00 til 20.00, Korkskjærernes for. fra 27.30 til 30.50 og Ølbryg- geriarb. forening fra 12.00 til 14.40.

Tabel VII. Opgave over tapte arbejdsdage.

Løpe-nr.	Organisationer	Arbejdsledighetens årsak										Beregnet med-lemstal	Løpe-nr.
		Mangel paa arbejde		Sygdom		Vernepligt		Andre årsaker		Tilsammen			
		ialt	pr.medl.	ialt	pr.medl.	ialt	pr.medl.	ialt	pr.medl.	ialt	pr.medl.		
1	Arbejdsmandsforbundet	222560	12,02	116566	6,29	81211	4,39	15824	0,85	436161	23,55	18523	1
2	Baker- og konditorforbundet	17659	11,24	4194	2,67	4989	3,18	—	—	26842	17,09	1571	2
3	Bokbinderforbundet	3980	4,16	6503	6,79	2452	2,56	434	0,45	13369	13,96	958	3
4	Centralforening for boktrykkere	19946	6,98	22371	7,83	9382	3,29	5838	2,04	57537	20,14	2857	4
5	Formerforbundet	8068	5,20	12961	8,35	11608	7,47	—	—	32637	21,02	1553	5
6	Guldsmedarbejderforbundet	4245	6,61	2681	4,18	—	—	—	—	6926	10,79	642	6
7	Jern- og metalarbejderforbundet	77988	5,52	95726	6,77	85512	6,05	3096	0,22	262322	18,56	14137	7
8	Kjøre- og handelsarbejderforbundet	1709	2,24	2331	3,06	2173	2,85	—	—	6213	8,15	762	8
9	Litografisk forbund	2484	5,71	2017	4,64	2663	6,12	312	0,72	7476	17,19	435	9
10	Malerforbundet	27137	22,88	6401	5,40	7120	6,00	895	0,76	41553	35,04	1186	10
11	Matros- og fyrbøterunion	—	—	11330	7,18	8780	5,56	—	—	20110	12,74	1579	11
12	Murerforbundet	27946	17,80	5130	3,27	1386	0,88	2350	1,50	36812	23,45	1570	12
13	Møbelindustriarbejderforbundet	10777	8,95	8000	6,64	9565	7,94	66	0,06	28408	23,59	1204	13
14	Papirindustriarbejderforbundet	31578	6,99	29413	6,51	22074	4,89	—	—	83065	18,39	4516	14
15	Sag-, tomt- og høvleriarb.forbundet	65928	23,25	23805	8,40	13902	4,90	12267	4,33	115902	40,88	2835	15
16	Skind- og lærindustriarbejderforbundet	1757	7,38	1154	4,85	1711	7,19	1182	4,97	5804	24,39	238	16
17	Skog- og jordbruksarbejderforbundet	1200	9,52	156	1,24	—	—	—	—	1356	10,76	126	17
18	Skotøiarbejderforbundet	8184	4,57	11640	6,51	5511	3,08	146	0,08	25481	14,24	1790	18
19	Slagter- og pølse-makerforbundet	122	0,58	498	2,36	399	1,89	—	—	1019	4,83	211	19
20	Sporvejsforbundet	3360	5,64	2065	3,46	810	1,36	381	0,64	6616	11,10	596	20
21	Stenhuggerforbundet	11728	11,34	9499	9,19	3416	3,30	971	0,94	25614	24,77	1034	21
22	Træarbejderforbundet	54369	12,01	33045	7,30	20484	4,53	3611	0,80	111509	24,64	4526	22
23	Enkeltvis tilsluttede foreninger	1427	7,55	972	5,14	531	2,81	—	—	2930	15,50	189	23
	Tilsammen	604152	9,59	408458	6,48	295679	4,69	47373	0,75	1355662	21,51	63038	
	Sammenlignet med 1913	—	4,77	—	6,74	—	2,62	—	0,99	—	15,12	—	

Tabel VIII. Organisationernes

Løpe-nr.	Organisationer	Indtrædelses-	Kontingent	Ekstra-
		avgift		kontingent
	1	2	3	4
		kr.	kr.	kr.
1	Arbejdsmandsforbundet	6801.75	342351.31	26057.25
2	Baker- og konditorforbundet	218.35	55650.05	58.50
3	Bokbinderforbundet	142.75	33548.13	—
4	Centralforening for boktrykkere	—	149681.90	—
5	Formerforbundet	201.40	75429.71	808.50
6	Guldsmedarbejderforbundet	105.50	25725.95	1903.25
7	Havne- og transportarbejderforbundet	372.05	58650.40	—
8	Jern- og metalarbejderforbundet	3641.00	622498.39	53187.60
9	Kjøre- og handelsarbejderforbundet	397.30	12065.10	9.50
10	Litografisk forbund	64.00	24936.90	3492.80
11	Malerforbundet	1051.75	25139.43	2737.75
12	Matros- og fyrbøterunion	5179.00	30570.50	—
13	Murerforbundet	368.20	37436.85	—
14	Møbelindustriarbejderforbundet	409.25	54175.01	8.00
15	Papirindustriarbejderforbundet	988.35	69905.30	—
16	Sadelmaker- og tapetsererforbundet	64.25	4416.30	—
17	Sag-, tomt- og høvleriarb.forbundet	396.00	41774.50	134.00
18	Skind- og lærindustriarb.forbundet	22.50	4156.52	265.25
19	Skog- og jordbruksarbejderforbundet	116.47	1036.50	—
20	Skotøiarbejderforbundet	831.70	32001.04	—
21	Skrædderforbundet	432.00	13047.68	1175.50
22	Slagter- og pølsemakerforbundet	56.00	4345.60	189.50
23	Sporvejsforbundet	—	7454.69	—
24	Stenhuggerforbundet	236.50	15143.10	7.50
25	Tobaksarbejderforbundet	218.00	6394.81	1379.60
26	Trikotagearbejderskernes forbund	36.60	2109.00	—
27	Træarbejderforbundet	1718.25	161462.85	11021.00
28	Forgyldernes fagforening, Kristiania	4.00	760.85	—
29	Fredriksværns repslagerforening	—	241.25	—
30	Guldlistearb. fagforening, Levanger	—	70.00	—
31	Hattearbejdernes forening, Kristiania	4.50	1365.74	—
32	Korkskjærernes — —	11.60	1767.90	—
33	Ølbryggeriarb.s — —	69.75	3114.66	—
	Tilsammen	24158.77	1918427.92	102435.50
	Naar bidraget fra landsorganisationen fratrækkes blir nettoindtægterne	24158.77	1918427.92	102435.50

indtægter i 1914.

Fra lands- organisa- tionen mottat mere end betalt	Streike- bidrag fra utlandet	Fri- villig indsam- ling til streiker	Renter	Offentlig refusion til arbeids- ledighets- kassen	Offentlig refusion til syke- kassen	Andre indtægter	Tilsammen	Lepe-nr.
5	6	7	8	9	10	11	12	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
—	—	—	15235.72	—	—	10593.08	401039.11	1
—	—	—	1366.38	7659.67	—	527.25	65480.20	2
581.28	—	—	2178.99	—	2043.00	4616.46	43110.61	3
—	—	—	10618.46	4935.66	7135.17	1504.40	173875.59	4
—	—	—	8460.12	687.72	—	—	85587.45	5
—	—	—	493.45	1860.63	2591.37	123.65	32803.80	6
—	—	—	1324.27	—	—	1691.00	62037.72	7
—	—	—	26343.80	20522.05	46761.35	728.20	773682.39	8
—	—	—	89.20	—	—	1145.39	13706.49	9
—	—	—	1343.88	1941.08	408.00	—	32186.66	10
—	—	—	1024.74	—	—	104.25	30057.92	11
—	—	—	338.67	—	—	929.00	37017.17	12
—	—	—	2078.68	—	—	344.55	40228.28	13
2924.98	—	—	2232.20	2076.32	3848.14	149.60	65823.50	14
—	—	—	1017.24	—	—	15935.41*	87846.30	15
—	—	—	—	1534.93	499.50	27259.23*	33774.21	16
—	—	—	1189.14	—	—	406.73	43900.37	17
—	—	—	—	123.89	—	—	4568.16	18
360.82	—	—	—	—	—	327.16	1840.95	19
—	—	416.30	1318.08	2380.54	—	219.50	37167.16	20
—	—	—	443.78	—	—	—	15098.96	21
—	—	—	66.82	—	—	160.73	4818.65	22
—	—	—	—	—	—	—	7454.69	23
—	—	—	1358.39	—	—	584.48	17329.97	24
52061.33	19753.78	—	353.39	—	—	2.50	80163.41	25
—	—	—	5.39	—	—	15.47	2166.46	26
—	—	—	5904.18	13245.78	—	87.60	193439.66	27
—	—	—	92.38	—	—	81.28	938.51	28
—	—	—	9.11	—	—	—	250.36	29
—	—	—	—	—	—	85.79	155.79	30
—	—	—	179.72	—	—	—	1549.96	31
—	—	—	245.66	—	—	10.00	2035.16	32
—	—	—	596.16	—	—	64.80	3845.37	33
55928.41	19753.78	418.80	85908.00	56968.27	63286.53	67695.01	2394980.99	
—	19753.78	418.80	85908.00	56968.27	63286.53	67695.01	2339052.58	

*) Heri medregnet kassebeholdningen fra 1913.

Tabel IX. Organisationernes

Løpe-nr.	Organisationer.	Understøttelse	Andre ut-	Bidrag til	Til lands-	Reise- og	Sykeunder-
		under konflikter	gifter vedkommende konflikter	utenlandske organisasjoner	organisat. betalt mere end mottat	arbeidsledighetsunderstøtt.	støttelse og lægehjælp
	1	2	3	4	5	6	7
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1	Arbeidsmandsforbundet . .	88161.13	15291.09	43938.30	38362.91	—	3385.95
2	Baker- og kond.torforb. . .	747.00	1396.03	—	5856.61	30919.00	3751.00
3	Bokbinderforbundet	5686.50	610.23	—	—	2671.40	17258.80
4	Centralforen. for boktr. . .	3186.00	4833.50	452.20	9060.91	31425.40	60060.58
5	Formerforbundet	31.70	845.80	—	5792.52	14185.39	14180.62
6	Guldsmedarb.forbundet . .	—	755.00	—	2267.07	6160.19	12419.90
7	Havne- og transp.arb.forb..	11638.40	1196.45	—	3598.40	—	—
8	Jern- og metalarb.forbundet	5705.20	3331.57	—	48026.37	100070.78	358101.10
9	Kjøre- og handelsarb.forb.	1453.52	780.80	—	2189.22	—	—
10	Litografisk forbund.	—	—	—	1545.85	6224.35	8137.85
11	Malerforbundet	2921.95	996.06	90.60	1949.35	—	6507.00
12	Matros- og fyrbøterunion .	40.00	—	200.00	6340.90	—	—
13	Murerforbundet	4945.91	1012.70	—	3137.25	—	5991.25
14	Møbelindustriarb.forbundet	13748.43	396.65	—	—	10380.05	26068.47
15	Papirindustriarb.forb. . . .	8972.00	2155.85	—	9110.35	—	—
16	Sadelm.- og tapetsererforb.	—	—	—	1167.73	150.00	—
17	Sag-, tomt- og høvleriarb.f..	6105.00	981.60	5004.93	6996.24	—	—
18	Skind- og lærind.arb.f. . . .	402.00	128.50	—	555.10	875.55	—
19	Skog- og jordbruksarb.f. . .	580.00	34.00	—	—	—	—
20	Skotøiarbeiderforbundet . .	405.50	402.50	500.40	6163.97	8534.40	—
21	Skrædderforbundet	4672.35	209.40	—	100.19	672.19	—
22	Slagter- og pøsemakerf. . . .	583.92	347.72	—	854.26	873.80	—
23	Sporveisforbundet	—	—	—	2229.69	—	—
24	Stenhuggerforbundet	—	627.63	—	4294.65	5940.80	—
25	Tobakarbeiderforbundet . . .	75417.40	1201.38	—	—	1222.10	—
26	Trikotagearbeiderforb. . . .	—	—	—	543.40	—	—
27	Træarbeiderforbundet	8250.48	2523.36	—	12906.75	54744.64	28470.15
28	Forgyldernes fagf., Kr.a . . .	23.80	—	—	124.79	172.00	126.00
29	Fr.værns repsl.foren.	—	—	—	101.46	32.00	—
30	Guldlistarb.fagf., Levanger	—	—	—	43.49	—	—
31	Hattearb. foren., Kr.a	—	—	—	217.04	162.00	310.50
32	Korkskjærernes foren., Kr.a	—	—	—	203.84	10.00	146.25
33	Ølbryggeriarb. for. Kr.a . . .	—	—	—	663.19	—	530.60
	Tilsammen	243678.19	40057.82	50186.43	174403.50	275426.04	545446.02
	Naar bidr. fra landsorg. fra- trækkes blir nettoutgifterne .	243678.19	40057.82	50186.43	118475.09	275426.04	545446.02

udgifter i 1914.

Forsikrings- og begravelses- bidrag	Invalide- og anden under- støttelse	Fagblade	Agitation	Landsm., kongresser og konfe- ranser	Lønninger	Tryknings- og kontor- rekvisita	Andre udgifter	Tilsammen	Løbe- nr.
8	9	10	11	12	13	14	15	16	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
30300.00	—	3468.20	7523.75	10375.09	30899.00	4371.83	20582.84	296660.09	1
7130.00	1076.85	1413.72	1216.25	329.40	3050.00	351.51	2034.84	59272.21	2
1050.00	117.36	622.89	131.85	2036.10	2594.31	1291.35	3409.07	37479.86	3
11012.78	5090.00	5865.93	—	1397.80	6480.00	3508.05	11975.37	154348.52	4
10336.35	8661.20	444.50	70.60	5164.30	3442.50	1424.42	751.05	65330.95	5
240.00	—	355.00	46.10	993.40	1350.00	432.17	3562.55	28581.38	6
16230.00	1880.00	324.50	1602.00	512.20	4312.82	742.70	3698.17	45735.64	7
34895.35	—	3811.53	416.23	4045.42	17631.00	3987.10	22650.74	602672.39	8
—	—	484.00	598.63	987.91	1910.00	535.60	1409.07	10348.75	9
350.00	2307.70	388.40	448.00	170.00	2350.00	527.75	3422.23	25872.13	10
1721.20	210.85	405.60	203.17	283.45	2324.10	749.19	3110.01	21472.53	11
1056.53	41.00	720.00	—	1081.92	9549.98	1206.21	6004.76	26241.30	12
2762.50	—	156.00	1050.09	1692.50	3869.97	2484.95	2157.93	29261.05	13
2067.59	173.70	253.40	171.04	270.40	2781.00	149.95	2473.90	58934.58	14
9850.00	—	—	584.95	119.40	5145.40	3410.56	3043.33	42391.84	15
100.00	—	250.00	—	607.00	500.00	20.00	60.00	2854.73	16
6050.00	—	376.55	985.89	891.70	4320.20	1326.07	1980.56	35018.74	17
—	—	—	73.14	484.00	325.00	158.40	410.56	3412.25	18
—	—	—	230.00	143.00	595.00	130.55	69.34	1781.89	19
1900.00	—	376.50	407.31	578.90	2687.00	553.89	2508.14	25018.51	20
415.00	—	32.75	20.52	56.00	2200.00	234.05	1192.78	9805.23	21
25.00	—	—	187.60	126.20	1560.00	427.70	409.33	5395.53	22
—	—	1000.00	—	602.20	1215.00	—	558.26	5605.15	23
—	—	391.65	224.39	456.60	3370.77	708.78	1275.33	17290.60	24
250.00	—	82.00	264.36	32.00	2209.49	386.48	790.03	81855.24	25
—	—	—	—	20.00	122.00	38.50	848.98	872.88	26
14695.00	75.10	1059.00	2035.70	1130.65	8184.60	3851.11	18532.05	156458.59	27
71.50	—	21.50	—	44.25	28.15	9.37	57.05	678.41	28
—	—	—	—	—	25.00	—	44.50	202.96	29
—	—	—	—	—	—	—	13.93	57.42	30
—	—	135.39	23.55	21.00	100.00	50.50	149.88	1169.86	31
35.00	—	—	13.42	—	140.00	20.00	372.36	940.87	32
90.00	—	—	—	24.00	208.03	313.62	947.76	2777.20	33
152633.80	19633.76	22439.01	18528.54	34676.79	125480.32	33402.36	119806.70	1855799.28	
152633.80	19633.76	22439.01	18528.54	34676.79	125480.32	33402.36	119806.70	1799870.87	

Tabel X. Organisationernes kasser

Løpe-nr.	Organisationer.	Beholdning pr. 31/12 1913	Pr. 31.	
			Administra- tionskasser	Reservefond
1	2	3	4	5
		kr.	kr.	kr.
1	Arbejdsmandsforbundet	360642.88	—	228668.72
2	Baker- og konditorforbundet.	30944.79	427.20	23163.25
3	Bokbinderforbundet	53867.70	5470.03	13735.14
4	Centralforening for boktrykkere	243133.03	4472.37	104357.36
5	Formerforbundet	138381.63	945.95	90267.86
6	Guldsmedarbejderforbundet	13232.07	311.13	7488.02
7	Havne- og transportarbejderforbundet	34174.22	6495.00	20923.98
8	Jern- og metalarbejderforbundet	624360.07	23293.56	527394.31
9	Kjøre- og handelsarbejderforbundet	3841.96	1489.32	1622.98
10	Litografisk forbund	41082.17	—	15776.09
11	Malerforbundet	30198.49	2106.92	22421.61
12	Matros- og fyrbøterunion	12485.97	—	19088.99
13	Murerforbundet	54641.28	1896.41	49536.77
14	Møbelindustriarbejderforbundet	67236.35	886.45	35020.14
15	Papirindustriarbejderforbundet.	—	—	43216.35
16	Sadelmaker- og tapetsererforbundet	—	3946.88	26972.60
17	Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet	40379.26	—	46760.46
18	Skind- og lærindustriarbejderforbundet	1095.36	—	1420.06
19	Skog- og jordbruksarbejderforbundet	365.75	—	424.81
20	Skotøiarbejderforbundet	33565.68	3239.54	17557.56
21	Skrædderforbundet	10226.20	301.20	6986.50
22	Slagter og pølsemakerforbundet	1903.01	392.37	261.58
23	Sporvejsforbundet	3314.56	415.44	4748.66
24	Stenhuggerforbundet.	31524.24	5104.21	26459.40
25	Tobakarbejderforbundet	8494.89	—	5752.40
26	Trikotagearbejderskernes forbund	2683.59	668.75	3308.42
27	Træarbejderforbundet	132252.93	3707.27	74350.02
28	Forgylldernes fagforening, Kristiania	1475.30	329.71	968.33
29	Fredriksværns replagerforening	318.36	—	365.76
30	Guldlistearbejdernes fagl., Levanger	91.18	—	189.55
31	Hattearbejdernes forening, Kristiania	4646.31	25.09	2522.40
32	Korkskjærernes — —	7051.23	1980.39	1209.33
33	Ølbryggeriarb. — —	14102.15	9517.43	4329.67
	Tilsammen	2001712.61	77422.71	1427269.08

ved utgangen av 1913 og 1914.

december 1914.					Formue pr. medlem pr. 31/12		Løpe-nr.
Reise- og arbeidsledig- hetskasser	Sykekasser	Forsikrings- kasser	Invalide- og andre kasser	Tilsammen	1913	1914	
5	6	7	8	9	10	11	
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
—	1521.28	234881.90	—	465021.90	16.94	26.62	1
614.91	2431.09	6367.85	4148.39	37152.78	21.67	22.72	2
9438.93	5504.85	12187.70	13161.80	59498.45	61.92	60.90	3
58952.13	5989.05	47956.61	40932.58	262660.10	86.65	93.57	4
25285.15	3252.01	22533.60	16353.56	158638.13	89.28	104.03	5
4228.21	4544.67	882.46	—	17454.49	20.45	28.20	6
—	—	23057.32	—	50476.30	14.77	18.32	7
57480.68	21130.27	166071.25	—	795370.07	46.81	57.78	8
—	—	4087.40	—	7199.70	6.13	9.37	9
1031.81	1694.03	26894.77	2000.00	47396.70	94.44	111.52	10
—	6112.57	8142.78	—	38783.88	26.77	36.66	11
—	—	4172.85	—	23261.84	8.32	15.09	12
—	7296.95	6878.38	—	65608.51	34.65	44.51	13
20996.55	9216.96	8005.17	—	74125.27	57.47	62.50	14
—	—	2238.11	—	45454.46	—	8.26	15
—	—	—	—	30919.48	—	100.06	16
—	—	2500.43	—	49260.89	15.37	17.56	17
831.21	—	—	—	2251.27	4.28	9.38	18
—	—	—	—	424.81	2.09	2.93	19
12644.86	—	12272.37	—	45714.33	20.00	25.04	20
—	—	8232.23	—	15519.93	12.02	16.58	21
130.79	—	541.39	—	1326.13	9.06	8.45	22
—	—	—	—	5164.10	5.97	8.89	23
—	—	—	—	31563.61	30.14	33.47	24
123.14	—	927.52	—	6803.06	11.08	6.52	25
—	—	—	—	3977.17	9.94	14.73	26
78727.33	1682.25	10767.13	—	169234.00	28.75	40.55	27
—	437.36	—	—	1735.40	47.59	59.84	28
—	—	—	—	365.76	11.37	18.29	29
—	—	—	—	189.55	5.70	15.80	30
681.44	1797.48	—	—	5026.41	55.98	78.54	31
2343.97	2611.83	—	—	8145.52	128.20	162.91	32
—	1192.69	—	130.53	15170.32	77.48	126.42	33
273511.11	76415.34	609549.22	76726.86	2540894.32	31.22	37.79	

Tabel XI.

Indtrædelsesavgift, ekstra- og

Løpe-nr.	Organisationer	Konting- gent- klasse	Indtrædel-	Gjenindtræ-	Ekstra-	Ordinær
			sesavgift	delsavgift	kontingent	kontingent
	1	2	3	4	5	6
1	Arbejdsmandsforbundet	$\frac{1}{2}$ bet.	1,00	2,00	—	26,00
		$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,00	—	15,60
2	Baker- og konditorforbundet	$\frac{1}{2}$ "	1,50	—	—	46,80
		$\frac{1}{2}$ "	1,50	—	—	24,70
		A "	0,50	2,00	—	60,39
3	Bokbinderforbundet	B "	0,40	1,00	—	32,24
		C "	0,25	0,50	—	23,92
		A "	—	4,00	—	83,20
4	Centralforening for boktrykkere	B "	—	2,00	—	33,80
		C "	—	2,00	—	23,40
5	Formerforbundet	$\frac{1}{2}$ "	0,50	5,00—10,00	2,60	65,00
		$\frac{1}{2}$ "	0,50	5,00—10,00	1,30	31,25
6	Guldsmedarbejderforbundet	$\frac{1}{2}$ "	2,00	5,00	4,80	62,40
		$\frac{1}{2}$ "	2,00	5,00	2,10	33,80
7	Havne- og transportarbejderforb.	$\frac{1}{2}$ "	1,00	1,00	—	40,00
		$\frac{1}{2}$ "	1,00	1,00	—	20,00
		A "	5,00	10,00	5,20	59,80
8	Jern- og metalarbejderforbundet	B "	3,00	6,00	2,60	41,60
		C "	1,00	2,00	—	26,00
		$\frac{1}{2}$ "	0,50	2,50	—	26,00
9	Kjøre- og handelsarbejderforb.	$\frac{1}{2}$ "	0,50	2,50	—	15,60
		$\frac{1}{2}$ "	2,00	10,00	13,30	78,00
10	Litografisk forbund	$\frac{1}{2}$ "	0,50	0,50	—	10,40
		$\frac{1}{2}$ "	2,50	2,50—10,00	6,00	40,50
11	Malerforbundet	$\frac{1}{2}$ "	1,25	—	3,00	20,25
12	Matros- og fyrbøterunion	$\frac{1}{2}$ "	2,00	5,00	—	26,20
		$\frac{1}{2}$ "	2,00	5,00	—	19,00
13	Murerforbundet	$\frac{1}{2}$ "	2,00	—	—	38,00
14	Møbelindustriarbejderforbundet	$\frac{1}{2}$ "	1,50—5,00	2,00—10,00	—	65,00
		$\frac{1}{2}$ "	1,50—5,00	2,00—10,00	—	37,50
		$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,00	—	23,40
15	Papirindustriarbejderforbundet	$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,00	—	15,60
16	Sadelmaker- og tapetsererforb.	$\frac{1}{2}$ "	4,00	—	—	?
		$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,00—5,00	—	28,60
17	Sag- tomt og høvleriarb.forb.	$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,00—5,00	—	15,60
		$\frac{1}{2}$ "	—	—	1,00	28,60
18	Skind- og lærind.arb.forbundet	$\frac{1}{2}$ "	—	—	0,50	15,60
19	Skog- og jordbruksarbejderforb.	$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,00—4,00	—	15,60
		A "	1,30	1,30	—	29,89
20	Skotøiarbejderforbundet	B "	1,30	1,30	—	17,64
		C "	0,30	0,30	—	11,27
		$\frac{1}{2}$ "	1,50	1,50	2,00	27,20
21	Skrædderforbundet	$\frac{1}{2}$ "	1,00	1,00	1,00	14,10
		$\frac{1}{2}$ "	1,00	3,00	2,20	41,60
22	Slagter- og pølsemakerforbundet	$\frac{1}{2}$ "	1,00	3,00	1 10	23,40
		$\frac{1}{2}$ "	0,50	0,50	—	20,00
23	Sporvejsforbundet	$\frac{1}{2}$ "	0,50	0,50	—	10,00
24	Stenhuggerforbundet	$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,50	—	26,00
25	Tobaksarbejderforbundet	$\frac{1}{2}$ "	0,50	1,00	4,00	26,00
		$\frac{1}{2}$ "	0,50	1,00	2,00	13,00
26	Trikotagearbejderskernes forb.	$\frac{1}{2}$ "	0,30	—	—	12,25
		$\frac{1}{2}$ "	0,50—5,50	—	—	52,50
27	Træarbejderforbundet	$\frac{1}{2}$ "	0,50—5,50	—	—	30,00
		A "	1,00	3,00	—	35,70
28	Forgyldernes fagforening, Kr.a.	B "	1,00	3,00	—	25,50
		C "	0,50	—	—	10,20
		C "	?	?	—	13,00
29	Fredriksværns repslugerforening	$\frac{1}{2}$ "	1,00	1,00	—	20,00
30	Guldlistearb.s fagf., Levanger	$\frac{1}{2}$ "	0,50	0,50	—	10,00
		$\frac{1}{2}$ "	2,00	4,00	—	26,00
31	Hattearbejdernes forening, Kr.a.	$\frac{1}{2}$ "	1,00	2,00	—	14,04
		A "	0,50	3,00	—	30,50
32	Korkskjærernes — —	B "	0,30	1,75	—	17,76
		C "	0,30	1,25	—	12,76
		$\frac{1}{2}$ "	0,25	0,25	—	14,40
33	Ølbryggeriarb. — —	$\frac{1}{2}$ "	0,25	0,25	—	7,20

ordinær aarskontingent 1914.

Den ordinære kontingents fordeling til de forskellige kasser							Avdelingernes kasser	Løbe-nr.
Forb.s administra- tion m. v.	Reserve- fond	Reise- og arbejds- s kasse	Sykekasse	Forsikrings- og invalide- kassen	Andre kasser	lalt til forbundet (rubrik 7-12)		
7	8	9	10	11	12	13	14	
—	18,20 ¹	—	16,60 ²	2,60	—	20,80	5,20	1
—	10,40 ¹	—	5,20 ²	2,60	—	13,00	2,60	
5,20	10,40	10,40	4,16	—	3,64	33,80	13,00	2
2,60	5,20	5,20	2,08	—	3,12	18,20	6,50	
7,80	10,40	7,80	22,36	5,20	—	53,56	6,83	3
5,20	5,20	3,64	13,00	2,60	—	29,64	2,60	
2,60	4,16	2,60	9,36	2,60	—	21,32	2,60	
5,20	18,20	13,00	28,60	13,00	—	78,00	5,20	4
5,20	5,20	5,20	15,60	—	—	31,20	2,60	
5,20	5,20	—	10,40	—	—	20,80	2,60	
5,00	15,00	7,50	15,00	15,00	—	57,50	7,50	5
2,50	7,50	5,00	5,00	7,50	—	27,50	3,75	
5,20	18,20	7,80	20,80	5,20	—	57,20	5,20	6
2,60	10,40	5,20	10,40	2,60	—	31,20	2,60	
4,80	7,20	—	—	9,60	—	21,60	18,40	7
2,16	3,84	—	—	4,80	—	10,80	9,20	
3,64	15,60	6,76	26,00	4,16	—	56,16	3,64	8
3,64	10,40	5,20	15,60	3,12	—	37,96	3,64	
3,64	5,20	3,64	9,36	1,04	—	22,88	3,12	
7,80	10,40	—	—	2,60	—	20,80	5,20	9
5,20	5,20	—	—	2,60	—	13,00	2,60	
—	23,40 ¹	10,40	31,20	13,00	—	78,00	—	10
—	10,40 ¹	—	—	—	—	10,40	—	
7,80	15,60	—	7,80	—	—	31,20	9,30	11
3,90	7,80	—	3,90	—	—	15,60	4,65	
8,40	10,80	—	—	—	1,80	21,00	5,20	12
6,00	6,00	—	—	—	1,80	13,80	5,20	
4,50	15,60	—	5,20	3,85	—	29,15	8,85	13
5,00	12,50	7,50	20,00	5,00	—	50,00	15,00	14
3,50	6,50	5,00	12,50	5,00	—	32,50	5,00	
—	18,20 ¹	—	—	2,60	—	20,80	2,60	15
—	10,40 ¹	—	—	2,60	—	13,00	2,60	
15,60	?	?	?	?	?	?	?	16
—	20,28 ¹	—	—	3,12	—	23,40	5,20	17
—	10,40 ¹	—	—	2,60	—	13,00	2,60	
—	16,90 ¹	5,20	—	—	—	22,10	6,50	18
—	8,58 ¹	2,60	—	—	—	11,18	4,42	
—	13,00 ¹	—	—	—	—	13,00	2,60	19
4,41	9,80	5,39	—	2,94	—	22,54	7,35	20
4,41	4,90	2,94	—	2,94	—	15,19	2,45	
4,41	4,90	—	—	—	—	9,31	1,96	
5,56	7,64	—	—	4,16	—	17,36	9,84	21
2,84	3,88	—	—	2,08	—	8,80	5,30	
15,60	10,40	5,20	—	5,20	—	36,40	5,20	22
7,80	5,20	2,60	—	5,20	—	20,80	2,60	
5,76	10,44	—	—	—	—	16,20	3,80	23
2,88	5,28	—	—	—	—	8,16	1,84	
7,80	10,40	—	—	—	—	18,20	7,80	24
6,76	7,80	2,08	—	4,16	—	20,80	5,20	25
3,12	4,16	1,04	—	2,08	—	10,40	2,60	
2,45	7,35	—	—	—	—	9,80	2,45	26
5,00	15,00	12,50	7,50	5,00	—	45,00	7,50	27
2,78	8,33	6,94	4,17	2,78	—	25,00	5,00	
—	10,20	—	15,30	—	—	—	10,20	28
—	10,20	—	5,10	—	—	—	10,20	
—	5,10	—	—	—	—	—	5,10	
—	—	—	—	—	—	—	13,00	29
—	—	10,00	—	—	—	—	10,00	
—	—	5,00	—	—	—	—	5,00	30
—	10,40	5,20	5,20	—	—	—	5,20	
—	5,20	2,60	3,64	—	—	—	2,60	31
—	13,00	5,00	18,20 ²	—	—	—	12,50	
—	6,76	3,50	10,40 ²	—	—	—	7,50	32
—	6,76	2,50	7,80 ²	—	—	—	3,50	
—	10,80	—	—	—	—	—	3,60	33
—	5,20	—	—	—	—	—	2,00	

¹) Administrationsudgifter utedes af samme kasse.

²) Da sykekassen er frivillig er denne post ikke medtalt

Ekstrakt av Arbeidernes faglige landsorganisations

Indtægter:

<i>Kontantbeholdning fra forrige aar:</i>		Kr.	Kr.
Indestaaende i bank		278855.06	
Kontant i Kassen		4885.30	
		<hr/>	283740.36
		Ordinær kont.	
Arbeidsmandsforbundet		70422.47	
Baker- og konditorforbundet		5876.85	
Bokbinderforbundet		2549.90	
Centralforening for boktrykkere		8832.58	
Formerforbundet		5591.14	
Guldsmedarbejderforbundet		2202.00	
Havne- og transportarbejderforbundet		10005.98	
Jern- og metalarbejderforbundet		50815.25	
Kjøre- og handelsarbejderforbundet		2840.92	
Litografisk forbund		1499.74	
Malerforbundet		4456.97	
Matros- og fyrbøterunion		5978.16	
Murerforbundet		6069.49	
Møbelindustriarbejderforbundet		4537.40	
Papirindustriarbejderforbundet		14417.81	
Sadelmaker- og tapetsererforbundet		1098.47	
Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet		10650.62	
Skind- og læderindustriarbejderforbundet		809.86	
Skog- og jordbruksarbejderforbundet		264.68	
Skotøiarbejderforbundet		6069.39	
Skrædderforbundet		2971.23	
Slagter- og pøsemakerforbundet		796.78	
Sporveisforbundet		2136.57	
Stenhuggerforbundet		4043.99	
Tobakarbejderforbundet		2799.30	
Trikotagearbejderskernes forbund		553.30	
Træarbejderforbundet		17184.75	
Førgyldeernes fagforening		117.31	
Fredriksværns repslugerforening		100.41	
Guldlistearbejdernes fagforening, Levanger		40.97	
Hattearbejdernes forening		208.69	
Korkskjærernes forening		210.86	
Ølbryggeriarbejdernes forening		581.80	
		<hr/>	246735.64
<i>Ekstrakontingent (for 1913):</i>			
Centralforening for boktrykkere		2205.00	
Slagter- og pøsemakerforbundet		198.00	
		<hr/>	2403.00
<i>Avdrag paa laan:</i>			
De samv. fagforeninger, Folkets hus, Kr.a	500.00		
«Ny Tid», Trondhjem	400.00		
Det norske arbeiderparti	20.00		
		<hr/>	920.00
Renter		11999.12	
Salg av den internationale beretning		2936.07	
<i>Refundert streikeunderstøttelse:</i>			
Bokbinderforbundet	277.50		
Havne- og transportarbejderforbundet	343.00		
Møbelindustriarbejderforbundet	150.00		
		<hr/>	770.50
		<hr/>	16625.69
Transport			549504.69

regnskap for tidsrummet 1. januar til 31. december 1914.

Utgifter:	Kr.	Kr.
Kontorleie, lys og renhold	1730.19	
Porto, telegrammer og telefon	755.56	
Trykning	5135.75	
Bokbinderarbeide	166.00	
Avishold m. v.	205.15	
Kontorrekvisita	252.55	
Inventar	231.87	
<i>Lønninger:</i>	Kr.	
Formanden	3000.00	
Sekretæren	2800.00	
Kontorhjælp	3120.00	
Sekretariathonorar	550.00	
Revisionshonorar	225.00	
	9695.00	
Oversættelse og juridisk assistanse	1686.90	
Ekstraordinær kongres	2356.58	
Papirindustriarbeidernes landsmøte	5861.40	
Repræsentantskap og sekretariatmøter	540.15	
Kongresser og konferanser	1100.65	
Forhandlingsmøter og reiser i anl. konflikt	1118.45	
Biblioteksutgifter	222.45	
Forskjellige utgifter	457.86	
	31516.51	
Meddelelsesbladet	26119.49	
International beretning	6859.70	
<i>Agitation:</i>		
Almindelig agitation	4215.18	
Forskjellige agitationsbidrag	1750.00	
Agitation blandt skogsarbeidere	300.00	
Fiskernes organisation	986.40	
	7251.58	
Arbeiderbevægelsens arkiv	400.00	
Arbeiderpartiets kvindeforbund	1000.00	
Kooperative utvalg	1400.00	
Det soc.-dem. pressekontor	1000.00	
Norsk forening for socialt arbeide	200.00	
Pension til D. Jensen	600.00	
	4600.00	
<i>Laan:</i>		
Det norske arbeiderparti	1000.00	
Heggedal fagforening	1000.00	
Folkets hus, Rjukan	2000.00	
Glemminge fagforening	1500.00	
	5500.00	
Streikebidrag:		
Arbeidsmandsforbundet:		
Pienes mølle, Buviken	3176.00	
Fosna Canning Co., Kr.sund	2127.00	
Egersunds fayancefabrik	11571.00	
Haldens fyrstikfabrik	2014.00	
Bryns fyrstikfabrik	2423.00	
A/S Aura, Sundalsøren	2677.00	
Øglænds cykkelfabrik, Sandnes	696.00	
	24684.00	
Transport	81847.28	

Indtægter:

Kr.

Transport . . 549504.69

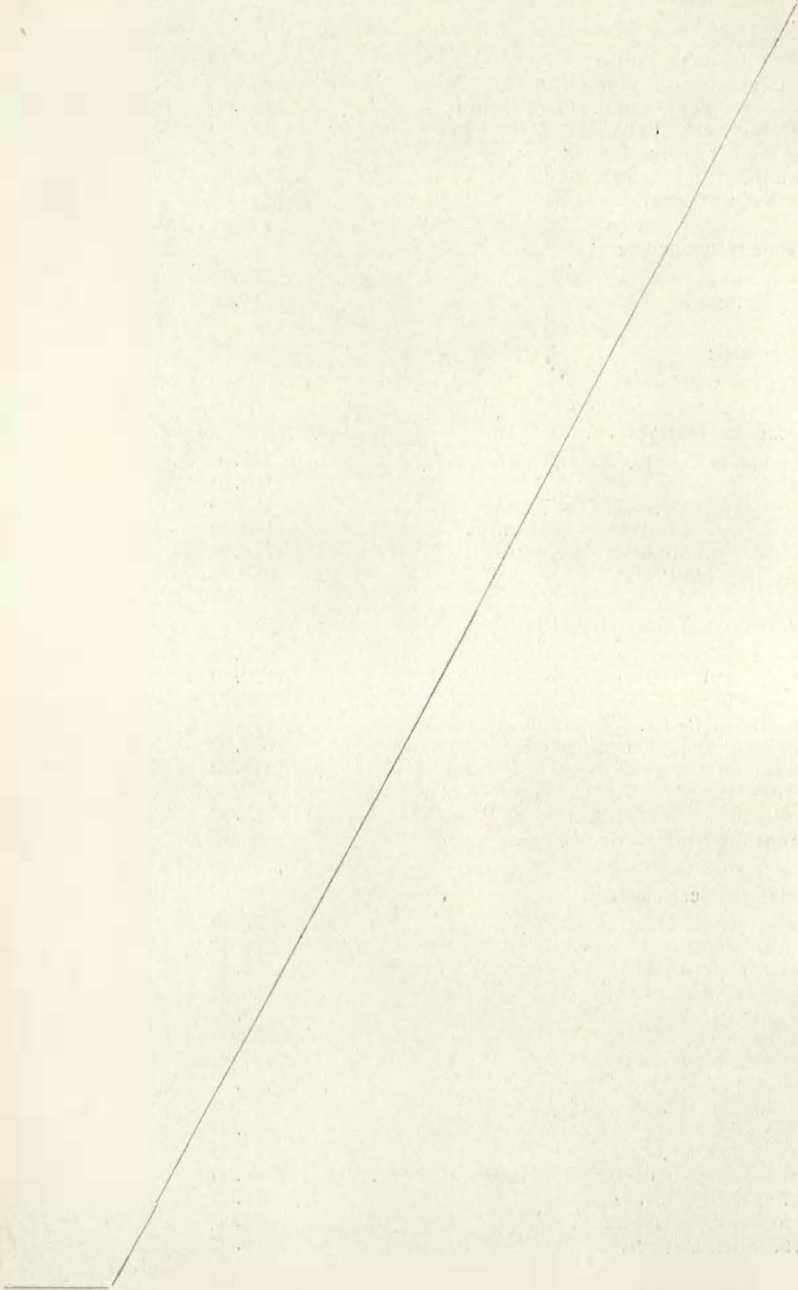
Transport . . 549504.69

	Utgifter:	Kr	Kr.	Kr.
	Transport . . .	24684.00		81847.28
Bergens glasverk		1365.00		
Murarb., Stavanger		266.00		
— Skien		371.00		
— Tyssedal, Odda		238.00		
Tr.hjems børste- og penselfabrik		103.50		
P. O. Jensens reperbane, Trondhjem		462.00		
Kokusoljemøllen, Lysaker		147.00		
Vadheim elektrokem. fabrik		3437.00		
Eides tekstilfabrik, Levanger		1449.00		
Vignæs kobberverk		3745.00		
		<hr/>	36267.50	
Baker- og konditorforbundet:				
Haldens knækkebrødfabrik		175.00		
Bakerne, Kr.sand		210.00		
		<hr/>	385.00	
Bokbinderforbundet:				
Tønsberg papirindustri			3494.00	
Centralforening for boktrykkere:				
S. M. Brydes trykkeri, Kristiania		247.50		
O. A. Hals —»—		103.50		
Andersens trykkeri, Larvik		155.00		
«Samleren» og «Lindesnes», Mandal		158.00		
«Nordlands Folkeblad», Mosjøen		178.50		
Tønsberg papirindustri		386.50		
		<hr/>	1229.00	
Havne- og transportarbeiderforbundet:				
Kularbeiderne, Fredrikstad		600.00		
Lossearbeiderne, Hammerfest		1122.00		
Pakhusarbeiderne, —		540.00		
Kulf. Jackhelm, Bodø		1470.00		
Pakhusarbeiderne, Trondhjem		607.50		
Kaiarbeiderne, Bergen		1512.00		
Motorførerne, —		133.00		
Sandvikens arbeiderforening		1323.00		
Bugserbaatmaskinisterne, Bergen		63.00		
		<hr/>	7370.50	
Jern- og metalarbeiderforbundet:				
Blikkenslagerne, Kristiansund		672.00		
Elektromontøerne, Fredrikshald		106.00		
A/S Meraker bruk, Hommelvik		78.00		
O. Mustad & søns øksefabrik		726.00		
Nordisk tekstil, A/S		49.00		
Fet jernindustri		329.50		
Stavanger elektro staalverk		417.00		
Kobberslagerne, Kristiania		523.50		
Fosna Canning Co., Kristiansund		56.50		
Karlsons maskin- og cykkelfabrik, Moss		550.00		
Fet jernvarefabrik		441.00		
Brevik blikvarefabrik og Brevik staalpres.verk		1696.00		
Tobakarbeiderne, Kristiania		18.00		
O. Mustad & søn, Lysaker		66.00		
A/S Aura, Sundalsøren		16.00		
		<hr/>	5744.50	
				<hr/>
	Transport . . .			81847.28

Indtægter:

Kr.

Transport . . 549504.69



Transport . . 549504.69

Utgifter:

	Kr.	Kr.	Kr.
		Transport . .	81847.28
Kjøre- og handelsarbeiderforbundet:			
Tønsberg papirindustri	683.00		
Melgrossererne, Kristiania	60.00		
Grossererne, Hamar	33.00		
Kjørerne, Trondhjem	54.00		
			830.00
Malerforbundet:			
Malerne, Skien	1134.00		
— Kristiansand	992.00		
— Vestfjordalen	658.00		
			2784.00
Murerforbundet:			
A/S Aura, Sundalsøren	340.00		
Murerne, Kristiansund	921.00		
Murarb., —	790.00		
— Sarpsborg	413.00		
Murerne, Vamma	21.00		
— Stavanger	196.00		
— Odde	280.00		
— Skien	350.00		
			3311.00
Møbelindustriarbeiderforbundet:			
Møbelsnekkerne, Drammen	476.00		
— Haugesund	172.00		
A/S Brødr. Hals pianofabrik, Kristiania	6912.00		
Møbelsnekkerne, Ski, Spydeberg, Askim	236.00		
			7796.00
Papirindustriarbeiderforbundet:			
Storbrofos træsliperi	2968.00		
O. Mustad & søns kokusoljefabrik	42.00		
Klevfos cellulosefabrik	2034.00		
Skjærdalen bruk	1176.00		
			6220.00
Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet:			
Spillum bruk, Namdalen	425.50		
A/S Aura, Sundalsøren	28.00		
Reinsvold bruk, Toten	483.00		
Oplandets og Skaarenes dampsag og høvleri, Mandal	3240.50		
Selbak bruk	70.00		
Tuen bruk, Fetsund	60.00		
			4307.00
Skind- og læderindustriarbeiderforbundet:			
Dalens lærfabrik, Flekkefjord		298.00	
Skog- og jordbruksarbeiderforbundet:			
Meheia skogsarbeiderforening		594.00	
Skotøiarbeiderforbundet:			
Haandskomakerne, Kristiansand	230.00		
Kongsvinger skofabrik	3.50		
			233.50
		Transport . .	81847.28

Indtægter:

Kr.

Transport . . 549504.69

The table contains several rows of text, including the word 'Transport' and various numbers, but it is almost entirely obscured by a thick diagonal line.

549 504.69

Utgifter: Kr. Kr. Kr.
Transport . . . 81847.28

Skrædderforbundet:

Skrædderne, Fredrikstad	1326.00	
— Hamar	114.00	
Presserne, Kristiania	1386.00	}
Syerskerne, —	199.50	
		3025.50

Slagter- og pøsemakerforbundet:

Slagtere og pøsemakere, Skien	187.50
---	--------

Tobakarbejderforbundet:

Cigararbejderne, Kristiania	33229.92
Tobakarbejderne, —	21526.64
	54756.56

Træarbejderforbundet:

Hjulmakerne, Kristiania	1749.00
A/S Aura, Sundalsøren	540.00
Tømrere og snekkere, Lillehammer	180.00
— Kristiansand	1110.00
— Hammerfest	864.00
— Stavanger	882.00
	5325.00
	144158.56

226005.84

Kontantbeholdning pr. ^{31/12} 1914:

Indestaaende i bank	319602.82
Kontant i kassen.	3896.03
	323498.85
	549504.69

Status pr. 31.

	Aktiva:	Kr.	K.r
<i>Laan:</i>			
De samv. fagforeninger, «Folkets hus», Kr.a		32500.00	
«Ny Tid», Trondhjem		6400.00	
«Smaalenenes Social-Demokrat», Fredrikstad		5000.00	
Det norske arbeiderparti		2280.00	
Bergens arbeiderforbund		24000.00	
«1ste Mai», Stavanger		2700.00	
«Sørlandets Social-Demokrat», Kristiansand		3000.00	
De samv. fagforeninger, Sandefjord		3000.00	
Heggedals fagforening		1000.00	
Folkets hus, Rjukan		2000.00	
Glemminge fagforening		1500.00	
		<hr/>	83380.00
Inventar		6117.41	
	+ 2 pct. slitage	122.35	
		<hr/>	5995.06
Biblioteket			1458.60
Indestaaende i bank		319602.82	
Kontant kassebeholdning		3896.03	
		<hr/>	323498.85
			<hr/> <u>414332.51</u>

Kristiania, 15. februar 1915.

Regnskapet revidert

N. Mittet, **Tobias**
revi-

december 1914.

	Passiva:	Kr.
Balanse		414332.51

414332.51

Kristiania, 31. december 1914.

Sverre Iversen,
sekretær.

og fundet i orden.

Olsen, D. Jensen,
sorer.

Ekstrakt av Folkets hus fonds regnskap for

I n d t æ g t e r :

	Kr.	Kr.
<i>Kontantbeholdning fra forrige aar:</i>		
Indestaaende i bank	2697.12	
Kontant i kassen	1407.74	
	4104.86	
		Konting.:
Arbeidsmandsforbundet	4207.94	
Baker- og konditorforbundet	364.76	
Bokbinderforbundet	85.32	
Centralforening for boktrykkere	408.00	
Formerforbundet	324.38	
Guldsmedarbeiderforbundet	118.54	
Havne- og transportarbeiderforbundet	619.92	
Jern- og metalarbeiderforbundet	2955.62	
Kjøre- og handelsarbeiderforbundet	178.30	
Litografisk forbund	81.80	
Malerforbundet	276.38	
Matros- og fyrbøterunion	362.74	
Murerforbundet	378.76	
Møbelindustriarbeiderforbundet	278.08	
Papirindustriarbeiderforbundet	912.54	
Sadelmaker- og tapetsererforbundet	69.26	
Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet	652.62	
Skind- og læderindustriarbeiderforbundet	43.30	
Skotøiarbeiderforbundet	328.08	
Skrædderforbundet	154.46	
Slagter- og pøsemakerforbundet	46.98	
Sporveisforbundet	124.26	
Stenhuggerforbundet	250.70	
Tobakarbeiderforbundet	132.56	
Træarbeiderforbundet	1047.00	
Forgyldernes fagforening	7.48	
Fredriksværns repslugerforening	6.18	
Guldlistearbeidernes fagforening, Levanger	2.52	
Hattearbeidernes forening	8.62	
Korkskjærernes forening	13.14	
Ølbryggeriarbeidernes forening	30.68	
	14470.92	
<i>Avdrag paa laan:</i>		
Folkets hus, Rjukan	1500.00	
Fredrikstad arbeiderparti	500.00	
Sandnæs fag- og arbeiderforeninger	300.00	
Selbak og omegns fagforening	75.00	
Stord arbeiderforening	100.00	
Vennesla arbeiderforening	400.00	
	2875.00	
Renter		1971.48
		23422.26

tidsrummet 1. januar til 31. december 1914.

Utgifter:

<i>Laan:</i>	Kr.	Kr.
De samvirkende fagforeninger, Lillestrøm	5000.00	
Røstvangen grubearbejderforening	2500.00	
Odda arbeiderparti	5000.00	
Greaaker arbeiderforening	4000.00	
Haugesund arbeiderparti	2500.00	
Folkets hus, Notodden	2500.00	
		21500.00
Omkostninger		87.90
		21587.90
Kontantbeholdning pr. 31/12 1914:		
Indestaaende i bank	414.63	
Kontant i kassen	1419.73	
		1834.36

23422.26

Folkets hus fonds status

		A k t i v a :	
<i>Laan:</i>		Kr.	Kr.
Vennesla arbeiderforening		2800.00	
Sandnæs fag- og arbeiderforeninger		2550.00	
Fredrikstad arbeiderparti		4250.00	
Stord arbeiderforening		850.00	
Glemminge fagforening		5000.00	
Selbak og omegns fagforening		1425.00	
Tønsberg arbeiderparti		2500.00	
De samvirkende fagforeninger, Sandefjord		5000.00	
Løkkens grubearbeiderforening		5000.00	
De samvirkende fagforeninger, Lillestrøm		5000.00	
Røstvangen grubearbeiderforening		2500.00	
Odde arbeiderparti		5000.00	
Greaaker arbeiderforening		4000.00	
Haugesund arbeiderparti		2500.00	
Folkets hus, Notodden		2500.00	
		<hr/>	50875.00
<i>Forfaldne renter:</i>			
Odde arbeiderparti ¹ / ₇ — ³ / ₁₂ 1914			100.00
Indestaaende i bank		414.63	
Kontant kassebeholdning		1419.73	
		<hr/>	1834.36
			<hr/> <hr/>
			52809.36

Kristiania, 15. februar 1915.

Regnskapet revidert

N. Mittet, **Tobias**
revi-

pr. 31. december 1914.

Passiva:

Balanse Kr. 52809.36

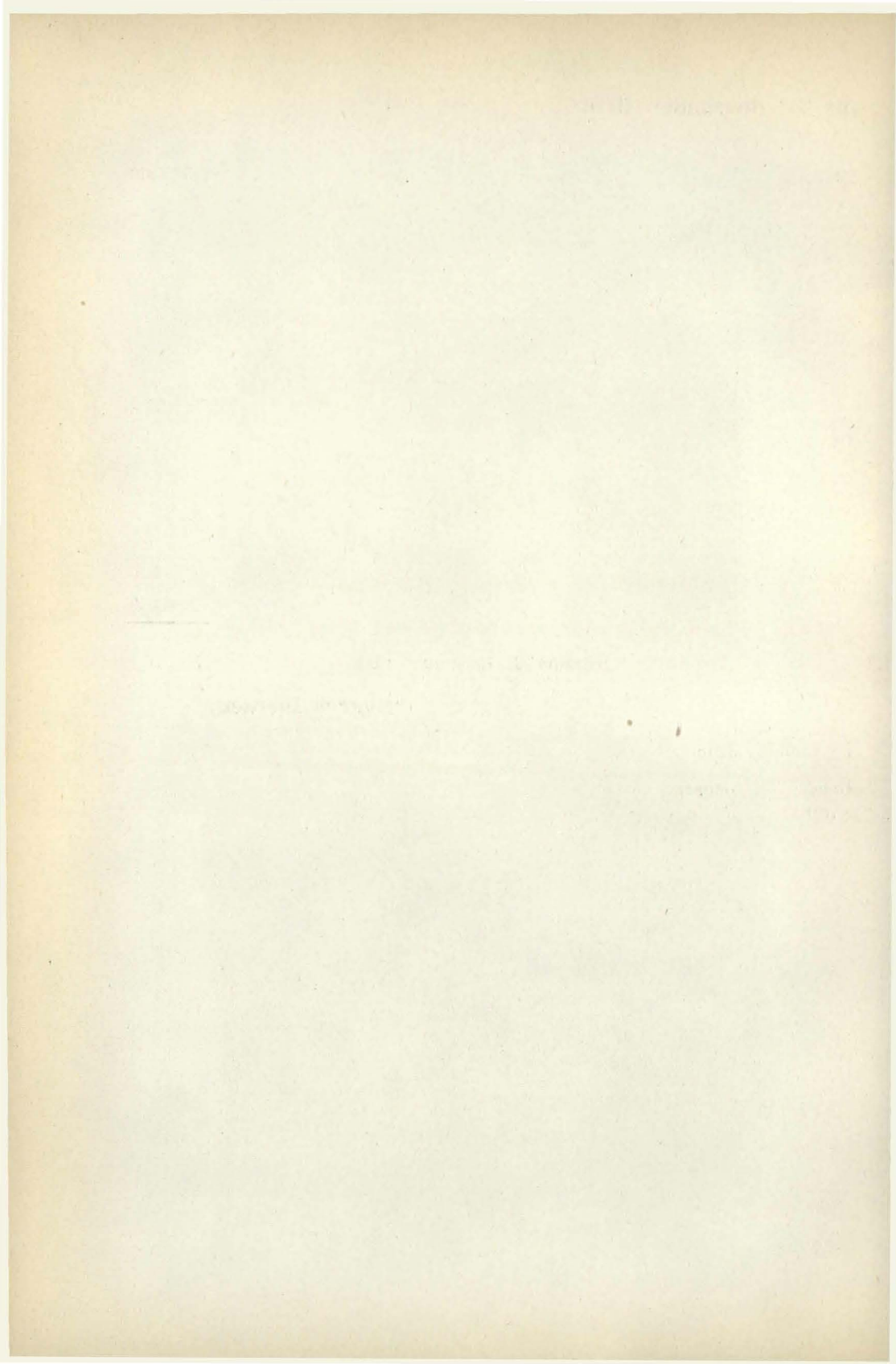
52809.36

Kristiania, 31. december 1914.

Sverre Iversen,
sekretær.

og fundet i orden.

Olsen, D. Jensen,
sorer.



Tillæg.

1. **Gjældende tarifoverenskomster.**
2. **Træk av landsorganisationens virksomhet i 15 aar. (Statistik).**

1851

Received of the
Hon. Secy of the Navy
the sum of \$1000
for the purchase of
books for the
Library of the
Department of the Navy

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION



GJÆLDENDE TARIFOVERENSKOMSTER

STATISTISK OVERSIGT NOVEMBER 1914

AV

SVERRE IVERSEN



Indholdsfortegnelse.

	Side		Side
<i>Anlægsarbejde</i>	8	Landsoverenskomster	4
Automobil, drocher	32	Litografer, kemigrafier	14
Bakerier	8	Malere	16
<i>Bakertiindustri, møller, kjøks- og knækkebrødfabrikker</i>	8	Mekaniske værksteder, støperier m. v.	24
<i>Bergverksindustri</i>	10	Melkefabrikker	46
Billedskjærere og træinstrumentarbejdere	34	Mineralvandfabrikker	14
Blikkenslagere	14	Murarbejdere	18
Bliktrykkerier, blikvarefabrikker m. v.	22	Murere	16
Bokbinderier	12	<i>Mobelindustri</i>	34
<i>Bokbinderier m. v.</i>	12	Møbelsnekkerer	34
Boktrykkerier	14	Møller	10
<i>Boktrykkerier og kemigrafisk industri</i>	14	Olieklædefabrikation	44
Bryggerier	14	<i>Papir-, cellulose- og træmassefabrikker</i>	36
<i>Bryggerier, brænderier, mineralvandfabrikker</i>	14	Renholdsverk	32
Bundtmakere, hatte- og luefabrikker	44	Repslagere	50
Bygningstapetsere	14	Rørlæggere	18
<i>Bygningsvirksomhet</i>	14	Sadelmakere	36
Bøkkere og dunkefabrikker	50	<i>Sagbruk og hovlerier</i>	40
Cementfabrikker	48	<i>Sjofart</i>	42
<i>Chokolade-, dropsfabrikker, kaffebrænderier m. v.</i>	20	<i>Skind- og læderindustri</i>	42
Distriktsoverenskomster	5	Skogsdrift	28
Elektromotører, elektriskere	22	Skotoifabrikker	44
Fabrik- og kraftanlæg	8	<i>Skotsøindustri</i>	42
Feiere	14	Skræddere	44
Fløtnings- og lønsearbejde	26	<i>Skrædderindustri</i>	44
Forgyldere og guldlisterfabrikker	52	<i>Slagtere og pølsemakere</i>	46
Forskjellig virksomhet (træindustri)	52	Smedeværksteder	26
Fyrstikfabrikker	28	Smelte- og raffineringsverk	12
Garvere	42	<i>Smør- og melkefabrikker</i>	46
Gasverk	32	Smørfabrikker	48
Glaskestre	14	Snekkerer og tømmere	18
Glasverk, porcelænsfabrikker m. v.	48	Spiker-, nagle- og traadfabrikker	26
Grube- og hyttedrift	10	Spinderier, væverier m. v.	50
<i>Guldsmede, gravører m. v.</i>	20	Sporvie	32
Haandskomakere	42	Sprængstoffabrikker	30
Håndelsarbejde	30	<i>Sten-, glas- og jordindustri</i>	48
Hanske-, rem- og gummivarefabrikker	42	<i>Stenluggere</i>	48
<i>Havne- og transportarbejde</i>	20	Sten-, jord- og cementarbejdere, bygningsv.	20
<i>Hermetikfabrikker</i>	22	Sten-, jord- og cementarbejdere, entreprenører	8
Hjulmakere, vognfabrikker	52	Stukkatorer	20
Ingeniørvæsen	32	Tabeller	7
Jernbaneanlæg	8	Tabellerne, tekst.	5
<i>Jern- og metalindustri</i>	22	Tablet I. Gjældende tarifoverenskomster, novbr. 1914, ordnet efter bedrift og fag	8
<i>Jordbruk, skogsdrift, fløtning m. v.</i>	26	Tablet II. Gjældende tarifoverenskomster, novbr. 1914, efter bedriftsgrupper og organisationer	54
Kaffebrænderier	20	Tablet III. Gjældende overenskomster, november 1914, geografisk opsat	57
Kalk og stenbrudd m. v.	48	Tablet IV. Tarifoverenskomsternes utløpstid	58
Karbidfabrikker	28	Tarifafællesskaps utvikling	3
<i>Kemisk- og elektrokemisk industri</i>	28	Teglverk	48
Kemiske fabrikker av forskjellig art	28	<i>Tekstilindustri</i>	50
Kjøks- og knækkebrødfabrikker	10	Telefon, telegraf	34
<i>Kjøre-, lager- og handelsarbejde</i>	30	<i>Tobakindustri</i>	50
Kjørere	30	Trikotagefabrikker	50
<i>Kommunal virksomhet</i>	32	<i>Træindustri av forskjellig art</i>	50
<i>Kommunikationsvæsen</i>	32	Trævarefabrikker	52
Konditorier	10	<i>Varme- og kraftanlæg (privat drift)</i>	52
Korkfabrikker	52	Ve-, bro-, havne- og befæstningsanlæg	8
Kurvmakere	34	Æske-, pose- og konvolutfabrikker	12
Kvælstoffabrikker m. v.	28		
Lager- og tomtearbejde	32		

Tariffællesskapets stilling belyser et av de viktigste omraader av fagorganisationens arbeide og en fremstilling av dettes utvikling gir under nuværende forhold det klareste billede av organisationens virksomhet og dens evne til at hævde en medbestemmende ret over arbeids- og lønsforholdene.

I 1909 utgav Landsorganisationen en samlet fortegnelse over alle de gjældende tariffer, se ogsaa Landsorganisationens beretning for 1909, og senere er hvert aar medtat i beretningerne fortegnelse over nytilkomne tariffer.

Disse fortegnelser kan let bli noget urigtige, hvis ikke enhver forandring indrapporteres til sekretariatet og det er derfor nødvendig med visse mellemrum at opta hele fortegnelsen til revision.

Man har anset en 5 aars periode være passende og har derfor optat tariffortegnelsen til bearbeidelse og delvis omordning nu.

Nærværende fortegnelse er å jour til november 1914.

Foruten de til tabellerne nedenfor anførte bemerkninger vil vi med hensyn til arbeiderantallet for hver overenskomst ha tat nogen reservation.

Antallet arbeidere er i mange tilfælder for litet. Det er ikke over alt at man har en fuldstændig tælling paa de uorganiserte og for enkelte, det er ikke mange, er der ingen opgave over antallet uorganiserte, for disse tilfælder er medlemstallet brukt i begge rubrikker.

Arbeiderantallet varierer jo ogsaa stadig, saa paa en varighetstid av 3—5 aar for en overenskomst kan der jo ske store forandringer. Som en fast regel er derfor brukt tallene ved en overenskomsts oprettelse eller ved dens opsigelse, forandringerne i varighetstiden er i denne forbindelse ikke tat hensyn til medmindre overenskomsten er godkjendt til opsigelse.

Tariffællesskapets utvikling.

Den rent talmæssige utvikling baade hvad antal overenskomster og antal arbeidere de omfatter angaar er for tidsrummet 1909—1914 følgende:

	1909	1910	1911	1912	1913	1914
Antal overenskomster . . .	453	497	590	705	744	802
Antal arbeidere	48917	53001	61454	72887	80262	88888

Tallene er som man ser næsten fordoblet paa 5 aar.

For at gi et billede av i hvilke arbeidsgrene utviklingen har tat fart paa dette omraade har vi opført omstaaende sammendrag i 8 hovedgrupper.

Hovedgrupper	1909		1910	
	Antal overenskomster	Antal arbeidere	Antal overenskomster	Antal arbeidere
1. Anlæg-, bergverk- og bygningsvirksomh.	93	11138	97	11420
2. Beklædningsindustri	63	4926	69	5109
3. Handel og transport	16	1778	18	2307
4. Kemisk og elektrokemisk industri . .	35	2806	38	3007
5. Metalindustri	58	11423	61	11508
6. Næring- og nydelsesmiddelindustri . .	33	3265	40	3600
7. Polygrafisk industri	40	3211	41	3231
8. Træ- og papirindustri.	115	10370	133	12819

Følger man arbeiderantallet, finder man at fremgangen fordeler sig jevnt paa de 6 av grupperne. Størst har fremgangen været under gruppe 3 — «handel og transport». Her er tallene mer end 4-doblet, hvilket i væsentlig grad kommer av de nye organisationer som har dannet sig blandt sjømændene og kjørerne.

Mindst er fremgangen i gruppe 7 — «polygrafisk industri» —, hvilket igjen har sin aarsak i at disse fag, særlig typografer og litografer, hadde sine organisationer fuldt utviklede allerede i 1909.

Følger man derimot antallet overenskomster, falder ikke tallene saa jevne. For en gruppe er endog antallet overenskomster gaat sterkt tilbake To grunde er her avgjørende, først industriens utvikling til stordrift og dernæst organisatoriske forhold med indførelse av lands- og distriktsoverenskomster istedetfor de mange bedrifts- eller lokaloverenskomster.

For nærværende findes der 20 saadanne overenskomster omfattende 24863 arbeidere der fordeler sig saaledes :

Landsoverenskomster.

Boktrykkerfaget	2639 arbeidere
Litografiske fag	505 —
Guldsmedfaget	832 —
Gravørfaget	10 —
Statens jernbaneanlæg	1600 —
Elektriske installasjonsfirmaer	700 —
Mek. verkst. m. v.: Jern- og metalarbeidere	13000 —
— Støperiarbeidere	299 —
— Formere	1100 —
— Malere	38 —
— Møbelsnekkere	50 —
— Tømrere og snekkere	1000 —

1911		1912		1913		1914	
Antal overenskomster	Antal arbeidere	Antal overenskomster	Antal arbeidere	Antal overenskomster	Antal arbeidere	Antal overenskomster	Antal arbeidere
111	11819	127	12729	146	15327	200	20567
76	6592	85	7210	88	7664	89	7804
30	2813	49	6345	67	7371	88	7517
43	3302	49	4396	56	5416	44	4665
67	15036	82	16682	85	16746	89	19956
49	4559	69	5985	75	6872	82	6921
52	3405	56	3955	9	3984	13	4279
162	13928	188	15585	218	16882	197	17179

Distriktoverenskomster.

Sjøfart, lokalruter, kystruter (4 tariffer)	1380 arbeidere
Stenhuggere (gatesten): Fredrikstad og Idefjorddistriktet	600 —
— (kantsten): Fredrikstad og Idefjorddistriktet	300 —
— (hjælpearbeidere): Fredrikstad, Idefjorddistriktet Drammensfjorddistriktet	210 —
— (stor- og finsten): Kristiania, Grorud, Drammensfjord, Fredrikstad og Idefjorddistriktet	600 —

Tabellerne.

Tabel I indeholder en fuldstændig og specificert fortegnelse over alle gjældende overenskomster som forbundene og landsorganisationen kan gi nogen opgaver over.

Tabellen er ordnet efter bedrift og fag opdelt i 32 hovedgrupper som igjen er specificert i de enkelte faggrupper. Tabellen skal saaledes avsnitsvis gi oplysning om antallet tariffer i hvert enkelt fag, med hvem de er indgaaet, gyldighetstid, antal arbeidere og medlemmer samt stedet hvor den gjælder.

Angaaende gyldighetstiden er at bemerke, at tariffen praktisk talt overalt gjælder videre et aar ad gangen, saafremt de ikke opsiges og hvor utløpstiden er angit som «ubestemt» utløper tariffen naarsomhelst med som regel 3 maaneders opsigelse.

Tabel II er et sammendrag av tabel I, der viser hvorledes overenskomsterne fordeler sig paa de forskjellige organisationer og de store bedriftsgrupper.

I tabel III er tarifforholdet i sammendrag opsat geografisk opdelt efter amterne og i byer og landdistrikter. Med den utvikling vor organisation har haet, er det som det tydelig fremgaar, i byerne at den alt overveiende del overenskomster er opprettet. Sammenligner man denne tabel med tilsvarende tabel om medlemsbevægelsen i de aarlige beretninger vil man, tiltrods for at det her gjælder arbeidere ialt, baade organiserte og uorganiserte, finde at

i flere distrikter ligger medlemstallet høiere end arbeiderantallet her i denne specifikation. Dette gjælder efter medlemstallet 1ste januar 1914 for Kristiania, Bergen og Kristians, Jarlsberg og Larviks, Nedenæs, Romsdals, Nordre Trondhjems, Tromsø og Finmarkens amter.

Dette har sin aarsak i at distrikts- og landsoverenskomsterne ikke er tat med i den amtsvise specifikation, men ført op for sig selv og omfatter 24863 arbeidere og at opgaven over uorganiserte arbeidere rimeligvis er adskillig for lav.

Tabel IV gir i sammendrag opgaver over til hvilken tid tarifoverenskomsterne kan opsiges til utløp. De i første rubrik opførte 21 overenskomster er dels utløpne og dels opsagte, for nogle føres der forhandling og for andre er forhandlingerne stillet i bero til over krisen og er enedes om at fortsætte paa den gamle tarif indtil videre.

Tabeller

Tabel I.

Gjældende tarifoverenskomster novem-

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation
1	2	3
I. Anlægsarbeide.		
<i>Fabrik- og kraftanlæg.</i>		
1	Aarlifos kraftanlæg	Aarlifos kraftanlæg
2	A/s Aura	Norsk arbejdsgiverforen.
3	—	do.
4	Rjukanselskaperne	do.
5	do.	do.
6	do.	do.
<i>Jernbaneanlæg.</i>		
7	Statens jernbaneanlæg	Staten
8	Sulitjelma aktiebolags gr. Sulitjelmabanens ombyggn.	Sulitjelma aktiebolags grub.
<i>Sten-, jord- og cementarb. Entreprenører.</i>		
9	Entreprenører. Sten-, jord- og cementarb.	Norsk arbejdsgiverforen.
10	Private ingeniører og entreprenører. Stenarb.	Private entreprenører.
11	Entreprenører. Stenarb.	Entreprenører
12	Entreprenører. Sten-, jord- og cementarb.	Norsk arbejdsgiverforen.
<i>Vei-, bro-, havne- og befæstningsanlæg.</i>		
13	Høitorp og Trøgstad befæstningsanlæg	Staten
14	A/s Stoltz Røthing & Co., kaianlæg	A/s Stoltz Røthing & Co.
Tilsammen		
II. BAKERIINDUSTRI, MØLLER, KJÆKS- OG KNÆKKEBRØDFABRIKKER.		
<i>Bakerier.</i>		
15	Bakerfaget	Bakermestrenes forening
16	do.	do.
17	do.	do.
18	do.	Bakeridrivende
19	do.	do.
20	do.	Bakermestrenes forening
21	do.	do.
22	do.	Bakeridrivende
23	do.	do.
24	do.	Bakermestrenes forening
25	do.	Bakerm. Olav Sten
26	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
27	do.	do.
28	do.	Bakeridrivende
29	do.	Bakermestrenes forening
30	do.	Bakeridrivende
31	do.	Norsk arbejdsgiverforen.

ber 1914, ordnet efter bedrift og fag.

Arbejderorganisation	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	fra den	til den	Antal arbejdere	Derav medlemmer			
4	5	6	7	8	9	10	11
Træarb.forbundet	1- 9-13	ubestemt	18	18	Notodden		1
Arb.mandsforb. .	8- 4-14	1- 4-17	300	201	Sundalsøren		2
Træarb.forbundet	8- 4-14	1- 4-17	100	86	do.		3
Arb mandsforb. .	4-10-11	1- 4-16	650	579	Vestfjorddalen		4
Jern- og met.arbf.	4-10-11	1- 4-16	200	150	do.		5
Træarb.forbundet	4-10-11	1- 4-16	85	64	do.		6
Arb.mandsforb. .	1- 7-13	1- 7-15	1600	1590	Hele landet		7
do.	27- 3-13	ubestemt	150	100	Skjønstu-Fagerli		8
do.	20- 6-10	1- 4-15	20	6	Bergen.		9
do.	1- 5-12	1- 5-16	130	110	do.		10
do.	7- 1-12	1- 5-15	40	40	Haugesund		11
do.	20- 6-10	1- 4-15	200	150	Trondhjem.		12
do.	1- 7-13	1- 7-15	101	81	Høitorp og Trøgst.		13
do.	25- 7-14	31-12-15	25	16	Sjomen		14
—	—	—	3619	3191	—		
Baker-og kond.f.b.	1- 4-14	1- 4-16	41	26	Aalesund.		15
do.	1- 5-13	1- 5-15	22	20	Arendal		16
do.	15-11-12	15-11-16	185	136	Bergen.		17
do.	1- 7-12	1- 5-15	40	30	Drammen		18
do.	1- 5-14	1- 5-16	10	10	Elverum		19
do.	1- 5-14	1- 5-16	21	20	Fredrøksbald.		20
do.	1- 5-12	1- 5-15	60	52	Fredrikstad		21
do.	1- 5-14	1- 5-16	18	15	Hamar.		22
do.	1- 5-14	1- 5-16	12	10	Hammerfest		23
do.	1- 2-14	1- 2-16	32	26	Haugesund		24
do.	1- 5-09	1- 5-15	13	8	Horten.		25
do.	1- 5-13	1- 5-16	13	13	Hønefos		26
do.	1- 5-13	1- 5-16	15	13	Kongsberg.		27
do.	1- 6-13	1- 6-16	15	15	Kopervik		28
do.	1- 5-13	1- 5-16	460	400	Kristiania		29
do.	1- 5-14	1- 5-16	30	24	Kristiansand S.		30
do.	18- 5-14	1- 5-16	44	39	Kristiansund N.		31

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation
1	2	3
32	Bakerfaget	Bakeridrivende
33	do.	7 bakeridrivende
34	do.	Bakeridrivende
35	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
36	do.	do.
37	do.	7 bakeridrivende
38	do.	Bakeridrivende
39	do.	do.
40	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
41	do.	Bakeridrivende
42	do.	Bakermestrenes forening
43	do.	do.
44	do.	10 bakeridrivende
45	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
46	do.	Bakeridr vende
47	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
48	do.	do.
49	Jacob Halseths dampbakeri.	do.
50	Bakerfaget	Bakeridrivende
51	do.	do.
<i>Konditorier.</i>		
52	Konditorfaget	Konditoridrivende
53	do.	Konditorm.s gr. og Bak.m f.
54	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
55	do.	do.
<i>Kjæks- og knækkebrødfabrikker.</i>		
56	A/s Trondhjems kjæks- og knækkebrødfabrik.	do.
<i>Møller.</i>		
57	W. F. Meyer, Storemøllen	W. F. Meyer
58	I. C. Piene & søns mølle	Norsk arbejdsgiverforen.
Tilsammen		—
III. Bergverksindustri.		
<i>Grube- og hyttedrift.</i>		
59	The Bede Metal & Chemical Co. Ltd., Killingdal gr.	Norsk arbejdsgiverforen.
60	A/s Birtevarra gruber	do.
61	A/B Ofotens malmfelt.	do.
62	do.	do.
63	Bossmo aktieselskaps gruber	do.
64	A/s Evje nikkelverk, A/s Kristiansands nikkel- raffineringsverk	{A/s Evje nikkelverk {A/s Kr.sands nikkelraffin.

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	fra den	til den	Antal arbejdere	Derav medlemmer			
4	5	6	7	8	9	10	11
Baker-ogkond.f.b.	1- 5-13	1- 5-16	18	17	Larvik		32
do.	1- 5-14	1- 5-16	9	9	Lillestrøm		33
do.	1- 5-14	1- 5-16	17	16	Modum		34
do.	18- 5-14	1- 5-16	14	14	Molde		35
do.	18- 5-14	1- 5-16	31	29	Moss		36
do.	1- 5-14	1- 5-16	19	19	Narvik		37
do.	1- 6-13	1- 5-16	15	15	Notodden		38
do.	1- 6-14	1- 5-16	20	18	Porsgrund		39
do.	1- 6-13	1- 5-16	14	13	Rjukan		40
do.	2- 7-13	1- 5-16	14	12	Sandefjord		41
do.	15-11-12	1- 5-15	15	15	Sandnæs		42
do.	1- 5-14	1- 5-16	24	24	Sarpsborg		43
do.	1- 5-13	1- 5-16	31	27	Skien		44
do.	1- 5-13	1- 5-16	78	71	Stavanger		45
do.	1- 4-14	1- 5-16	7	7	Sulitjelma		46
do.	18- 5-14	1- 5-16	40	39	Tromsø		47
do.	1- 5-13	1- 5-16	127	120	Trondhjem		48
Arb.mandsforb.	1-12-13	1-12-16	10	10	do.		49
Baker-ogkond.f.b.	1- 5-12	1- 5-15	29	29	Tønsberg		50
do.	15- 6-14	15- 6-16	15	15	Østerdalen, nordre		51
do.	1-11-12	1- 5-16	36	36	Bergen		52
do.	1- 6-12	1- 5-15	40	40	Kristiania		53
do.	19- 5-14	1- 5-16	3	3	Moss		54
do.	1- 5-13	1- 5-16	14	13	Stavanger		55
do.	19- 5-14	1- 5-16	16	16	Trondhjem		56
Arb.mandsforb.	21- 8-12	21- 8-17	22	22	Bergen		57
do.	11- 2-14	6- 5-16	37	34	Buviken		58
—	—	—	1476	1540	—		
Arb.mandsforb.	23- 8-11	1- 1-16	140	128	Aalen		59
do.	1- 4-12	1- 1-16	70	58	Ankerlien		60
do.	28- 8-14	1- 1-16	200	164	Bogen i Ofoten		61
Jern-ogmet.arb.f.	1- 9-13	1- 1-16	29	17	do.		62
Arb.mandsforb.	1-10-12	1- 1-16	193	116	Bossmo		63
do.	1-10-11	1- 4-16	150	128	Evje		64

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation 3
65	The Foldal Copper and Sulphur Co.	Norsk arbeidsgiverforen. . .
66	do.	do.
67	A/s Nordiske grubekompani	do.
68	Gjomsrudkollens zinkgruber	do.
69	A/s Trollerud sølvverk	A/s Trollerud sølvverk . . .
70	Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag	Norsk arbeidsgiverforen. . .
71	do.	do.
72	do.	do.
73	A/s Kr.sands nikkelraffineringsverks avd. Ringerike	A/s Kr.sands nikkelraffin.v. . .
74	Røros kobberverk	Norsk arbeidsgiverforen. . .
75	A/s Røstvangen gruber	do.
76	Salangens bergverksaktieselskap	do.
77	do.	do.
78	A/s Stordø kisgruber	do.
79	Sulitjelma aktiebolags gruber	do.
80	do. og A/s «Transport»	do.
81	A/s Sydvaranger	do.
82	A/s Vigsnes kobberverk	A/s Vigsnes kobberverk. . .
	<i>Smelte- og raffineringverker.</i>	
83	A/s Kr.sands nikkelraffineringsverk	A/s Kr.sands nikkelraff.verk . . .
84	Nustadfos smeltehytte	Norsk arbeidsgiverforen. . .
85	Almindelig Elektro-Metallurgisk A/s	Alm. Elektro-Metall. A/s . . .
86	Norsk Elektr. Metalindustri A/s	N. Elektr. Metalind. A/s. . .
87	I lens smelteverk	Norsk arbeidsgiverforen, . . .
88	A/s Hardanger elektriske jern- og staalverk	do.
89	A/s Vigelands bruk	do.
	Tilsammen	—
	IV. Bokbinderier m. v.	
	<i>Bokbinderier.</i>	
90	Bokbinderfaget	Norsk arbeidsgiverforen. . .
91	E. Sembs bokbinderi	do.
92	Bokbinderfaget	do.
93	do.	J. A. Krogh og H. J. Dyring . . .
94	do.	Bokbindermestrenes foren. . .
95	do.	do.
96	do.	Karl Falck og A/s Olafsen . . .
	<i>Æske-, pose- og konvolutfabrikker.</i>	
97	Æske- og posefaget	Norsk arbeidsgiverforen. . .
98	A/s Tønsberg papirindustri	A/s Tønsberg papirindustri . . .
99	do.	do.
	Tilsammen	—

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb. .	23- 8-11	1- 1-16	335	232	Foldalen		65
Jern- og met.arb.f.	23- 8-11	1- 1-16	22	16	do.		66
Arb.mandsforb. .	23- 8-11	1- 1-16	47	30	Fosdal		67
do.	23- 8-11	1- 1-16	37	31	Gjømsrudkollen		68
do.	1- 8-14	15- 6-17	55	40	Kongsberg.		69
do.	23- 8-11	31- 3-16	148	46	Narvik.		70
Jern- og met.arb.f.	23- 8-11	31- 3-16	30	21	do.		71
Træarbejderforb.	23- 8-11	31- 3-16	30	15	do.		72
Arb.mandsforb. .	1- 7-13	1- 4-17	150	100	Ringerike		73
do.	23- 8-11	1- 1-16	570	500	Røros		74
do.	23- 8-11	1- 1-16	145	116	Røstvangen		75
do.	23- 8-11	1- 1-16	190	150	Salangen.	} For tiden nedlagt.	76
Jern- og met.arb.f.	20- 6-10	1- 1-16	34	34	do.		77
Arb.mandsforb. .	23- 8-11	1- 1-16	163	100	Stordø		78
do.	23- 8-11	1- 1-16	1260	874	Sulitjelma		79
Jern- og met.arb.f.	23- 8-11	1- 1-16	88	80	do.		80
do.	15- 8-12	1- 1-16	115	97	Sydvaranger		81
Arb.mandsforb. .	1- 8-13	1- 8-14	57	48	Vigsnes	Opsagt.	82
do.	1- 6-12	1- 6-16	104	72	Kr.sand S.		83
do.	17- 6-14	1- 7-16	28	24	Meraker		84
do.	1- 9-09	1- 1-15	20	20	Salterød pr.Arend.		85
do.	1- 4-12	31- 3-15	100	85	Sundl. i Borge		86
do.	1- 1-13	1- 7-16	38	26	Trondhjem		87
do.	1- 6-12	1- 7-15	31	31	Tyssedal.		88
do.	12- 6-14	1- 6-17	300	192	Vennesla		89
—	—	—	4879	3591	—		
Bokbinderforb.	1- 9-11	1- 9-16	106	88	Bergen.		90
do.	25- 6-12	1- 9-16	15	8	Fr.hald		91
do.	1- 9-13	1- 9-19	600	576	Kristiania		92
do.	13-11-08	1- 9-15	16	16	Skien og Porsgr.		93
do.	1- 9-12	1- 9-16	68	60	Stavanger		94
do.	2- 9-10	1- 9-15	45	35	Trondhjem		95
do.	20-11-13	ubestemt	5	5	Tønsberg		96
do.	1- 7-11	1- 7-15	60	60	Kristiania		97
do.	29- 6-14	1- 9-18	135	80	Tønsberg		98
Kjøre- og lag.arb.f.	29- 6-14	1- 9-18	15	15	do.		99
—	—	—	1065	943	—		

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation 3
V. Boktrykkerier og kemigrafisk industri.		
<i>Boktrykkerier.</i>		
100	Boktrykkerfaget	Norsk arbejdsgiverforen. .
<i>Litografer, kemigrater.</i>		
101	Litografiske fag	Norsk arbejdsgiverforen. .
102	Kemigrafiske fag	Reproducenterens forening
	Tilsammen . .	—
VI. Bryggerier, brænderier, mineralvandfabrikker.		
<i>Bryggerier.</i>		
103	O. F. Halds bryggeri	O. F. Hald
104	A/s Hansa bryggeri	Norsk arbejdsgiverforen. .
105	Kristiania bryggerier	do.
106	A/s E. C. Dahls br., Tr.hjems br. og Aktiebryggeriet	do.
<i>Mineralvandfabrikker.</i>		
107	A/s Spørck & Co. og mineralvandfabr. «Løven» . .	do.
	Tilsammen . .	—
VII. Bygningsvirksomhet.		
<i>Blikkenslagere.</i>		
108	Blikkenslagerfaget	Norsk arbejdsgiverforen. .
109	do.	Kob. og bl.sl.mestrenes for. .
110	do.	4 blikkenslagermestre. . .
111	do.	Blikkenslagermestr. for. .
112	do.	4 blikkenslagermestre. . .
113	do.	Norsk arbejdsgiverforen. .
114	do.	Blikkenslagermestr. for. .
115	do.	Blik- og kobberst.m. for. .
116	do.	Norsk arbejdsgiverforen. .
<i>Bygningstapetsere.</i>		
117	Sadelmakere og bygningstapetsere ^v	do.
<i>Feiere.</i>		
118	Feierinspektører, feiere	do.
<i>Glasmestre.</i>		
119	Glasmestre, glasmakere, forgyldere	Glasmestrenes forening .

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løbe-pr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Centraf. f. boktr.	19- 4-13	31- 3-19	2639	2559	Hele landet . . .		100
Litografisk forb. .	15- 3-12	15- 3-17	505	347	do.		101
do.	1-10-11	30- 9-16	70	70	Kristiania		102
—	—	—	3214	2976	—		
Arb.mandsforb. .	7- 6-10	7- 6-15	90	50	Bergen.		103
do.	7- 6-10	7- 6-15			do.		104
Ølbryggeriarb. f. .	1- 5-11	1- 5-16	757	337	Kristiania		105
Arb.mandsforb. .	1- 4-11	1- 4-16	103	87	Trondhjem		106
do.	1- 4-12	1- 4-16	17	14	Trondhjem		107
—	—	—	967	488	—		
Jern- og met.arb.f.	1- 5-12	1- 5-17	43	27	Bergen.		108
do.	1- 5-12	1- 5-15	13	13	Drammen		109
do.	1- 4-13	1- 5-15	12	12	Fredrikshald.		110
do.	1- 6-12	1- 6-15	10	10	Fredrikstad		111
do.	1- 1-13	1- 1-15	9	3	Haugesund		112
do.	20- 6-10	1- 4-15	130	92	Kristiania		113
do.	1- 8-12	1- 8-15	25	18	Kristiansund N.		114
do.	22- 4-12	1- 5-15	40	40	Stavanger		115
do.	15- 7-10	1- 4-15	42	42	Trondhjem.		116
Skand. salmaker- og tapets.forb. .	15- 5-12	1- 4-17	150	145	Kristiania		117
Arb.mandsforb. .	6- 2-13	1- 1-16	24	17	do.		118
do.	14- 4-14	1- 4-17	30	21	Bergen		119

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation 3
<i>Malere.</i>		
120	Malerfaget	Malermestrenes faggruppe
121	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
122	do.	do.
123	do.	do.
124	do.	do.
125	do.	do.
126	do.	3 malermestre
127	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
128	do.	Malermestrenes forening
129	do.	do.
130	do.	4 malermestre
131	do.	3 do.
132	do.	Malermestrene
133	do.	do.
134	do.	3 malermestre
135	do.	5 do.
136	do.	Malermestrenes faggruppe
137	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
138	do.	Malermestrenes faggruppe
139	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
140	do.	do.
141	do.	5 malermestre
<i>Murere.</i>		
142	Murerfaget	Murmestene.
143	do.	Murmestrenes forening
144	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
145	do.	do.
146	do.	2 murmestre
147	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
148	do.	Murmestrenes forening
149	do.	Murm. Hansen og A/s Syd.
150	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
151	do.	Murmestrenes forening
152	do.	2 murmestre
153	do.	5 do.
154	do.	2 do.
155	do.	Murmestrene
156	do.	do.
157	do.	5 murmestre
158	do.	8 do.
159	do.	5 do.
160	do.	Murmestrene
161	do.	do.
162	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
163	do.	7 murmestre
164	do.	A/s Rjukanfos og Rjukan salpeterverks anlæg

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Malerforbundet	22- 4-13	1- 4-15	25	18	Aalesund		120
do.	1- 4-12	1- 3-15	240	140	Bergen		121
do.	23- 5-10	1- 3-15	40	34	Drammen		122
do.	18- 6-13	1- 5-15	31	20	Fredrikshald		123
do.	18- 6-13	1- 5-15	34	24	Fredr kstad		124
do.	18- 5-11	1- 4-15	27	22	Hamar		125
do.	25- 4-14	25- 5-16	24	20	Haugesund		126
do.	20- 6-10	1- 4-15	600	420	Kristiania		127
do.	7- 5-14	1- 4-16	41	38	Kr.sand S.		128
do.	28- 4-13	1- 4-15	20	20	Kr.sund N.		129
do.	15- 5-12	1- 4-15	17	10	Larvik		130
do.	18- 4-14	1- 4-15	12	12	Molde		131
do.	18- 5-08	1- 4-15	9	9	Narvik		132
do.	17- 4-14	31- 3-16	17	17	Notodden		133
do.	29- 4-13	1- 4-16	15	13	Sandefjord		134
do.	16- 6-13	1- 4-16	20	13	Sarpsborg		135
do.	1- 6-14	1- 6-16	35	33	Skien		136
do.	1- 4-11	1- 4-15	85	75	Stavanger		137
do.	1- 3-14	1- 3-15	20	15	Tromsø		138
do.	28- 5-10	1- 3-15	145	136	Trondhjem		139
do.	17- 6-12	1- 5-15	20	13	Tønsberg		140
do.	25- 4-14	1- 4-16	50	47	Vestfjordalen		141
Murerforbundet	1- 6-12	1- 6-15	7	7	Aalesund		142
do.	20- 7-11	1- 7-15	112	107	Bergen		143
do.	1- 7-12	1- 4-15	73	73	Drammen		144
do.	1- 4-14	1- 4-15	24	24	Fredrikstad		145
do.	1- 9-11	1- 5-15	8	7	Gjøvik		146
do.	14- 7-12	1- 4-15	29	29	Hamar		147
do.	1- 4-12	1- 4-15	30	30	Haugesund		148
do.	31- 5-13	31-12-15	19	19	Kirkenes		149
do.	20- 6-10	1- 4-15	643	633	Kristiania		150
do.	15- 5-13	1- 5-16	8	8	Kr.sand S.		151
do.	6- 5-14	31- 3-17	30	30	Kristiansund N.		152
do.	1- 4-14	1- 4-16	19	19	Larvik		153
do.	3- 6-13	1- 5-15	6	6	Lillehammer		154
do.	1- 5-12	1- 4-15	5	5	Molde		155
do.	1- 7-13	1- 7-15	13	13	Notodden		156
do.	20- 5-14	1- 5-16	30	30	Odda		157
do.	1- 4-14	1- 4-17	20	20	Sandefjord		158
do.	1- 4-14	1- 4-16	30	30	Sarpsborg		159
do.	1- 5-14	1- 5-16	33	33	Skien		160
do.	1- 5-14	1- 5-17	95	95	Stavanger		161
do.	16- 9-10	1- 4-15	104	104	Trondhjem		162
do.	1- 6-14	1- 6-16	40	40	Tønsberg		163
do.	1- 6-11	1- 6-15	60	60	Vestfjordalen		164

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation
1	2	3
<i>Murarbejdere.</i>		
165	Murmestrene, murarbejdere	Murmestrenes forening . .
166	do. do.	Norsk arbejdsgiverforen. .
167	do. do.	do.
168	do. do.	do.
169	do. do.	Murmestrenes forening . .
170	Murin. Hansen, do.	Murmester Hansen
171	Murmestrene, do.	Norsk arbejdsgiverforen. .
172	do. do.	2 murmestrene
173	do. do.	5 do.
174	do. do.	Murmestrenes forening . .
175	do. do.	Murmestrene
176	do. do.	do.
177	do. do.	do.
178	do. do.	5 murmestrene
179	do. do.	Murmestrenes forening . .
180	do. do.	Stvgr. lokale murmesterf. .
181	do. do.	Norsk arbejdsgiverforen. .
182	do. do.	6 murmestrene
183	A/s Rjukanfos og A/s Rjukan salpeterverk	A/s Rjukanfos og A/s Rjukan salpeterverk
<i>Rørlæggere.</i>		
184	Rørlæggerfaget	Norsk arbejdsgiverforen. .
185	do.	do.
186	do.	do.
<i>Snekker og tømmere.</i>		
187	Tømmer- og bygningsnekkerfaget	6 mestre
188	Bygningsnekkerfaget	Norsk arbejdsgiverforen. .
189	Tømmerfaget	do.
190	Tømmer- og bygningsnekkerfaget	Bygmestre
191	do.	Norsk arbejdsgiverforen. .
192	Tømmer- og snekkerfaget	Tømmer- og snekkermestre . .
193	do.	Tømmer- og bygmestre
194	Tømmer- og bygningsnekkerfaget	Tømr.- og bygn.sn.mestre . .
195	Tømmer- og snekkerfaget	Bygm.- og sn.m. forening . .
196	Tømmer- og bygningsnekkerfaget	Norsk arbejdsgiverforen. .
197	Tømmer og snekkerfaget	Tømmer- og snekkermestre . .
198	do.	Bygmestrenes forening
199	do.	Tømmer- og bygmestre
200	do.	Bygmestre
201	do.	Bygm. Andr. Bergerud
202	Bygningsnekkerfaget	Norsk arbejdsgiverforen. .
203	Tømmerfaget	do.
204	Tømmer- og snekkerfaget	Bygmestrenes forening
205	Tømmer- og bygningsnekkerfaget	4 bygmestre
206	do.	9 mestre
207	do.	Bygmestre
208	Tømmer- og snekkerfaget	2 mestre

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	fra den	til den	Antal arbejdere	Derav medlemmer			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb.	3- 2-11	1- 4-15	73	73	Bergen		165
do.	30- 7-12	1- 4-15	50	50	Drammen		166
do.	1- 4-14	1- 4-15	9	9	Fredrikstad		167
Murerforbundet	14- 7-12	1- 4-15	10	10	Hamar		168
Arb.mandsforb.	1- 8-13	1- 4-15	23	23	Haugesund		169
Murerforbundet	22 10-13	31-12-15	16	16	Kirkenes		170
Arb.mandsforb.	20- 6-10	1- 4-15	172	160	Kristiania		171
Murerforbundet	1- 4-14	1- 4-17	31	31	Kr.sund N.		172
Arb.mandsforb.	1- 5-13	1- 4-15	14	14	Larvik		173
do.	7- 7-13	1- 7-15	14	14	Notodden		174
do.	24- 6-14	16- 5-16	15	15	Odda—Tyssedal		175
do.	1- 4-14	1- 4-16	35	35	Sandefjord		176
do.	1- 5-14	1- 5-17	10	10	Sandnæs		177
Murerforbundet	1- 4-14	1- 4-16	21	21	Sarpsborg		178
Arb.mandsforb.	1- 6-14	1- 6-16	14	14	Skien		179
do.	1- 5-14	1- 5-17	74	74	Stavanger		180
do.	16- 9-10	1- 4-15	82	82	Trondhjem		181
Murerforbundet	1- 6-14	1- 6-16	30	30	Tønsberg		182
Arb.mandsforb.	1- 6-11	1- 6-15	28	28	Vestfjorddalen		183
Jern- og met.arb.f.	3- 7-12	1- 4-17	56	46	Bergen		184
do.	20- 6-10	1- 4-15	181	135	Kristiania		185
do.	21- 4-13	1- 4-15	50	45	Trondhjem		186
Træarbejderforb.	1- 5-14	1- 5-16	50	44	Aalesund		187
do.	26- 3-13	1- 4-15	85	65	Bergen		188
do.	26- 3-13	1- 4-15	234	174	do.		189
do.	17- 6-12	1- 6-15	50	40	Bærum		190
do.	27- 6-12	1- 4-15	175	150	Drammen		191
do.	10- 5-13	1- 6-15	30	18	Eiverum		192
do.	1- 8-13	1- 7-16	50	10	Eydehavn		193
do.	12- 7-10	1- 4-15	60	30	Fredrikshald		194
do.	1- 4-12	1- 4-15	74	54	Fredrikstad		195
do.	10- 6-12	1- 5-15	67	50	Hamar		196
do.	1- 5-14	1- 4-16	60	40	Hammerfest		197
do.	1- 6-13	1- 5-15	50	46	Haugesund		198
do.	4- 7-14	1- 4-16	30	21	Horten		199
do.	13- 7-14	15- 5-15	30	20	Hønefos		200
do.	1- 5-13	1- 5-15	47	35	Kirkenæs		201
do.	20- 6-10	1- 4-15	140	110	Kristiania		202
do.	20- 6-10	1- 4-15	400	370	do.		203
do.	13- 5-14	1- 4-16	50	42	Kr.sand S.		204
do.	5- 5-13	1- 5-15	80	63	Kr.sund N.		205
do.	1- 4-13	1- 4-15	72	66	Larvik		206
do.	15- 6-14	1- 5-16	40	30	Lillehammer		207
do.	16- 5-11	1- 6-15	26	16	Molde		208

Tabel I forts.)

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation
1	2	3
209	Tømrer- og bygnings snekkerfaget	8 bygmestre
210	Tømrer- og snekkerfaget	4 arbejdsgivere
211	Tømrer- og bygnings snekkerfaget	Bygmestre
212	Tømrer- og snekkerfaget	do.
213	Tømrer- og bygnings snekkerfaget	Tømr- og bygn.sn.mestre.
214	Tømrer- og indredningssnekkerfaget	5 bygmestre
215	do. do.	Bygmestrenes forening
216	Bygnings snekkerfaget	Bygn.sn.mestrenes foren.
217	do.	Norsk arbejdsgiverforening
218	Tømrer- og snekkerfaget	do.
219	A/s Hardanger el. jern- og staalv. samt bygm. Førde	do.
220	Tømrer- og bygnings snekkerfaget	do.
<i>Sten-, jord- og cementarbeidere.</i>		
221	Entreprenører, stenarbeidere	Entreprenører
222	Ingeniører, entreprenører og murmestre	Ingeniører, entrepr., murm.
223	Murmestre, bygmestre, entreprenører.	Mesterforeningerne
224	Murmestre, entreprenører.	Norsk arbejdsgiverforening
225	Murmestre, sten-, jord- og cementarbeidere	do.
226	Entreprenører, jord- og stenarbeidere	Entreprenører
227	A/s Stavanger cementvarefabrik	A/s Stavanger cementv.fabr.
<i>Stukkatorer.</i>		
228	Gipsmakermestre, gipsmakere og stukkatorer.	Norsk arb.giverforening.
Tilsammen		
VIII. Chokolade-, dropsfabrikker, kaffebrænderier m. v.		
<i>Kaffebrænderier.</i>		
229	Kaffebrænderier, kaffebrændere	Norsk arb.giverforening
IX. Guldsmede, gravører m. v.		
230	Guldsmedfaget	Norsk guldsmedforbund
231	Gravørfaget	Norsk gravørforening.
232	N. A. Krag's stempelfabrik	N. A. Krag's stempelfabrik
Tilsammen		
X. Havne- og transportarbeide.		
233	Eksportører, importører, bryggearbeidere	Eksportører og importører
234	Jervell & Co. A/s, tranarbeidere	Jervell & Co. A/s
235	Imp. Thv. Halvorsen, havnearbeidere	Thv. Halvorsen.
236	Kullirmaer, kularbeidere	Kulfirmaer

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.	
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere				Derav medlemmer
4	5	6	7	8	9	10	11	
Træarbejderforb.	20- 8-13	1- 5-15	26	16	Moss	Fabrikker og bygningsvirksomhet	209	
do.	5- 7-13	1- 4-15	34	31	Namsos		210	
do.	1- 9-11	1- 9-15	52	47	Notodden		211	
do.	14-10-11	1- 4-16	80	70	Saaheim		212	
do.	1- 4-13	1- 4-15	30	20	Sandefjord		213	
do.	1- 7-13	1- 4-15	34	23	Sandnes		214	
do.	22- 6-14	1- 6-17	220	190	Stavanger		215	
do.	1- 6-12	1- 6-15	36	36	do.		216	
do.	1- 5 11	1- 4-15	78	48	Trondhjem		217	
do.	1- 5-11	1- 4-15	180	120	do.		218	
do.	12-10-11	1- 2-16	67	58	Tyssedal og Odde		219	
do.	8- 5-11	1- 4-15	35	29	Tønsberg		220	
Arb.mandsforb. .	1- 8-14	1- 6-15	65	42	Aalesund		Opsagt	221
do.	5- 6-12	1- 4-15	55	40	Bergen			222
do.	28 9-11	1- 5-15	30	27	Drammen	223		
do.	2- 7-14	1- 4-15	70	36	Hamar	224		
do.	20- 6-10	1- 4-15	211	211	Kristiania	225		
do.	18- 4-14	1- 4-15	70	50	Kristiansund N.	226		
do.	13-11-11	13-11-14	50	30	Stavanger	227		
Gips- og st. fagf.	1- 5-11	1- 4-15	28	28	Kristiania		228	
—	—	—	7852	6592	—			
Arb.mandsforb. .	5- 5-13	1- 5-16	25	16	Kristiania		229	
Guldsm.arb. forb.	17-10-12	1-10-17	832	634	Hele landet		230	
—	1- 9-12	1- 9-17	10	10	do.		231	
—	15- 8-12	15- 8-17	4	4	Kristiania		232	
—	—	—	846	648	—			
Havne- og tr.arb.f.	10- 6-13	10- 6-16	300	270	Aalesund		233	
—	22- 2-13	22- 2-15	35	35	do.		234	
—	1- 1-13	1- 1-17	43	43	Bergen		235	
Arb.mandsforb.	1- 1-13	1- 1-18	33	23	do.		236	

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation
1	2	3
237	Exportører og importører, laste- og lossearb.	Export- og import. foren.
238	Fredrikshalds stuerkontor	Norsk arbejdsgiverforen.
239	Kulimportører, kullossere.	Kulimportørernes forening
240	Mæglere, laste- og lossearb.	Stuerf. og mæglerforening.
241	Stueform. K. Johansen, laste- og lossearbejdere	Stueform. K. Johansen.
242	Hammerfest handelsforening, bryggearbejdere	Hammerfest handelsforen.
243	do. lossearbejdere	do.
244	Redere og kulimportører, kullossere	Rederiforen. og kulimp.
245	Losseformænd, bryggearbejdere	Losseformænd
246	Norge—Mexico Gulflinjen og H. P. Klemmetsen	Norge—Mexico Gulfl. og Klemmetsen.
247	Kulimportører, lossearbejdere.	Norsk arbejdsgiverforen.
248	Mæglere, laste- og lossearbejdere	Mæglere
249	Eksportører og importører, laste- og lossearb.	Handelsforening
250	Mæglere, losse- og stuarbejdere.	Mæglere
251	Hafslund kaier, lossearbejdere	Hafslund kaier
252	Dampskibsekspeditører, kaiarbejdere	Norsk arbejdsgiverforen.
253	do.	do.
254	A. Larsen og S. Steen, laste- og lossearbejdere	Dampskibseksksp. forening
	Tilsammen . . .	—
	XI. Hermetikfabrikker.	
255	3 hermetikfabrikker (mandlige arb.)	3 Hermetikfabrikker . . .
256	Hermetik- og blikemballagefabr. (mandlige arb.)	Norsk arbejdsgiverforen.
257	do. (kvindelige arb.)	do.
258	Fosna Canning Co.	Fosna Canning Co.
259	Hermetik- og blikemballagefabr. (mandlige arb.)	Norsk arbejdsgiverforen.
260	do. (kvindelige arb.)	do.
261	C. Houge Thiis hermetikfabrik	C. Houge Thiis.
262	A/s Trondhjems Preserving Co.	A/s Tr.hjems Preserv. Co.
	Tilsammen . . .	—
	XII. Jern- og metalindustri.	
	<i>Bliktrykkerier, blikvarefabrikker m. v.</i>	
263	A/s Bergens bliktrykkeri	A/s Bergens bliktrykkeri .
264	Brevik blikvarefabrik og Brevik staalpresseringsv.	Norsk arbejdsgiverforen.
	<i>Elektromontører, elektrikkere.</i>	
265	Ing. Gran og Drammens elektr. byraa	Ing. Gran og Dr. elektr. b.
266	Fr.halds elektricitetsverk og Birger Bjørnstad	Fr.h. elektr.v. og Bjørnstad
267	Elektriske installationsfirmaer	Norsk arbejdsgiverforen.
268	Keim & Utheim.	Keim & Utheim.
269	Molde elektricitetsverk	Molde elektr. verk

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Havne- og tr.arb.f.	1- 6-12	ubestemt	240	240	Drammen		237
Arb.mandsforb. .	10- 7-13	1- 7-17	69	69	Fredrikshald . . .		238
Havne- og tr.arb.f.	17- 1-14	1- 7-16	30	30	Fredrikstad . . .		239
do	1- 7-13	1- 7-16	170	170	do.		240
do.	1- 1-12	15- 9-16	18	18	Greaaker		241
do.	30- 4-14	1- 3-16	45	43	Hammerfest . . .		242
do.	23- 4-14	31-12-16	140	131	do.		243
Arb.mandsforb. .	1-11-12	4-11-14	36	36	Haugesund		244
Havne- og tr.arb.f.	15-10-13	15-10-15			Kristiania		245
			170	170			
do.	1- 1-14	1- 1-15			do.		246
do.	27- 3-13	31- 3-17	180	180	do.		247
do.	2- 9-12	2- 9-15	116	116	Kristiansand S. . .		248
do.	1- 6-14	1- 6-17	60	60	Kristiansund N. . .		249
do.	1- 1-14	15- 9-16	25	25	Sannesund		250
do.	1- 1-12	31- 3-16	8	8	Sarpsborg		251
Arb.mandsforb. .	1- 1-13	1- 1-18	76	76	Stavanger		252
Havne- og tr.arb.f.	1- 4-14	1- 4-17	190	190	Trondhjem		253
do.	15- 9-12	15- 9-14	90	90	do.	Opsagt	254
—	—	—	2074	2023	—		
Arb.mandsforb. .	1- 7-12	1- 7-17	387	53	Bergen		255
do.	1- 6-12	1- 6-17	100	76	Haugesund		256
do.	1- 6-12	1- 6-17	200	79	do.		257
do.	19- 2-14	19- 2-16	42	32	Kristiansund N. . .		258
do.	1- 5-12	1- 5-17	600	445	Stavanger		259
do.	1- 5-12	1- 5-17	400	248	do.		260
do.	6- 7-12	1- 6-17	100	60	Stord		261
do.	29- 8-13	29- 8-16	30	25	Trondhjem		262
—	—	—	1859	1018	—		
Arb.mandsforb. .	12- 7-12	1- 5-17	145	102	Bergen		263
Jern- og met.arb.f.	7-10-14	1- 3-17	62	27	Brevik		264
do.	18-10-07	1- 4-15	27	27	Drammen		265
do.	20- 9-13	20- 9-15	15	13	Fredrikshald . . .		266
do.	23- 8-11	31- 3-16	700	500	Hele landet		267
do.	23- 2-12	1-12-14	11	6	Kristiania		268
do.	23- 4-14	31- 3-16	7	7	Molde		269

Tabel I (forts.)

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation
1	2	3
<i>Mekaniske verksteder, støperier m. v.</i>		
270	Aadals bruk	Aadals bruk
271	Brunholmens mekaniske verksted	Brunholmens mek. v.
272	Evje & Towans mekaniske verksted	Evje & Towans mek. v.
273	Evje & Andersens mekaniske verksted	Evje & Andersens mek. v.
274	A/s Eidsfos verk	A/s Eidsfos verk
275	Otto Heramb's mek. verksted	Otto Heramb's mek. v.
276	do. do.	do. do.
277	Fet jernvarefabrik	Fet jernvarefabrik
278	J. Pettersens mek. verksted	J. Pettersens mek. v.
279	A/s Fredrikstad mek. verksted	A/s Fredrikstad mek. v.
280	Nabbetorps mek. verksted	Nabbetorps mek. verkst.
281	Brødr. Øveraasens mek. verksted	Br. Øveraasens m. v.
282	do. do.	do. do.
283	A/s Vølund Limited	Norsk arb.giverforening
284	Haugesunds støperi	Haugesunds støperi
285	Hauges jernskibsbyggeri	Haugesunds jernskibsbyg.
286	Haugens smede- og plateverksted	Haugens smede- og platev.
287	Haugesunds mekaniske verksted	Haugesunds mek. verkst.
288	Møllervn. mek. verksted	Møllervn. mek. v.
289	Mekaniske verksteder m. v., støperiarbeidere	Norsk arb.giverforening
290	do. formere	do. do.
291	do.	do. do.
292	do. malere	do. do.
293	do. snekkere	do. do.
294	do. træarbeidere	do. do.
295	A. Heilemanns filfabrik	do. do.
296	do.	do. do.
297	Knut Andersens mekaniske verksted	Knut Andersens mek. v.
298	S. J. Bennetters maskinverksted	S. J. Bennetters maskinv.
299	Brødr. Christensens mekaniske verksted	Br. Christensens mek. v.
300	Chr.a hesteskosømfabrik	Chr.a hesteskosømfabrik
301	Chr.a jernseng- og jernvarefabrik	Chr.a jernseng- og jernv.f.
302	Krag & Hansens mekaniske verksted	Krag & Hansens m. v.
303	Martinsen & Holmgrens mekaniske verksted	Martinsen & Holmgren m.v.
304	Norsk gjærde- og metaldukkfabrik	N. gjærde- og metaldukk.f.b.
305	A/s Norsk motorfabrik	A/s Norsk motorfabrik
306	Olsen & Borge mekanisk verksted	Olsen & Borge mek. v.
307	A/s Rap motorfabrik	A/s Rap motorfabrik
308	Rødfyldgatens metalstøperi	Rødfyldgatens metalst.
309	Svendens aducerverk	Svendens aducerverk
310	Hovind jernstøperi	Hovind jernstøperi
311	Kristiansands mek. verksted	Kristiansands mek. v.
312	Jørgensens mek. verksted	Jørgensens mek. v.
313	Kristiansands mek. verksted	Kristiansands mek. v.
314	H. Hansens maskinverksted	H. Hansens maskinv.
315	T. Tallaksens mek. verksted	T. Tallaksens mek. v.
316	Brødr. Nortvedts mek. verksted	Br. Nortvedts mek. v.
317	A/s Alfred Andersens mek. verksted	A/s Alfred Andersens m. v.
318	A/s Hø lens mek. verksted	A/s Hø lens mek. verksted

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Formerforbundet.	24- 4-11	31- 3-16	34	34	Aadals bruk		270
Jern- og met.arb.f.	20- 5-11	20- 5-15	19	14	Aalesund		271
Formerforbundet.	24- 4-11	31- 3-16	5	5	Bergen		272
Jern- og met.arb.f.	30- 4-11	31- 3-16	23	9	do.		273
do.	1- 3-12	1- 3-15	50	40	Eidsfos		274
do.	2- 5-13	31- 3-16	25	17	Elverum		275
Formerforbundet.	2- 3-13	—	9	9	do.		276
Jern- og met.arb.f.	21-11-13	ubest.	29	24	Fetsund		277
do.	9- 8-13	1- 5-15	7	7	Fredrikshald		278
do.	5- 7-11	1- 5-15	—	—	Fredrikstad	Præmieakk.	279
Formerforbundet.	24- 4-11	31- 3-16	3	3	do.		280
Jern- og met.arb.f.	10- 5-11	31- 3-16	18	12	Gjøvik		281
Formerforbundet.	10- 5-11	—	7	7	do.		282
Jern- og met.arb.f.	1- 7-14	1- 4-17	30	22	Hamar		283
Formerforbundet.	24- 4-11	31- 3-16	6	6	Haugesund		284
Jern- og met.arb.f.	10- 5-11	31- 3-16	58	29	do.		285
do.	2- 5-11	—	6	2	do.		286
do.	—	—	68	30	do.		287
do.	—	—	11	4	do.		288
Arb.mandsforb. .	24- 4-11	—	299	299	Hele landet		289
Formerforbundet.	—	—	1100	1011	do.		290
Jern- og met.arb.f.	—	—	13000	8000	do.		291
Malerforbundet .	—	—	38	38	do.		292
Møbelind.arb.forb.	—	—	50	50	do.		293
Træarbejderforb. .	—	—	1000	650	do.		294
Jern- og met.arb.f.	27- 1-10	27- 1-15	16	11	Kristiania	Akkordt. for maskinbogn. Do. forslipn. av file	295
do.	13- 4-10	31- 3-15	7	5	do.		296
do.	10- 5-11	31- 3-16	7	5	do.		297
do.	16- 5-11	—	7	5	do.		298
do.	4- 5-11	—	28	20	do.		299
do.	20- 6-11	—	78	52	do.		300
do.	4- 5-11	—	28	9	do.		301
do.	29- 4-11	—	15	7	do.		302
do.	28- 4-11	—	18	15	do.		303
do.	24- 4-11	—	58	50	do.		304
do.	24- 4-11	—	6	4	do.		305
do.	6- 5-11	—	10	4	do.		306
do.	17-10-11	—	16	7	do.		307
do.	4- 5-11	—	12	9	do.		308
Formerforbundet.	24- 4-11	—	8	4	do.		309
do.	—	—	10	5	do.		310
do.	—	—	11	11	Kristiansand S		311
do.	—	—	2	2	do.		312
Jern- og met.arb.f.	3- 5-11	—	87	66	do.		313
do.	4- 5-11	—	6	4	do.		314
do.	30- 4-11	—	7	4	do.		315
do.	1- 6-12	ubest.	7	3	Kristiansund N.		316
do.	1- 4-14	31- 3-16	160	85	Larvik		317
do.	17- 2-12	—	96	44	do.		318

Tabel I (forts.)

Løpe nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation
1	2	3
319	O. Mustad & søn, støpegodspudserne	O. Mustad & søn
320	do. dagarbeidere	do.
321	Mustads jernstøperi	do.
322	O. Mustad & søns øksefabrik	do.
323	O. Mustad & søns støperi	do.
324	Rauma støperi	Rauma støperi
325	Porsgrunds mek. verksted	Porsgrunds mek. verksted
326	do.	do.
327	Sandnes jernvarefabrik	Norsk arb.giverforen.
328	Øglands cykkelfabrik	do.
329	Sørumsands mek. verksted	Sørumsands mek. verksted
330	A/s Cathrineholms mek. verksted og støperi	Norsk arb.giverforening
331	do. (jernverket)	do.
332	do. (ema.jefabr.)	do.
333	Baklandets mek. verksted	Baklandets mek. verksted
334	do.	do.
335	E. Eriksens mek. verksted	E. Eriksens mek. verksted
336	C. Kristoffersens mek. verksted	C. Kristoffersens mek. v.
337	Møre støperi	Møre støperi
<i>Smedeverksteder.</i>		
338	Smedeverksteder	Norsk arb.giverforening
339	Vognsmedfaget	Smede- og hjulmakerm. for.
340	Vognsmede- og hovslagerfaget	Smedemestrenes forening
341	Hermansens hesteskosmie	G. Hermansen
342	N. H. Sandbergs smedeverksted	N. H. Sandberg
343	5 smedeverksteder	5 smedemestre
<i>Spiker-, nagle- og traadfabrikker.</i>		
344	Kjelsaas bruk	O. Mustad & søn
345	do.	do.
346	Kristiania spikerverk	Norsk arb.giverforening
347	do.	do.
348	A/s Tr.hjems traadsp.fabr. og A/s Tr.hj. jernind.	do.
Tilsammen		
XIII. Jordbruk, skogsdrift, fløtning m. v.		
<i>Fløtnings- og lænsarbeide.</i>		
349	Tømmerfløtning	Fløtningsselskap
350	Engebret Andersen Støa, tømmerfløtere	Engebret A. Støa
351	Lænsarbeide	Skiensvasdragets fællestløn- ningsforening
352	Tømmerfløtning	Fløtningsselskap
353	do.	do.
354	Stenberg lænse	Drammens trælsthåndlere

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb.	24-10-12	24- 8-14	4	4	Lysaker	Opsagt	319
do.	30-10-11	3-10-14	13	13	do.	do.	320
Formerforb.	24- 4-11	31- 3-16	37	37	do.		321
Jern- og met.arb.f.	12-11-13	12 11-16	28	26	do.		322
do.	24- 8-11	24- 8-14	30	27	do.	do.	323
Formerforb.	24- 4-11	31- 3-16	5	5	Moide		324
do.	do.	do.	9	9	Porsgrund		325
Jern- og met.arb.f.	25- 4-11	do.	202	57	do.		326
Arb.mandsforb.	15- 8-13	15- 8-15	14	12	Sandnes		327
do.	30- 4-14	31- 3-16	70	60	do.		328
Formerforb.	30- 4-14	do.	5	5	Sørum		329
do.	1- 5-13	do.	20	20	Tistedalen		330
Jern- og met.arb.f.	do.	do.	100	55	do.		331
do.	1- 1-12	31-12-14			do.		332
Formerforb.	24- 4-11	31- 3-16	5	5	Trondhjem		333
Jern- og met.arb.f.	24- 4-11	do.	20	14	do.		334
do.	30- 4-11	do.	26	12	do.		335
do.	15- 5-11	do.	56	21	Tønsberg		336
Formerforb.	24- 4-11	31- 3-16	10	10	Volden		337
Jern- og met.arb.f.	20- 5-12	1- 2-17	55	40	Bergen		338
do.	14- 6-09	1- 5-15	12	12	Drammen		339
do.	1- 5-12	1- 5-15	180	134	Kristiania		340
do.	17-10-08	1- 9-15	9	9	Magnor		341
do.	1- 7-09	1- 7-15	6	6	Sandefjord		342
do.	15- 7-11	ubest.	35	25	Trondhjem		343
do.	1- 6-12	31- 3-16	188	110	Kjelsaas	Akkordtarif	344
do.	1- 6-12	1- 6-17					345
Arb.mandsforb.	23- 8-11	31- 3-16	248	212	Nydalen	—	346
Jern- og met.arb.f.	do.	do.	98	82	do.		347
do.	19- 1-12	do.	70	66	Trondhjem		348
—	—	—	19110	12518	—		
Skog- og j.br.arb.f.	15- 4-13	ubest.	100	40	Aasnes. Flisen elv		349
Arb.mandsforb.	20- 6-13	20- 6-15	14	12	Bægnaelven		350
do.	1- 5-11	1-10-15	50	31	Hiterdal		351
Skog- og j.br.arb.f.	21- 4-13	ubest.	100	33	Ljørdalen, Trysil		352
do.	13- 4-13	do.	60	33	Ranum, Solør		353
Arb.mandsforb.	1- 4-14	1- 4-17	20	10	Stenberg		354

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation 3
	<i>Skogsdrift.</i>	
355	A/s Børresen, skogsarbeidere	A/s Børresen
	Tilsammen	—
	XIV. Kemisk- og elektrokemisk industri.	
	<i>Fyrstikfabrikker.</i>	
356	Agnæs tændstikfabrik	Agnæs tændstikfabrik
357	Grønvold fyrstikfabrik	Grønvold fyrstikfabrik
358	Bryn og Halden tændstikfabrikker A/s	Norsk arbeidsgiverforen.
359	Bryn tændstikfabrik, reparatørene	do.
	<i>Karbidfabrikker.</i>	
360	A/s Meraker elektriske kraft og smelteverk.	do.
361	Norsk elektrokemisk aktieselskap.	do.
362	The Albion Products Co., Ltd.	do.
363	do.	The Albion Products Co.
364	Odda Karbidfabrik	Norsk arbeidsgiverforen.
365	do.	do.
366	do.	do.
367	Borregaard karbidfabrik	do.
368	Hafslund karbidfabrik	do.
369	do. Hafslund kaier	Hafslund karbidfabrik
370	do.	Norsk arbeidsgiverforen.
	<i>Kemiske fabrikker av forskjellig art.</i>	
371	A/s Lilleborg fabrikker	Norsk arbeidsgiverforen.
372	Lysaker kemiske fabrik	do.
373	O. Mustad & søns kokustfabrik	O. Mustad & søn
374	Stavanger kemiske fabriks Co.	Norsk arbeidsgiverforen.
375	A/s Dampvaskeriet	A/s Dampvaskeriet
	<i>Kvælstoffabrikker m. v.</i>	
376	Notodden salpeterfabrikker	Norsk arbeidsgiverforen.
377	do.	do.
378	do.	do.
379	Odda cyanamidfabrik.	do.
380	do.	do.
381	do. maskinisterne	do.
382	do.	do.
383	N. Hydro-Elekt. kvælstof A/s, Menstad lagerhus	do.
384	do. do.	do.
385	A/s Vadheim elektrokemiske fabrikker	A/s Vadheim elektrok. fabr.
386	Rjukanselskaperne	Norsk arbeidsgiverforen.
387	do.	do.
388	do.	do.

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb.	5-10-12	1- 8-15	64	64	Øvre Lier		355
—	—	—	408	223	—		
Arb.mandsforb.	1- 1-14	1- 1-17	1035	77	Agnæs, Fr.værn . . .		356
do.	1- 1-14	1- 1-17		245	Bryn, Aker		357
do.	6- 3-14	1- 1-17		146	Bryn og Fr.hald . . .		358
Jern- og met.arb.f.	6- 3-14	1- 1-17	9	7	Bryn, Aker		359
Arb.mandsforb.	1- 1-13	1- 7-16	90	64	Kopperaaen		360
do.	1- 6-12	1- 7-15	77	68	Kragerø		361
do.	15- 7-12	15- 7-15	80	50	Notodden		362
Jern- og met.arb.f.	30- 3-09	30- 3-15	17	17	do.		363
Arb.mandsforb.	1- 7-12	1- 7-15	240	160	Odda		364
Jern- og met.arb.f.	—	—	78	72	do.		365
Træarbejderforb.	—	—	6	5	do.		366
Arb.mandsforb.	9- 2-12	15- 9-16	44	44	Sarpsborg		367
do.	12- 6-13	1- 4-18	150	135	do.		368
Havne- og tr.arb.f.	1- 1-12	31- 3-16	7	7	do.		369
Jern- og met.arb.f.	12- 6-13	1- 4-18	41	41	do.		370
Arb.mandsforb.	2- 7-11	1- 1-15	77	55	Kristiania		371
do.	1- 6-12	1- 6-15	31	15	Lysaker		372
do.	7- 8-14	7- 8-17	12	11	do.		373
do.	1- 3-12	1- 3-15	37	26	Stavanger		374
do.	1- 4-13	1- 4-18	50	44	Trondhjem		375
do.	29- 4-13	1- 4-16	250	210	Notodden		376
Jern- og met.arb.f.	—	—	155	129	do.		377
Træarbejderforb.	—	—	20	18	do.		378
Arb.mandsforb.	1- 7-12	1- 7-15	120	96	Odda		379
Jern- og met.arb.f.	—	—	23	21	do.		380
do.	17- 1-14	—	9	9	do.		381
Træarbejderforb.	1- 7-12	—	6	4	do.		382
Arb.mandsforb.	20-12-12	1- 4-16	9	9	Skjensfjorden		383
Havne- og tr.arb.f.	—	—	28	28	do.		384
Arb.mandsforb.	23- 9-14	23- 9-17	69	62	Vadheim i Sogn		385
do.	4-10-11	1- 4-16	750	529	Vestfjordalen		386
Jern- og met.arb.f.	—	—	200	150	do.		387
Træarbejderforb.	—	—	35	20	do.		388

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation
1	2	3
<i>Sprængstoffabrikker.</i>		
389	Nordenfjeldske sprængstofaktieselskap	Norsk arbeidsgiverforen.
390	Engene dynamitfabrik	do.
391	do.	do.
392	Nitedals krudtverk	Nitedals krudtverk
Tilsammen		—
XV. Kjøre-, lager- og handelsarbeide.		
<i>Handelsarbeide.</i>		
393	Trondhjems brændevinssamlag	Tr.hjems brændevinssaml.
<i>Kjørere.</i>		
394	J. M. Andresen, J. G. Wiig og K. Torgersrud	Andresen, Wiig, Torgersrud
395	Formand E. Eriksen	E. Eriksen
396	Ingeniør Gran	Norsk arbeidsgiverforen.
397	10 grosserere	10 grossere
398	Grosserer Olaf Halvorsen	Gr. Olaf Halvorsen
399	A/s kulkompagniet	A/s kulkompagniet
400	Grosserer E. Onshus	E. Onshus
401	3 arbeidsvognmænd	3 arbeidsvognmænd
402	Handlende og hesteholdere	Handlende og hesteholdere
403	Arbeidsvognmænd	Arbeidsvognmænd
404	Bakke mølle	Norsk arbeidsgiverforen.
405	Bjølsen valsemølle	do.
406	Haakon Johansens jernlager	do.
407	Korn- og melgrossister	Korn- og melgross. foren.
408	Landhusholdningsselskapernes fælleskjøp	Norsk arbeidsgiverforen.
409	Nedre Foss mølle	do.
410	Havnens teglverk og sag	do.
411	Speditions- og transportforretninger	Speditions- og transportf.
412	Kr.ania visergut- og transportbyraa	Kr.a visergut- og transp.b.
413	O. Mustad & søn, kjørerne	O. Mustad & søn
414	Bliktrykkerier og blikemballagefabrikker	Norsk arbeidsgiverforen.
415	Grossererfirma Holst sønner	Holst sønner
416	Grosserer Peder Næsheim	Peder Næsheim
417	A/s Stavanger kolonialforretning	A/s Stavanger kolonialforr.
418	Tou mølle	Tou mølle
419	Frue meieri	Frue meieri
420	Bakerm. Jakob Halseth, brødkjørerne	Jakob Halseth
421	Jakob Halseth og bakerm. Wilh. Hoff	Norsk arbeidsgiverforen.
422	10 forskjellige bedrifter	do.
423	Tr.hjems handelsforening, 57 handlende	Tr.hjems handelsforening
424	Adams Ekspress	Adams Ekspress

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb.	29- 4-13	15- 4-16	38	33	Aasen		389
do.	1-12-13	1-12-16	134	105	Engene		390
Jern- og met.arb.f.	1-12-13	1-12-16	13	11	do.		391
Arb.mandsforb.	6- 2-11	6- 2-15	43	43	Nitedal		392
—	—	—	3983	2766	—		
Arb.mandsforb.	1-11-13	1-11-18	32	29	Trondhjem		393
Kj.-og hand.sarb.f.	18- 7-13	1- 7-16	5	5	Drammen		394
do.	1- 7-13	1- 7-16	1	1	do.		395
do.	25- 8-13	1- 9-16	2	2	do.		396
do.	19- 7-13	1- 7-16	27	27	do.		397
do.	19- 7-13	1- 7-15	1	1	do.		398
do.	23- 7-13	1- 7-16	8	8	do.		399
do.	1- 7-13	1- 7-16	5	5	do.		400
do.	1- 8-14	1- 4-17	10	5	Hamar		401
do.	1- 8-14	1- 4-17	22	18	do.		402
do.	23- 8-13	1- 5-16	120	103	Kristiania		403
do.	2- 6-14	1- 5-17	12	12	do.		404
do.	2- 6-14	1- 5-17	41	40	do.		405
do.	4- 7-14	1- 5-17	7	7	do.		406
do.	6- 6-14	1- 6-16	74	60	do.		407
do.	4- 6-14	1- 6-17	40	40	do.		408
do.	2- 6-14	1- 5-17	43	43	do.		409
do.	20- 8-13	1- 9-15	4	4	do.		410
Havne- og tr.arb.f.	15- 8-11	15- 8-15	150	100	do.		411
do.	9- 9-12	15- 8-15	12	12	do.		412
Arb.mandsforb.	3-10-11	3-10-14	11	11	Lysaker	Opsagt	413
Kj.-og hand.sarb.f.	15- 7-14	15- 7-17	11	10	Stavanger		414
do.	23- 6-14	1- 7-16	3	3	do.		415
do.	19- 6-14	1- 7-16	2	1	do.		416
do.	19- 7-14	1- 7-16	1	1	do.		417
do.	3- 7-14	1- 7-17	11	6	do.		418
do.	1- 7-14	1- 7-16	5	2	do.		419
do.	1- 8-09	ubestemt	8	7	Trondhjem		420
do.	6- 7-14	6- 5-17	18	16	do.		421
do.	2- 7-14	6- 5-17	21	17	do.		422
do.	19- 6-14	6- 5-17	86	60	do.		423
do.	1- 7-14	1- 6-16	4	4	do.		424

Tabel I (fortsat).

Løpe. nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation 3
	<i>Lager- og tomtarbeide.</i>	
425	Gjert Meyer. Lagerarbeidere	Norsk arb.giverforening
426	Lewis Milers trælåstomt	do.
427	Kulimportørerne	do.
428	Indian Refining Company A/s	do.
429	Norsk Amerik. petroleum Co. A/s	do.
430	Østlandske petroleumskompagnie	do.
431	A/s Vestlandske petroleumskompagni	A/s Vestl. petroleumskomp.
	Tilsammen	
	XVI. Kommunal virksomhet.	
	<i>Gasverk.</i>	
432	Kristiania Gasverk	Kristiania gasverk
433	Stavanger gasverk, Retorthusarb.	Stavanger gasverk
434	Trondhjems gasverk	Trondhjems gasverk
435	Trondhjems gas- og elektricitetsverk	Tr.hj. gas- og elektr.verk
	<i>Ingeniørvæsen.</i>	
436	Bergens kommunes stenbrud ¹	Bergens kommune
437	Bergens kommune. Ingeniør- og havnevæsen	do.
438	Haugesunds ingeniørvæsen. Sten- og jordarb.	Haugesunds kommune
439	Kristiania kommune. Brølæggerne	Kristiania kommune
440	do. Ingeniørvæsenets arbeidere	do.
441	Kristiansunds kommune. Jord- og stenarbeidere	Kristiansunds kommune
442	Lillehammer kommunes anlægsarbeidere	Lillehammer kommune
443	Notoddens kommune. Anlægsarbeidere	Notoddens kommune
444	Sarpsborg kommune. Veiarbeidere	Sarpsborg kommune
445	Trondhjems ingeniør- og havnevæsen	Trondhjems kommune
	<i>Renholdsverk.</i>	
446	Kristiania renholdsverk	Kristiania kommune
447	do. (gaardsarbeiderne)	do.
	Tilsammen	
	XVII. Kommunikationsvæsen.	
	<i>Automobil, drocher.</i>	
448	Automobileiere, chauffører	Automobileiere
449	Vognmænd, kuske	Norsk arb.giverforening
	<i>Sporveie.</i>	
450	A/s Bergens elektriske sporvei	A/s Bergens elektr. sporvei

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-pr.
	fra den	til den	Antal arbejdere	Derav medlemmer			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb.	30-11-07	1- 1-15	66	35	Bergen		425
do.	1- 9-13	1- 9-16	25	23	Hommelvik		426
do.	26- 6-13	1- 6-16	300	250	Kristiania		427
do.	23-10-12	1- 8-15	20	20	Nesodden		428
do.	23-10-12	1- 8-15	17	15	do.		429
do.	1- 8-12	1- 8-15	77	52	Steilene		430
do.	28- 1-13	15- 4-17	13	10	Trondhjem		431
—	—	—	1315	1065	—		
Arb.mandsforb.	1-10-12	30- 9-15	300	140	Kristiania		432
do.	1-10-12	1-10-15	20	15	Stavanger		433
do.	2-10-11	30- 6-15	30	23	Trondhjem		434
Jern- og met.arb.f.	1- 8-10	ubest.	9	9	do.		435
Arb.mandsforb.	2- 6-13	ubest.	70	45	Askøen, Bergen		436
do.	1- 5-14	1- 7-16	327	290	Bergen		437
do.	7- 7-11	ubest.	45	45	Haugesund		438
do.	1- 7-12	1- 7-15	29	29	Kristiania		439
do.	1- 1-13	1- 7-15	420	274	do.		440
do.	11- 9-13	juli-15	57	57	Kristiansund N.		441
do.	1- 7-14	1- 7-16	33	25	Lillehammer		442
do.	1-10-13	1-10-14	7	7	Notodden	Opsagt	443
do.	1- 5-14	1- 5-17	28	18	Sarpsborg		444
do.	15- 5-13	30- 6-15	100	70	Trondhjem		445
do.	1- 7-12	1- 7-15	277	209	Kristiania		446
do.	1- 4-14	1- 7-15	28	26	do.		447
—	—	—	1780	1282	—		
Arb.mandsforb.	16- 5-12	16- 5-15	65	50	Kristiania		448
do.	15- 6-12	1- 6-15	30	16	do.		449
Sporveisforb.	1- 7-11	1- 7-17	80	75	Bergen		450

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation 3
451	A/s Drammens elektriske bane	Norsk arbeidsgiverforen. . .
452	do. verkstedarbeiderne	do.
453	A/s Kr.a sporveisselskap, A/s Kr.a elektriske spor- vei og A/s Holmenkolbanen.	do
454	Kr.a sporveisselskap, reparatørene.	do.
455	A/s Kr.a elektriske sporvei, vaskebetjeningen	A/s Kr.a elektr. sporvei . . .
456	Trondhjems sporvei	Trondhjems kommune
<i>Telefon, telegraf.</i>		
457	Bergens telefonkompagni	Bergens telefonkomp.
458	Fredrikstad telefonkompagni	Fr.stad telefonkomp.
Tilsammen		
—		
XVIII. Møbelindustri.		
<i>Billedskjærere og træinstrumentarbeidere.</i>		
459	Billedskjærerfaget	Billedskjærermestre.
460	A/s Brødr. Hals pianofabrik	Norsk arbeidsgiverforen. . .
461	Olsen & Jørgensens orgelfabrik	Olsen & Jørgensen
<i>Kurvmakere.</i>		
462	Kurvmakerfaget	7 kurvmakermestre
<i>Møbelsnekkere.</i>		
463	A/s Arendals møbelfabrik	A/s Arendals møbelfabrik . .
464	Møbelsnekkerfaget	Aug. Bjørkquist.
465	do.	3 mestre
466	do.	Norsk arbeidsgiverforen. . .
467	do.	Møbelsnekkermestrenes gr. .
468	do.	1 mester
469	do.	7 mestre
470	do.	8 do.
471	do.	Mestre og fabrikker
472	do.	3 mestre
473	do.	Møbelsnekkermestre
474	do.	Norsk arbeidsgiverforen. . .
475	do.	6 mestre
476	do.	5 do.
477	do.	3 do.
478	do.	1 mester
479	do.	6 mestre
480	do.	6 do.
481	do.	2 do.
482	do.	A/s Sandefjords træv.fabrik .
483	do.	5 mestre og fabrik
484	do.	Norsk arbeidsgiverforen. . .
485	do.	4 mestre

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-år.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Sporvejsforb.	1- 1-11	1- 1-17	18	18	Drammen		451
do.	1- 5-14	1- 1-17	9	4	do.		452
do.	1- 1-11	1- 1-17	480	350	Kristiania		453
Jern- og met.arb.f.	1- 2-12	1- 1-15	39	32	do.		454
Sporvejsforb.	10- 7-14	1- 1-17	25	25	do.		455
do.	1- 7-13	ubestemt	53	53	Trondhjem		456
Jern- og met.arb.f.	1- 2-12	1- 7-17	47	30	Bergen		457
do.	1- 5-14	1- 5-16	10	8	Fredrikstad		458
—	—	—	856	661	—		
Møbelind.arb.forb.	1- 4-13	1- 4-15	26	20	Kristiania		459
do.	17- 7-14	1- 4-17	80	75	do.		460
do.	25- 4-14	25- 4-17	12	10	do.		461
do.	1- 4-14	1- 4-17	65	65	do.		462
do.	3- 9-12	1- 9-15	35	30	Arendal		463
do.	3- 6-14	1- 4-16	15	10	Askim		464
do.	3- 6-14	1- 4-16				465	
do.	6- 5-11	30- 4-15	120	115	Bergen		466
do.	1- 9-13	1- 9-16	40	35	Drammen		467
do.	12- 7-10	12- 7-15	11	11	Egersund		468
do.	23- 8-12	1- 9-15	15	12	Fredrikshald		469
do.	31- 8-12	1- 4-16	17	15	Fredrikstad		470
do.	1- 5-12	1- 5-15	24	22	Gjøvik		471
do.	1- 4-12	1- 4-15	9	9	Hamar		472
do.	18- 9-13	1- 9-15	26	26	Haugesund		473
do.	1- 4-12	1- 4-16	310	300	Kristiania		474
do.	1- 4-14	1- 4-17	25	22	Kristiansand S.		475
do.	1- 9-12	1- 9-15	10	10	Kristiansund N.		476
do.	1- 0 08	1- 5-15	7	6	Larvik		477
do.	15-11-12	1- 9-15	10	10	Molde		478
do.	10- 9-12	1- 9-15	16	16	Moss		479
do.	3-10-11	1- 9-15	12	12	Porsgrund		480
do.	6- 2-14	1- 9-15	7	7	Risør		481
do.	1- 4-14	1- 4-16	25	20	Sandefjord		482
do.	1- 5-12	1- 5-15	20	16	Sarpsborg		483
do.	19-10-12	1- 4-16	24	22	Skien		484
do.	15- 6-14	1- 4-16	14	10	Ski og Spydeberg		485

Tabel I (forts.)

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation
1	2	3
486	Møbelsnekkerfaget	Møbelsn.mestrenes for. . .
487	do.	Møbelsn.mestrenes faggr. .
488	do.	2 mestre
489	do.	3 do.
	<i>Sadelmakere.</i>	
490	Tapetserer- og dekoratørfaget	Norsk arb.giverforening .
	Tilsammen	—
	XIX. Papir-, cellulose- og trømassefabrikker.	
491	Aadalens træsliperi	Norsk arb.giverforening .
492	Bønsdalen old Mill	do.
493	Bønsdalens papirfabrik	do.
494	Bønsdalen Mills cell.fabr. «Victoria»	do.
495	A/s Brager papirfabrik	do.
496	A/s Drammens Paper Mills	do.
497	A/s Forenede papirfabrikker	do.
498	A/s Holmen—Hellefos	do.
499	A/s Jarlsberg Paper Mills	do.
500	A/s Norwegian Paper Co.	do.
501	A/s Sunland papirfabrik	do.
502	Mago træsliperier	do.
503	A/s Eker papirfabrik	do.
504	A/s Papyrus Paper Mill	do.
505	A/s Embretsfos fabrikker	do.
506	do.	do.
507	Enge bruks træsliperi	Enge bruks træsliperi . . .
508	Follum træsliperi	Norsk arb.giverforening .
509	Saugbruksforeningens cellulosefabrik	do.
510	do. do.	do.
511	Saugbruksforeningens træsliperi	do.
512	Torp bruk A/s	do.
513	A/s Drammenselvns papirfabrikker	do.
514	A/s Hunton bruk	A/s Hunton bruk
515	Greaker cellulosefabrik	Norsk arb.giverforening .
516	A/s Gulskogens cellulosefabrik	do.
517	Haugfos træsliperi	do.
518	Heen træsliperi	do.
519	Bamle aktiecellulosefabrik	do.
520	Høfs bruk	do.
521	Høfsfos træsliperi	do.
522	Høfsfos træsliperis papirfabrik	do.
523	Hønefos bruks træsliperi	do.
524	Kalvild pap- og kartonfabrikker	do.
525	Katfos cellulosefabrik og papirfabrik	do.
526	do. do.	do.
527	A/s Klevfos cellulose- og papirfabrik	do.

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Møbelind.arb.forb.	1- 3-13	1- 3-17	49	49	Stavanger		486
do.	1- 4-12	1- 4-16	23	19	Trondhjem		487
do.	8- 9-13	1- 9-15	12	12	Tvedestrand		488
do.	1- 7-12	1- 7-15	12	10	Tønsberg		489
Sad.- og tapets.f.b.	24- 8-11	15- 7-16	120	90	Kristiania		490
—	—	—	1191	1086	—		
Papirind.arb.forb.	9- 2-12	15- 9-16	55	28	Aadalen		491
do.	—	—	494	236	Bønsdalen		492
do.	11- 6-13	—			do.		493
do.	11- 6-13	—	70	59	do.		494
do.	9- 2-12	—	150	99	Drammen		495
do.	—	—	90	73	do.		496
do.	—	—	142	106	do.		497
do.	9- 2-12	—	130	90	do.		498
do.	—	—	66	47	do.		499
do.	10- 8-14	—	66	58	do.		500
do.	28-11-12	—	125	105	do.		501
do.	9- 2-12	—	60	54	Eidsvold		502
do.	—	—	41	36	Eker		503
do.	—	—	270	212	Eker, Nedre		504
Jern- og met.arb.f.	—	—	20	18	Embretsfos		505
Papirind.arb.forb.	16- 7-13	1- 7-15	54	49	do.		506
do.	9- 2-12	15- 9-16	55	29	Enge i Nordmøre		507
do.	—	—	270	137	Follum		508
Jern- og met.arb.f.	—	—	41	30	Fredrikshald		509
Papirind.arb.forb.	—	—	70	30	do.		510
do.	—	—	260	177	do.		511
do.	—	—	280	160	Fredrikstad		512
do.	16- 5-11	1- 4-15	65	38	Gjeithus, Modum		513
do.	9- 2-12	15- 9-16	300	196	Gjøvik		514
do.	—	—	132	93	Greaker		515
do.	—	—	25	17	Gulskogen		516
do.	—	—	98	54	Haugfos		517
do.	25- 6-12	—	140	77	Heen		518
do.	9- 2-12	—	95	68	Herre		519
do.	—	—	51	45	Hof		520
do.	26- 1-14	—			Hofsfos		521
Arb.m andsforb.	9- 2-12	—	144	74	do.		522
Papirind.arb.forb.	—	—	60	7	Hønefos		523
do.	—	—	170	135	Kalvild		524
Jern- og met.arb.f.	—	—	17	13	Katfos		525
Papirind.arb.forb.	24- 8-14	—	60	50	do.		526
					Klevfos		527

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation
1	2	3
528	Krogstad cellulosefabrik	Norsk arbeidsgiverforen.
529	Labro træsliperi	do.
530	A/s Mesna træsliperi	do.
531	Lillestrøm cellulosefabrik A/s	do.
532	A/s Granfos bruk	do.
533	Mjøndalen cellulosefabrik	do.
534	Kongssagene bruk	do.
535	Moss cellulosefabrik	do.
536	Salsbrukets træsliperi	do.
537	A/s Randsfjord træmasse- og papirfabrik	do.
538	do	do.
539	A/s Ranheim papirfabrik	do.
540	Hurum fabrikker	do.
541	A/s Hamang papirfabrik	do.
542	Hafslund sulfittfabrik	do.
543	do	do.
544	The Kellner Partington Paper Pulp Co. Ltd.	do.
545	do	do.
546	do. og Hafslund sulfittfabr.	do.
547	do. do.	do.
548	do. do.	do.
549	do. do.	do.
550	Yven papirfabrik	Yven papirfabrik
551	Solskinna træsliperi	Norsk arbeidsgiverforen
552	Skiens cellulosefabrik	do.
553	do	do.
554	A/s Skiens papirfabrik	do.
555	Union bruk	do.
556	Skotfos bruk	do.
557	do	do.
558	Skotselv cellulosefabrik	do.
559	A/s Skjærdalens bruk	do.
560	Klosterfossen papirfabrik	do.
561	Byafossens træsliperi	do.
562	Tofte cellulosefabrik	do.
563	Toten cellulosefabrik	do.
564	Tronstad bruk	do.
565	Aal—Ulefos bruks træsliperi	do.
566	Storbrofos træsliperi	do.
567	Hunfos fabrikker	do.
568	Vestfos cellulosefabrik	do.
569	Vestfos cellulosefabriks papirfabrik	do.
570	Vittingfos bruk	do.
571	Viul træsliperi	do.
572	Ørje bruk	do.
	Tilsammen	—

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Papirind.arb.forb.	9- 2-12	15- 9-16	170	114	Krogstadelven . . .		528
do.	—	—	60	36	Labro		529
do.	28- 7-13	—	23	17	Lillehammer		530
do.	2- 6-13	—	108	89	Lillestrøm		531
do.	9- 2-12	—	130	65	Lysaker		532
do.	—	—	190	117	Mjøndalen		533
do.	—	—	28	25	Modum		534
do.	—	—	220	140	Moss		535
do.	—	—	70	54	Namdalen		536
do.	—	—	160	136	Randsfjord		537
Jern- og met.arb.f.	—	—	10	9	do.		538
Arb.mandsforb.	—	—	253	193	Ranheim		539
Papirind.arb.forb.	15-12-08	20- 8-15	110	85	Sagene, Hurum		540
do.	9- 2-12	15- 9-16	140	61	Sandviken		541
do.	—	—	174	109	Sarpsborg		542
Havne- og tr.arb.f.	—	—	7	7	—		543
Papirind.arb.forb.	—	—	1500	820	—		544
Havne- og tr.arb.f.	—	—	30	30	—		545
Jern- og met.arb.f.	—	—	217	166	—		546
Matr.- og fyrb.un.	—	—	7	7	—		547
Murerforbundet .	—	—	11	11	—		548
Træarbejderforb.	—	—	73	48	—		549
Papirind.arb.forb.	1- 5-13	1- 5-17	74	35	—		550
do.	27- 7-14	15- 9-16	34	19	Skien		551
do.	9- 2-12	—	100	78	do.		552
Murerforbundet .	—	—	1	1	do.		553
Papirind.arb.forb.	—	—	98	69	do.		554
do.	—	—	280	200	do.		555
do.	—	—	700	327	Skotfos		556
Jern- og met.arb.f.	—	—	58	46	do.		557
Papirind.arb.forb.	—	—	115	95	Skotselven		558
do.	28- 7-13	—	80	45	Skjærd.i Buskerud . .		559
do.	9- 2-12	—	120	74	Solum		560
do.	10- 7-13	—	40	31	Stenkjær		561
do.	9- 2-12	—	250	150	Tofte i Hurum		562
do.	—	—	150	129	Toten		563
do.	—	—	50	42	Tronstad		564
do.	3- 3-14	—	37	28	Ulefos		565
do.	25- 8-14	—	40	36	Valdres		566
do.	9- 2-12	—	210	105	Vennesland		567
do.	7- 2-13	—	300	161	Vestfossen		568
do.	28- 7-13	—	110	70	do.		569
do.	9- 2-12	—	70	38	Vittingfos		570
do.	—	—	70	38	Viul		571
do.	—	—	23	23	Ørje		572
—	—	—	10797	6841	—		

Tabel I (forts.)

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation
1	2	3
XX. Sagbruk og høvlerier.		
573	Strømsbo dampsg og høvleri	Strømsbo dampsg. og høvl.
574	Bangdalsbruket	Norsk arb.giverforening
575	Drammens damphøvleri (tomter)	do.
576	Holmens bruk	Holmens bruk
577	Nøsted bruk	Norsk arb.giverforening
578	Elverum dampsg og høvleri	Elverum dampsg. og høvleri
579	Nerdrum bruk	Nerdrum bruk
580	Tuen bruk	Tuen bruk
581	Saugbruksforeningens høvleri	Norsk arb.giverforening
582	A/s Fjeldkilens bruk	do.
583	Andr. H. Kær & Co. Lts. bruk	do.
584	Arthur Mathisen & Co. A/s	do.
585	A/s Walle Export Co.	do.
586	Hauge bruk (Ludvig Wiese)	do.
587	A/s Søren Wieses bruk	do.
588	Hommelvik bruk	do.
589	do.	do.
590	Westye Egeberg & Co.s trølasttomter	Westye Egeberg & Co.
591	F. W. Henriksens høvleri og kassefabrik	Norsk arb.giverforening
592	Wilh. Jordan	do.
593	Mandalsgatens høvleri (Fjeldhus tomt)	do.
594	Skedsmo dampsgs og høvleris tomter	Skedsmo dampsg. og høvl.
595	Byglandsfjord elektriske sagbruk	Byglandsfj. elektr. sagbruk
596	Otterdals bruk og tomter	Otterdals Interessentskap
597	Fritzøe sagbruk og Laugens dampsg	Norsk arb.giverforening
598	A/s Værdalsbruket	A/s Vardalsbruket
599	Sjaastad sagbruk	Norsk arb.giverforening
600	Westye Egeberg & Co.s bruk	do.
601	Lillestrøm dampsg og høvleri	do.
602	Skedsmo dampsg og høvleri	do.
603	Mandals interessentskap	Mandals interessentskap
604	Lavikens dampsg og høvleri	Andr. Bjerkhoel.
605	Nandals aktiedampsg & høvleri	Namd. aktiedampsg. & høvl.
606	A/s Namsen trølastforening	A/s Namsen trølastforening
607	A/s Van Severn & Co., Limit.	A/s Van Severn & Co. Limit.
608	Spillum bruk	Spillum bruk
609	Thamshavn bruk	M. Thams & Co.
610	Bøle sagbruk og høvleri	Norsk arb.giverforening
611	Steinviken dampsg	do.
612	A/s Stenkjær dampsg & høvleri	A/s Stenkjær dampsg. & høvl.
613	Tangens dampsg & høvleri A/s	Tangens dampsg. og høvl. A/s
614	A/s Jacob Digres sagbruk og høvleri	Norsk arb.giverforening
615	Iens dampsg og høvleri	do.
616	Enge bruk (Garberg & Co.)	Enge bruk (Garberg & Co.)
617	Vittingfos sagbruk	Vittingfos sagbruk
618	A/s Trones bruk	A/s Trones bruk
Tilsammen		—

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Sag-, tomt- og h.f.	10- 7-14	1- 7-16	40	29	Arendal		573
do.	1- 9-13	1- 9-16	93	65	Bangsund		574
do.	17- 6-14	31- 8-16	12	12	Drammen		575
do.	22-12-08	ubestemt	60	40	do.		576
do.	7- 7-14	1- 9-16	42	33	do.		577
do.	25- 3-13	1- 4-15	40	37	Elverum		578
do.	13- 6-14	13- 6-16	60	50	Fetsund		579
do.	22- 6-14	1- 6-15	28	25	do.		580
do.	1- 9-13	1- 9-16	246	167	Fredrikshald		581
do.	—	—	43	34	Fredrikstad		582
do.	—	—	370	284	do.		583
do.	—	—	324	168	do.		584
do.	—	—	78	63	do.		585
do.	—	—	87	47	do.		586
do.	—	—	290	176	do.		587
Arb.mandsforb.	20-10-13	—	90	65	Hommelvik		588
Jern- og met.arb.f.	—	—	4	4	do.		589
Sag-, tomt- og h.f.	1- 6-09	1- 6-15	14	12	Kristiania		590
do.	1- 9-13	1- 9-16	54	42	do.		591
do.	12-11-08	1-11-14	32	28	do.	Opsagt	592
do.	1- 9-13	1- 9-16	13	13	do.		593
do.	8- 5-09	8- 5-15	15	12	do.		594
do.	1- 4-14	1- 4-18	20	18	Kristiansand S.		595
do.	1-12-13	1-12-17	110	98	do.		596
do.	1- 9-13	1- 9-16	155	101	Larvik		597
do.	1- 1-14	31- 5-16	100	75	Levanger		598
Arb.mandsforb.	11- 4-13	1- 8-15	64	64	Lier, Øvre		599
Sag-, tomt- og h.f.	1- 9-13	1- 9-16	91	58	Lillestrøm		600
do.	—	—	120	91	do.		601
do.	—	—	90	57	do.		602
do.	6- 6-14	6- 6-15	24	22	Mandal		603
do.	4- 4-14	1- 4-17			Namsos		604
do.	—	—	218	160	do.		605
do.	—	—			do.		606
do.	—	—			do.		607
do.	26- 1-14	1- 9-15			28	22	Namdalen
do.	1- 6-13	31- 5-15	188	133	Orkedalsøren		609
do.	1- 9-13	1- 9-16	73	39	Skien		610
do.	—	—	40	34	Stenkjær		611
do.	6- 6-13	30- 4-15	39	35	do.		612
do.	6- 6-11	31-12-14	33	23	Tistedalen		613
do.	1- 9-13	1- 9-16	55	51	Trondhjem		614
do.	—	—	57	52	do.		615
do.	1- 4-14	1- 4-16	55	52	Valsøfjord		616
do.	9- 6-14	31-12-14	24	17	Vittingfos		617
do.	1- 5-14	31- 5-16	110	90	Værdalen		618
—	—	—	3729	2698	—		

Tabel I (fortsat).

Løps-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation 3
XXI. Sjøfart.		
619	O. M. Olsen og J. O. Evensen, kjedelrensere . . .	O. M. Olsen og J. O. Evensen
620	Hardanger Søndhordlandske dampskibsselskap . . .	Hard. Søndh.l. dampsk.s.
621	Nordre Bergenhus amts dampskibsselskap . . .	Norsk arbejdsgiverforen.
622	Stavanger, Arendal og Indherred dampskibsselsk.	do.
623	Nordenfjeldske, Bergenske, Vesteraalens, Stavanger og Arendals dampskibsselskaper	do.
624	A/s «Trafik»	do.
625	Den norske Amerikalinie A/s	Den norske Amerikalinie A/s
626	do.	do.
627	I. B. Stang	I. B. Stang
628	Østlandske ruteskibsrederier	Norsk arbejdsgiverforen.
629	A/s Jelølinien	A/s Jelølinien
630	Skien—Telemarken D/s	Skien—Telemarken D/s
631	Bache & Co.	Bache & Co.
632	A/s Det Selmerske rederi	A/s Det Selmerske rederi
633	Fosens aktie-dampskibsselskap	Fosens aktie-dampskibss.
634	Det nordenfjeldske dampskibsselskaps trampskibe	Det nordenfj. dampskibss.
	Tilsammen	—
XXII. Skind- og læderindustri.		
<i>Garvere.</i>		
635	Marcus & Evald Omdahls finlæderfabrik	Norsk arbejdsgiverforen.
636	A/s Dalens Interessentskap	A/s Dalens Interessentskap
637	Garvermestre, garvere	Norsk arbejdsgiverforen.
638	do.	do.
639	A/s Klem Hansen & Co.	do.
<i>Hanske-, rem- og gummivarefabrikker.</i>		
640	Den norske remfabrik	do.
641	Brødr. Hallén, hvtigarverne	Brødr. Hallén.
642	Hanskefabrikker, hanskemakere	Hanskefabrikker
643	Brødr. Hallén, hanskesyerskerne	Brødr. Hallén.
644	do glacearbejderne	do.
645	A/s Viking rem- og pakningsfabrik	A/s Viking rem-og pakn.fabr
646	Den norske galoge- og gummivarefabrik	Norsk arbejdsgiverforen.
	Tilsammen	—
XXIII. Skotøiindustri.		
<i>Haandskomakere.</i>		
647	Haandskomakerfaget	Skomakermestrene
648	do.	do.
649	do.	do.

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.		
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere				Derav medlemmer	
4	5	6	7	8	9	10	11		
Matr.- og fyrb.un.	27- 4-14	27- 4-16	17	17	Bergen		619		
do.	1- 6-12	31- 3-16	} 1380	1230	do.		620		
do.	1- 9-12	—			do.		621		
do.	1- 6-12	—			Lokalruter		622		
do.	—	—			} 30	30	Kystruter		623
do.	1-12-12	—					Fredrikstad		624
do.	25- 2-13	28- 2-15			} 174	150	Kristiania		625
do.	18- 8-14	—					do.		626
do.	25- 6-13	31- 3-16			60	60	do.		627
do.	1- 7-12	—			1300	1300	do.		628
do.	—	—			80	80	Moss		629
do.	15- 1-11	15- 1-15			19	19	Skien		630
do.	30- 9-13	ubestemt			50	50	Trondhjem		631
do.	—	—			90	90	do.		632
do.	1- 8-12	31- 3-16			20	20	do.		633
do.	1- 7-14	ubestemt	52	52	do.		634		
—	—	—	3272	3098	—				
Skind- og lærind.f.	26- 8-12	1- 8-16	20	13	Drammen		635		
do.	11- 5-14	31-12-15	40	30	Flekkefjord		636		
do.	12- 7-12	1- 5-16	55	45	Kristiania		637		
do.	15- 4-13	15- 4-16	15	12	Skien og Porsgr.		638		
do.	1- 4-11	1- 4-15	29	23	Trondhjem		639		
do.	16- 7-13	1- 7-17	71	46	Kristiania		640		
do.	15- 4-14	15- 4-15	10	10	do.		641		
do.	1- 9-12	1- 9-15	30	30	do.		642		
do.	1- 9-09	1- 9-15	50	44	do.		643		
do.	19- 8-12	1- 8-15	7	6	do.		644		
do.	12- 6-13	12- 6-15	27	18	do.		645		
Arb.mandsforb.	3- 4-14	1- 1-17	130	80	Mjøndalen		646		
—	—	—	484	357	—				
Skotøiarb.forb.	29- 4-13	1- 4-16	33	33	Aalesund		647		
do.	1- 4-13	1- 4-16	85	80	Bergen		648		
do.	1- 5-12	1- 5-15	15	11	Fredrikshald		649		

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation
1	2	3
650	Haandskomakerfaget	Skomakermestrene
651	do.	7 mestre
652	do.	9 do.
653	do.	Skomakermestrene
654	do.	Skomakermestr. forening
655	do.	do.
656	do.	Skomakerlauget.
657	do.	Skomakermestrene
658	do.	do.
659	do.	do.
660	do.	Chr. Østby
661	do.	Skomakermestrene
662	do.	Mestre og fabrikker
663	do.	Skomakermestrene
664	do.	Skomakermestr. forening
665	do.	do.
	<i>Skotøifabriker.</i>	
666	12 skofabriker	Norsk arbejdsgiverforen.
667	A/s De forenede skofabriker	do.
668	Halmrast skofabrik	Halmrast skofabrik.
669	A/s Haldens, I. T. Halvorsens, L. Røed & Co. og A/s Fr.halds skotøifabrik	Norsk arbejdsgiverforen.
670	A/s «Norrøna» skofabrik	do.
671	A/s Theodor Hansens skofabrik	A/s Th. Hansens skofabrik
672	Kongsvinger skofabrik	Kongsvinger skofabrik
673	15 skofabriker	Norsk arbejdsgiverforen.
674	Sandefjord skofabrik	Sandefjord skofabrik
675	A/s Bakkens sko- og tøffelfabrik	A/s Bakkens sko- og tøffel.
676	A/s Skiensfjordens skofabrik	Norsk arbejdsgiverforen.
677	4 skofabriker	do.
678	A/s Trondhjems skofabrik og skofabr. «Nidaros»	do.
	Tilsammen	—
	XXIV. Skrædderindustri.	
	<i>Bundtmakere, hatte- og luefabrikker.</i>	
679	A/s Holms hattefabrik	Norsk arbejdsgiverforen.
	<i>Oljeklædefabrikation.</i>	
680	Helly I. Hansens oljeklædefabrik	do.
	<i>Skræddere.</i>	
681	Skrædderfaget	Skræddermestrene
682	do.	Skræddermestr. forening
683	do.	do.
684	do.	do.

Arbeiderorganisation	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr
	fra den	til den	Antal arbejdere	Derav medlemmer			
4	5	6	7	8	9	10	11
Skotøiarb.forb.	1- 5-13	1- 5-15	18	12	Fredrikstad		650
do.	1- 5-14	1- 5-16	14	14	Gjøvik		651
do.	1- 8-14	1- 8-16	17	13	Hamar		652
do.	1- 5-13	1- 5-15	27	17	Haugesund		653
do.	1- 5-13	1- 5-15	20	18	Horten		654
do.	15- 4-12	15- 4-15	270	220	Kristiania		655
do.	1- 5-14	1- 5-17	30	27	Kristiansand S.		656
do.	1- 5-13	1- 5-15	33	33	Kristiansund N.		657
do.	20- 7-14	1- 5-16	18	14	Larvik		658
do.	5- 5-14	15- 4-16	12	11	Lillehammer		659
do.	1- 4-12	1- 4-15	2	2	Lillestrøm		660
do.	1- 5-14	1- 5-15	17	15	Moss		661
do.	1- 4-13	1- 4-15	25	25	Sandnes		662
do.	1- 6-10	1- 6-15	13	13	Skien		663
do.	1- 8-12	1- 5-16	110	76	Stavanger		664
do.	1- 5-13	1- 5-15	50	36	Trondhjem		665
do.	1- 7-12	1- 4-15	315	120	Bergen	I Arb.giverf. kun 3 fabr.	666
do.	26- 3-14	1- 4-15	200	130	Drammen	nemlig: Bergens, Christensens og Michelsens skofabr.	667
do.	1- 5-13	1- 5-15	17	15	do.		668
do.	15- 3-12	1- 4-15	450	160	Fredrikshald		669
do.	1- 9-11	1- 4-15	64	56	Hamar		670
do.	7- 3-13	1- 3-16	10	10	Haugesund		671
do.	4- 5-14	1- 5-16	7	7	Kongsvinger		672
do.	1- 4-11	1- 4-15	650	425	Kristiania		673
do.	3- 6-12	3- 6-15	39	39	Sandefjord		674
do.	24- 9-13	1- 9-15	40	27	Skien		675
do.	28- 7-13	1- 4-15	160	100	do.		676
do.	1- 4-13	1- 4-15	85	69	Stavanger	I Arb.giverf. kun 2 fabr. nemlig: Stavanger og Ergas skofabr.	677
do.	1- 5-12	1- 4-15	80	63	Trondhjem		678
—	—	—	2926	1891	—		
Iattearb.forening.	1- 7-11	1- 7-16	105	93	Kristiania		679
arb.mandsforb.	25- 9-12	1- 7-17	95	78	Moss		680
Krædderforb.	1- 5-14	1- 4-16	30	30	Arendal		681
do.	15- 4-12	15- 4-16	84	62	Bergen		682
do.	1- 5-12	1- 5-15	36	28	Drammen		683
do.	1- 5-12	1- 5-15	36	28	Fredrikshald		684

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbejdsgiverorganisation 3
685	Skrædderfaget	Skræddermestr. forening .
686	do.	Skræddermestr. landsforen.
687	do.	Skræddermestrene
688	do.	do.
689	do.	Armeens intendantur
690	do.	Norsk arbejdsgiverforen.
691	do. pressere	Manuf.gross.konfektionsgr.
692	do.	Skræddermestrene
693	do.	do.
694	Skræddermester Lars Hansen	Lars Hansen
695	Skrædderfaget	Skræddermestrene
696	do.	do.
697	do.	do.
698	do.	do.
699	do.	do.
700	do.	do.
701	do.	Skræddermestr. forening .
702	do.	Skræddermestrene
703	do.	do.
Tilsammen		—
XXV. Slagtere og pølsemakere.		
704	Slagter- og pølsemakerfaget	Slagter- og pølse.mestre
705	Pølsefabrikant F. W. Junker	Norsk arbejdsgiverforen. .
706	A/s Svanevikens pølsefabrik	do.
707	Pølsemakerfaget	Pølsemakermestre
708	Slagter- og pølsemakerfaget	Sl.- og pølse.mestr. foren.
709	Pølsemakerfaget	Pølsemakermestr. forening
710	Norsk tarmindustri A/s	N. Tarmindustri A/s
711	Slagter- og pølsemakerfaget	Slagter- og pølse.mestre
712	Slagtere	Slagtermestrenes forening
713	Pølsemakerfaget	Sl.- og pølse.mestr. foren.
714	Slagter- og Pølsemakerfaget	Slagter- og pølse.mestre
715	do.	do.
716	do.	do.
717	do.	do.
Tilsammen		—
XXVI. Smør- og melkefabrikker.		
<i>Melkefabrikker.</i>		
718	Nestle & Anglo-Swiss Condensed Milk Co.	Norsk arbejdsgiverforen.
719	Fussell & Co. ltd.	do.

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Skrædderforb.	19- 3-14	15- 3-17	37	35	Fredrikstad		685
do.	26- 4-14	1- 4-17	26	22	Hamar		686
do.	1-10-05	1-10 15	9	6	Hortøn		687
do.	16- 6-13	16- 6-15	17	17	Hønefos		688
do.	28-11-11	28-11-14	60	50	Kristiania		689
do.	15- 3-13	15- 3-17	340	290	do.		690
do.	1- 5-14	15- 3-17	64	64	do.		691
do.	1- 5-14	1- 1-17	28	28	Kristiansand S.		692
do.	19- 3-13	19- 3-15	40	40	Kristiansund N.		693
do.	1-10-12	1-10-15	40	40	do.		694
do.	1-10-11	1- 9-15	15	9	Modum		695
do.	1- 4-13	1- 4-15	20	20	Notodden		696
do.	6- 4-14	6- 4-15	20	17	Porsgrund		697
do.	8- 7-12	1- 4-15	18	14	Sandefjord		698
do.	21- 4-14	15- 4-18	15	15	Sarpsborg		699
do.	2- 4-13	1- 4-15	35	33	Skien		700
do.	21- 4-12	21- 4-16	82	73	Trondhjem		701
do.	1- 4-14	1- 4-16	25	25	Tønsberg		702
do.	1-10-11	1- 4-15	10	10	Vestfjorddalen		703
—	—	—	1287	1127	—		
Sl.- og pølsef.b.	16 1-14	16- 1-16	13	10	Aalesund		704
do.	17-11-08	17-11-14	28	21	Bergen		705
do.	1- 4-10	1- 4-15	11	10	do.		706
do.	1- 5-13	1- 5-16	10	8	Drammen		707
do.	1-12-13	1-12-15	14	11	Hamar		708
do.	1- 1-13	31-12-17	130	110	Kristiania		709
do.	1- 1-14	1- 1-17	10	10	do.		710
do.	1- 1-13	1- 1-15	12	10	Kristiansand S.		711
do.	15-11-12	15-11-15	12	11	Kristiansund N.		712
do.	1- 1-11	1- 1-15	13	13	Moss og Horten		713
do.	15- 8-12	15- 8-15	8	6	Sandefjord		714
do.	1- 2-14	1- 2-16	11	11	Skien		715
do.	24-10-10	24-10-15	40	30	Stavanger		716
do.	15- 7-12	15- 7-15	7	7	Tønsberg		717
—	—	—	319	268	—		
Arb.mandsforb.	1- 7-13	1- 7-17	636	403	Hamar, Kap og		718
do.	1- 8-13	1- 7-17			Sandesund	Holmestrand	

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr. 1	Bedrift og fag 2	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation 3
<i>Smørfabrikker.</i>		
720	O. Mustad & Søns margarinfabrik	O. Mustad & søn
721	A/s «Arild» margarinfabrik	Norsk arbeidsgiverforen.
Tilsammen		—
XXVII. Sten-, glas- og jordindustri.		
<i>Cementfabrikker.</i>		
722	A/s Christiania Portland cementfabrik	A/s Chr.a Portl. cementfabr.
<i>Glasverk, porcelænsfabriker m. v.</i>		
723	A/s Bergens glasverk	Norsk arbeidsgiverforen.
724	Egersund fayancefabrik Co. A/s	do.
725	A/s Laurvig glasverk	do.
726	A/s Moss glasverk	do.
727	Porsgrunds porselænsfabrik	Porsgrund porselænsfabrik
<i>Kalk og stenbrud m. v.</i>		
728	Skafthun kalkbrud	Norsk arbeidsgiverforen.
729	A/s Portlandcementfabrik. Langøens kalkstensbrud	do.
730	Østborg kalkstensbrud	do.
731	Valnæsfjordens skifferbrud	Valnæsfjordens skifferbrud
<i>Teglverk.</i>		
732	A/s Fredrikstad forenede teglverker	A/s Fr.stad foren. teglverk
733	Trondhjems aktieteglverk	Norsk arbeidsgiverforen.
734	Strindens teglverk	Strindens teglverk
Tilsammen		—
XXVIII. Stenhuggere.		
735	Syversætres stenindustri	Syversætres stenindustri
736	A/s Vestlandske, H. Eichners og A/s P. G. Rieber & søns stenhuggerier	A/s Vestlandske, H. Eichners og Rieber & søns stenh.
737	Rieber & søn, marmorsliperi	Rieber & søn
738	Stenhuggerier, gatestenshuggere	Graniteksport. forening
739	do. kantstenshuggere	do.
740	do. hjelpearbeiderne	do.
741	do. stor- og finstenhuggere	do.
742	do. granit- og marmorsliperne	Monumentstenhuggerne
743	do. monumenthuggere	do.
744	do. do.	do.
745	do. do.	do.
Tilsammen		—

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariiffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb. . do.	18- 4-14 23- 5-11	18- 4-17 1- 5-16	51 17	48 17	Lysaker Trondhjem		720 721
—	—	—	704	468	—		
Arb.mandsforb. . do. do. do. do. do. do. do. do. do. do. do. do.	6- 3-11 15- 6-14 28- 4-14 1- 4-12 1- 4-12 28- 2-14 5-12-12 1- 9-13 1- 9-13 6- 9-07 5- 6-12 1- 5-12 —	6- 3-15 1- 4-15 1- 7-17 1- 4-15 1- 4-15 ubestemt 1- 7-15 6- 3-15 1- 7-15 6- 9-15 30- 4-15 1- 5-15 —	210 53 160 133 64 132 27 80 55 27 197 93	132 41 110 88 43 96 21 50 39 27 84 30	Slemmestad Bergen Egersund Larvik Moss Porsgrund Bruvik Langøen Skogn Valnæs fjorden Fredrikstad Trondhjem do.		722 723 724 725 726 727 728 629 730 731 732 733 734
—	—	—	1231	761	—		
Stenhuggerforb. . do. do. do. do. do. do. do. do. do. do. do.	14- 9-13 1- 6-12 4- 4-11 15- 5-12 — 24- 9-12 22- 8-12 8- 5-12 1- 4-13 — —	1- 4-15 1- 6-15 4- 4-16 1- 6-15 — — — 1- 4-15 — — —	9 45 4 600 300 210 600 50 30 13 9	9 30 4 390 220 60 510 50 30 13 9	Aasnes pr. Flisen Bergen do. Fr.stad og Idefj.d. do. Fr.stad, Idefj. og Drammensfj.distr. Kr.a. Grorud, Dr.fj., Fr.st. og Idefj.d. Kristiania do. Larvik Tønsberg		735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745
—	—	—	1870	1325	—		

Tabel I (fortsat).

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation
1	2	3
XXIX. Tekstilindustri.		
<i>Repslagere.</i>		
746	Repslagerier	Repslagermestre
747	P. O. Jensens repslageri	Norsk arbeidsgiverforen.
748	Nils Dahls repslageri	Nils Dahl
<i>Spinderier, væverier m. v.</i>		
749	Arne uldfabrik	Arne Uldfabrik
750	Fane Spinderier & notfabrik	Norsk arbeidsgiverforen.
751	Den norske fiskegarnsfabrik	do.
752	Hjula væveri	do.
753	Kr.a baand- og lidsefabrik	do.
754	Kr.a Seilduksfabrik	do.
755	Nordisk tekstil aktieselskap	do.
756	Vøien spinderi og væveri	do.
757	Nydalens fabrikker	do.
758	Spilkevigs snøre-, not- og garnfabrik	do.
759	Bernh. Brønnes fabrikker	do.
<i>Trikotagefabrikker.</i>		
760	Drammens trikotagefabrikker	P. Christensen
761	Lauritzen & Sørensens trikotagefabrik	Lauritzen & Sørensen
762	do. syerskerne	Norsk arbeidsgiverforen.
763	H. Meyers trikotagefabrik'	H. Meyer
764	do. syerskerne	do.
765	do. presserskerne	do.
Tilsammen		—
XXX. Tobakindustri.		
766	12 tobakfabrikker	Norsk arbeidsgiverforen.
767	9 do. cigararbeidere	do.
768	Tobakfabrikker, cigaretarbeidere	do.
769	O. P. Moe & søns og C. Pedersen & søns tobakfabr.	do.
770	J. W. Falch, T. M. Nilsen & søn og J. Augestads Eft.	Falch, Nilsen og Augesta
771	P. Pedersen & søns tobakfabrik	Norsk arbeidsgiverforen.
Tilsammen		—
XXXI. Træindustri av forskjellig art.		
<i>Bøkkere og dunkefabrikker.</i>		
772	Bøkkerfaget	Bøkkermestre
773	A. Svenssons tøndefabrik	A. Svenssons tøndefabrik
774	O. Mustad & søn, tøndefabrikken	O. Mustad & søn
775	Bøkkerfaget	Bøkkermestre
776	do.	do.
777	Trondhjems dunkefabrik	Norsk arbeidsgiverforen.

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Repslagernes for. Arb.mandsforb.	1- 7-12	1- 1-15	28	28	Fredriksvørn . . .	Opsagt. do.	746
do.	1- 8-09	1- 8-14	15	10	Trondhjem . . .		747
do.	1- 8-09	1- 8-14	15	10	do.		748
do.	3-11-09	1- 2-15	189	152	Arne.	Opsagt.	749
do.	21- 8-14	15- 7-16	80	51	Fane.		750
do.	11- 9-12	1- 7-16	79	45	Kristiania		751
do.	11- 9-12	1- 7-16	464	240	do.		752
do.	11- 9-12	1- 7-16	193	158	do.		753
do.	1- 1-11	1- 1-15	140	115	do.		754
do.	20- 8-13	1- 7-16	55	33	do.		755
do.	11- 9-12	1- 7-16	314	92	do.		756
do.	11- 9-12	1- 7-16	946	247	Nydalen		757
do.	21- 8-14	31- 8-17	74	69	Spjelkevik		758
do.	28-11-12	1- 7-16	35	23	Trondhjem.	759	
Trikotagearb.forb.	11- 7-13	1- 1-16	280	170	Drammen	Opsagt.	760
do.	1- 6-14	1- 1-18	93	80	Kristiania		761
do.	1- 9-11	1- 9-15	38	38	do.		762
do.	10- 2-11	1- 1-15	55	55	do.		763
do.	1-12-09	1-12-14	12	12	do.		764
do.	27-10-12	1- 1-15	2	2	do.		765
—	—	—	3107	1630	—		
Tobakarb.forb.	2- 2-11	1- 1-15	614	560	Kristiania	Opsagt.	766
do.	14- 5-14	1- 1-18	430	403	do.		767
do.	1- 9-12	1- 1-15	114	90	do.		768
do.	7- 6-11	1- 4-15	94	59	Kristiansand S. . .		769
do.	1- 4-11	1- 4-15	30	10	Larvik.		770
do.	30- 7-14	1- 4-15	19	11	Stavanger		771
—	—	—	1301	1133	—		
Træarbejderforb.	1- 5-12	1- 5-15	120	90	Bergen.	Opsagt.	772
Sag-, tomt- og h.f. Arb.mandsforb.	1-10-13	1-10-15	18	18	Kristiania		773
do.	9-11-11	9-11-14	6	6	Lysaker		774
Træarbejderforb.	1-10-10	1-10-15	59	51	Stavanger		775
do.	8- 7-12	1- 6-15	20	15	Trondhjem.		776
do.	9- 8-12	1- 6-15	7	5	do.		777

Tabel I (forts.)

Løpe-nr.	Bedrift og fag	Tariffen ind-
		Arbeidsgiverorganisation
	<i>Forgyldere og guldlistefabrikker.</i>	
778	A/s Rødskog bruk- og guldlistefabrik	Norsk arb.giverforening
779	A/s Kr.a nye guldlistefabrik	A/s Kr.a nye guldlistefabr.
780	Forgylderfaget	Forgyldermestre
	<i>Hjulmakere, vognfabrikker.</i>	
781	Vognfabrikanter, hjulmakeremestre	Norsk arb.giverforening
	<i>Korkfabrikker.</i>	
782	Korkskjærerfaget	Korkfabrikkerne
783	do.	Norsk arb.giverforening
	<i>Trævarefabrikker.</i>	
784	A/s Barbu fabrikker	A/s Barbu fabrikker
785	Høvleri- og trælstforretningerne	5 bedrifter
786	A/s Drammens trævarefabrik	Norsk arb.giverforening
787	«Sylvan», «Lyn», «Fram» og A. Eilertsenstrævarefabr.	4 fabrikker
788	A/s Jønna bruk	A/s Jønna bruk
789	do.	Norsk arb.giverforening
790	A/s Heggedal trævarefabrik	A/s Heggedal trævarefabr.
791	Hønefos bruks høvleri og snekkeri	Norsk arb.giverforening
792	Otterdals trævarefabrik	Otterdals trævarefabrik
793	Larviks trævarefabrikker	Larviks trævarefabrikker
794	Snekkerifabrikker	Snekkerifabrikker
795	A/s Mjøndalen trævarefabrik	A/s Mjøndalen trævarefabr.
796	A/s Mo trævarefabrik	A/s Mo trævarefabrik
797	Notoddens trævarefabrik	Notoddens trævarefabrik
798	Kresses leketøifabrik	Kresses leketøifabrik
799	Strømmens trævarefabrik	Norsk arb.giverforening
	<i>Forskjellig virksomhet.</i>	
800	A/s Timber Co. Pælehugning m. v.	A/s Timber Co.
801	A/s Trondhjems børste- og penselfabrik	A/s Tr.hj. børste og p.fabr.
	Tilsammen	—
	XXXII. Varme- og kraftanlæg (Privat drift).	
802	Svælgfos kraftstation	Norsk arb.giverforening

Alle grupper tilsammen

gaat mellem	Gyldighetstid		Tariffen omf. ved oprettelsen		Sted	Anmerkninger	Løpe-nr.
	Arbejderorganisation	fra den	til den	Antal arbejdere			
4	5	6	7	8	9	10	11
Arb.mandsforb. .	1- 1-12	31-12-15	39	39	Drammen		778
Forgyldernes fagf. do.	5- 9-11	5- 9-15	30	15	Kristiania		779
	1- 6-13	5- 9-15	9	9	do.		780
Træarb.forbundet	20- 5-14	1- 5-15	50	40	Kristiania		781
Arb.mandsforb. .	1- 7-13	1- 7-16	14	12	Bergen		782
Korkskjærerne f. do.	30- 6-13	1- 6-16	91	54	Kristiania		783
Træarb.forbundet do.	27-10-11	27-10-14	30	22	Arendal	Opsagt	784
do.	2- 6-13	1- 5-15	50	36	Bergen		785
do.	3-10-10	1- 5-15	36	36	Drammen		786
do.	1- 6-10	1- 6-15	44	41	do.		787
Jern- & met.arb.f. do.	9- 5-13	31- 3-16	12	5	Elverum		788
Træarb.forbundet do.	19- 5-13	1- 5-16	40	26	do.		789
Arb.mandsforb. .	1- 5-14	1- 5-16	15	15	Heggedal		790
Træarb.forbundet do.	5- 8-14	15- 9-16	17	16	Hønefos		791
Træarb.forbundet do.	17- 7-13	ubestemt	9	7	Kristiansand S.		792
do.	1- 5-13	1- 5-15	9	9	Larvik		793
do.	2- 6-13	1- 6-15	27	23	Lillehammer	794	
do.	1- 2-11	1- 2-16	20	20	Mjøndalen	795	
Arb.mandsforb. .	5- 7-12	5- 7-15	25	21	Mo i Ranen	796	
Træarb.forbundet do.	24- 7-11	1- 5-15	8	8	Notodden	797	
Arb.mandsforb. .	30- 1-12	30- 1-15	16	14	Stabæk	798	
Træarb.forbundet do.	1- 9-12	1- 5-15	200	160	Strømmen	799	
Træarb.forbundet do.	23- 3-14	1- 4-17	15	10	Arendal	800	
Arb.mandsforb. .	1- 5-14	1- 5-16	18	17	Trondhjem	801	
—	—	—	1054	840	—		
Jern- og met.arb.f.	1- 6-11	1- 6-16	18	17	Svælgfos		802

Tabel II. Gjældende tarifoverenskomster, novbr. 1914.

Løpe-nr.	Bedriftsgrupper	Arbejdsmandsforbundet		Baker- og konditorforbundet		Bokbinderforbundet		Centralforening for boktrykkere		Formørforbundet		Guldsmedarb.-forbundet	
		antal		antal		antal		antal		antal		antal	
		tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere
1	Anlægsarbeide	10	3216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bakeriindustri, møller, kjæks- og knækkebrødfabrikker	3	69	41	1677	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Bergverksindustri	24	4531	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Bokbinderier m. v.	—	—	—	—	9	1050	—	—	—	—	—	—
5	Boktrykkerier og kemigrafisk industri	—	—	—	—	—	—	1	2639	—	—	—	—
6	Bryggerier, brænderier, mineralvandfabr.	4	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Bygningsvirksomhet	23	1218	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Chokolade, dropsfabr., kaffebrænderier m. v.	1	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Guldsmede, gravører m. v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	846
10	Havne- og transportarbeide	4	214	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Hermetikfabrikker	8	1859	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Jern- og metalindustri	7	793	—	—	—	—	—	—	18	1286	—	—
13	Jordbrug, skogsdrift, fløtning m. v.	4	148	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Kemisk og elektrokemisk industri	22	3336	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Kjøre-, lager- og handelsarbeide	10	569	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Kommunal virksomhet	15	1771	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Kommunikationsvæsen	2	95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Møbelindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Papir-, cellulose- og træmassefabrikker	2	397	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Sagbruk og høvlerier	2	154	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Sjøfart	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Skind- og læderindustri	1	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Skotøiindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Skrælderindustri	1	95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Slagtere og pølsemakere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Smør- og melkefabrikker	4	704	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Sten-, glas- og jordindustri	13	1231	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Stenhggere	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Tekstilindustri	13	2599	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Tobaksindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Træindustri av forskjellig art	7	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Varme- og kraftanlæg (privat drift).	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tilsammen	180	23499	41	1677	9	1050	1	2639	18	1286	3	846

efter bedriftsgrupper og organisationer. (Forts. næste side).

Havne- og transportarb.forb.		Jern- og metal- arb.forbundet		Kjøre- og lager- arb.forbundet		Litografisk forbund		Maler- forbundet		Matros- og fyr- høterunion		Murerforbundet		Møbelindustri- arb.forbundet		Papirindu- striarb.forb.		Sædemaker- og tapetserb.forb.		Sag-, tomt- og høvleriarb.forb.		Løpe-nr.	
tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal	tariffer	antal		
-	-	1	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
-	-	6	318	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
-	-	-	-	1	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
-	-	-	-	-	-	2	575	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
-	-	-	-	-	-	-	-	22	1527	-	-	28	1546	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
-	-	12	611	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	150	-	-	7	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
18	1860	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
-	-	58	15943	-	-	-	-	1	38	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-	-	-	10	
2	35	9	545	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
2	162	-	-	27	584	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
-	-	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	
-	-	3	96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	
2	37	6	363	-	-	-	-	-	-	1	7	2	12	31	1071	-	-	-	-	-	-	17	
-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	68	9908	1	120	-	-	18	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	43	3571	19
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	3272	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29
-	-	1	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30
-	-	1	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	18	31
24	2094	99	18119	28	599	2	575	23	1565	17	3279	30	1558	32	1121	68	9908	2	270	44	3589	32	

(Tabel II. Fortsættelse.)

Løpe-nr.	Skind- og læder- ind. arb. forb.		Skog- og jord- bruksarb. forb.		Skotøjarbejder- forbundet		Skræder- forbundet		Slagter- og pølse- makerforbundet		Spurveis- forbundet		Stenhugger- forbundet		Tobaksarbejder- forbundet		Trikotagearb.- forbundet		Træarbejder- forbundet		Enkeltstående foreninger		Tilsammen		
	antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		antal		
	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer	arbejdere	tariffer
1																				3	203			14	3619
2																								44	1746
3																				1	30			31	4879
4																								10	1065
5																								3	3214
6																								5	967
7																				34	2772	1	757	121	7852
8																								1	25
9																								3	846
10																								22	2074
11																								8	1859
12																				1	1000			86	19110
13			3	260																			7	408	
14																				4	67			37	3983
15																								39	1315
16																								16	1780
17											6	665												11	856
18																								32	1191
19																				1	73			82	10797
20																								46	3729
21																								16	3272
22	11	354																						12	484
23					32	2926																		32	2926
24							23	1087																25	1287
25									14	319														14	319
26																								4	704
27																								13	1231
28													11	1870										11	1870
29																	6	480				1	28	20	3107
30																6	1301							6	1301
31																				18	759	3	130	30	1054
32																								1	18
11	354		3	260	32	2926	23	1087	14	319	6	665	11	1870	6	1301	6	480	62	4904	7	1048	802	88888	

**Tabel III. Gjældende overenskomster, November 1914.
Geografisk opsat.**

	Byer		Land- distrikter		Tilsammen	
	Antal tariffer	Antal arbejdere	Antal tariffer	Antal arbejdere	Antal tariffer	Antal arbejdere
Smaalenenes amt	70	6770	13	908	83	7678
Akershus amt	6	420	36	3851	42	4271
Kristiania by	113	15161	—	—	113	15161
Hedemarkens amt	15	579	20	1139	35	1718
Kristians amt	12	277	4	363	16	640
Buskeruds amt	46	2617	40	3746	86	6363
Jarlsberg og Larviks amt	43	1653	4	446	47	2099
Bratsbergs amt	53	4414	10	1215	63	5629
Nedenes amt	8	191	4	280	12	471
Lister og Mandals amt	21	854	2	510	23	1364
Stavanger amt	55	3443	1	57	56	3500
Søndre Bergenhus amt	—	—	17	1254	17	1254
Bergens by	41	3674	—	—	41	3674
Nordre Bergenhus amt	—	—	1	69	1	69
Romsdals amt	33	1268	6	593	39	1861
Søndre Trondhjems amt	56	3505	7	737	63	4242
Nordre Trondhjems amt	9	471	8	512	17	983
Nordlands amt	5	236	10	2004	15	2240
Tromsø amt	2	60	3	294	5	354
Finmarkens amt	4	257	4	197	8	454
Tilsammen	592	45850	190	18175	782	64025
Distriktstariffer	—	—	—	—	8	3090
Landstariffer	—	—	—	—	12	21773
Tilsammen	592	45850	190	18175	802	88888

Tabel IV. Tarifoverenskomsternes udløpstid.

Maaned	Utløpne, forhandles		1915		1916		1917		1918		1919		Ubestemt udløpstid		Tilsammen	
	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere	Tariffer	Arbejdere
Januar	—	—	18	1255	20	3955	12	1787	4	632	—	—	—	—	—	—
Februar	—	—	5	441	5	172	1	55	—	—	—	—	—	—	—	—
Mars	—	—	11	979	77	21383	8	1267	—	—	1	2639	—	—	—	—
April	—	—	86	8295	49	4111	25	1614	5	276	—	—	—	—	—	—
Mai	—	—	52	2110	53	2939	17	1727	—	—	—	—	—	—	—	—
Juni	—	—	32	2622	13	1065	9	1075	—	—	—	—	—	—	—	—
Juli	—	—	30	3579	29	3268	11	1567	—	—	—	—	—	—	—	—
August	—	—	12	568	4	79	4	112	—	—	—	—	—	—	—	—
September	—	—	26	967	110	13339	2	79	2	150	1	600	—	—	—	—
Oktober	—	—	9	416	—	—	1	832	—	—	—	—	—	—	—	—
November	—	—	1	12	2	213	—	—	1	32	—	—	—	—	—	—
December	—	—	6	153	4	297	2	240	—	—	—	—	—	—	—	—
Utløpne, forhandles	21	664	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ubestemt udløpstid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1322	—	—
Tilsammen	21	664	288	21397	366	50821	92	10355	12	1090	2	3239	21	1322	802	88888

Arbeidernes faglige Landsorganisation

Træk av
Landsorganisationens virksomhet
i 15 aar :: 1899—1914

Tabeller og grafiske fremstillinger



Utarbeidet av Landsorganisationens sekretær *Sverre Iversen*

Fortegnelse over de organisationer som omfattes av tabellerne og de grafiske fremstillinger :

Arbeidsmandsforbundet.
Baker- og konditorforbundet.
Bokbinderforbundet.
Centralforening for boktrykkere.
Enkeltvis tilsluttede foreninger.
Formerforbundet.
Guldsmedarbeiderforbundet.
Havne- og transportarbeiderforbundet.
Jern- og metalarbeiderforbundet.
Kjøre- og handelsarbeiderforbundet.
Litografisk forbund.
Malerforbundet.
Matros- og fyrbøterunion.
Murerforbundet.
Møbelindustriarbeiderforbundet.
Papirindustriarbeiderforbundet.
Sadelmaker og tapetsererforbundet.
Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet.
Skind- og læderindustriarbeiderforbundet.
Skog- og jordbruksarbeiderforbundet.
Skotøiarbeiderforbundet.
Skrædderforbundet.
Slagter- og pøsemakerforbundet.
Sporveisforbundet.
Stenhuggerforbundet.
Tobakarbeiderforbundet.
Trikotagearbeiderskernes forbund.
Træarbeiderforbundet.

Den 1. april 1899 stiftedes «Arbeidernes faglige landsorganisation» efter beslutning paa et konstituerende møte 30. og 31. mars, hvori deltok 134 repræsentanter fra 74 fagforeninger.

Det vedtoges at virksomheten skulde begynde straks, og for- eningerne hadde i 1898 ilagt sig en mindre administrationskontingent, 2 øre pr. medlem og kvartal og i 1899 6 øre, for at faa det hele igang, uten dog at nogen officiel indmeldelse i landsorganisationen fandt sted. Det var kun to forbund som meldte sig ind i 1899, nemlig Formerforbundet og Træarbeiderforbundet, begge fra 1. oktober.

Landsorganisationen kan saaledes se tilbake paa 15 aars virksomhet, og vi antok at det i denne forbindelse kunde paaregne nogen interesse at faa enkelte sider ved dens virksomhet rent tallmæssig belyst baade for at se utviklingen og for i sammendrag at ha hovedtallene aar for aar.

Det er saaledes ikke hensigten at gi nogen beretning eller samlet oversigt utover hvad der ligger i selve tallene, det faar det være forbeholdt arbeiderbevægelsens historie at utvikle. Der er utarbeidet 6 tabeller og 10 grafiske fremstillinger, der belyser medlemsbevægelsen, de økonomiske forhold og konflikterne.

Opgaverne er hele veien bygget paa landsorganisationens regnskaper, protokoller og beretninger og for forbundene paa direkte opgaver.

Til de statistiske opgaver skal bemerkes følgende:

Medlemsbevægelsen omhandles i tabel I og blad I og II i de grafiske fremstillinger.

Til opgaverne her er benyttet det gjennomsnitlige medlemstal for december maaned for at faa den rigtigste sammenligning med tallene før 1908, der for kontingentindbetaling og rapportering hviler paa kvartals- og maanedsopgaver i gjennomsnitstal. Selve rammen for denne statistikk hvad sammenligningen angaar er angitt i registret og er nærmere utviklet i tabel I. I sammenligningen, antal organiserte arbeidere ialt og herav i landsorganisationen er medtat alle de organisationer der stod paa samme plan som de der stod i landsorganisationen. De organisationer som er blandt offentlige tjenestemænd er saaledes latt ut av betraktning, likeledes maskinister og kelnere.

Medlemstallene paa forbund utenfor landsorganisationen er sat i klammer, for paa den maate aar for aar i hovedtal at kunne følge utviklingen ikke bare i landsorganisationen, men i organisationen i det hele.

De grafiske fremstillinger viser hvorledes centralisationen har utviklet sig og vundet plads, blad I viser det aar for aar og blad II illustrerer utviklingen i 5-aarsperioder.

De økonomiske forhold. Landsorganisationens og forbundenes inntægter, utgifter og kassebeholdninger er omhandlet i tabeller II og III samt grafiske fremstillinger III og IV.

For landsorganisationens vedkommende er regnskaperne spesifisert i hovedgrupper og opført saavel i absolutte som relative tal, saa det kan bli et helhetsbillede. En tilsvarende spesifikasjon for forbundene samlet eller for hvert enkelt ligger utenfor rammen av denne statistikk og vilde vidtløftiggjøre den, vi har derfor kun medtatt forbundenes samlede inntægter, utgifter og kasser for at gi en sammenligning.

Man maa holde sig sammenligningen for øie idet enkelte kolonner dækker hinanden.

Under streikeunderstøttelsen er hvad der er opført under forbundene det hele beløp, hvorav landsorganisationen har betalt saa meget, de to kolonner maa saaledes ikke slaaes sammen.

Materialet er hentet fra samme kilder som foran nævnt, og skal vi til tallene kun bemerke, at i landsorganisationens inntægtsbeløp for 1899 kr. 970.44 ligger ogsaa indbetalt administrationskontingent fra 1898. likeledes er under utgiftskolonnen «herav streikeunderstøttelse» til 1908 medregnet alle konfliktsutgifter, men efter den tid kun utbetalt understøttelse.

Paa blad III og IV er disse forhold fremstillet grafisk, det første aar for aar og det andet for 5-aarsperioden med spesifikasjon for landsorganisationens regnskaper; at 1909 her faar saa fremtrædende plads skyldes storstreiken i Sverige med den store pengeomsætning som da var.

Spesifikasjonen er klar og avgrænset naar undtages rubrikken «Administration og tilfældige utgifter». De største poster her er trykningsutgifter, husleie, inventar, rekvisita, bibliotek, lønninger og faste bevilgninger til forskjellige formaal.

Paa blad IV er ogsaa tatt med kassebeholdningerne. Naar forbundenes beholdninger er vokset saa sterkt i forhold tiltrods for centraliseringen, saa er det selvhjelpskassernes utvikling som har bidraget sin del.

I tabel IV og grafisk fremstilling V er disse utgiftsoppgaver og beholdninger utregnet pr. medlem for at gi et klart bilde av forholdstallet.

For kassebeholdningernes vedkommende er de beregnet efter medlemstallet for december maaned.

I tabel V er behandlet forholdet mellom betalt kontingent og mottatt understøttelse av landsorganisationen.

Vi har brukt nettobeløp som den klareste fremstillingsform av et situationsbillede, nogen værdi utover det har tabellen ikke.

Utenforliggende faktorer spiller her den avgjørende rolle, baade fagenes art og organisationsutvikling som konjunkturer og arbeidsgivernes organisationsmessige stilling i vedkommende industri.

Lønsbevægelsernes antal fra 1899—1914, med og uten arbeidsstans, samt deri indbefattede antal arbeidere findes i summarisk oppstilling i tabel VI og grafisk fremstilling VI.

1911 inntar en fremtrædende plads med 41 566 arbeidere som deltagere i arbeidsstans. Vi vil dog bemerke, at i dette tal er jern- og metalarbeiderne, 9500 arbeidere, opført to ganger, idet de først kom i arbeidsstans grundet sin tariffbevægelse og senere paa aaret blev trukket ind i storlockouten. For nærmere at gi et indblik i lønsbevægelsernes karakter og resultat er utarbeidet grafiske fremstillinger VII og VIII over talopgaverne for sidste 6 aar.

Paa blad VII er i parallell opført konflikternes karakter, streik eller lockout motsvarende det resultat de har faat, tilfredsstillende eller tapt, dette saavel hvad antal konflikter angaar som antal arbeidere. Videre er i sammendrag efter antal arbeidere for alle 6 aar sammenlagt procentvis beregnet hvor stor del hver enkelt av disse betegnelser omfatter og gir et klart billede av hvor tyngden av lønsbevægelserne ligger. Fremstillingen er utarbeidet paa grundlag av de aarlige beretninger.

Paa samme maate for blad VIII. Her er fremstillet hvor meget der er indvundet i lønsforhøielse og arbeidstidsforkortelse ialt og pr. arbeider. Tallene er nedregnet pr. uke for at lette oversigten; hvor vi kun har hat aarsopgaver er de dividert i 50 arbeidsuker pr. aar.

Tarifoverenskomsterne. Paa blad IX er grafisk fremstillet hvorledes tarifoverenskomsternes talmæssige utvikling har artet sig ialt og inden visse hovedgrupper i de sidste 6 aar. Den sterkt stigende kurve over antal arbeidere fra 48 917 i 1909 til 88 888 i 1914 viser bedst hvilken utvikling det har været.

Disse forhold er utførlig behandlet i en specialstatistik av november 1914, hvortil henvises.

International fagforeningsbevægelse. For i denne forbindelse at gi en samlet oversigt over organisationsforholdene, har vi efter sidste internationale beretning utarbeidet en grafisk fremstilling paa blad X over medlemstallet i 1912. Videre har vi efter ældre opgaver, for at vise veksten i den internationale organisation, git en fremstilling av medlemstallets forandring i 3-aarsperioder fra 1903—1912.

Tabel I. Medlemsbevægelsen

Organisationer	Stiftet den	Tilmeldt den	Antal medlemmer		
			1899	1900	1901
Formerforbundet	1/10 1898	1/10 1899	478	398	458
Træarbejderforbundet	8/1 1889	1/10 1899	1100	900	600
Baker- og konditorforbundet	5/6 1892	1/1 1900	(600)	650	635
Bokbinderforbundet	29/7 1899	1/1 1900	(190)	206	181
Stenhuggerforbundet	1/10 1894	1/1 1900	(500)	900	550
Tobakararbejderforbundet	{ 1/1 1900 { 1/1 1910*}	{ 1/1 1900 { 1/1 1910	—	167	120
Enkeltvis tilsluttede foreninger	—	1/1 1900	(2200)	1621	877
Arbejdsmandsforbundet	15/4 1895	1/1 1901	(2000)	(3000)	3500
Malerforbundet	1/4 1896	1/5 1901	(576)	(384)	230
Murerforbundet	1/5 1900	1/7 1901	—	(650)	407
Skotøiarbejderforbundet	16/8 1891	1/1 1903	(505)	(496)	(476)
Møbelindustriarbejderforbundet	7/2 1904	12/2 1904	—	—	—
Jern- og metalarbejderforbundet	28/2 1891	1/4 1905	(1048)	(2060)	(2879)
Centralforening for boktrykkere	1/10 1882	1/7 1905	(1125)	(1532)	(1325)
Havne- og transportarbejderforbundet	1896	1/10 1907	(700)	(988)	(999)
Slagter- og pøsemakerforbundet	1/7 1907	1/10 1907	—	—	—
Skrædderforbundet	14/8 1892	1/1 1908	(520)	(489)	(508)
Skind- og læderindustriarbejderforb.	1/1 1909	1/1 1909	—	—	—
Trikotagearbejderskernes forbund	1/1 1909	1/1 1909	—	—	—
Spørveisforbundet	18/11 1898	1/4 1909	(240)	(233)	(381)
Matros- og fyrbøterunion	1/10 1910	1/10 1910	—	—	—
Guldsmedarbejderforbundet	1/7 1909	1/7 1911	—	—	—
Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet	1/9 1911	1/9 1911	—	—	—
Skog- og jordbruksarbejderforbundet	25/2 1912	1/4 1912	—	—	—
Litografisk forbund	1/7 1901	1/7 1912	—	—	(76)
Kjøre- og handelsarbejderforbundet	8/8 1912	1/11 1912	—	—	—
Sadelmaker- og tapetserforb.	1894	1/1 1914	—	—	—
Papirindustriarbejderforbundet	9/3 1914	1/4 1914	—	—	—
Organisert i landsorganisationen	—	—	1578	4842	7558
Herav halvtbetalende	—	—	—	—	—
Organisert ialt	—	—	11782	14674	14202

* Opløst april 1903. Gjenoprettet januar 1910.

landsorganisationen 1899—1914.

ved aarets slut (gjennemsnit december maaned) i :

1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
520	579	718	746	816	927	1019	1023	1139	1248	1468	1533	1530
415	443	406	742	1708	2100	2300	2396	2642	3500	4200	4600	4237
408	679	754	810	707	590	650	756	839	984	1228	1423	1635
151	163	157	199	256	392	556	499	560	658	723	871	973
547	413	476	330	550	594	927	929	991	1210	1096	1054	924
180	*	*	*	*	*	*	*	715	603	689	757	1049
491	494	523	538	774	753	1196	529	308	545	385	394	298
3901	4182	4715	4910	10622	20650	25275	20983	20256	20557	22176	21256	17470
310	377	453	445	300	304	968	908	925	780	925	1030	1132
358	250	341	515	671	861	938	975	1046	1200	1492	1577	1474
(425)	361	295	424	667	890	1161	1216	1333	1465	1662	1678	1814
—	—	251	332	480	510	620	702	752	885	1055	1170	1186
(4094)	(4561)	(4744)	4531	6073	7518	7815	7702	9070	10884	12034	13367	13898
(1350)	(1106)	(1130)	1117	1664	1627	1766	1867	2050	2531	2721	2756	2813
(529)	(203)	(727)	(819)	(844)	1306	1259	1171	1220	1383	1643	2212	2750
—	—	—	—	—	48	135	169	196	209	230	214	147
(512)	(430)	(472)	(520)	(567)	(650)	626	794	680	720	808	845	936
—	—	—	—	—	—	—	195	212	189	250	256	240
—	—	—	—	—	—	—	120	130	150	320	265	270
(365)	(345)	(345)	(355)	(250)	(305)	(284)	260	328	334	362	538	565
—	—	—	—	—	—	—	—	548	733	1499	1500	1527
—	—	—	—	—	—	—	(428)	(471)	496	669	637	620
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1851	2269	2669	2792
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	175	145
(105)	(122)	(147)	(154)	(180)	(197)	(191)	(225)	(246)	(355)	413	431	425
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	412	604	771
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	309
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5674
7481	7941	9089	15639	25288	39070	47211	43194	45940	53115	60829	63812	67604
—	—	—	—	—	4907	6765	4707	5138	6063	7193	7416	7422
14861	14708	16654	17487	27129	40222	47686	43847	46657	53470	60829	63812	67604

Tabel II. Landsorganisationens indtægter

Aar	Kontingent fra organisa- tioner	Bidrag fra udlandet	Frivillige ind- samlinger	Renter og laaneavdrag	Andre indtægter	Tilsammen
	Absolutte tal					
1	2	3	4	5	6	7
1899. . .	820.72	—	—	3.72	146.00	970.44
1900. . .	15,507.50	—	984.80	4.15	—	16,496.45
1901. . .	37,928.28	22,350.00	3,436.48	—	554.95	64,269.71
1902. . .	19,930.43	1,300.00	745.22	129.01	11.35	22,116.01
1903. . .	29,311.23	—	451.13	77.60	189.15	30,029.11
1904. . .	35,489.73	—	1,260.11	150.59	1,050.08	37,950.51
1905. . .	72,749.71	—	16,031.63	191.75	695.70	89,668.79
1906. . .	107,380.40	—	170.50	859.63	1,374.96	109,785.49
1907. . .	309,181.25	51,433.29	840.24	122.29	524.60	362,101.67
1908. . .	252,581.88	—	—	2,449.76	3,193.16	258,224.80
1909. . .	433,720.31	—	35,796.78	3,493.78	58.80	473,069.67
1910. . .	267,980.88	—	99.04	5,993.49	871.90	274,945.31
1911. . .	521,273.85	33,081.61	75,508.48	6,861.12	7,825.25	644,550.31
1912. . .	239,077.95	—	431.52	15,859.18	1,659.02	257,027.67
1913. . .	310,093.72	—	13.75	16,986.14	660.50	327,754.11
1914. . .	263,609.56	—	—	17,765.60	3,706.57	285,081.73
Tils.	2,916,637.40	108,164.90	135,769.68	70,947.81	22,521.99	3,254,041.78

og kassebeholdninger 1899—1914.

Kontingent fra organi- sationerne	Bidrag fra udlandet	Frivillige ind- samlinger	Renter og laane- avdrag	Andre indtægter	Tilsammen	Kassebehold- ning 1. januar	Forbundenes samlede indtægt
Relative tal (%)							
8	9	10	11	12	13	14	15
84.57	—	—	0.38	15.05	100.00	—	105,916.44
94.00	—	5.97	0.03	—	100.00	315.99	156,858.04
59.01	34.78	5.35	—	0.86	100.00	349.72	268,535.27
90.12	5.88	3.37	0.58	0.05	100.00	1,284.64	171,957.11
97.61	—	1.50	0.26	0.63	100.00	6,500.65	351,177.02
93.51	—	3.32	0.40	2.77	100.00	5,938.48	338,295.82
81.13	—	17.88	0.21	0.78	100.00	7,386.34	437,791.79
97.81	—	0.16	0.78	1.25	100.00	15,120.87	635,764.76
85.39	14.20	0.23	0.03	0.15	100.00	21,517.21	1,177,818.36
97.81	—	—	0.95	1.24	100.00	33,508.72	1,128,867.23
91.68	—	7.57	0.74	0.01	100.00	96,599.34	1,437,236.97
97.47	—	0.03	2.18	0.32	100.00	80,597.35	1,250,702.83
80.87	5.13	11.72	1.07	1.21	100.00	135,490.69	1,938,868.39
93.02	—	0.17	6.17	0.64	100.00	237,356.04	2,002,313.85
94.61	—	0.01	5.18	0.20	100.00	135,806.26	2,004,303.01
92.47	—	—	6.23	1.30	100.00	287,845.22	2,339,052.58
89.63	3.33	4.17	2.18	0.69	100.00	—	15,745,459.47

Tabel III. Landsorganisationens

Aar	Streikebidrag til organisationerne	Bidrag til utlandet	Agitation	Kongres-ser og møter	Administra-tion m. v. Tilfældige udgifter	Laan: Folkets hus og aviser	Tilsammen	Streike-bidrag til orga-nisatio-nerne	Bidrag til ut-landet
Absolutte tal									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1899	—	—	—	—	654.45	—	654.45	—	—
1900	15,341.99	—	—	220.00	900.73	—	16,462.72	93.19	—
1901	59,373.30	—	109.55	406.53	3,445.41	—	63,334.79	93.75	—
1902	10,640.02	450.00	2,558.35	434.95	2,816.68	—	16,900.00	62.96	2.66
1903	23,225.50	2,000.00	329.95	491.40	4,544.13	—	30,591.28	75.92	6.54
1904	31,097.49	500.00	1,208.40	—	3,696.76	—	36,502.65	85.19	1.37
1905	16,006.64	56,800.00	548.65	1,620.54	6,958.43	—	81,934.26	19.54	69.32
1906	94,379.09	1,835.00	1,095.85	303.00	5,776.21	—	103,389.15	91.29	1.77
1907	303,090.78	790.40	984.40	4,258.05	10,986.53	30,000.00	350,110.16	86.57	0.22
1908	173,157.00	1,000.43	2,202.23	1,304.25	12,470.27	5,000.00	195,134.18	88.74	0.51
1909	138,231.50	315,725.00	5,632.61	2,382.60	12,799.95	14,300.00	489,071.66	28.26	64.56
1910	151,758.00	312.50	7,920.38	6,401.15	19,599.94	34,060.00	220,051.97	68.96	0.14
1911	1505,824.64	1,854.90	10,977.39	3,027.10	21,000.93	—	542,684.96	93.21	0.34
1912	311,277.59	6,000.00	10,089.31	7,067.82	16,743.23	7,400.00	358,577.95	86.81	1.67
1913	85,732.06	12,200.00	12,900.15	11,578.89	22,304.05	31,000.00	175,715.15	48.79	6.04
1914	144,158.56	—	33,371.07	10,977.23	32,086.88	27,000.00	247,593.74	58.22	—
Tils.	2063,294.16	399,468.23	89,928.29	50,473.51	176,784.88	148,760.00	2928,709.07	70.45	13.64

¹ Heri ogsaa medtat kr. 28,430.89 som er utbetalt uorganiserete.

udgifter 1899—1914.

Agitation	Kongresser og møter	Administration m. v.	Laan: Folkets hus og aviser	Tilsammen	Kassebeholdning 31. december	Forbundsorganisationernes udgifter		Kassebeholdning
						ialt	herav streikeunderstøttelse	
Relative tal (%)								
11	12	13	14	15	16	17	18	19
—	—	100.00	—	100.00	315.99	86,694.05	24,181.71	26,534.86
—	1.34	5.47	—	100.00	349.72	141,594.18	65,713.81	50,784.93
0.17	0.64	5.44	—	100.00	1,284.64	243,391.42	127,390.61	105,538.01
15.14	2.57	16.67	—	100.00	6,500.65	108,811.21	25,288.58	159,111.63
1.08	1.61	14.85	—	100.00	5,938.48	318,618.44	162,712.45	191,670.21
3.31	—	10.13	—	100.00	7,386.34	266,490.81	84,083.97	295,250.55
0.67	1.98	8.49	—	100.00	15,120.87	399,454.90	190,910.60	308,442.41
1.06	0.29	5.59	—	100.00	21,517.21	472,125.46	246,457.33	443,246.94
0.28	1.22	3.14	8.57	100.00	33,508.72	880,566.13	461,723.81	740,499.17
1.13	0.67	6.39	2.56	100.00	96,599.34	1,071,303.10	503,358.00	822,779.31
1.15	0.49	2.62	2.92	100.00	80,597.35	1,356,752.59	219,701.09	903,263.79
3.60	2.91	8.91	15.48	100.00	135,490.69	984,107.89	244,697.63	1,169,757.86
2.02	0.56	3.87	—	100.00	237,356.04	1,816,709.73	1,014,545.71	1,299,623.08
2.81	1.97	4.67	2.07	100.00	135,806.26	1,611,774.24	469,940.87	1,688,127.29
7.34	6.59	12.70	17.64	100.00	287,845.22	1,689,038.12	156,725.30	2,001,712.61
13.48	4.43	12.96	10.91	100.00	325,333.21	1,799,870.87	243,678.19	2,540,894.32
3.07	1.72	6.04	5.08	100.00	—	13,247,303.14	4,241,109.66	—

Tabel IV. Landsorganisationens utgifter og kasse-

Aar	Gjennemsnitlig medlemstal	Streikebidrag til organisationerne	Bidrag til utlandet	Agitation	Kongresser og møter
1899	1578	—	—	—	—
1900	3494	4.39	—	—	0.06
1901	6323	9.39	—	0.02	0.06
1902	7410	1.44	0.06	0.34	0.06
1903	7756	2.99	0.26	0.04	0.06
1904	11570	2.69	0.04	0.10	—
1905	13439	1.19	4.23	0.04	0.12
1906	19540	4.83	0.09	0.06	0.01
1907	31708	9.56	0.02	0.03	0.13
1908	45118	3.84	0.02	0.05	0.03
1909	46144	3.00	6.84	0.12	0.05
1910	44518	3.41	0.01	0.18	0.14
1911	49551	10.21	0.04	0.22	0.06
1912	58083	5.36	0.10	0.17	0.12
1913	62615	1.37	0.19	0.21	0.18
1914	68328	2.11	—	0.49	0.16

beholdning 1899—1914 beregnet pr. medlem.

Admini- stration og tilfældige udgifter	Laan: Folkets hus og aviser	Tilsammen	Kasse- beholdning	Forbundsorganisationernes		
				udgifter		Kasse- beholdning
				ialt	herav streike- underst.	
0.41	—	0.41	0.20	7.36	2.05	2.25
0.26	—	4.71	0.07	9.65	4.48	3.46
0.55	—	10.02	0.17	17.14	8.97	7.43
0.38	—	2.28	0.87	7.32	1.70	10.71
0.59	—	3.94	0.75	21.66	11.06	13.03
0.32	—	3.15	0.81	16.00	5.05	17.73
0.52	—	6.10	0.97	22.84	10.92	17.64
0.30	—	5.29	0.85	17.40	9.08	16.34
0.35	0.95	11.04	0.86	21.89	11.48	18.41
0.27	0.11	4.32	2.05	22.47	10.56	17.25
0.28	0.31	10.60	1.87	30.94	5.01	20.60
0.44	0.76	4.94	2.95	21.09	5.24	25.07
0.42	—	10.95	4.47	33.98	18.97	24.31
0.29	0.13	6.17	2.23	26.50	7.73	27.75
0.36	0.50	2.81	4.51	26.47	2.46	31.37
0.47	0.39	3.62	4.81	26.62	3.60	37.58

**Tabel V. Forholdet mellem organisationernes betalte kontingent
Sammendrag for 1899—**

Organisationer	Fra og med aar	Sammendrag 1899—1909		i 1910		i 1911	
		Betalt mer end mottat ialt kr.	Mottat mer end betalt ialt kr.	Betalt mer end mottat kr.	Mottat mer end betalt kr.	Betalt mer end mottat kr.	Mottat mer end betalt kr.
Formerforbundet	1899	33,411.76	—	6,520.66	—	—	15,222.95
Træarbejderforbundet	1899	—	7,038.22	—	1,552.27	24,236.24	—
Baker- og konditorforb. ..	1900	—	4,586.18	5,849.68	—	13,713.66	—
Bokbinderforbundet	1900	16,043.72	—	2,620.41	—	5,973.50	—
Stenhuggerforbundet	1900	15,338.28	—	5,860.82	—	14,016.21	—
Tobakararbejderforbundet* ..	1900	1,939.74	—	1,989.27	—	6,418.89	—
Enkeltvis tilsl. foreninger .	1900	42,562.42	—	937.60	—	8,972.25	—
Arbejdsmandsforbundet	1901	52,311.16	—	56,334.54	—	—	77,683.53
Malerforbundet	1901	17,873.40	—	—	12,205.16	10,231.99	—
Murerforbundet	1901	1,976.65	—	—	17,912.70	14,899.93	—
Skotsjearbejderforbundet ...	1903	—	5,562.83	4,610.69	—	17,071.69	—
Møbelindustriarbejderforb. .	1904	12,518.64	—	3,707.60	—	8,742.55	—
Jern- og metalarb.forb. ...	1905	204,876.40	—	33,996.69	—	—	53,828.89
Centralforen. f. boktrykkere	1905	50,418.80	—	10,912.34	—	25,874.24	—
Havne-ogtransportarb.forb.	1907	1,467.72	—	6,781.09	—	12,516.93	—
Slagter- og pølseforb. ..	1907	1,316.32	—	797.88	—	2,358.60	—
Skrædderforbundet	1908	10,255.47	—	4,094.68	—	8,194.00	—
Skind- og læderind.arb.forb.	1909	1,292.55	—	—	1,079.51	1,889.28	—
Trikotagearbejderskernes f.	1909	1,322.03	—	403.80	—	1,132.80	—
Sporvejsforbundet	1909	2,320.30	—	1,667.61	—	4,051.64	—
Matros- og fyrbøterunion..	1910	—	—	322.43	—	2,606.55	—
Guldsmedarb.forbundet	1911	—	—	—	—	4,322.39	—
Sag-, tomt- og høvleriarb.f.	1911	—	—	—	—	1,866.34	—
Skog- og jordbruksarb.forb.	1912	—	—	—	—	—	—
Litografisk forbund	1912	—	—	—	—	—	—
Kjøre- og handelsarb.forb..	1912	—	—	—	—	—	—
Sadelm. og tapetserforb. ...	1914	—	—	—	—	—	—
Papirindustriarb.forbundet.	1914	—	—	—	—	—	—
Tilsammen	—	467,245.36	17,187.23	147,407.79	32,749.64	189,089.68	146,735.37

* Forbundet blev opløst 1903 og gjenoprettet 1910.

**og mottat understøttelse i landsorganisationen i nettobeløb.
1909 og 1910—1914.**

i 1912		i 1913		i 1914		Sammendrag 1910—1914	
Betalt mer end mottat kr.	Mottat mer end betalt kr.	Betalt mer end mottat kr.	Mottat mer end betalt kr.	Betalt mer end mottat kr.	Mottat mer end betalt kr.	Betalt mer end mottat ialt kr.	Mottat mer end betalt ialt kr.
5,223.93	—	7,477.38	—	5,792.52	—	9,791.54	—
11,714.65	—	21,148.10	—	12,906.75	—	68,453.47	—
4,854.16	—	7,205.61	—	5,856.61	—	37,479.72	—
2,136.72	—	1,554.44	—	—	581.28	11,703.79	—
—	1,186.50	5,077.70	—	4,294.65	—	28,062.88	—
1,154.08	—	2,846.15	—	—	52,061.33	—	39,652.94
1,771.69	—	1,726.67	—	1,353.81	—	14,762.02	—
—	132,612.17	61,177.62	—	38,362.91	—	—	54,420.63
—	661.02	4,777.49	—	1,949.35	—	4,092.65	—
2,717.08	—	7,956.06	—	3,137.25	—	10,797.62	—
6,501.25	—	5,396.79	—	6,163.97	—	39,744.39	—
2,778.25	—	5,046.38	—	—	2,924.98	17,349.80	—
43,638.36	—	60,985.53	—	48,026.37	—	132,818.06	—
9,359.85	—	11,244.89	—	9,060.91	—	66,452.23	—
6,193.01	—	2,426.86	—	3,598.40	—	31,516.29	—
907.24	—	922.25	—	854.26	—	5,840.23	—
2,982.63	—	—	953.78	100.19	—	14,417.72	—
—	4,003.46	—	3,518.96	555.10	—	—	6,157.55
426.60	—	875.40	—	543.40	—	3,382.00	—
1,388.13	—	1,802.95	—	2,229.69	—	11,140.02	—
5,095.73	—	6,284.00	—	6,340.90	—	20,649.61	—
—	49,460.82	2,403.75	—	2,267.07	—	—	40,467.61
6,595.41	—	11,051.96	—	6,996.24	—	26,509.95	—
—	—	—	3,563.46	—	360.82	—	3,924.28
819.40	—	2,047.83	—	1,545.85	—	4,413.08	—
—	—	2,462.40	—	2,189.22	—	4,651.62	—
—	—	—	—	1,167.73	—	1,167.73	—
—	—	—	—	9,110.35	—	9,110.35	—
116,258.17	187,923.97	233,898.21	8,036.20	174,403.50	55,928.41	574,306.77	144,623.01

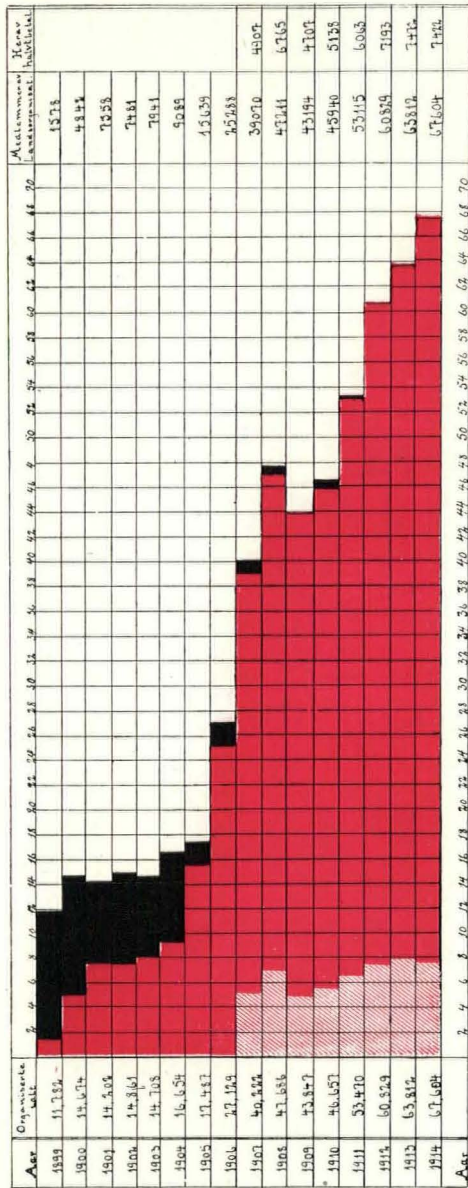
Tabel VI. Antal bevægelser inden landsorganisationen med og uden arbejdsstans angaaende løn og arbejdsforhold 1899—1914.

Aar	Uten arbejdsstans		Med arbejdsstans		Tilsammen	
	Bevægelser	Arbejdere	Bevægelser	Arbejdere	Bevægelser	Arbejdere
1899	—	—	1	40	1	40
1900	4	725	7	996	11	1,721
1901	9	544	7	1,213	16	1,757
1902	14	886	9	349	23	1,235
1903	13	987	7	468	20	1,455
1904	22	2,262	13	678	35	2,940
1905	33	3,783	21	1,553	54	5,336
1906	112	9,113	42	2,309	154	11,422
1907	142	19,440	51	5,281	193	24,721
1908	112	7,958	61	9,643	173	17,601
1909	88	6,209	76	3,640	164	9,849
1910	71	6,054	45	4,375	116	10,429
1911	151	8,534	50	41,566	201	50,100
1912	189	23,066	67	8,770	256	31,836
1913	133	14,040	99	4,941	232	18,981
1914	126	6,134	98	5,314	224	11,448
Tilsammen	1,219	109,735	654	91,136	1,873	200,871

Antal arbejdere i og uten for Landsorganisationen

organiseret i moderne fagforbund

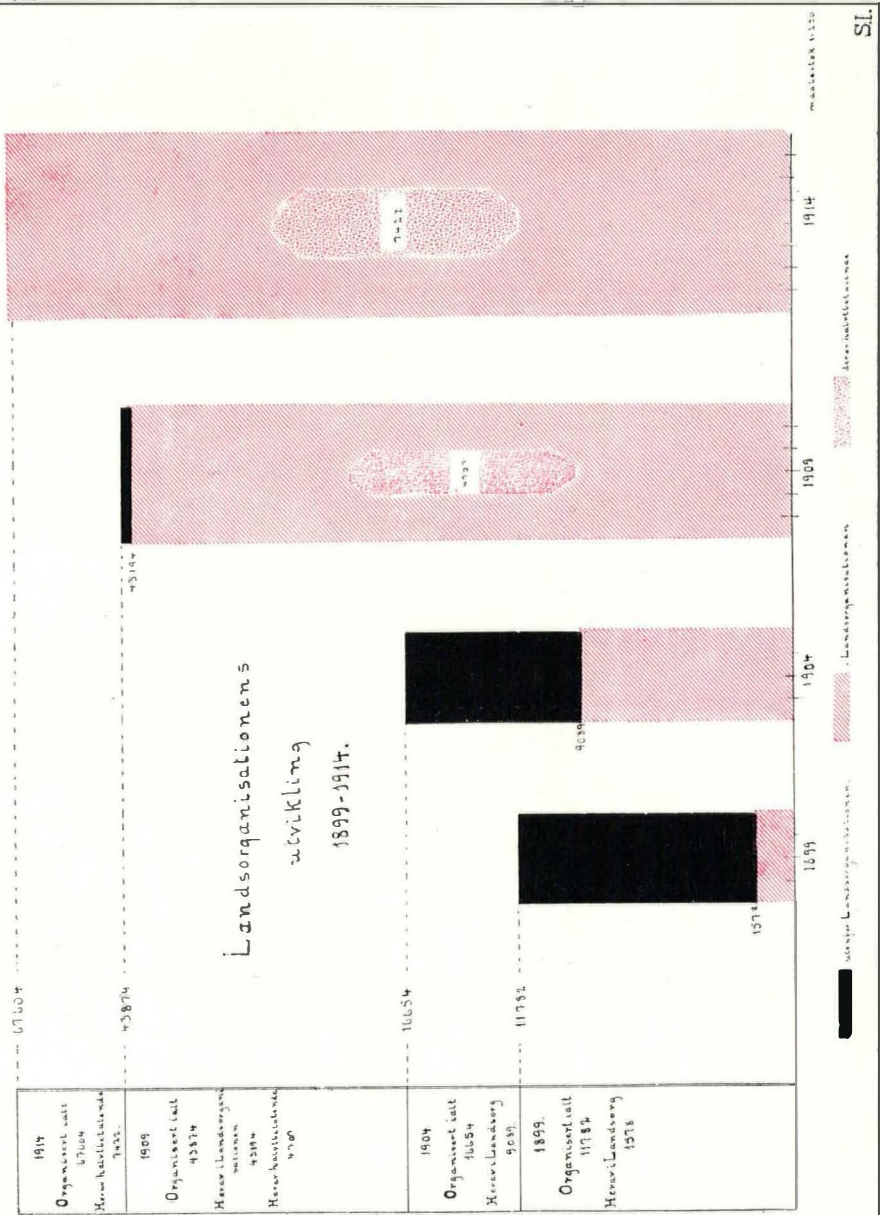
utgangen av 1899-1914



udenfor Landsorganisationen i Landsorganisationen drevet halvbetaltende

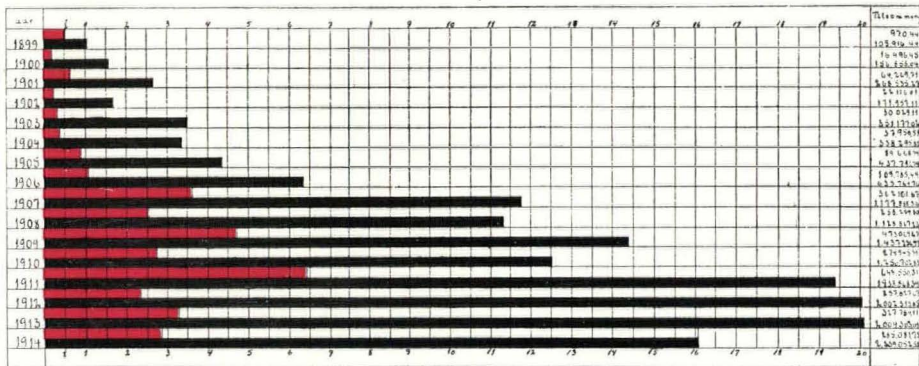
resultet 1-2000

Bild I



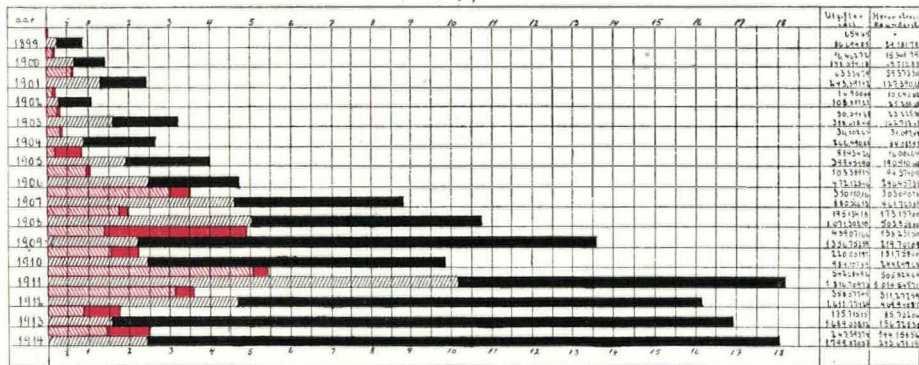
Landsorganisationens og forbundenes
indtægter og udgifter 1899-1914.

a. Indtægter



■ Landsorganisationen. ■ Forbundene.

b. Udgifter.



■ Landsorganisationen
Udgifter. ialt. Herav strikunderstøt.

■ Forbundene
Udgifter. ialt. Herav strikunderstøt.

Maximalt 1:50 000.

Landsorganisationens udgifter og disses fordeling

1899. 1904. 1909. 1914.

Organisationslønernes Kassebeholdninger.

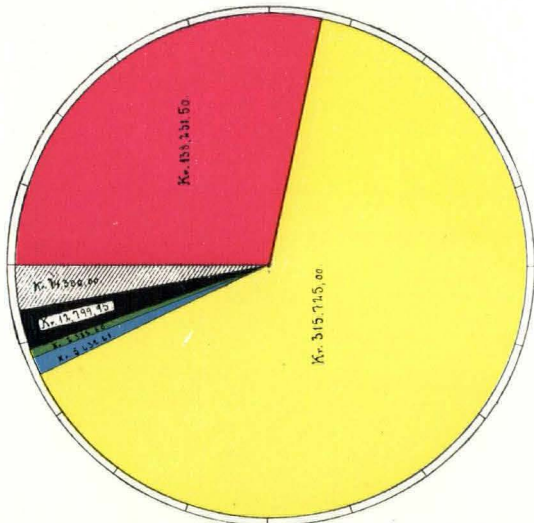
1904 ialt Kr. 20.585,05



- Stor-Kassens
- Bidrag til vildsvend
- Asylkassen
- Konjunktorkassen
- Administrations-udgifter
- Ullens. Fælledkassens

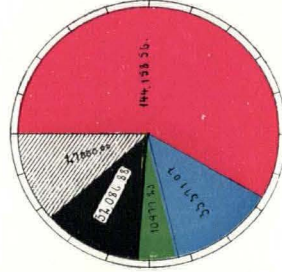
1899 ialt Kr. 15.445.

1909 ialt Kr. 489.071,00.

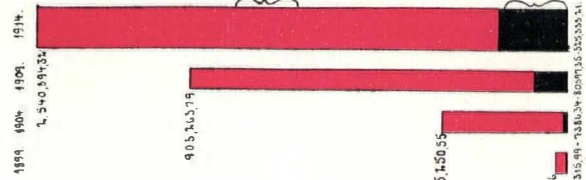


Beregnet ud af Kr. 489.071,00

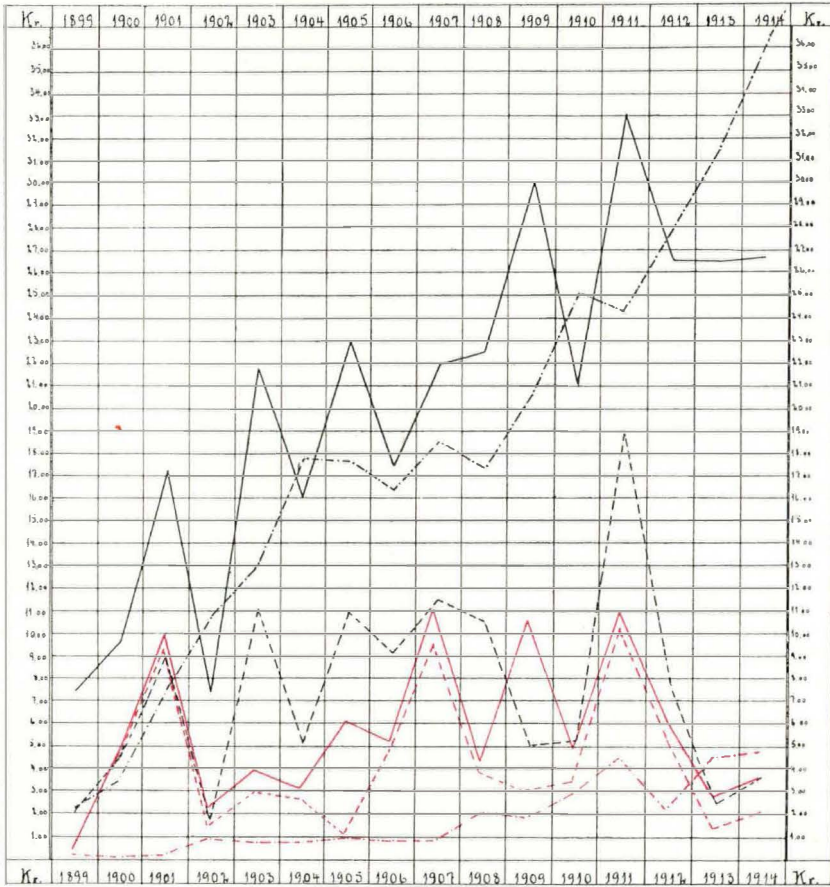
1914 ialt Kr. 1.473.937,74.



Beregnet ud af Kr. 1.473.937,74



Landsorganisationens og forbundenes udgifter og Kassebeholdning
beregnet pr. medlem 1899-1914.



Forbundene:

Samlet udgift ———
Heraf storkænderstøt. - - - -
Kassebeholdning - - - -

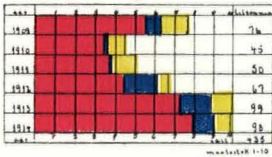
Landsorganisationen:

Samlet udgift ———
Heraf storkænderstøt. - - - -
Kassebeholdning - - - -

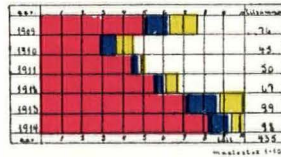
Konflikters Karakter og avslutning

1909-1914.

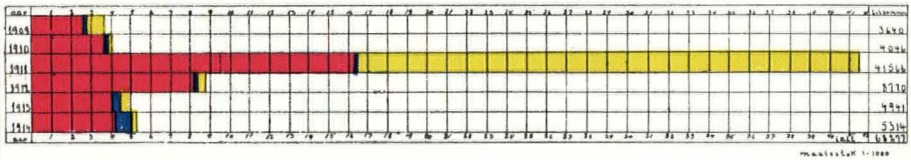
Konflikternes Karakter.
I antal Konflikter



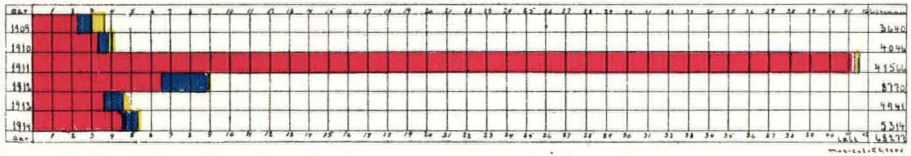
Konflikternes avslutning
I antal Konflikter.



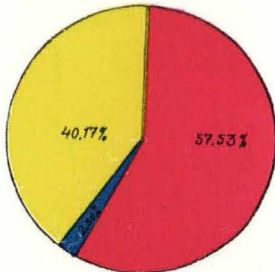
1a. Konflikternes Karakter og antal arbejdere



1b. Konflikternes avslutning og antal arbejdere



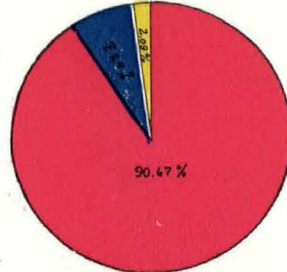
1c. Konflikters Karakter 1909-1914.
procentvis



325 Strik 3949 arb.
52 Sympatistisk 1970 arb.
5 Lockout 2758 arb.

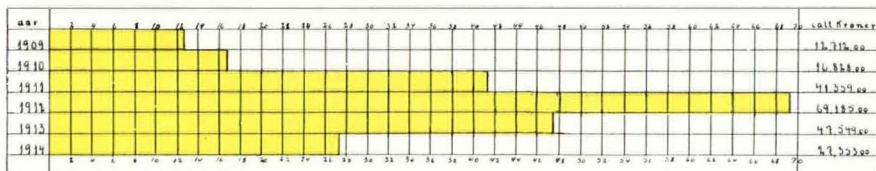
Resultat:
348 Tilfredsstillende 6196 arb.
50 Udfald 4945 arb.
43 Ved næste udgang 1926 arb.

1d. Konflikters avslutning 1909-1914
procentvis

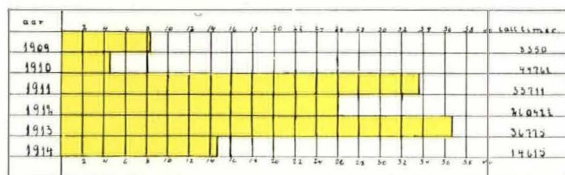


Resultatet af lønsbevægelser med og uden arbejdsstans for aarene 1909-1914.

a. Opnaaet samlet lønsforhøielse pr uke (tarifløn)



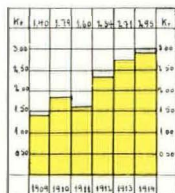
b. Opnaaet samlet arbejdstidsforhøielse i timer pr uke



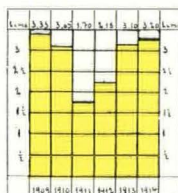
maksimum 1-5000

c. Gjennemsnitlig for hver deltagende arbejder

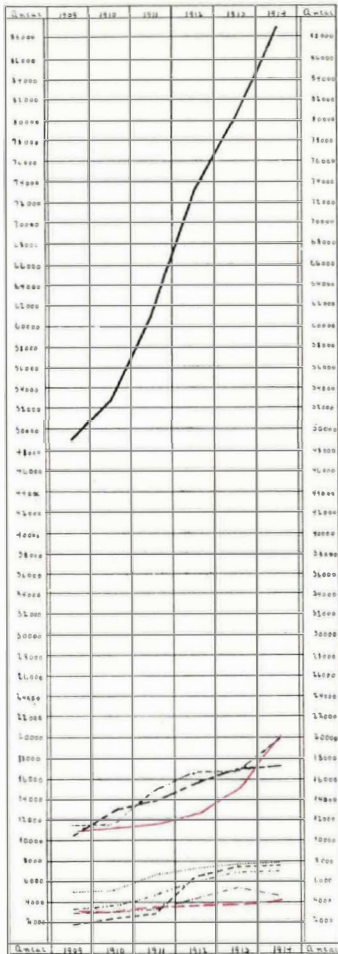
1. lønsforhøielse pr uke (tarifløn)



2. arbejdstidsforhøielse pr uke



antal arbejdere sult og grænsen



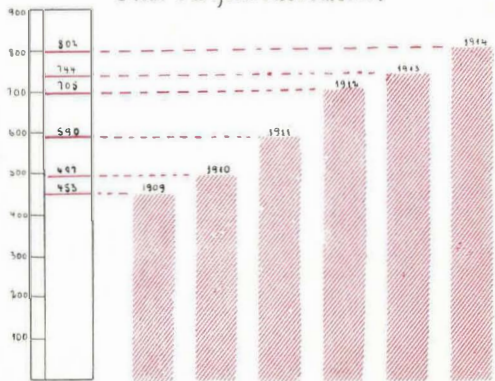
maaskestok 1-1000

Tarifoverenskomster 1909-1914

antal arbejdere og tariffør

- Antal arbejdere sult —————
- Anlagte og bygge —————
- Beklædningsindustri —————
- Handel og transport —————
- Kemisk industri —————
- Metalindustri —————
- Næring og nydelsesm. ind. —————
- Polygrafisk ind. —————
- Træ og papirind. —————

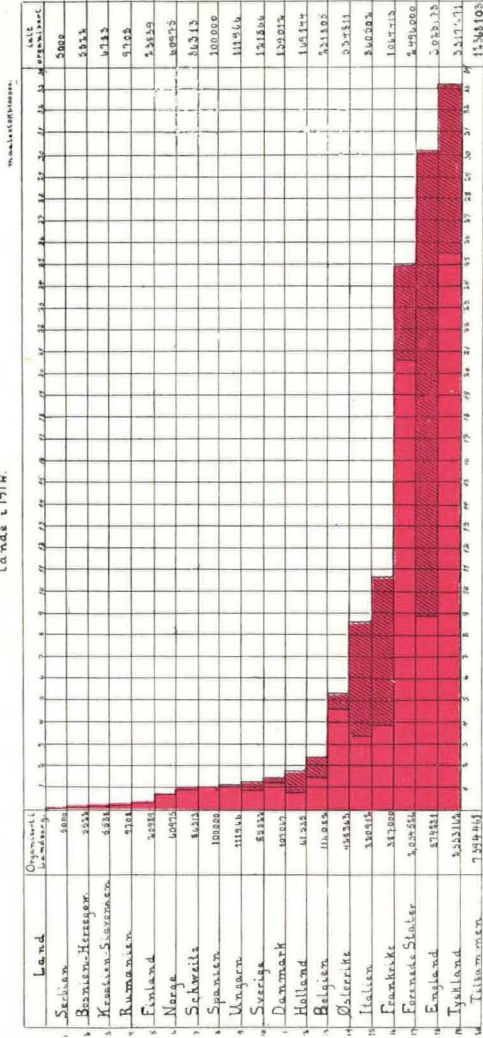
antal tarifføremønstre



maaskestok 1-50

International fagforeningsbevægelse

a. antal organiserede i det internationale sekretariat tilsluttede Lande i 1919.



b. summarisk ud oplysninger for 1903-1919.

